Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—2.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Tusschen artt. 4 en 5 der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie, wordt een nieuw artikel, 4*bis*, ingevoegd, luidende:

„Onder stadsdistrict wordt verstaan:

voor *Curaçao*: het eerste district of Willemstad, begrensd ten Noorden door het Schottegat en een lijn Oost/West tot aan den weg naar Welgelegen; ten Oosten door de Oostgrens van het erf van Vianen, een gedeelte van den Vianenweg, den Rotsweg, de Kleisteeg, de Maria Magdalenasteeg en vervolgens door een lijn Zuid/Noord loopende tot aan het Schottegat; ten Zuiden door de Caraibische Zee; en ten Westen door een gedeelte van den weg naar Welgelegen, de Westelijke grens van 's lands hospitaal op Plantersrust en verder door een lijn Noord/Zuid tot aan de Caraibische Zee.

voor *Aruba*: het eerste district of Oranjestad, begrensd ten Noorden door de lijn, die van den top van den Hooiberg, benoorden Tanki Linder en Noordwestwaarts loopt, over den berg „Ponton", tot bij Manchebo in zee; ten Oosten door de lijn, van af den top van den Hooiberg, zuidwaarts tot bij de rooi van het Perkitenbosch in zee; ten Zuiden en Westen door de zee.

voor *Bonaire*: het eerste district of Kralendijk, begrensd ten Noorden door de lijn gaande van af het zeestrand bij de punt genaamd Paloe Leche, langs de zuidelijke trankeer van het R. C. Kerkhof, Zuidoostwaarts tot aan den Zuidwesthoek van de plantage Amboina; ten Oosten door den Zuidwesthoek van de plantage Amboina, alwaar de lijnen, die de noordelijke en zuidelijke grenzen vormen, elkander snijden; ten Zuiden door de lijn gaande van af het zeestrand bij de noordzijde van het binnenwater genaamd Lagoen di Tam noordoostwaarts tot aan den Zuidwesthoek van de plantage Amboina; en ten Westen door het gedeelte van het zeestrand, gelegen tusschen Paloe Leche en de noordzijde van het binnenwater genaamd Lagoen di Tam.

voor *St. Martin N. G.*: de hoofdplaats, Philipsburg, begrensd ten Noorden door den Zuidelijken oever van het Zoutmeer; ten Oosten door den waterloop, door een lijn van de uitmonding hiervan tot de Vineyard-brug, van deze brug door een lijn in westelijke richting tot het oostelijk pad, door dit pad in noordelijke richting dwars over de uiteinden van de achterstraat, en door het pad aan de panzijde tot aan den Zuidelijken oever van het Zoutmeer; ten Zuiden door het strand van de zee; en ten Westen door den waterloop, door een lijn van de uitmonding hiervan tot aan de brug leidende naar het district Cul-de-Sac.

voor *St. Eustatius*: de hoofdplaats, Oranjestad, begrensd ten Noorden door de lijn, die van het laag-water punt loodrecht staat op den Noordelijken buitenwand van de voormalige batterij ,,Amsterdam'' of Waterfort, en verder zich langs dien wand en de buitenzijde van den Rost-van-Tonningen weg, den Zandweg, den Jeemsweg en den Para-miraweg voortzet; ten Oosten door de lijn langs de buitenzijde van 't Kanaal en van den Oude(n)-Kerkweg; ten Zuiden door de landerijen Kapelland (Chapel-piece and Jibs) en Wilton en de rechtlijnige voortzetting van die begrenzing tot aan het laag-water punt, loodrecht tegenover het Zuidelijk uiteinde van het Donckers- of Nieuwe Pad; en ten Westen door de laag-waterlijn, getrokken tusschen opgenoemde laag-water punten.

voor *Saba*: de hoofdplaats, Bottom, begrensd ten Noorden door een lijn, gaande van den Westelijken uithoek van den berg Castle-hill langs den Zuidelijken voet van dezen berg, dwars over het ravijn, scheidende dezen berg en den berg ,,Mountain'' tot aan den voet van laatstgenoemden; ten Oosten door een lijn, gaande van den voet van den berg ,,Mountain'', tot aan Spring-Gut en verder langs den voet van den berg Chalk-hill; ten Zuiden door een lijn, loopende van den Noordelijken voet van den berg Man-of-war-hill tot aan het ravijn, loopende naar de Fortbaai; verder dwars over dit ravijn tot aan de rotsblokken, bekend als de ,,Bunk''; en ten Westen door een lijn langs den voet van de bergen Mejuffrouw Toosie's heuvel (Miss Toosie's hill) en Paris tot aan de rotsblokken, bekend als Gap-Rocks, vandaar verder in Noordelijke richting, dwars over het Ladderravijn tot aan den Westelijken uithoek van Castle-hill.''

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—2.

Verordening van den.....,
tot aanvulling der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

In het belang eener juiste toepassing der onderhavige verordening komt het wenschelijk voor daarin vast te leggen welke plaatsen op de verschillende eilanden onder het begrip ,,Stadsdistrict'' vallen en de juiste grenzen daarvan aan te duiden. Terwijl de Verordening van 23 Juli 1908 (P. B. 25) voor Curaçao en die van 6 Augustus 1866 (P. B. Nº 24) en van 7 Juni 1870 (P. B. Nº 11) voor Aruba en Bonaire het begrip stadsdistrict aangeven, schijnt alleen art. 19 van het Besluit van 3 December 1908 (P. B. Nº 62) de grenzen der hoofdplaatsen van de Bovenwindsche eilanden aan te duiden ter bepaling van het onvrij terrein in verband met In–, uit– en doorvoer.

Dat deze voor een bijzonder doel aangegeven begrenzingen niet zonder meer voor de onderwerpelijke voorziening gelden, is duidelijk.

De omschrijving der grenzen van de hoofdplaatsen van Curaçao, Aruba en Bonaire is op advies der betrokken Gezaghebbers, die ze nog de meest doelmatige achten, overgeschreven uit bovenaangehaalde verordeningen van 23 Juli 1908 (P. B. Nº 25), 6 Augustus 1866 (P. B. Nº 24) en van 7 Juni 1870 (P. B. Nº 11); die van de hoofdplaatsen van St. Martin N. G., van St. Eustatius zijn voorgesteld door de Gezaghebbers dier eilanden, die als leiddraad hebben gebruikt de omschrijving voorkomende in art. 19 van bovengenoemd besluit van 3 December 1908 (P. B. Nº 62), terwijl die van de hoofdplaats van Saba op advies van den Gezaghebber van dat eiland overgeschreven is uit dit Besluit met een kleine verbetering, n. l. die van ,,Jacob Every'' in ,,Mej. Toosie's heuvel''. Eerstbedoelde berg schijnt op een heel andere plaats te liggen.

Hoewel er op Saba meer dan een gemeenschap is, schijnen zij niet als stadsdistrict te mogen gelden en komt de toepasselijk verklaring dezer voorziening daarop niet noodig voor.

Willemstad, den 10n. Mei 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—2.

Verordening van den ....., tot aanvulling der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie.

Eindverslag.

Nº 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 23n. Juni 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—3.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Artikel 10 van de verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld, wordt gelezen als volgt:

Buiten kantooruren of aan boord van het vaartuig heeft de aan- of afmonstering niet plaats dan tegen betaling door den schipper of hem die dezen vervangt, van een gulden per man, doch van ten minste vijf gulden, ten bate van de koloniale kas.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking tegelijk met de in art. 1 bedoelde verordening.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—3.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het komt wenschelijk voor in de verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 15) eene wijziging aan te brengen, hetgeen, gelet op de omstandigheid, dat de verordening eerst later in werking zal treden, nog wel tijdig kan geschieden.

Artikel 10 schrijft voor, dat de schipper ten behoeve van den ambtenaar, die bij de monstering zijn dienst verleent, zekere vergoeding moet betalen, indien zulks buiten kantooruren of aan boord van het vaartuig plaats heeft. In den laatsten tijd heeft onze wetgeving echter veeleer de strekking tegen te gaan, dat door ambtenaren rechtstreeks emolumenten worden geheven en is het stelsel ingevoerd, dat dergelijke heffingen ten bate van de koloniale kas komen en dat, indien het billijk en noodig is, dat de betrokken ambtenaren uit de koloniale kas eene bijzondere vergoeding ontvangen, daarvoor bij bestuursmaatregel eene voorziening wordt getroffen.

Het ligt dan ook in de bedoeling bij wijziging der verordening in den hier aangegeven zin, van bestuurswege te bepalen, dat de ambtenaren, die de monstering bewerkstelligen, eene vergoeding ontvangen voor het verleenen van hunne diensten op Zon- en feestdagen en buiten den gewonen kantoortijd.

Nu de heffing een geheel ander karakter krijgt, verzet er niets zich tegen, dat een hooger bedrag van den schipper wordt gevorderd, die op ongewone uren of aan boord van zijn vaartuig wil laten aan- of afmonsteren.

Tevens wordt van deze gelegenheid gebruik gemaakt, om in overeenstemming met de bestaande practijk, in de verordening te doen uitkomen, dat bedoelde heffing zoowel bij het aan- als bij het afmonsteren kan plaats hebben. Het nieuw voorgestelde artikel wordt in dezen zin aangevuld. Alhoewel de verordening nu ook eene bepaling over het afmonsteren zal inhouden, schijnt wijziging in opschrift en beweegreden niet noodig te zijn, aangezien op beide plaatsen van ,,monstering'' gesproken wordt en dit woord zoowel aan- als afmonstering kan omvatten.

Willemstad, den 13n. Mei 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—3.

Verordening van den .. ..,
tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld.

Eindverslag.

N°. 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 23n. Juni 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—4.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. No. 67), houdende: 1º. regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en 2º. bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 5den November 1915 (P. B. Nº 67), houdende:

1º regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en

2º bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen,

te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

Punt 1 van het opschrift der verordening van den 5den November 1915 (P. B. Nº 67), houdende:

1º regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en

2º bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen,

wordt gelezen als volgt:

1º regeling der emolumenten, welke voor sommige verrichtingen van de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden geheven;.

Artikel 2.

In de beweegreden van voormelde verordening vervalt de zinsnede: ,,welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao genoten worden'' en wordt in de plaats daarvan gelezen de zinsnede: ,,welke voor sommige verrichtingen van de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden geheven''.

Artikel 3.

Artikel 1 van voormelde verordening wordt gelezen als volgt:

De dienstverleening van de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao is, behalve in de gevallen hierna genoemd, kosteloos.

Wanneer die dienstverleening plaats heeft, in de hoofd-

plaatsen van de eilanden der kolonie op werkdagen vóór 8 uur des morgens en na 3 uur des namiddags of op Zon- en wettelijk erkende feestdagen, en buiten die hoofdplaatsen op werkdagen vóór 8 uur des morgens en na 4 uur des namiddags of op Zon- en wettelijk erkende feestdagen, is door belanghebbenden ten bate van de koloniale kas voor ieder der volgende verrichtingen *zes gulden* verschuldigd, n. l:

voor het opmaken van de akte van huwelijksaangifte, van die der toestemming tot het huwelijk en van die tot erkenning van natuurlijke kinderen, alsmede voor het voltrekken van het huwelijk.

De ambtenaren van den Burgerlijken Stand verleenen hunne medewerking tot het opmaken van een akte van huwelijksaangifte, van toestemming tot het huwelijk of van erkenning van natuurlijke kinderen in een bijzonder huis niet, dan in buitengewone omstandigheden.

Artikel 4.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—4.

Verordening van den ....., tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. No. 67), houdende: 1º regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en 2º bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij het ontwerpen der Verordening van den 5den November 1915 (P. B. Nº 67) is over het hoofd gezien, dat reeds bij de invoering van de nieuwe belastingverordeningen gebroken is met het stelsel om van particulieren emolumenten te heffen rechtstreeks ten voordeele van ambtenaren. De strekking van het ontwerp is dan ook in hoofdzaak om met dit stelsel te breken, ook in gevallen waarin de ambtenaren van den Burgerlijken Stand buitengewone diensten moeten verleenen, en is neergelegd in het voorgestelde eerste lid van art. 1 der voormelde verordening.

Rekening houdende met het nog onlangs bij de Verordening van 2 Februari 1915 (P. B. Nº 9) tot uiting gekomen streven, om het sluiten van huwelijken te vergemakkelijken, zou het wellicht aanbeveling verdienen de onderhavige heffingen af te schaffen; ten einde echter misbruiken te voorkomen, die te voorzien zijn, wanneer de uitvoering van de ter verordening genoemde verrichtingen zonder meer te allen tijde werden toegelaten, is het behoud van zekere heffingen gewenscht.

Artikelen 1 en 2. Om overeenstemming met bovengenoemd eerste lid te verkrijgen moesten het opschrift en de beweegredenen gewijzigd worden. Hoewel het niet noodzakelijk voorkwam om het *opschrift* bij verordening te wijzigen, leek het toch wenschelijk, omdat het gewoonte is bij den Raad om er over te steunen. In Nederland geschiedt het niet bij wetten.

Artikel 3. De voorgestelde redactie is in overeenstemming gebracht met het gewijzigd stelsel.

Daardoor vervallen alle heffingen ten bate van de koloniale kas, wegens verrichtingen gedurende de kantooruren, ongeacht of die verrichtingen op de daartoe aangewezen plaatsen of in een bijzonder huis geschieden.

De bepaling in het laatste lid komt ondergeteekende wenschelijk voor om misbruiken te voorkomen. Voor huwelijken is een dergelijke bepaling niet noodig, omdat art. 126 van het Burgerlijk Wetboek reeds daarin voorziet.

Het ligt in de bedoeling van ondergeteekende om bij wijziging der verordening van 5 November 1915, P. B. 1915 Nº 67, zooals in bijgaand ontwerp voorgesteld, aan de ambtenaren van den Burgerlijken Stand een vergoeding toe te kennen voor buitengewone werkzaamheden.

Willemstad, den 31n. Mei 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—5.

Verordening van den ...., betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.

Nota van wijziging.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 15 van het Zittingjaar 1915—1916).

Het tweede lid van art. 20 wordt als volgt gelezen:

Mocht bij bijzondere verordeningen en keuren reeds in het verleenen van dergelijke vergunningen zijn voorzien, dan zijn daarop en op de bepalingen, die ter wijziging, aanvulling en vervanging daarvan alsnog mochten worden vastgesteld, van dit hoofdstuk alleen de artikelen 21 en 22 toepasselijk.

Toelichting.

De oorspronkelijke redactie maakt slechts van bestaande verordeningen melding. Over keuren — bestaande of nog vast te stellen — wordt daarin niet gesproken. Voor verordeningen is de zaak niet van veel belang, daar iedere verordening van een vroegere mag afwijken.

De keur regelende de straatpolitie (P. B. 1891 Nº 12) kent ook het Hoofd van politie dispensatiebevoegdheid toe (men zie artt. 3, 5, 9, 10 en 13), en dergelijke bepalingen komen ook voor in een in voorbereiding zijnd ontwerp Algemeene Politiekeur, dat den Raad spoedig zal bereiken.

Ten einde mogelijke moeilijkheden te voorkomen, wordt bovenstaand voorstel tot aanvulling van het tweede lid van art. 20 gedaan.

Willemstad, den 5n. Juni 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—5.

Verordening van den .. .., betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.

Voorloopig verslag.

Nº 2.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 15 van het Zittingjaar 1915—1916).

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Met het ontwerp, zooals het daar ligt, konden de Afdeelingen zich niet vereenigen. Zij achtten het in strijd met den geest, zoo niet zelfs met de letter van art. 187 van het Reglement op het Beleid der Regeering.

Volgens dat artikel toch zou de Gouverneur, volgens regelen bij koloniale verordening te stellen, vergunningen kunnen verleenen voor mijnbouwondernemingen en voor den aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.

Met die bepaling kon, meende men, niet bedoeld zijn, dat de regelen voor het verleenen van vergunningen van den meest uiteenloopenden aard in ééne enkele koloniale verordening zouden worden samengevat, die dan noodwendig — zooals het onderhavige ontwerp daarvan getuigenis aflegt — slechts enkele zeer algemeene bepalingen zou kunnen bevatten.

Dat eenige bijzondere voorwaarden, waaronder vergunningen of concessiën zouden zijn te verleenen, aan den Gouverneur werden overgelaten, daartegen kon geen bezwaar bestaan.

Maar, waar verschillende soorten van vergunningen of concessiën bepalingen zouden moeten inhouden, die de rechten van derden aantasten, en soms zelfs op eene wijze, die de onteigening ten algemeene nutte zeer nabij komt, daar, meende men, behoorden de regelen voor het verleenen zoo niet van elke vergunning of concessie, dan toch zeker van elke soort, zooals b. v. voor het aanleggen van werken voor watervoorziening, voor het bouwen van dokken, enz., enz., bij afzonderlijke verordening te worden bepaald. De regelen toch van de verschillende onderwerpen der vergunningen of concessiën kunnen zoo uiteenloopen, dat zij, zonder zoo goed als geheele delegatie van wat grondwettelijk des Raads is op den Gouverneur, onmogelijk in ééne enkele verordening zouden zijn samen te vatten.

De Afdeelingen hadden echter geen bezwaar hare medewerking te verleenen aan het totstandbrengen van eene verordening als de onderhavige, die enkel algemeene bepalingen behelst, wanneer het ontwerp zoodanig zou kunnen worden gewijzigd, dat het bovenbedoeld grondwettelijk principe tot zijn recht komt, hetgeen zou kunnen plaats vinden in art. 1.

Artikelen.

Artikelen 8 en 9. Men gaf in overweging het woord ,,rayon'', dat misschien aanleiding tot misverstand zou kunnen geven, te vervangen door een Hollandsch woord.

Artikelen 10, 18 en 20. Opgemerkt werd, dat het woordje ,,enz.'' in eene verordening niet thuis hoort.

Men vroeg om te omschrijven wat daaronder moet worden verstaan.

Artikel 16. Het wilde den Afdeelingen voorkomen, dat de inbezitneming om andere gewichtige redenen van openbaar belang langs den weg van onteigening moet geschieden.

Gevraagd werd of bij toepassing van dit artikel geen schadevergoeding verschuldigd is.

Dat de houder van eene concessie geen aanspraak zou kunnen doen gelden op schadeloosstelling wegens winstderving, zelfs niet indien het besluit van inbezitneming niet wordt goedgekeurd, achtte men niet alleen onbillijk, doch zelfs in strijd met het beginsel van schadeloosstelling, nedergelegd in artikel 139 van het Reglement op het Beleid der Regeering.

Artikel 20. De Afdeelingen waren van oordeel, dat ook het verleenen van vergunningen als hier bedoeld aan vaste regelen moet zijn gebonden.

Men vroeg of door de vergunningen namens den Gouverneur te laten verleenen geene delegatie van de macht des Gouverneurs plaats vindt en of de personen, die tot het verleenen van vergunningen bevoegd zijn, niet bijzonder aangewezen moeten worden.

Artikel 21. De uitdrukking ,,of hij die namens hem handelt'' was eenigen leden niet duidelijk. Zij wenschten gaarne te vernemen wat daarmede bedoeld wordt.

Artikel 22. Men stelde de vraag of bij het Bestuur eenig bezwaar bestond het woord ,,recognitie'' te vervangen door ,,recht''.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 22n. Augustus 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—5.

Verordening van den.. ....., betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.

Memorie van Antwoord.

Nº 3.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 15 van het Zittingjaar 1915—1916).

Dat het ontwerp, zooals het is ingediend, in strijd zou zijn met den geest, zoo niet zelfs met de letter van art. 187 van het Reglement op het Beleid der Regeering kan ondergeteekende niet inzien.

Men heeft daarover in Suriname, waar art. 166 gelijk is aan ons art. 187, en waar den 4n. December 1906, onder Gouverneur Idenburg, een verordening werd ingevoerd zoo goed als geheel gelijk aan ons ontwerp-verordening, blijkbaar ook anders over gedacht.

Er wordt niet voorgesteld om in dit ontwerp bepalingen vast te stellen voor vergunningen van den meest uiteenloopenden aard; er worden slechts regelen gegeven betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein ten behoeve van den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut, alle species van eenzelfde genus.

Dat uit het ingediende ontwerp-verordening zou blijken, dat een verordening als de onderhavige noodwendig slechts enkele zeer algemeene bepalingen zou kunnen bevatten, acht ondergeteekende niet juist.

Alle bepalingen toch, voorkomende in de bestaande speciale verordeningen, opgenoemd in art. 30 van het ontwerp, zijn er in opgenomen.

Waar de Afdeelingen verklaarden, dat zij geen bezwaar hadden hare medewerking te verleenen aan het totstandbrengen van eene verordening als de onderhavige, die enkel algemeene bepalingen behelst, wanneer het ontwerp zoodanig zou kunnen worden gewijzigd, dat het bovenbedoeld grondwettelijk principe tot zijn recht komt, hetgeen zou kunnen plaats vinden in art. 1, — had ondergeteekende gaarne gezien, dat de gewenschte wijzigingen door de Afdeelingen waren aangegeven. Hij kan niet weten welke die wijzigingen zouden moeten zijn.

Artikelen 8 en 9. Het woord ,,rayon'' — uit de Surinaamsche verordening overgenomen — heeft hier een streng afgebakende beteekenis en zal, meent ondergeteekende, tot geen misverstand aanleiding kunnen geven. Hij heeft echter geen bezwaar om er het woord ,,kring'' of ,,omtrek'' voor te plaatsen, woorden die z. i. hier de beteekenis het best weergeven.

Artikelen 10, 18 en 20. De artikelen 10, 18 en 20 werden woordelijk uit de Surinaamsche verordening overgenomen. Waarom het woordje ,,enz.'', zooals het in die artikelen staat, daarin niet gebruikt zou kunnen worden, ziet ondergeteekende niet in. Tot misverstand aanleiding geven kan het niet. Alles te willen omschrijven zou hier leiden tot omslachtigheid; en waarschijnlijk zou men toch nog onvolledig blijven; wat dan ten gevolge kon hebben, dat men het artikel te eng op ging vatten.

Artikel 16. Het geval in dit artikel voorzien, n. l. handhaving van de uit- en inwendige veiligheid der kolonie, is een zeer bijzonder geval.

De burgers moeten dan goed en bloed voor de kolonie overhebben, en het Bestuur dient dan met den meesten spoed te kunnen handelen, zonder dat het in zijn vrijheid van handelen belemmerd wordt door overwegingen van aansprakelijkheid voor schadeloosstelling.

Strijd met art. 139 van het Reglement op het Beleid der Regeering is hier niet aanwezig; er is geen sprake van onteigening van eigendom, maar van beperking door tijdelijke inbezitneming.

Artikel 20. Welke andere *vaste* regelen hier zouden moeten worden voorgeschreven, is ondergeteekende niet duidelijk; immers zal de verscheidenheid van regelen even groot zijn, als die van de gevallen, die zich kunnen voordoen.

Door de vergunning namens den Gouverneur te laten verleenen, vindt er zeker delegatie van macht plaats, doch geen ongeoorloofde delegatie. Er zijn van dergelijke delegatie van macht vele voorbeelden te vinden in de wettelijke regelingen in de kolonie geldend.

Artikel 21. Met de uitdrukking ,,of hij die namens dezen handelt'' wordt bedoeld de persoon, aan wien de delegatie, waarvan in art. 20 sprake is, is verleend.

Volgens ondergeteekende is dit duidelijk.

Artikel 22. Ondergeteekende vreest, dat wanneer men het woord ,,recognitie'' vervangt door ,,recht'', dit misschien in de toekomst aanleiding zal geven tot de veronderstelling, dat er voor het verleenen van concessiën nooit meer zou kunnen worden bedongen dan het woord ,,recht'' in dit artikel aangeeft. Het woord ,,recognitie'', dat bij ons trouwens voldoende burgerschaprechten heeft verkregen, geeft z. i. duidelijker aan wat hier bedoeld wordt dan ,,recht''. Daarom zou hij het boven dit laatste woord verkiezen.

Willemstad, den 28sten October 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—5.

Verordening van den ..... betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.

Eindverslag.

Nº 4.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 15 van het Zittingjaar 1915—1916).

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. November 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den ....., houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat het wenschelijk is de bestaande keur, regelende de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao te herzien en door een Algemeene Politiekeur voor het eiland Curaçao te vervangen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande keur:

Maatregelen ter bevordering van de openbare orde, rust, veiligheid en reinheid.

Art. 1.

Bij openbare feesten, vermakelijkheden, optochten, orkaan, brand en andere buitengewone omstandigheden moet ieder zich onderwerpen aan de voorschriften in het belang der openbare orde, rust of veiligheid bij iedere gelegenheid door het Hoofd van politie vastgesteld.

Art. 2.

Hij, aan wien bij volksverzamelingen op den openbaren weg door de politie gelast wordt, zich uit de volksverzameling te verwijderen, is verplicht aan dezen last onmiddellijk te voldoen en wel langs den weg of in de richting door de politie aangewezen.

Art. 3.

Het is verboden den geregelden gang of de volgorde van een begrafenisstoet, marcheerende troep of optocht te belemmeren of te storen.

Art. 4.

Het is, behalve ter uitvoering van een van gouvernementswege opgedragen taak, verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, op den openbaren weg of aan de huizen inzamelingen van geld te houden.

Art. 5.

Het is verboden, zonder de noodige voorzorgsmaatregelen genomen te hebben, door middel van ontploffing steenen te springen op plaatsen, waar zulks voor naburige erven of voor voorbijgangers schadelijk of gevaarlijk kan zijn.

Art. 6.

Het is verboden in het eerste of stadsdistrict, zonder vergunning van het Hoofd van politie, door middel van ontploffing steenen te springen.

De Directeur der Openbare Werken, wiens gevoelen omtrent het al of niet gevaarlijke of omtrent de voorzorgsmaat-

regelen door het Hoofd van politie kan worden ingewonnen, voldoet daaraan.

Wordt er ten behoeve van het gouvernement, onder toezicht van het Departement van Openbare Werken, steenen gesprongen, dan is de in dit artikel bedoelde vergunning niet vereischt, doch geeft de Directeur der Openbare werken, alvorens met de werkzaamheden te beginnen, daarvan kennis aan het Hoofd van politie.

Art. 7.

Het is verboden, zoodra op of bij den waarnemingspost bij de schietbaan op het Rif een roode vlag geheschen is, zich, zonder vergunning van den persoon, die bij de schietoefeningen aldaar het commando heeft, te bevinden op de gronden tusschen het strand en het Rifwater aan weerszijden van bedoelde baan en tot op 600 Meters bewesten den kogelvanger gelegen.

Art. 8.

Het is verboden zonder vergunning van het Hoofd van politie:

a. in, op, aan of over den openbaren weg iets hoegenaamd te planten, te plaatsen, te spannen, te hangen, vast te hechten, uit te spreiden, uit te slaan, te drogen, te luchten of te hebben;

b. op den openbaren weg of in het openbare water voorwerpen, stoffen, water of vuilnis te werpen, uit te storten of te doen afvloeien;

c. goederen, puin, afbraak, kalk, aarde, klei, zand, mest of bouwmaterialen op den openbaren weg neder te leggen of te hebben, behalve wanneer en voor zoolang dit voor geregeld voortgezet laden of lossen noodzakelijk is;

d. den openbaren weg tot werkplaats te bezigen, te overdekken, bij het bouwen of verbouwen van perceelen ten gebruike in te nemen of daarop met koopwaren te staan.

Art. 9.

Het is, behalve ter uitvoering van werken ten behoeve of onder toezicht van het gouvernement, verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, de bestrating of wegbedekking op te breken of te beschadigen of in den openbaren weg te graven.

Art. 10.

Het is verboden de verlichting bij de voorwerpen of op de plaatsen in de twee voorgaande artikelen bedoeld, aangebracht, gedurende den nacht uit te dooven of te verplaatsen.

Art. 11.

Het is verboden den openbaren weg op eenigerlei wijze te verontreinigen.

Hij, door wien of op wiens last eenige werkzaamheid op of aan den openbaren weg verricht wordt, is verplicht hetgeen ten gevolge daarvan op den openbaren weg achterblijft, onmiddellijk na afloop op te ruimen of te doen opruimen.

Hij, wien vergunning is verleend, om op den openbaren weg met koopwaren te staan, is verplicht te zorgen, dat vóór het verlaten van zijne standplaats de hem toegestane ruimte op den openbaren weg behoorlijk gereinigd is.

Art. 12.

Het is verboden in het eerste of stadsdistrict zonder vergunning van het Hoofd van politie:

a. voorwerpen op den openbaren weg uit te stallen of uitgestald te hebben of aan den openbaren weg aan de buitenzijde van gevels, deuren of vensters ter uitstalling op te hangen, te bevestigen of opgehangen of bevestigd te hebben;

b. op den openbaren weg tusschen des avonds negen ure en zonsopgang te venten.

Art. 13.

Het is verboden op den openbaren weg:

a. schadelijke of gevaarlijke voorwerpen of stoffen te verkoopen, te koop aan te bieden of ten verkoop in voorraad te hebben;

b. bij het venten, bij het doen van omroepingen of bij het verspreiden, aanbevelen, aankondigen of bekendmaken van gedrukte of geschreven stukken of afbeeldingen, zoodanig te roepen of rond te gaan of te rijden met zoodanige reclamemiddelen of zoodanige geraasmakende middelen, dat daardoor de openbare orde verstoord of bedreigd of den goeden zeden aanstoot gegeven wordt.

Art. 14.

Het is aan eigenaars verboden in het eerste of stadsdistrict de buitenzijde der muren, wanden of schuttingen geheel wit te beschilderen, bepleisteren of bestrijken of geheel wit beschilderd, bepleisterd of bestreken te hebben, waar zulks van den openbaren weg zichtbaar is.

Art. 15.

Het is verboden:

a. in vensterbanken, op den rand van balkons, op bordessen of in goten voorwerpen te plaatsen of te hebben, zonder dat deze tegen vallen op den openbaren weg beveiligd zijn;

b. aan hekken, heiningen, muren, deuren, vensters, boomen of palen voorwerpen op te hangen, te bevestigen of te hebben, indien deze gevaar opleveren op den openbaren weg te vallen.

Art. 16.

Eigenaars van boomen of struiken, waarvan takken over den openbaren weg hangen of groeien, zijn verplicht, ter plaatse waar zulks het verkeer belemmert of gevaar oplevert, op de eerste aanzegging door of vanwege het Hoofd van politie, zoodanige takken af te snoeien.

Art. 17.

Het is verboden in het eerste of stadsdistrict:

a. faecaliën te storten op open of gesloten erven;

b. mest–, vuilnis– of aschhoopen op open of gesloten erven aan te brengen of te hebben;

c. anders dan tijdens of onmiddellijk vóór of na het verrichten van werkzaamheden, puin, afbraak, kalk–, klei– of zandhoopen op open of gesloten erven aan te brengen of te hebben;

d. varkens op schot, los of vastgemaakt, te houden;

e. eenig vee of huisdier te verbranden;

f. vee te begraven;

g. huisdieren in het openbaar te dooden.

Art. 18.

Het is verboden op den openbaren weg:

a. versch vleesch, in eene hoeveelheid van meer dan 10 Kilogram, anders dan geheel en zindelijk overdekt te vervoeren;
Onder vleesch worden verstaan alle deelen van een dier.

b. bloed of ingewanden van dieren of stankverspreidende stoffen te vervoeren, anders dan op voldoende wijze afgedekt en op andere uren, dan door het Hoofd van politie vastgesteld;

c. puin, afbraak, kalk, aarde, klei, zand, mest, zaagsel, krullen, spaanders, los stroo, pakhooi, asch, slijk of afval anders te vervoeren dan in vervoermiddelen, die zoodanig zijn ingericht en worden gebruikt, dat het storten of wegstuiven van den inhoud voorkomen wordt.

Art. 19.

Het is verboden anders dan voegzaam gekleed in het openbaar te zwemmen of te baden.

Art. 20.

Het is verboden op of aan den openbaren weg, buiten de door het Hoofd van politie als waterplaatsen of secreten aangewezen plaatsen, datgene te verrichten, waartoe zoodanige inrichtingen bestemd zijn.

Art. 21.

Het is verboden op den openbaren weg:

a. anderen hinder of overlast aan te doen;

b. te vechten, te schreeuwen, steenen of andere voorwerpen voort te schoppen, straatvuurtjes te stoken, in boomen of palen, op hekken, muren, afsluitingen, achter op rijtuigen, motorrijtuigen, handkarren of op tramwagens te klimmen, te zitten of daaraan te hangen, tegen kiosken, paviljoenen of muziektenten te leunen, daarop te klimmen, daaraan te hangen of op eenig gedeelte daarvan te zitten, te liggen of te staan;

c. straatafsluitingen of afsluitingen, die met vergunning of op last van het bevoegde gezag geplaatst zijn, weg te nemen, te verplaatsen of omver te halen;

d. voorwerpen of stoffen op de trambaan te leggen of te werpen;

e. vee door het afsteken van vuurwerk of anderszins te doen schrikken;

f. vee of rijwielen eenigen hinder of eenig beletstel in den weg te leggen;

g. dieren op andere dieren aan te hitsen;

h. met kaarten, geld of dobbelsteenen of om geld te spelen.

Art. 22.

Het is verboden met steenen of andere harde voorwerpen te werpen, alsook met vaste of vloeibare stoffen, die bij het treffen van personen schadelijk kunnen zijn, hetzij dit op of over, van of naar den openbaren weg geschiedt.

Art. 23.

Het is verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict, op andere dan door het Hoofd van politie aangewezen plaatsen, vliegers op te laten of voetbal te spelen.

Art. 24.

Het is verboden in het eerste of stadsdistrict vuurwapenen of windbuksen af te schieten.

Art. 25.

Het is verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, wilde dieren op eenig erf te hebben.

Art. 26.

Het is verboden hanengevechten te houden.

Art. 27.

Het is verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, openbare vermakelijkheden te geven, of voor het publiek toegankelijke bijeenkomsten tot ontspanning of vermaak te houden.

Art. 28.

Het is verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, op den openbaren weg:

a. muziek- of zanguitvoeringen of vertooningen te geven, optochten te houden, muziek te maken of te zingen;

b. vuurwerk af te steken of daarmede te werpen, buskruit of andere ontplofbare stoffen aan te steken of op andere wijze te doen ontploffen, fakkels of teertonnen te branden, vuur aan te leggen of te hebben;

c. voordrachten, toespraken of betoogingen te houden;
d. zich te bevinden geheel of gedeeltelijk vermomd of gemaskerd, of gekleed in de kleederen der kunne, waartoe men niet behoort.

Het verbod onder *b.* geldt ook ten aanzien van de daarin bedoelde feiten, indien zij aan den openbaren weg plaats hebben.

Het verbod onder *d.* geldt niet ten aanzien van kinderen beneden den leeftijd van tien jaren.

Voor zoover de bij dit artikel bedoelde feiten op het openbare water kunnen plaats hebben, vindt dit artikel ten aanzien daarvan overeenkomstige toepassing.

Art. 29.

De deelnemers aan een optocht, waarvoor geen vergunning is verleend, zijn verplicht op de eerste vordering van de politie uiteen te gaan.

Art. 30.

Het is verboden danspartijen, muziekuitvoeringen en andere feestelijkheden of vermakelijkheden, die niet als openbaar of voor het publiek toegankelijk kunnen worden aangemerkt, voort te zetten, nadat dengene, die zoodanige feestelijkheid of vermakelijkheid houdt of geeft, een schriftelijk verbod, dat daarmede wordt voortgegaan, bereikt heeft, uitgevaardigd door het Hoofd van politie, op grond dat daardoor de openbare orde, rust of veiligheid verstoord of bedreigd of den goeden zeden aanstoot gegeven wordt.

Art. 31.

Het is verboden in het eerste of stadsdistrict, zonder vergunning van het Hoofd van politie:
a. eenig werk te verrichten, dat geraas of anderen hinder van ernstigen aard veroorzaakt of schadelijke of walgelijke lucht verspreidt, indien zulks op de naburige erven of op den openbaren weg waargenomen kan worden;
b. in de open gaanderijen der huizen aan den openbaren weg vuur aan te leggen of te hebben.

Art. 32.

Het is verboden:
a. eenig aanplakbiljet, reclameplaat of ander drukwerk of geschrift hoegenaamd op eens anders eigendom aan te plakken, te bevestigen of aan te brengen zonder toestemming van den eigenaar of huurder;
Deze bepaling is niet toepasselijk op gerechtelijke akten en andere stukken, waarvan de aanplakking door of op last van openbare ambtenaren krachtens wettelijk voorschrift geschiedt.
b. zonder daartoe gerechtigd te zijn niet eigene muren, schuttingen, hekken, stoepen, deuren, ramen of vensters te besmeren, te bekrassen of daarop te schrijven of te teekenen;
c. zonder daartoe gerechtigd te zijn op of aan den openbaren weg tusschen zonsondergang en zonsopgang tegen eenig perceel te leunen of op stoepen of treden te zitten, te liggen of post te vatten.

Art. 33.

Het is verboden holle voorwerpen, waarin of waartusschen hemelwater zich kan verzamelen, op of tegen hekken, palen, afsluitingen of perceelen te bevestigen of bevestigd te hebben.

Art. 34.

Het is verboden hetzij in de woning of in het bij eene woning behoorend erf, hetzij in het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, orde, rust of veiligheid verstorende handelingen te plegen.

Art. 35.

Het is verboden:

a. zich tot eene begraafplaats toegang te verschaffen, anders dan ter daartoe aangewezen plaats, tenzij op last van den beheerder;

b. op eene begraafplaats bij gelegenheid van het begraven of vervoeren van lijken de orde te verstoren.

Art. 36.

Eigenaars van honden zijn verplicht te zorgen, dat deze honden tusschen tien uur des avonds en vijf uur des morgens door blaffen, huilen of janken geen overlast of hinder aan de omgeving veroorzaken.

Honden, die binnen den in het eerste lid aangegeven tijd op den openbaren weg bedoelden overlast of hinder veroorzaken, zijn ter beschikking van de politie.

Art. 37.

Het is verboden voortbrengselen van landbouw, veeteelt of nijverheid, met uitzondering van rankvruchten, over den openbaren weg in de buitendistricten te vervoeren, tenzij het vervoerde behoorlijk gedekt zij door een vervoerbiljet, afkomstig van den eigenaar van de plaats van oorsprong en voorzoover betreft gronden, door het Gouvernement in huur gegeven, afkomstig van den districtmeester, in wiens district bedoelde gronden gelegen zijn.

Art. 38.

De in artikel 37 bedoelde eigenaar van de plaats van oorsprong is verplicht, bijaldien het vervoer met zijn voorkennis geschiedt, den vervoerder een vervoerbiljet af te geven, strekkende om de verzonden hoeveelheid behoorlijk te dekken.

Art. 39.

Ingeval de in de voorgaande artikelen bedoelde goederen in het eerste of stadsdistrict moeten worden afgeleverd, is de vervoerder verplicht het vervoerbiljet aan den eersten politiepost, dien hij in gemeld district bereikt, af te geven.

Art. 40.

De vervoerder der in de voorgaande artikelen bedoelde goederen is op den openbaren weg verplicht den ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast, op hun bevel of vordering, inzage van de vervoerbiljetten en inlichtingen omtrent de vervoerde goederen te verschaffen en tevens te gedoogen, dat deze goederen door hen met de vervoerbiljetten vergeleken worden.

De vervoerbiljetten worden door genoemde ambtenaren met den datum van het vervoer afgeteekend.

Van het rijden en van het vervoeren en losloopen van dieren.

Art. 41.

Het is verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict op andere dan door het Hoofd van politie aangewezen plaatsen rijtuigen, handkarren of eenig vee onbeheerd te laten staan of loopen, onder toezicht van personen beneden de vijftien jaren te laten, of anders dan tot onverwijld en geregeld voortgezet lossen of laden aan eenig voorwerp vast te maken.

Varkens op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict losloopende gevonden, worden door de politie opgevangen of, zoo de opvanging te moeilijk is, afgemaakt.

Art. 42.

Het is verboden niet-uitvliegend pluimgedierte op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict te laten loopen.

Art. 43.

Het is verboden zonder vergunning van het Hoofd van politie wilde dieren over den openbaren weg te laten gaan of te vervoeren.

Art. 44.

Het is verboden op den openbaren weg:

a. beneden den leeftijd van achttien jaren rijtuigen te besturen;

b. beneden den leeftijd van vijftien jaren vee te geleiden;

c. in kennelijken staat van dronkenschap of door ouderdom, zwakte of andere oorzaak, klaarblijkelijk daarvoor onbekwaam zijnde, als bestuurder op te treden.

Art. 45.

Het is verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict rijtuigen tot vervoer van goederen bestemd anders te besturen dan stapvoets er naast gaande en anders dan aan teugels of leidsels.

Art. 46.

Het is aan bestuurders verboden op den openbaren weg met rijtuigen of handkarren:

a. zonder noodzaak stil te staan op bruggen, voor dwarsstraten of op hoeken van straten;

b. zonder noodzaak naast elkander te rijden;

c. zonder noodzaak anders dan ter zijde van den weg en in eene richting evenwijdig daaraan, stil te staan, indien er ten gevolge daarvan geen voldoende ruimte voor een voorbijrijdend rijtuig overblijft;

d. anders dan tot het in- of uitlaten van personen of het op- of afladen van goederen, stil te staan, waar er geen voldoende ruimte voor een voorbijrijdend rijtuig overblijft;

e. zonder noodzaak tegenover een aan de overzijde van den weg stilstaand rijtuig of handkar stil te staan, waar er geen voldoende ruimte voor een voorbijrijdend rijtuig overblijft;

f. zonder noodzaak op de voor voetgangers bestemde paden of trottoirs te rijden.

Art. 47.

Het is aan bestuurders verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict:

a. met rijtuigen tot vervoer van personen bestemd anders dan in matigen draf te rijden en over de bruggen, bij het omslaan van een hoek en waar twee rijtuigen elkaar niet kunnen passeeren, anders dan stapvoets;

b. op een trekdier gezeten anders dan stapvoets, in korten draf, handgalop of middelslag te rijden en over bruggen en bij het omslaan van een hoek anders dan stapvoets.

Art. 48.

Bestuurders zijn verplicht op den openbaren weg:

a. bij het ontmoeten van een vervoermiddel of eenig vee rechts uit te halen;

b. bij het inhalen van een vervoermiddel of eenig vee links uit te halen;

c. alvorens een vervoermiddel of eenig vee, zich in dezelfde richting bewegende, te passeeren, den bestuurder daarvan, indien deze moet uithalen, het verlangen daartoe behoorlijk kenbaar te maken;

d. wanneer een achteropkomend bestuurder het verlangen daartoe kenbaar gemaakt heeft, terstond en voldoende rechts uit te halen;

e. voetgangers behoorlijk en tijdig te waarschuwen, indien dit ter voorkoming van botsing noodig is.

Art. 49.

Voetgangers zijn op den openbaren weg verplicht bij het

ontmoeten van of het ingehaald worden door een vervoermiddel of eenig vee, dezen behoorlijk ruimte voor passeeren te laten.

Art. 50.

Het is, zonder dat daarvoor door het Hoofd van politie vergunning is verleend, verboden op den openbaren weg een snelheidswedstrijd met rijtuigen, trekdieren of rijwielen te houden of daarbij als bestuurder op te treden.

Art. 51.

Het is aan bestuurders verboden op den openbaren weg:

a. waar zich groote volksverzamelingen bevinden, op en neer te gaan of op andere dan door de politie aan te wijzen plaatsen te blijven stilstaan;

b. waar verscheidene vervoermiddelen of trekdieren bijeen zijn, zich op te stellen, zich te scharen of op te rijden, anders dan volgens aanwijzing van de politie.

Art. 52.

Bestuurders zijn verplicht op den openbaren weg bij het passeeren van stilstaande tramwagens, op zoodanigen afstand daarvan te blijven, dat het in- en uitstappen van passagiers geene belemmering ondervindt.

Indien de breedte van den openbaren weg niet toelaat zoodanigen afstand in acht te nemen, mogen zij niet anders dan zoo langzaam mogelijk en na tijdig en behoorlijk gewaarschuwd te hebben, passeeren.

Art. 53.

Het is aan bestuurders van rijtuigen verboden op den openbaren weg bij het achteroprijden van een begrafenisstoet, anders dan geheel ter zijde uitwijkende en zoo langzaam mogelijk voorbij te rijden.

Bij ontmoeting van een begrafenisstoet op den openbaren weg, zijn zij verplicht ter zijde van den weg stil te staan, totdat de stoet voorbijgetrokken is.

Art. 54.

Het is aan bestuurders van rijtuigen verboden op den openbaren weg bij het achteroprijden van een marcheerende troep of een optocht, voorbij te rijden, waar er voor deze geen ruimte is om uit te wijken.

Bij ontmoeting van een marcheerende troep of optocht op den openbaren weg zijn zij verplicht, waar er voor deze geen ruimte is om uit te wijken, stil te staan, totdat de troep of optocht voorbijgetrokken is.

Art. 55.

Het is aan bestuurders verboden een brug op te gaan:

a. wanneer zij niet behoorlijk gesloten is;

b. wanneer zij geopend is geweest, voordat de gewacht hebbende voetgangers daarover zijn gegaan.

Art. 56.

Het is aan bestuurders verboden goederen over de openbare macadamwegen in het eerste of stadsdistrict te vervoeren met tweewielige rijtuigen of handkarren:

1º. waarvan de velgen over eenig gedeelte van den omtrek een mindere breedte dan zes c. M. hebben;

2º. waarvan de wielen geen vasten stand op de assen hebben;

3º. waarvan de velg door verslijting of breuk aan de afgesleten of gebroken zijde zaagvormig gekarteld is of omgebogen is.

Art. 57.

Het is aan bestuurders van rijtuigen tot vervoer van personen bestemd, verboden, tusschen zonsondergang en zonsopgang op den openbaren weg met deze rijtuigen te rijden of

bespannen stil te staan, zonder dat deze aan elke zijde voorzien zijn van een lantaarn, die naar voren en naar de buitenzijde een duidelijk zichtbaar, helder licht uitstraalt.

Art. 58.

Op de eerste vordering van de beamten der politie zijn de bestuurders op den openbaren weg verplicht stil te houden.

Art. 59.

Het is verboden op de openbare wegen of gedeelten daarvan, die door het Hoofd van politie van het verkeer met alle of sommige vervoermiddelen of eenig vee of van het verkeer in eene bepaalde richting zijn uitgesloten verklaard, zoodanige vervoermiddelen te besturen, zoodanig vee te besturen, te geleiden of te drijven, of zulks in de verboden richting te doen.

Van de beschikkingen, waarbij eene verklaring, als bedoeld in het eerste lid, wordt gedaan of opgeheven, geschiedt aankondiging in het blad, waarin van gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst.

De uitsluiting van het verkeer wordt op den openbaren weg aangeduid door waarschuwingsborden.

De plaats der waarschuwingsborden wordt bepaald bij de in het eerste lid bedoelde verklaring.

Art. 60.

Het is verboden, zonder vergunning van het Hoofd van politie, met rijtuigen tot het voor geld vervoeren van personen bestemd, op den openbaren weg te stationneeren.

Art. 61.

Eigenaars van rijtuigen tot het voor geld vervoeren van personen bestemd, zijn verplicht zorg te dragen, dat niet zonder vergunnning van het Hoofd van politie, daarmede op den openbaren weg gestationneerd wordt.

Art. 62.

De ondernemers van stationneerende rijtuigen zijn verplicht zorg te dragen, dat dagelijks, zoo spoedig mogelijk, van de in de rijtuigen gevonden voorwerpen aan het Hoofdbureau van politie aangifte gedaan wordt.

Art. 63.

Het is verboden op den openbaren weg, zonder noodzaak, op de voor voetgangers bestemde paden of trottoirs rijwielen te besturen, vee te besturen, te geleiden of te drijven, of daarmede op de bruggen te blijven staan.

Art. 64.

Het is verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict:

a. op een trekdier gezeten, eenig ander vee, met uitzondering van een trekdier, dat aan de hand geleid wordt, te geleiden of te drijven;

b. rijtuigen of handkarren te besturen, waaraan eenig niet aangespannen vee vastgebonden is;

c. in een rijtuig of handkar gezeten, eenig niet aangespannen vee te geleiden of te drijven;

d. eenig niet aangespannen vee anders dan stapvoets te geleiden of te drijven;

e. vee te drijven op andere uren dan door het Hoofd van politie vastgesteld, zonder dat er voor elk twee tot tien stuks minstens twee drijvers van het mannelijk geslacht en niet beneden de achttien jaren zich bij de drift bevinden en zonder dat minstens één der drijvers vóór de drift uitga en runderen bovendien anders dan gekniebanden;

f. meer dan tien runderen en meer dan veertig stuks ander vee bijeen te drijven.

Art. 65.

Het is verboden ingevoerd wordend vee, met uitzondering van trekdieren, landwaarts in te drijven, alvorens het door den Stadsgeneesheer gekeurd en gezond en vrij van besmettelijke ziekten is en door of vanwege de politie van een door haar te bepalen merk voorzien is.

Art. 66.

Het is aan bestuurders verboden op den openbaren weg zonder vergunning van het Hoofd van politie:

a. voor rijtuigen voor elkander gespannen trekdieren te hebben;

b. voor rijtuigen tot vervoer van personen bestemd meer dan twee trekdieren gespannen te hebben;

c. voor rijtuigen tot vervoer van goederen bestemd meer dan drie trekdieren gespannen te hebben;

d. rijtuigen of handkarren te besturen, waaraan andere rijtuigen of handkarren verbonden zijn.

Art. 67.

Het is verboden:

a. op den openbaren weg een trekdier te besturen, dat gewond of door eene uiterlijk waarneembare ziekelijke aandoening is aangetast, tenzij het dier in dien toestand is geraakt tijdens het gebruik, dat er van gemaakt werd op het oogenblik, dat het feit geconstateerd werd en het nog niet mogelijk is geweest het buiten gebruik te stellen;

b. een stuk vee op den openbaren weg te laten gaan, wanneer redelijkerwijze te voorzien is, dat het tengevolge van verwonding of zwakte zijne bestemming niet zal kunnen bereiken.

Art. 68.

Een rijwiel, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van een nauwkeurig werkend stuurtoestel.

Art. 69.

Een van een zoogenaamde freewheel-inrichting voorzien rijwiel, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van een rem, waarmede het ieder oogenblik tot stilstand kan worden gebracht.

Art. 70.

Een rijwiel, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van een bel of hoorn, waarvan het geluid op een afstand van 50 Meter duidelijk hoorbaar is.

Art. 71.

De bestuurder van een rijwiel, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, is verplicht met de bel of den hoorn een signaal te geven bij het omslaan van een hoek of bij bochten en verder telkens wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

Art. 72.

Een rijwiel, waarmede tusschen zonsondergang en zonsopgang over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van een lantaarn, die voorwaarts een helder licht uitstraalt.

Art. 73.

De bestuurder van een rijwiel, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, is verplicht het rijwiel te doen stilhouden, telkens wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

Art. 74.

Het is op den openbaren weg aan den bestuurder van een rijwiel verboden:

a. daarop meer personen te hebben, dan het blijkbaar bestemd is te vervoeren;

b. zich aan een tramwagen, motorrijtuig op meer dan twee wielen of rijtuig vast te houden;

c. daarop te rijden zonder de voeten op de trappers en ten minste ééne hand aan den stuurkruk te houden;

d. daarop een last te vervoeren, die buiten den stuurkruk ter zijde uitsteekt.

Art. 75.

Het is verboden op den openbaren weg op rijwielen in rijen naast elkander te rijden, wanneer meer dan twee wielrijders op eenzelfde rij elkander vasthouden.

Art. 76.

Het is verboden rijwielen op den openbaren weg onbeheerd te laten.

Art. 77.

Het is verboden met een motorrijtuig op meer dan twee wielen over een openbaren weg te rijden, tenzij:

1° behoorlijk zichtbaar zij een op of aan het motorrijtuig aangebracht nummer, aan den eigenaar opgegeven door het Hoofd van politie, van zoodanige afmetingen en kleur en zoodanig aangebracht en verlicht, als door dien ambtenaar bepaald en in het blad, waarin van gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, aangekondigd;

2° aan den eigenaar door het Hoofd van politie terzake van de sub. 1° bedoelde opgave een nummerbewijs zij afgegeven;

3° de bestuurder in het bezit zij van een geldig rijbewijs, afgegeven door het Hoofd van politie.

Art. 78.

Een rijbewijs als bedoeld in het voorgaand artikel wordt op aanvrage afgegeven aan ieder, die den leeftijd van achttien jaren heeft bereikt en aan wien een verklaring door een door den Gouverneur aan te wijzen commissie is afgegeven, dat hij voldoende bewijzen van bekwaamheid, om als bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen op te treden, heeft gegeven.

Een nummerbewijs als bedoeld in het voorgaand artikel, wordt op aanvrage afgegeven, nadat is vastgesteld, dat het motorrijtuig aan artt. 82 en 83 voldoet, en dat de beproeving van den motor, zoo zij noodig is, door een door den Gouverneur benoemden deskundige, bevredigende uitkomsten heeft opgeleverd.

De kosten hiervan komen ten laste van den aanvrager.

Art. 79.

Het is verboden beneden den leeftijd van zestien jaren een motorrijtuig op twee wielen op den openbaren weg te besturen.

Art. 80.

Het is verboden:

1° op den openbaren weg een snelheidswedstrijd met motorrijtuigen te houden;

2° op den openbaren weg een motorrijtuig te besturen, waarmede aan een snelheidswedstrijd wordt deelgenomen;

3° een motorrijtuig af te staan tot het houden van een snelheidswedstrijd op den openbaren weg.

Van het in dit artikel vervat verbod kan ontheffing worden verleend door het Hoofd van politie ten behoeve van snelheidswedstrijden op de openbare wegen in de buitendistricten.

Art. 81.

Het is aan den bestuurder van een motorrijtuig verboden over een openbaren weg te rijden op zoodanige wijze, dat de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien openbaren weg wordt belemmerd of in gevaar gebracht.

In het eerste of stadsdistrict mag met geen grootere snelheid worden gereden dan van 12 K. M. per uur, uitgezonderd:

in de Bargestraat;
op den Scharloweg;
op den Berg Altena;
op het Concordiaplein;
op den Penweg, met uitzondering van het gedeelte tusschen de Lombokstraat en de Helenastraat;
op den weg, loopend langs het Concordiaplein en Pietermaai tot aan de Vliersteeg;
op het gedeelte van Pietermaai, loopend van de Theaterstraat tot aan de Columbusstraat;
op de De Ruyterkade van de Marktstraat tot aan de Ooststraat;
in de Breedestraat aan de Overzijde;
op den Rooden weg;
op den Kortijnweg;
op den Witten weg;
op het gedeelte van de Belvedèrestraat, loopend van den Witten weg tot aan de Hoogstraat; en
op de Hoogstraat;
op alle welke openbare wegen met geen grootere snelheid mag worden gereden dan van 20 K. M. per uur.

In de overige districten mag met geen grootere snelheid gereden worden dan van 35 K. M. per uur.

De genoemde snelheden moeten, waar noodig, verminderd worden bij het rijden door bochten, op druk bezochte openbare wegen en verder overal, waar de veiligheid van het verkeer dit vordert.

Voor plaatsen, waar deze snelheden voor het algemeen verkeer of om andere redenen gevaarlijk worden geacht, kan door het Hoofd van politie een mindere snelheid worden voorgeschreven.

Art. 82.

Een motorrijtuig, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van:

1º een nauwkeurig werkend stuurtoestel;
2º mintens twee onafhankelijk van elkander krachtig werkende, onder bereik van den bestuurder zich bevindende remmen, met elk waarvan het motorrijtuig elk oogenblik tot stilstand kan worden gebracht;
3º mintens één hoorn, trompet, sirene of mechanische fluit.

Art. 83.

Een motorrijtuig op meer dan twee wielen, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, moet voorzien zijn van eene inrichting om achterwaarts te rijden.

Art. 84.

De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, is verplicht met den hoorn, de trompet, sirene of mechanische fluit een signaal te geven bij het omslaan van een hoek van een openbaren weg of bij bochten, en verder telkens wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

Art. 85.

Een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat zich na zonsondergang en vóór zonsopgang op een openbaren weg bevindt, moet voorzien zijn van minstens twee, aan weerszijden van het motorrijtuig aangebrachte, lantaarns die voorwaarts een helder wit licht uitstralen en van minstens één lantaarn, die achterwaarts een duidelijk zichtbaar rood licht geeft.

Art. 86.

De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een openbaren weg wordt gereden, is verplicht het motorrijtuig te doen stilhouden en den motor in rust te brengen, telkens, wanneer de veiligheid van het verkeer het een of ander vordert.

Art. 87.

Het is verboden een motorrijtuig zonder voldoend toezicht op den openbaren weg te laten staan.

Art. 88.

Het is verboden over een openbaren weg te rijden met een motorrijtuig, door middel waarvan eenig vervoermiddel wordt voortbewogen, tenzij met vergunning van het Hoofd van politie.

Art. 89.

Op de eerste vordering van de beambten der politie is de bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen verplicht het in art. 77, sub 2º en 3º bedoelde nummer- en rijbewijs te vertoonen.

Art. 90.

Op de eerste vordering van de beambten der politie is de eigenaar of bestuurder van een motorrijtuig verplicht aan genoemde beambten toegang tot het motorrijtuig te verschaffen, hun bewijs te leveren omtrent deugdelijkheid van het stuurtoestel, remtoestel en geluidsignaal en, wat betreft motorrijtuigen op meer dan twee wielen, bovendien te gedoogen, dat zij afmetingen en nummer onderzoeken.

Art. 91.

Het in artt. 46, 53, 54, 60, 61 en 62 bepaalde is van toepassing op bestuurders van motorrijtuigen op meer dan twee wielen.

Het in artt. 63, 72, 74 en 75 bepaalde is van toepassing op bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen.

Van perceelnummers, straatnaamborden en waarschuwingsborden.

Art. 92.

De eigenaar van een gebouw of getimmerte in het eerste of stadsdistrict is verplicht te zorgen, dat:

a. het aan den openbaren weg gemerkt wordt met het nummer, dat daarvoor door den Inspecteur der belastingen bepaald is;

b. dat het daarop geplaatste nummer in goed leesbaren staat onderhouden blijft.

Bij vernummering van het perceel, mag het oude nummer, mits doorgestreept, nog zichtbaar blijven gedurende den tijd van één jaar, te rekenen van den dag, waarop het nieuwe nummer aangebracht is.

Art. 93.

Bij bouw, herbouw, verbouwing, spiltsing of vereeniging van perceelen in het eerste of stadsdistrict, is het den eigenaar verboden een gebouw of getimmerte in gebruik te nemen of op eenige wijze in gebruik te geven, alvorens dit voorzien is van het door den Inspecteur der belastingen aangewezen nummer.

Art. 94.

Het is verboden het nummer, krachtens de voorgaande artikelen aangebracht, van het perceel te verwijderen of een ander nummer aan te brengen of te hebben.

Art. 95.

Eigenaars zijn verplicht toe te laten, dat door of vanwege

het bevoegde gezag straatnaamborden of waarschuwingsborden aan hun erf worden aangebracht.

Het is verboden het aldus aangebrachte bord te verwijderen of aldaar een bord met den naam van een anderen openbaren weg aan te brengen of te hebben.

Algemeene bepalingen.

Art. 96.

In deze keur worden verstaan:

1º. onder ,,Openbaren weg'' alle straten, wegen, stegen, gangen, paden, pleinen, kaden, bruggen, stoepen, trottoirs, plantsoenen of andere openliggende of ten dienste van het publiek bestemde gronden en plaatsen;

2º. onder ,,Openbaar water'' alle watervlakten die, al of niet voor den publieken dienst bestemd, feitelijk voor een ieder toegankelijk zijn;

3º. onder ,,Bestuurders'', voorzoover aan dit woord geene beperking is toegevoegd, zoowel zij die rijtuigen of motorrijtuigen besturen of onder hun onmiddellijk toezicht doen besturen, als zij die eenig vervoermiddel trekken of duwen.
Mede worden onder ,,bestuurders'' begrepen zij, die rijwielen berijden of dieren berijden, geleiden of drijven;

4º. onder ,,Rijtuigen'' alle vervoermiddelen, bestemd om te land door een of meer dieren, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen;

5º. onder ,,Motorrijtuigen'' alle vervoermiddelen, bestemd om uitsluitend of mede door een mechanische kracht, op of aan het vervoermiddel zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen;

6º. onder ,,Handkarren'' alle middelen tot vervoer van goederen met een of twee wielen, bestemd om door personen geduwd of getrokken te worden;

7º. onder ,,Eigenaars'' ook beheerders en voorts allen, die krachtens eenig zakelijk recht, bezit daaronder begrepen, beschikking over eenig goed hebben;

8º. onder ,,Vee'' paarden, ezels, muilezels, muildieren, runderen, schapen, bokken, geiten en varkens;

9º. onder ,,Trekdieren'' paarden, ezels, muilezels en muildieren.

Art. 97.

Hij, wien bij deze keur bevoegdheid is gegeven tot het verleenen van vergunning, kan daaraan voorwaarden verbinden.

Art. 98.

Hij, die handelt in strijd met, of niet nakomt de voorwaarden, verbonden aan eene vergunning, hem overeenkomstig deze keur verleend, wordt geacht gehandeld te hebben zonder vergunning.

Onder handelen wordt in dit artikel verstaan zoowel doen, als hebben en nalaten.

Art. 99.

Met rijtuigen tot vervoer van personen bestemd worden in deze keur gelijk gesteld rijtuigen tot vervoer van goederen bestemd, mits op veeren en van een vaste zitplaats voor den bestuurder (bok) voorzien.

Art. 100.

De ambtenaren met het opsporen van overtredingen dezer keur belast, hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen in art. 27 bedoeld, alsmede tot alle plaatsen waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat een bij de artikelen 26, 27 en 31*a*. strafbaar gesteld feit wordt gepleegd en, indien aan het in artikel 30 omschreven bevel geen gevolg wordt gegeven, ook tot de plaatsen daarin bedoeld.

Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien ondanks de bewoners, gebruikers of eigenaars.

Is de plaats tevens eene woning of alleen door eene woning

toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil der rechthebbenden niet binnen dan in het bijzijn van den Kantonrechter of een hulp-officier.

Art. 101.

De feiten, bij deze keur strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

Strafbepaling.

Art. 102.

Overtreding van eenige bepaling dezer keur wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste één honderd gulden.

Bij veroordeeling wegens overtreding van eenige bepaling dezer keur kunnen de voorwerpen in de desbetreffende bepaling genoemd, waarmede de overtreding is gepleegd of door middel van de overtreding verkregen, worden verbeurd verklaard, voor zoover zij aan den veroordeelde toebehooren, met uitzondering evenwel van dieren en vervoermiddelen.

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. 103.

Deze keur kan worden aangehaald onder den titel van ,,*Algemeene politiekeur*'' met bijvoeging van het jaartal van het Publicatieblad, waarin zij zal worden afgekondigd.

Zij treedt in werking tegelijk met het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 4 October 1913 Nº 61 (P. B. Nº 67).

Met ingang van dien dag vervallen:

de keur van den 16n Juni 1891 (P. B. Nº 12), zooals zij sedert is gewijzigd en aangevuld;

Nº 4 van de Publicatie van den 18n Maart 1816 (Publicatiebundel Nº 5);

de Publicatie van den 22n. April 1817 (Publicatiebundel Nº 14);

de Publicatie van 7 Mei 1822 (Publicatiebundel Nº 56) voor wat betreft den stadsomroeper;

de Publicatie van den 2n Juni 1849 (Publicatiebundel Nº 290), houdende bepalingen wegens den invoer, het schutten en landwaarts indrijven van vreemd rund- of hoornvee;

de Notificatie van den 24n Maart 1863 (P. B. Nº 6), wegens het opruimen van vuilnis of van puin van ingestorte of afgebroken gebouwen liggende op de erven in het stadsdistrict;

de Notificatie van den 26n Mei 1863 (P. B. Nº 23) op den vervoer van vruchten, vee, hout, kolen, vleesch etc. over publieke wegen;

de keur van den 12n Januari 1872 (P. B. Nº 6) op het springen van steenen door middel van ontploffing, zooals zij sedert is gewijzigd;

de keur van den 11n October 1894 (P. B. Nº 28) ter voorkoming van ongelukken bij het houden van Schietoefeningen op de schietbaan achter het Riffort;

de keur van den 2n. December 1912 (P. B. 59), houdende regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen, zooals deze sedert is gewijzigd.

Art. 104.

Eigenaars van hekken, palen, afsluitingen of perceelen, waarop of waartegen zich holle voorwerpen als bedoeld in artikel 33 bevinden, zijn verplicht te zorgen, dat binnen zes maanden na het in werking treden dezer keur zoodanige voorwerpen verwijderd zijn.

Art. 105.

Ten aanzien van de openbare wegen of gedeelten daarvan, die bij het in werking treden dezer keur van het verkeer met alle of sommige vervoermiddelen of eenig vee of van het verkeer in eene bepaalde richting zijn uitgesloten verklaard,

blijft zoodanig verbod gehandhaafd, totdat ten aanzien dier wegen art. 59 is toegepast of zoodanige uitsluiting door het Hoofd van politie is opgeheven.

Art. 106.

Eene krachtens de bij deze keur ingetrokken wettelijke regelingen verleende vergunning blijft ook na het in werking treden van deze keur van kracht, tenzij eenige bepaling dezer keur zich daartegen verzet en behoudens intrekking daarvan door het gezag, dat haar verleende.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den .....,
houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De keur regelende de straatpolitie, waaronder wij nog steeds leven, dagteekent van het jaar 1891. Alhoewel zij gedurende die vijf en twintig jaren meermalen gewijzigd en aangevuld is (in 1894, 1896, 1902 en 1912), vertoont zij verschillende leemten en mist men daarin vele bepalingen, die gewoonlijk in dergelijke politiekeuren aangetroffen worden, terwijl de redactie van menig artikel, wat duidelijkheid betreft, nog al te wenschen overlaat. In eenige der daarin behandelde onderwerpen wordt thans door het Wetboek van Strafrecht (P. B. 1913 Nº 67) voorzien, zoodat slechts aanvullingen daarvan in de politiekeur mogen voorkomen. De terminologie, de straffen, het daarin gehuldigde begrip daderschap, dat alles moet bij de invoering van het nieuwe strafwetboek herzien worden. De regeling omtrent tramwagens is door het tot stand komen van de verordening van 26 October 1910 (P. B. 1911 Nº 22) vervallen en de bepalingen betreffende omnibussen zijn verouderd en te zeer met die over tramwagens dooreengeweven, dan dat zij nog onveranderd kunnen worden gehandhaafd.

Bovendien zijn er ook andere keuren, notificatien enz. (waaronder enkele van ouden datum en slechts uit één of een paar artikelen bestaande), die punten, de straatpolitie rakende, behandelen en die, in plaats van bij het in werking treden van het nieuwe strafwetboek aan eene herziening te onderwerpen, liever samen waren te doen smelten en in eene nieuwe politiekeur te doen opgaan. En het verdient ongetwijfeld aanbeveling de verspreide politievoorschriften in ééne keur te vereenigen, waarin men alles, wat daarin thuis behoort, samengevat vindt.

Deze overwegingen hebben er toe geleid eene nieuwe keur, tot eene „Algemeene Politiekeur" uitgedijd, te ontwerpen, waarin, mede ter beperking van het aantal bijzondere wettelijke regelingen uit het thans af te sluiten tijdvak, verschillende met deze materie verband houdende bepalingen zijn opgenomen en waarin, zooals zulks in de meeste gemeenten in het Moederland geschiedt, de geheele stof zooveel mogelijk behandeld is.

ad. artt. 5—6. Deze artikelen zijn overgenomen uit de keur van 12 Januari 1872 (P. B. Nº 6), zooals herzien bij P. B. 1912 Nº 27.

ad. art. 7. Dit artikel is aan de keur van 11 October 1894 Nº 28 ontleend, doch met den bestaanden toestand in overeenstemming gebracht.

ad art. 10. Dit sluit zich aan bij het voorschrift van art. 444 van het nieuwe strafwetboek.

ad art. 13 sub b. Deze aangelegenheid werd zeer gebrekkig beheerscht door de bepalingen betreffende den stadsomroeper, voorkomende in de Publicatie van den 7n Mei 1822 (Publicatiebundel Nº 56). Een dergelijken stadsomroeper, die door den Gouverneur uit zijn post kan worden ontslagen, hebben wij intusschen niet meer. De nieuw voorgestelde regeling is, als gevolg van de vrijheid van drukpers, van zuiver repressieven aard.

ad art. 14. Dit verbod is reeds te vinden in de Publicatie van 22 April 1817 (Publicatiebundel N° 14.)

ad art. 17 a, b. en c. Bepalingen van gelijke strekking komen voor in de Notificatie van den 24n. Maart 1863 (P. B. N° 6).

ad art. 27. Dit artikel stelt het hebben van een vergunning verplichtend voor het geven of houden van vermakelijkheden en bijeenkomsten, die voor ieder, wien ook, tegen of zonder betaling toegankelijk zijn, onverschillig of zij al dan niet in de open lucht plaats hebben. Die, welke door besloten gezelschappen gehouden of gegeven worden en waar het publiek niet toegelaten wordt, zijn hieronder niet begrepen.

Voor wat de bijeenkomsten betreft, is de beperking gemaakt, dat zij ontspanning of vermaak ten doel moeten hebben, bijv. muziek en zang; echter kunnen vergaderingen, wetenschappelijke lezingen bijv. over onderwijs, zonder vergunning plaats hebben.

De vergunning is noodig voor: openbare tooneel–, bioscoop– en specialiteitenvoorstellingen, muziek– en zanguitvoeringen, tentoonstellingen, voetbal– en rijwielwedstrijden, danspartijen enz. Evenwel schrijft dit artikel niets nieuws voor, aangezien dit alles reeds onder art. 15 van de bestaande keur valt.

ad art. 34. Huisvredebreuk en het in bepaalde gevallen loopen of rijden over eens anders grond zijn strafbaar gesteld bij artt. 144, 386, 482 en 483 van het nieuwe strafwetboek. De verordening van den 25n. Augustus 1879 (P. B. N° 16), die dezelfde onderwerpen regelt, komt derhalve zoo goed als geheel te vervallen. Van orde–, rust–, of veiligheid verstorende handelingen spreekt het strafwetboek niet, aanvulling in dien zin komt echter wenschelijk voor.

Intrekking van bovenbedoelde verordening kan hierbij niet worden voorgesteld, aangezien dit bij eene keur niet mogelijk is, doch zal bij de invoeringsverordening plaats vinden.

ad artt. 37—40. Hiervoor moge naar de Notificatie van den 26n. Mei 1863 (P. B. N° 23) verwezen worden.

ad art. 65. Hiermede kan vergeleken worden de Publicatie van den 2n. Juni 1849 (Publicatiebundel N° 290).

ad artt. 77—91. Het verkeer op de openbare wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen, dat in eene afzonderlijke keur is geregeld (P. B. 1912 N° 59, gewijzigd bij P. B. 1915 N° 31), kan ook, met eenige noodzakelijk geworden wijzigingen, in de algemeene politiekeur worden ondergebracht. Daar er sedert het vaststellen dier keur ook enkele motorfietsen op dit eiland gezien worden, wordt er van deze gelegenheid gebruik gemaakt, in de artikelen duidelijk te doen uitkomen, welke bepalingen op motorrijtuigen op twee wielen, welke op motorrijtuigen op meer dan twee wielen en welke op alle van toepassing zijn. De omschrijving van ,,Motorrijtuig'' in art. 96 is ruim genoeg, om ook motorfietsen te omvatten.

ad artt. 92—94. Intrekking van N° 4 van de Publicatie van den 18n. Maart 1816 (Publicatiebundel N° 5) wordt bij art. 103 voorgesteld; wijziging van art. 2 van de verordening van den 26n. April 1909 (P. B. N° 18) zal om de bij art. 34 aangegeven reden bij de invoeringsverordening geschieden.

ad art. 102. Een juist criterium, waarom het maximum der geldboete nu eens iets hooger, dan weer iets lager te stellen is, waarom tegen sommige overtredigen hechtenis, hetzij alleen, hetzij alternatief bedreigd moet worden, is niet gemakkelijk te vinden.

In navolging van hetgeen in Nederland verdedigd en ook toegepast wordt, behelst het ontwerp maar één strafbepaling, waarbij aan den rechter, die over de feiten oordeelt, de bevoegdheid wordt gelaten om, naargelang van de omstandigheden van ieder concreet geval, vrijheidsstraf of vermogensstraf op te leggen, zwaarder of lichter, mits binnen de ge-

stelde grenzen blijvende. De maxima zijn overgenomen uit de verordening van den 5n. November 1915 (P. B. 1916 Nº 3).

De overige artikelen schijnen geene bijzondere bespreking te behoeven; ter toelichting daarvan moge met eene verwijzing naar het in den aanhef overwogene volstaan worden.

Willemstad, den 9n. Juni 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den ....., houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Over het algemeen had men geen bezwaar tegen het ontwerp.

Art. 6. De opmerking werd gemaakt, dat in het 2e. lid van dit artikel eenige woorden schijnen te zijn weggevallen.

Art. 8a. De redactie van het verbod in dit artikel om zonder vergunning van het Hoofd van politie *aan* den openbaren weg iets hoegenaamds te *hebben* vond men te vaag. Daaruit zou kunnen voortvloeien, dat b. v. aan huizen, aan de straat gelegen, geene deuren en ramen aangebracht, ja niet eens die huizen gebouwd mogen worden.

Art. 8b. Deze bepaling, meende men, zal tot vele moeilijkheden aanleiding geven.

Hoe blijft het met de vergunningen, verleend aan bewoners van huizen aan de haven tot het hebben van afvoerbuizen van vuil en moeten de in de haven en in het Schottegat liggende schepen tot het verrichten van de in dit artikel genoemde handelingen vergunning verzoeken ?

Men was van oordeel, dat er plaatsen aangewezen dienen te worden, waar het huis- en ander vuil gestort mag worden.

Art. 8d. De vraag werd gesteld of het zitten met koopwaren op de openbare straat ook niet verboden moet worden.

Art. 14. Gaarne zag men hieruit wegvallen de woorden ,,waar zulks van den openbaren weg zichtbaar is.''

Geheel wit beschilderde, bepleisterde of bestreken muren, wanden en schuttingen, die van uit andere erven zichtbaar zijn, zijn even hinderlijk en schadelijk voor de buren als die, welke van den openbaren weg zichtbaar zijn.

Art. 17a. Waar, zoo werd gevraagd, moeten faecaliën worden gestort, zoolang er hier geen riool- of tonnenstelsel bestaat ?

Art. 17c. Gaarne zou men de reden van dit verbod willen vernemen.

Art. 17d. Men vroeg of onder deze bepaling ook zullen komen te vallen de varkens, bestemd om te worden geslacht.

De vraag werd gesteld in verband met de omstandigheid, dat thans varkens worden gehouden in de koralen, waar vee, bestemd voor het slachten, worden bijeengebracht.

Art. 17 e en f. De vraag werd gesteld op welke wijze men zich van eenig dood vee of huisdier moet ontdoen.

Art. 18. Gaarne zag men in dit artikel opgenomen het verbod om brood, zoetgoed en andere eetwaren, bestemd om ongekookt of ongeschild genuttigd te worden, anders dan behoorlijk gedekt te vervoeren of te koop aan te bieden.

Art. 21b. Men gaf in overweging in den 6n. regel tusschen

de woorden ,,leunen'' en ,,daarop'' in te lasschen: ,,zonder daartoe bevoegd te zijn''.

Zonder deze wijziging zal het aan werklieden niet vergund zijn herstellingen aan te brengen aan muziektenten.

Art. 21g. Moet dit verbod niet luiden: dieren op menschen en op dieren aan te hitsen? werd gevraagd.

Art. 24. Ook in dit artikel wenschte men de woorden: ,,zonder daartoe bevoegd te zijn'' opgenomen te zien.

Aanleiding tot opneming dier woorden vond men in de omstandigheid, dat anders het houden van schietoefeningen door militairen niet mag plaats hebben.

Art. 30. Men drong er op aan te bepalen, dat het schriftelijk verbod om voort te gaan met een feestelijkheid of vermakelijkheid met redenen omkleed moet zijn.

Artt. 60 en 61. Algemeen verklaarde men overwegende bezwaren te hebben tegen deze artikelen en stelde voor ze te doen vervallen.

Deze verbodsbepalingen, meende men, zouden tot onbillijkheid kunnen leiden. Zoo zouden enkele verhuurders van motorrijtuigen boven andere bevoordeeld kunnen worden.

Art. 62. Men vond deze bepaling omslachtig en nutteloos; men gaf in overweging voor te schrijven, dat de gevonden voorwerpen zoo spoedig mogelijk aan de eigenaren moeten worden bezorgd of bij onbekendheid van dezen aan de politie moeten worden afgegeven.

Art. 64e. Tegen de bepaling, dat runderen gekniebanden vervoerd moeten worden had men bedenkingen, op grond dat de dieren bij vervoer op die wijze aan mishandeling zullen worden blootgesteld. Men gaf in overweging om het woord ,,gekniebanden'' te laten vervallen en in de plaats daarvan te stellen ,,met inachtneming van voorschriften voor elke gelegenheid door het Hoofd van politie te geven''.

Art. 65. Door verscheidene leden werd er op aangedrongen, dat het aan te brengen merk niet een zij, dat lichamelijk letsel veroorzaakt, zooals thans gebruikelijk.

Art. 102. Eenige leden vonden de maximum-straf voor alle overtredingen der keur zonder onderscheid te hoog.

Andere leden hadden geen bezwaar tegen het artikel. Zij betoogden, dat, mocht de kantonrechter een zware straf opleggen, er altijd beroep op het Hof van Justitie openstaat.

Geklaagd werd over het gevaar, dat de sterk uitstralende lichten der motorrijtuigen voor voetgangers en andere rijtuigen opleveren.

Gaarne had men gezien, dat in dit ontwerp eene bepaling was opgenomen, voorschrijvende, dat in het stadsdistrict en bij het ontmoeten van een motorrijtuig in de buitendistricten met getemperde lichten moet worden gereden.

Men wees er op, dat bij het tot stand komen van deze keur de verordening van 10/16 October 1914 (P. B. N° 52) dient te worden gewijzigd.

Aldus vastgesteld op Curaçao den 30sten November 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den ....., houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Memorie van Antwoord.

N°. 4.

Het deed ondergeteekende genoegen, dat de afdeelingen over het algemeen geen bezwaar tegen het ontwerp hadden.

Art. 2. In het belang der openbare orde wordt het wenschelijk geacht tegen de in het tweede lid bedoelde handelingen, waaraan voorbijgangers en omwonenden zich kunnen ergeren, op te komen.

Art. 6. Bij nevensgaande nota wordt voorgesteld in plaats van: ,,daaraan'', het laatste woord van het tweede lid, te lezen: ,,aan dat verzoek''.

Art. 8 a. Alhoewel toegegeven moet worden, dat de uitdrukking: ,,iets hoegenaamd aan den openbaren weg hebben'' strikt genomen ook het aldaar hebben van huizen omvat, is het meer de bedoeling te verbieden voorwerpen aan te brengen aan huizen, muren enz., die aan den openbaren weg grenzen.

De term: ,,iets hoegenaamd *aan* de openbare straten te plaatsen'' — in de keur op de straatpolitie onmisbaar — wordt dan ook reeds aangetroffen in de keur van 1891 (P. B. N°. 12) en heeft, voorzoover kan worden nagegaan, bij de toepassing nooit tot moeilijkheden aanleiding gegeven; zoo mag ook gerust worden vertrouwd, dat na het tot stand komen van de nieuwe keur, de opvattingen te dien aanzien zich niet zullen wijzigen.

Art. 8 b. Vergunningen verleend aan bewoners van huizen aan de haven tot het hebben van afvoerbuizen blijven — behoudens intrekking door het gezag dat haar verleende — ingevolge art. 106 ook na het in werking treden van deze keur van kracht, aangezien geen enkele bepaling dezer keur zich daartegen verzet.

Dit artikel behelst geen onvoorwaardelijk verbod de daarin opgesomde handelingen te plegen. Die feiten zijn slechts dan strafbaar, als zij zonder de vereischte vergunning begaan worden. Zoo laat het artikel ook toe eene algemeene en doorloopende vergunning te verleenen tot het verrichten van eene of andere van de daarin omschreven feiten, hoedanige vergunning aan de in de haven of in het Schottegat liggende schepen zou kunnen gegeven worden, zoolang er geen last van ondervonden of geen algemeen belang daardoor geschaad wordt.

Eveneens opent het artikel de mogelijkheid plaatsen aan te wijzen, waar het huis- en ander vuil gestort mag worden. Het is echter niet wenschelijk in deze keur vast te leggen, waar er vuilnisbelten mogen worden aangelegd. Voor het doel der politiekeur is het reeds voldoende met die omstandigheid rekening te houden.

Art. 8 d. Dit artikel — en in verband daarmede het derde lid van artikel 11 — wordt, overeenkomstig het verzoek in het Voorloopig Verslag uitgedrukt, aangevuld.

Art. 14. Bij nota van wijziging wordt voorgesteld bedoelde woorden te laten vervallen.

Art. 17 a. De strekking van dit artikel is geenszins het

vraagstuk van den faecaliënafvoer in zijn ganschen omvang te regelen. Het verbiedt eenvoudig faecaliën zoo maar op al of niet omheinde particuliere gronden in het stadsdistrict te storten, hetgeen, zooals van zelf spreekt, nadeelig en gevaarlijk is voor de openbare gezondheid en ook wegens de onaangename en walgelijke lucht dient te worden tegengegaan.

Art. 17 c. Het artikel beoogt verontreiniging van straten en particuliere terreinen te voorkomen en wel in het belang van de openbare gezondheid en veiligheid. Puin, zandhoopen en dgl. geven veel stof af, welke zich niet alleen over het betrokken erf zelf, maar ook over aangrenzende terreinen en den openbaren weg verspreidt, hetgeen voor de buren en voorbijgangers schadelijk en hinderlijk is. Bovendien hoopt zich allerlei vuil en wellicht zelfs ongedierte in die verzamelingen op en is het niet goed mogelijk de gronden behoorlijk schoon te houden. Dit een en ander maakt het wenschelijk afbraak en bouwmaterialen zoo spoedig mogelijk te doen opruimen.
De Notificatie van den 24n. Maart 1863 (P. B. No. 6), die nog van kracht is en soortgelijke verbodsbepalingen bevat, geeft als reden op, dat vuilnis of puin van ingestorte of afgebroken gebouwen de straat ontsiert of voor de buren hinderlijk kan zijn.

Art. 17 d. Het woord ,,houden'' duidt hier het beroep van den houder aan en derhalve verbiedt het artikel niet varkens op een erf bijeen te brengen, ten einde die vandaar naar het slachthuis te vervoeren.
De uitdrukking is uit art. 65 van de bestaande keur regelende de straatpolitie (P. B. 1891 Nº 12) overgenomen en, voor zoover ten minste bekend, heeft de praktijk daaraan steeds de hier voorgestane uitlegging gegeven.

Art. 17 e. en f. Deze artikelen verbieden in het eerste of stadsdistrict eenig vee of huisdier te verbranden of eenig vee te begraven. Het beperkt zich tot het stadsdistrict en aangezien het geen voorschrift betreffende de buitendistricten inhoudt, laat het een ieder daaromtrent volledige vrijheid. Vervolgens blijft het ook na het in werking treden dezer keur geoorloofd in het stadsdistrict huisdieren te begraven, terwijl, wat dood vee aangaat, er op kan worden gewezen, dat het thans meermalen voorkomt, dat belanghebbenden het door een visschersschuit in zee doen sleepen om op behoorlijken afstand van de kust te worden losgelaten.

Art. 18. Aan den wensch in het Voorloopig Verslag kenbaar gemaakt, wordt hierbij voldaan. Ten einde ontduiking der bepaling te voorkomen, dient ook dezelfde eisch gesteld te worden, als bedoelde goederen uitgestald worden in open gaanderijen, balkons, deuren, vensters, stoepen enz., die op den openbaren weg uitkomen.

Artt. 21 b. en 24. Door invoeging hierin van de uitdrukking: ,,zonder daartoe bevoegd te zijn'' wordt ongetwijfeld in deze artikelen zelf te kennen gegeven, dat werklieden, die herstellingen aan muziektenten aanbrengen en militairen, die schietoefeningen houden, niet strafbaar zijn, doch door zoodanige inlassching wordt tevens in het strafbaar feit een nieuw bestanddeel opgenomen, dat in de dagvaarding vermeld, ter terechtzitting volgens de wettelijke regelen bewezen en in het veroordeelend vonnis vastgesteld moet worden. En wanneer een beklaagde beweert tot die handeling bevoegd te zijn geweest, dan zal, hoe onaannemelijk het verweer ook moge wezen, degene die bevoegd is ontheffing te verleenen — voorzoover hij ten minste geen verklaringen kan afgeven, die in rechte bewijskracht hebben — in persoon ter terechtzitting moeten verschijnen om onder eede daaromtrent te worden gehoord. Uit procesrechtelijk oogpunt verdient het derhalve aanbeveling de artikelen ongewijzigd te laten. Het onbevoegd handelen is dan geen bestanddeel van het strafbaar feit, maar het bevoegd zijn wordt als een rechtvaardigingsgrond, een z.g.n. fait d'excuse beschouwd, waarop tijdens het voorbereidend onderzoek, of als het zoover mocht komen, op de terechtzitting een beroep moet worden gedaan. Het gevolg is in

beide gevallen hetzelfde; n.l. er kan geen veroordeeling worden uitgesproken, bijaldien de beklaagde werkelijk de bevoegdheid had, doch het eene stelsel is in de toepassing veel eenvoudiger dan het andere.

Art. 21 g. Het aanhitsen van dieren op menschen is reeds verboden bij art. 440 sub 1º van het nieuwe strafwetboek (P. B. 1913 Nº 67). Daar dit artikel ook zoodanig verbod ten aanzien van bereden of voor rijtuigen gespannen dieren bevat, wordt bij Nota van Wijziging ook in art. 21 *g* eene beperking aangebracht.

Art. 30. Aangezien volgens het slot van dit artikel het verbod slechts op bepaalde gronden mag worden uitgevaardigd, kan er geen bezwaar tegen bestaan, de redenen ook in het stuk te vermelden.

Mede wordt voorgesteld het mogelijk te maken ook in het belang van een in de buurt aanwezigen zieke, mits tevens op vertoon van een schriftelijke verklaring van een geneeskundige, geraasmakende of luidruchtige uitspanningen en vermaken te doen staken.

Art. 32 c. Volgens de nieuwe redactie is het bij nacht liggen op of aan den openbaren weg niet van den wil van den rechthebbende op den grond afhankelijk.

Art. 37. De gewijzigde aanhef laat nu duidelijk uitkomen, dat het verbod niet betreft goederen die uit het stadsdistrict vervoerd worden.

Art. 56. De strafbedreiging tegen eigenaars kwam voor in P. B. 1912 Nº 51, doch is bij omwerking uitgevallen.

Artt. 60 en 61. In plaats van de aan Hollandsche politieverordeningen ontleende bepalingen omtrent stationneerende (motor) rijtuigen, waartegen de afdeelingen overwegende bezwaren verklaren te hebben, wordt thans voorgesteld het Hoofd van politie de bevoegdheid toe te kennen, door middel van bordjes aan te geven, hoeveel (motor) rijtuigen op pleinen en plaatsen, waar de ruimte zulks toelaat, mogen stationneeren. Het oorspronkelijk artikel beoogde het verkeer op den openbaren weg te regelen en dit wordt ook door de nieuwe redactie bereikt. Van bevoordeeling of bevoorrechting kan dan geen sprake zijn en de door de afdeelingen gevreesde bezwaren zullen zich hierbij niet voordoen. De vergunning is niet meer aan een bepaald persoon of een bepaald vervoermiddel verbonden, maar alle ondernemers van stationneerende rijtuigen hebben dezelfde rechten en staan er gelijk voor. Wie het eerst komt, kan de open plaats innemen en zoodra een rijtuig zich vandaar verwijdert, kan elk ander die plaats bezetten.

In dit stelsel is het noodig maatregelen te nemen tegen eigenaars, die zonder zich volgens het Wetboek van Strafrecht aan een strafbaar feit schuldig te maken, aan overtreding van art. 60 deelnemen bijv. door den bestuurder last te geven, te overreden of toe te staan te stationneeren waar zulks niet toegelaten is. Volgens het W. v. S. is de bestuurder dan strafbaar en gaat de eigenaar vrij uit. En uitbreiding van het begrip uitlokking buiten de grenzen door het W. v. S. zelf getrokken, is niet geoorloofd. In dergelijke gevallen kan art. 61 toegepast worden. Voor vervolging en veroordeeling van een eigenaar, buiten wiens weten of tegen wiens wil het stationneeren plaats gehad heeft, behoeft geen vrees te bestaan, daar bij ieder strafbaar feit op schuld aan de zijde van den dader moet worden gelet en bij gebleken afwezigheid daarvan geen veroordeeling kan volgen.

Art. 62. Of bij eene keur mag worden voorgeschreven, dat gevonden voorwerpen zoo spoedig mogelijk aan den eigenaar moeten worden bezorgd of bij onbekendheid van dezen aan de politie afgegeven, is twijfelachtig. Het Burgerlijk Wetboek n. l. behandelt in het vierde boek de verjaring en met name schijnt art. 1996 zich tegen eene regeling bij politiekeur te verzetten. Het wordt daarom niet raadzaam geacht hierin bepalingen op te nemen, die later wellicht door den

rechter onverbindend worden verklaard. Een verplichting tot aangifte echter als dit artikel wil scheppen, is met geen wetsbepaling in strijd.

Intusschen zijn er voorzieningen ten opzichte van op het bureau van politie aangebrachte gevonden voorwerpen gemaakt in de vóór het in werking treden van het Burgerlijk Wetboek tot stand gekomen Notificatie van den 19n. November 1863 (P. B. Nº 36). Herziening dier bepalingen voorzoover zij nog van kracht zijn, zou dan slechts bij koloniale verordening, waarbij van het Burgerlijk Wetboek mag worden afgeweken, kunnen geschieden.

Art. 63. De aangebrachte wijziging beoogt verduidelijking van de redactie.

Art. 64 c. Dit artikel wordt in den aangegeven zin gewijzigd.

Art. 65. De reden in het Voorloopig Verslag uitgedrukt, had er reeds toe geleid, niet meer voor te stellen het merk V. V. te behouden. Ook bij het bepalen van een nieuw merk zal daarmede rekening gehouden worden.

Bij deze gelegenheid wordt een fout verbeterd, die in het oorspronkelijk artikel ingeslopen is.

Art. 83. Thans wordt voorgesteld den eisch slechts voor motorrijtuigen op meer dan drie wielen te stellen met uitzondering van motorfietsen, waaraan een aanhangwagen bevestigd is, dewijl niet alle motorrijtuigen in den zin dezer keur voorzien zijn van eene inrichting om achterwaarts te rijden.

Art. 85. Naar aanleiding van de klacht over de verblindende lichten der motorrijtuigen wordt aan dit artikel een tweede lid toegevoegd.

Art. 91. Niet al de aangehaalde artikelen richten zich tegen de bestuurders. De onjuistheid wordt nu hersteld.

Art. 96. Op een paar plaatsen (Artt. 8 *b* en 28) wordt er uitdrukkelijk van het openbare water melding gemaakt en in art. 96 komt er ook eene omschrijving van voor. Evenwel kunnen ook andere feiten, die bij deze keur strafbaar gesteld worden, als zij op den openbaren weg begaan worden, op het water plaats hebben en zouden dan niet strafbaar zijn; men zie o.a. artt. 18, 20 en 22.

Ten einde ook hen te treffen, die bedoelde feiten op het openbare water plegen, wordt hierbij voorgesteld het begrip ,,openbaren weg'' in art. 96 Nº 1 ruimer op te vatten, dan in het oorspronkelijk ontwerp is geschied. In art. 8 *b* kunnen de woorden : ,,of in het openbare water'' en in art. 28 het laatste lid vervallen.

Onder art. 96, 2º, wordt eene omschrijving van stationneerende rijtuigen opgenomen.

Het is denkbaar dat men zich van handkarren op meer dan twee wielen bedient, welke dan niet onder art. 96, Nº 6, zouden vallen.

Art. 100. Door invoeging van deze zinsnede wordt den verbaliseerenden ambtenaren ook tot openbare wetenschappelijke lezingen en dgl. vrije toegang gewaarborgd.

Art. 102. Eene algemeene strafbepaling heeft het voordeel, dat de wetgever niet voor de moeilijkheid geplaatst wordt onderscheidingen te moeten maken en te moeten schiften, waarbij hij allicht gevaar loopt mis te tasten. Dat tegen levensberooving bijv. zwaardere straffen bedreigd moeten worden dan tegen de feiten, waartegen deze keur wil waken, springt in het oog; doch een kenteeken, een beginsel voor groepeeringen in deze keur zelf is, zooals reeds in de Memorie van Toelichting is betoogd, niet gemakkelijk te vinden en daarnaar moet toch gezocht worden, wanneer men vooraf dergelijke lichtere vergrijpen wil indeelen en rangschikken. De omstandigheden, waaronder het feit gepleegd wordt, de gevolgen daarvan zijn van te voren niet bekend en dat alles wordt bij het opleggen der straf in aanmerking genomen.

Waar het nieuwe strafwetboek met het stelsel der verzachtende omstandigheden heeft gebroken en er geen bezwaar in ziet den rechter toe te staan bij alle strafbare feiten, ook de zwaarste misdrijven, zonder opgave van redenen in het vonnis tot het algemeen minimum van één dag of vijftig cent te gaan, kan deze keur ook veilig den rechter aan een algemeen maximum binden en hem overigens volkomen vrij laten.

Na het tot stand komen van de Algemeene Politiekeur zal de verordening van 10 October 1914 (P. B. Nº 52) herzien worden.

Willemstad, den 30n. Januari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den ....., houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Nota van wijziging.

Nº 5.

I. Aan artikel 2 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:

Vrouwen, die op of aan den openbaren weg staande of zich heen en weer bewegende, door eenigerlei houding, handeling of vertooning de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken en vrouwen, tusschen des avonds negen ure en zonsopgang aldaar op stoepen of treden zittende gevonden, zijn, als haar door de politie gelast wordt zich daarvan te onthouden of zich vandaar te verwijderen, verplicht onmiddellijk aan dezen last te voldoen.

II. In het tweede lid van art. 6 wordt het woord: ,,daaraan'' vervangen door de woorden: ,,aan dat verzoek''.

III. In art. 8 *b.* vervallen de woorden: ,,of in het openbare water''.

IV. In artikel 8 *d.* worden achter het woord: ,,staan'' ingevoegd de woorden: ,,of te zitten''.

V. In het derde lid van art. 11 worden achter het woord: ,,staan'' ingevoegd de woorden: ,,of te zitten'' en het woord: ,,standplaats'' vervangen door het woord: ,,plaats''.

VI. In art. 14 vervallen de woorden: ,,waar zulks van den openbaren weg zichtbaar is''.

VII. Aan art. 18 wordt het volgende toegevoegd:

d. suikergoed, brood en andere eetwaren, bestemd om ongekookt of ongeschild genuttigd te worden, anders dan behoorlijk en zindelijk gedekt te vervoeren, te koop aan te bieden of ten verkoop in voorraad te hebben.

Het verbod onder *d.* geldt, voor wat het te koop aanbieden en het ten verkoop in voorraad hebben betreft, ook indien zulks aan den openbaren weg geschiedt.

VIII. In art. 21 *g.* worden achter het woord: ,,andere'' ingevoegd de woorden: ,,dan in artikel 440, 1º van het Wetboek van Strafrecht bedoelde''.

IX. Het laatste lid van art. 28 vervalt.

X. In art. 30 worden achter het woord: ,,schriftelijk'' ingevoegd de woorden: ,,met redenen omkleed''; en achter de woorden: ,,gegeven wordt'' de woorden: ,,of op grond dat de toestand van een in de buurt aanwezigen zieke zulks vordert, in welk laatste geval een schriftelijke verklaring van een geneeskundige mede moet worden vertoond''.

XI. Art. 32 *c.* wordt gelezen als volgt:

tusschen zonsondergang en zonsopgang op of aan den openbaren weg te liggen of, zonder daartoe gerechtigd te zijn, tegen eenig perceel te leunen of op stoepen of treden te zitten of post te vatten.

XII. In art. 37 worden de woorden: ,,Het is verboden'' vervangen door de woorden: ,,Tenzij het vervoer uit het eerste of stadsdistrict geschiedt, is het verboden''.

XIII. Aan art. 56 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:
Eigenaars van tweewielige rijtuigen of handkarren, waarvan de velgen of wielen zich in den bij dit artikel bedoelden toestand bevinden, zijn verplicht zorg te dragen, dat daarmede geene goederen over de openbare macadamwegen in het eerste of stadsdistrict vervoerd worden.

XIV. Art. 60 wordt gelezen als volgt:
Het is verboden op den openbaren weg met rijtuigen te stationneeren op andere plaatsen dan die, welke door het Hoofd van politie blijkens een van zijnentwege aldaar aangebracht bordje daartoe zijn aangewezen en op zoodanige plaatsen bovendien, wanneer het aantal op het in voege voormeld aangebrachte bordje aangeduid, reeds is bereikt.

XV. Art. 61 wordt gelezen als volgt:
Eigenaars van rijtuigen zijn verplicht zorg te dragen, dat daarmede niet op den openbaren weg gestationneerd wordt op plaatsen, waar zulks niet is toegelaten.

XVI. In art. 63 wordt het woord: ,,daarmede'' vervangen door de woorden: ,,met rijwielen of vee''.

XVII. In art. 64 *e.* wordt het woord: ,,gekniebandʼʼ vervangen door de woorden: ,,met inachtneming van de voorschriften voor elke gelegenheid door het Hoofd van politie te geven''.

XVIII. In art. 65 worden de woorden: ,,ziekten is'' vervangen door de woorden: ,,ziekten bevonden''.

XIX. In art. 83 wordt het woord: ,,twee'' vervangen door het woord: ,,drie''.
Aan dit artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:
Deze bepaling is niet van toepassing op motorrijwielen, waaraan een aanhangwagen is bevestigd.

XX. Aan art. 85 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:
Het is verboden op den openbaren weg in het eerste of stadsdistrict en bijaldien zulks van den openbaren weg zichtbaar is, ook op andere plaatsen in gemeld district, alsmede bij het ontmoeten van een vervoermiddel op den openbaren weg in de overige districten, aan motorrijtuigen verblindende verlichting te bezigen, anders dan behoorlijk getemperd of zoodanig ingericht, dat de stralenbundel zich niet hooger dan één Meter boven den beganen grond verheft.

XXI. In het eerste en in het tweede lid van art. 91 worden de woorden: ,,op bestuurders'' telkens vervangen door de woorden: ,,ten aanzien''.

XXII. In art. 96, 1º worden achter het woord: ,,plaatsen'' ingevoegd de woorden: ,,en, voor zoover de bij de betrekkelijke artikelen bedoelde feiten daarop kunnen plaats hebben, ook alle watervlakten, die, al of niet voor den publieken dienst bestemd, feitelijk voor een ieder toegankelijk zijn''.
Art. 96, 2º wordt gelezen als volgt:
onder ,,stationneeren'' met een vervoermiddel ergens post vatten, met het kennelijk doel het geheel of gedeeltelijk te verhuren;
In art. 96, 6º wordt het woord: ,,twee'' vervangen door het woord: ,,meer''.

XXIII. In het eerste lid van art. 100 worden achter de woorden: ,,vrijen toegang'' ingevoegd de woorden: ,,tot alle bijeenkomsten, waarbij het publiek wordt toegelaten, voorts''.

Willemstad, den 30sten Januari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—6.

Keur van den ....., houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao.

Eindverslag.

Nº 6.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-keur, van oordeel, dat door de gewisselde schriftuuren de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 1n. Mei 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—7.

Verordening van den ..... ,
tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 October 1875 No. 27 (P. B. 1875 No. 19), betrekkelijk de maten, gewichten en weegwerktuigen in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 19 Maart 1915 (P. B. No. 56).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van 17 October 1875 Nº 27 (P. B. 1875 Nº 19), betrekkelijk de maten, gewichten en weegwerktuigen in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

De ijk van weegwerktuigen wordt opnieuw ingesteld.
De bepalingen, die daaromtrent in het Koninklijk besluit van 17 October 1875 Nº 27 (P. B. 1875 Nº 19) voorkwamen en bij art. 1 der verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56) werden afgeschaft, krijgen opnieuw verbindende kracht.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.
Met dien datum vervalt art. 1 der verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56).

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—7.

Verordening van den ..... ,
tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 October 1875 No. 27 (P. B. 1875 No. 19), betrekkelijk de maten, gewichten en weegwerktuigen in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 19 Maart 1915 (P. B. No. 56).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De strekking der verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56) is om overeenkomstig art. 138 Regeeringsreglement de in deze kolonie geldende bepalingen betreffende de maten en gewichten in overeenstemming te brengen met de in Nederland gewijzigde wetten betrekking hebbende op dat onderwerp.

Bij het in werking brengen dezer verordening is o. m. opgemerkt, dat de afschaffing van den ijk van weegwerktuigen den koopers nadeel zou kunnen bezorgen, doordat er met minder zuivere weegwerktuigen worden gewogen.

Daar dit bezwaar gegrond is en er in Nederland geen bezwaar bestaat tegen het behouden van den ijk van weegwerktuigen, niettegenstaande deze handeling daar is afgeschaft, dient de oude toestand weer in het leven te worden geroepen.

ad art. 1. In verband met de redactie van art. 1 der verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56) komt het het veiligst voor dit artikel te doen luiden zooals voorgesteld.

ad art. 2, lid 2. Hoewel ten overvloede schijnt er geen bezwaar te bestaan tegen de opneming dezer bepaling. Zij doet de deur dicht voor alle mogelijke quaesties.

Willemstad, den 15n. Juni 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—8.

Verordening van den ....., tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

Eindverslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 17 van het Zittingjaar 1915—1916).

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 23n. Juni 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—9.

Verordening van den ...., tot wijziging van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.

Eindverslag.

Nº 1.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder N° 18 van het Zittingjaar 1915—1916).

In het algemeen hadden de Afdeelingen geen bezwaar tegen dit ontwerp.

Ofschoon enkele leden vroeger de noodzakelijkheid niet konden inzien om aan de ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 Nº 8), door den Gouverneur den 2n. Augustus 1915 ingediend, terugwerkende kracht te geven, verklaarden zij thans aan het tot stand komen van dit ontwerp te willen medewerken. Zij gaven toe, dat er een misverstand in het spel is geweest.

Onder mededeeling van het bovenstaande achten de Afdeelingen de openbare behandeling van het ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 23n. Juni 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—10.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen betreffende de koepokinenting.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen betreffende de koepokinenting in het leven te roepen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Onder ,,scholen'' verstaat deze verordening alle inrichtingen van onderwijs, opvoeding of verzorging, waar personen, beneden den leeftijd van 20 jaren, hetzij voortdurend, hetzij dagelijks eenige uren gedurende minstens honderd dagen per jaar, bijeen worden gehouden.

Alle personen van en boven den leeftijd van 20 jaren, die werkzaam zijn in de inrichtingen, in het vorig lid genoemd, worden, voor deze verordening, gelijk gesteld met de onderwijzers en onderwijzeressen, bedoeld in art. 3.

Als ,,leerlingen'', genoemd in art. 3, worden beschouwd de personen in het eerste lid van art. 1 bedoeld.

Art. 2.

Onder eene koepokinenting met goed gevolg wordt de inenting verstaan, waarbij de meerderheid der in het entveld gemaakte schrapjes zich tot pokken heeft ontwikkeld.

Art. 3.

Onderwijzers, onderwijzeressen en leerlingen worden in de scholen slechts toegelaten, indien wordt overgelegd eene verklaring van een geneeskundige, dat zij met goed gevolg of meer dan eens de inenting tegen de pokken hebben ondergaan of aan de natuurlijke kinderpokken (variolæ) hebben geleden.

Onderwijzers, onderwijzeressen en leerlingen evenwel, die eene onderteekende en gedagteekende verklaring overleggen van een geneeskundige, dat zij zonder goed gevolg éénmaal de inenting tegen de pokken hebben ondergaan, worden gedurende één jaar te rekenen van den dag, waarop de inenting geschied is, in de scholen toegelaten.

Art. 4.

Met afwijking van het bepaalde in art. 3 wordt een onderwijzer, eene onderwijzeres of een leerling in eene school mede toegelaten, indien wordt overgelegd eene onderteekende, gedagteekende en met redenen omkleede verklaring van een geneeskundige, afgegeven na persoonlijk onderzoek, dat van de koepokinenting, voor de gezondheid van den persoon, te wiens behoeve de verklaring werd overgelegd, bijzonder gevaar te duchten is.

Zoodanige verklaring blijft gedurende twee jaren na de afgifte van kracht.

Art. 5.

De verklaringen, bedoeld in deze verordening, zijn vrij van zegel en van registratie.

De verklaringen, betreffende koepokinenting, omschreven in art. 3, geschieden door invulling van een door den Gouverneur vastgesteld formulier.

De benoodigde exemplaren van dit formulier worden, op aanvrage aan het Bestuur, den geneeskundigen kosteloos en vrachtvrij toegezonden.

Art. 6.

Door de zorg van het Bestuur wordt, in alle deelen der kolonie, minstens twee malen per jaar, gelegenheid gegeven tot kostelooze koepokinenting en herinenting, op tijd en plaats, vooraf ter algemeene kennis gebracht.

Art. 7.

Het Bestuur stelt, ten behoeve der geneeskundigen, steeds de benoodigde hoeveelheid koepokstof kosteloos en vrachtvrij beschikbaar.

Art. 8.

De verstrekte entstof moet, door den geneeskundige in de origineele verpakking, zoo koel mogelijk worden bewaard tot op het oogenblik van het gebruik.

Entstof, langer dan twee weken onder berusting van eenen geneeskundige, wordt niet meer gebruikt, tenzij de stof kon worden bewaard bij eene temperatuur van niet hooger dan 10° Celsius.

De entstof moet worden gebruikt zooals zij door het Bestuur wordt afgeleverd.

Art. 9.

De geneeskundige gaat tot de inenting niet over dan na zich te hebben overtuigd van den gezondheidstoestand van den in te enten persoon.

Ducht hij van de inenting bijzonder gevaar voor de gezondheid van den in te enten persoon, dan deelt hij dit, aan hem, die den in te enten persoon geleidt, of aan dezen zelf, mede, en wordt de inenting uitgesteld.

Art. 10.

De geneeskundige neemt bij de behandeling der entstof en bij de inenting de noodige antiseptische en aseptische voorzorgen in acht.

Indien de plaats der inenting niet door een verband wordt beschut, zal met de bedekking van het entveld door de kleeding ten minste tien minuten na de inenting worden gewacht.

Art. 11.

Bij elke inenting worden met het, met entstof bedeelde, instrument vijf schrapjes van ongeveer één centimeter lengte en ongeveer twee centimeters van elkander verwijderd, in de huid van het entveld gemaakt.

Art. 12.

De geneeskundige geeft, van eene door hem verrichte koepokinenting, binnen twee weken, eene duidelijk leesbare en onderteekende verklaring, volgens het formulier, bedoeld in het tweede lid van art. 5, aan den belanghebbende af.

Vooraf overtuigt hij zich persoonlijk van den uitslag der door hem verrichte koepokinenting.

Na de behandeling van een geval van pokken (variolæ) geeft hij, binnen twee weken, daarvan een onderteekend en gedagteekend bewijs aan den belanghebbende af.

Art. 13.

De geneeskundige, die voor een in te enten persoon het

bijzonder gevaar ducht, bedoeld in het tweede lid van art. 9, geeft aan den belanghebbende, binnen eene week, eene verklaring af, bevattende de gegevens nader aangeduid in art. 4.

Art. 14.

Bij het afgeven van de verklaringen, in deze verordening bedoeld, laat de geneeskundige zich, door geboortebewijzen of door andere officieele stukken, zooveel mogelijk inlichten omtrent naam, voornamen, leeftijd en woonplaats van de in te enten personen.

Art. 15.

Van alle door hem verrichte koepokinentingen houdt de geneeskundige geregeld eene nauwkeurige ingevulde, duidelijk leesbare lijst bij, in afzonderlijke kolommen bevattende: een doorloopend nummer, jaar en datum der inenting, naam, voornamen, leeftijd, geslacht en woonplaats der ingeënte personen en het aantal opgekomen pokken.

Deze lijst zendt hij, in de eerste maand van het jaar, volgende op dat, waarover de opgave loopt, onderteekend aan het Bestuur in, terwijl hij een afschrift voor zichzelf houdt.

Art. 16.

Onderwijzers, onderwijzeressen en leerlingen zijn verplicht de verklaringen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 van deze verordening, ieder voorzoover hem of haar betreft, vóór of bij de toelating tot de school aan het hoofd der school af te geven.

Voor minderjarigen zijn hunne ouders of voogden hiertoe verplicht.

Bezoeken de in het 1ste lid van dit artikel genoemde personen meer dan ééne school, dan berusten de verklaringen bij het hoofd van een der scholen en houden de hoofden der andere bezochte scholen daarvan aanteekening in de kolom *Bijzonderheden* van de lijst, bedoeld in artikel 18.

Art. 17.

De ingevolge het vorige artikel afgegeven verklaring wordt door het hoofd der school aan den belanghebbende teruggegeven, wanneer deze de school verlaat. Die teruggave wordt, met vermelding van dagteekening, op de verklaring aangeteekend.

Indien de belanghebbende de school verlaat in het jaar, waarin de verklaring is overgelegd, wordt van die teruggave aanteekening gedaan in de kolom *Bijzonderheden* van de lijst, bedoeld in art. 18.

Art. 18.

Het hoofd van elke school legt, te beginnen met den aanvang van elk jaar eene lijst aan, achtereenvolgens aangevende wie in den loop van dat jaar tot de school zijn toegelaten.

De eerste maal loopt de lijst van het tijdstip, waarop de verordening in werking treedt, tot aan het einde van dat jaar; de lijst bevat dan in de eerste plaats de namen van alle personen, die op dat tijdstip tot de school zijn toegelaten.

De lijsten, in de beide vorige leden van dit artikel bedoeld, moeten de gegevens bevatten vermeld in het eerste lid van art. 15, evenwel komt voor de rubriek, aangevende het aantal opgekomen pokken, eene andere in de plaats, vermeldende den naam van den geneesheer, die eene verklaring, als in deze verordening bedoeld, onderteekende.

Ook wordt voor ,,bijzonderheden'' bijv. betreffende den datum, waarop de geneeskundige verklaringen werden teruggegeven, betreffende verklaringen volgens art. 3, 2e lid, art. 4 en van doorgestane pokken eene kolom opengelaten.

Het hoofd der school zendt, in de eerste maand van het jaar, volgende op dat, waarover de opgave loopt zijne lijst onderteekend aan het Bestuur in, terwijl hij een afschrift voor zichzelf houdt.

Art. 19.

Hoofden van scholen zijn verplicht de onder hen berustende

verklaringen en lijsten, in het vorig artikel bedoeld, desgevraagd te vertoonen aan de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst en aan de ambtenaren en personen genoemd in art. 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering.

Art. 20.

Verklaringen, van den aard als in deze verordening bedoeld, afgegeven door geneeskundigen niet in deze kolonie gevestigd, betreffende personen, die destijds elders woonachtig waren, en verklaringen afgegeven door geneeskundigen in deze kolonie, betreffende personen aldaar woonachtig, afgegeven vóór het in werking treden dezer verordening, worden als geldig beschouwd, mits duidelijk blijke, dat de aangeduide persoon de koepokinenting met goed gevolg, meer dan eens of eenmaal zonder goed gevolg heeft ondergaan of dat hij aan pokken (variolæ) heeft geleden.

Art. 21.

Met het toezicht op de naleving dezer verordening zijn belast de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst, die tevens met de ambtenaren en personen genoemd in art. 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering, belast zijn met de opsporing van de overtredingen dezer verordening.

Art. 22.

Met eene boete van f 0,50 tot f 25.— of met gevangenisstraf van een tot vijf dagen wordt gestraft de overtreding van de artikelen 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18 en 19, en het in strijd met art. 3, behoudens het bepaalde in art. 4, door de hoofden van scholen, toelaten van personen tot die scholen.

Art. 23.

Deze verordening kan worden aangehaald als: „Koepokinentingverordening".

Art. 24.

Bij het in werking treden dezer verordening vervallen alle bepalingen omtrent de koepokinenting, voorkomende in:
de Publicatie van 7 Juni 1827 (Publicatiebundel Nº 114);
de Notificatie van 6 Juni 1844 (Publicatiebundel Nº 256);
de Verordening van 30 October 1873 (P. B. 1874 Nº 4), regelende het van Overheidswege te houden toezigt over den toestand der openbare gezondheid in deze kolonie;
de Verordening van 30 October 1873 (P. B. 1874 Nº 5), regelende de uitoefening der genees-, heel- en verloskunst in deze kolonie;
de Verordening van 28 Februari 1888 (P. B. 1888 Nº 2), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten in de kolonie Curaçao;
de Verordening van 6 October 1906 (P. B. 1907 Nº 5), regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao.

Art. 25.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—10.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen betreffende de koepokinenting.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het feit, dat er in den laatsten tijd in de naburige landen weer meermalen pokkenepidemieën voorkomen, maakt het noodzakelijk nieuwe wettelijke bepalingen in het leven te roepen betreffende de koepokinenting, opdat de meer algemeene toepassing van dit voorbehoedmiddel ons een grootere kans schenke, dat Curaçao van deze besmettelijke ziekte bevrijd zal blijven.

Teneinde geen bepalingen in het leven te roepen, waaraan te veel practische bezwaren zijn verbonden, of die een te groote contrôle vereischen, is in hoofdzaak de regeling gevolgd, die in Nederland bestaat (Zie het Koninklijk Besluit van den 29sten Februari 1912, opgenomen in het Staatsblad Nº 97).

De inenting van personen beneden en boven den schoolleeftijd zal waarschijnlijk het best bevorderd kunnen worden door dezen daarvoor een kleine geldelijke belooning toe te kennen, van bijv. f 0.25..

Indien dat middel goede resultaten oplevert, zullen — als men nagaat wat voor epidemiologische waarborg daarvoor tegen het pokkengevaar wordt verkregen — de financieele gevolgen ervan niet te zwaar genoemd kunnen worden.

De kosten zullen in het geheel misschien een duizend gulden of acht bedragen, uit te geven in twee à drie jaren; terwijl er dan in de eerste tien jaren zeker geen massale premie-inenting meer zal noodig zijn.

Art. 1, 1ste lid. Er is een termijn van honderd dagen vastgesteld om te voorkomen, dat voor het godsdienst onderricht op cathechisaties enz., waar de kinderen maar een of twee uren 's weeks samen zijn, eene uit sanitair oogpunt minder noodige beperkende bepaling, inzake koepokinenting, zoude gelden.

Daarentegen zijn alle andere inrichtingen, waar jeugdige personen gedurende vele uren of doorloopend bijeen zijn, uit sanitaire overwegingen met scholen gelijk gesteld; ook vallen de stroohoeden-vlechtscholen onder de bepalingen.

Art. 4, 1ste lid. De verklaring van één geneeskundige mag voldoende worden geacht, te meer, omdat hier geene vrees behoeft te bestaan, dat eene dergelijke verklaring zal worden gevraagd uit overwegingen, die aan de zaak zelve vreemd zijn en behooren te blijven (gemoedsbezwaren).

Art. 4, 2de lid. De procedure is hier veel eenvoudiger dan in Nederland; eene nieuwe verklaring na twee jaren kan geen bezwaar opleveren, langer termijn is, als regel, niet noodig.

Art. 5, 2de lid. Een concept-formulier, waarin de verreweg meest voorkomende gevallen kunnen worden opgenomen, wordt als bijlage hierbij overgelegd.

Formulieren voor eene verklaring inzake doorgestane pokken en voor de verklaring inzake te duchten gevaar der koepokinenting zijn niet noodig, want de gevallen zullen vrij zeldzaam blijven.

Art. 11. De schrapjes vinden in de laatste jaren veel ingang; het lijkt beter hier eene uniformiteit te betrachten, die voor het resultaat der koepokinenting slechts gunstig kan zijn.

Willemstad den 12n. September 1916.

De Gouverneur van Curaçao,
NUYENS.

Formulier voor de geneeskundige verklaringen, bedoeld in art. 3 der Koepokinentingverordening.

De ondergeteekende (1)....., geneeskundige,

gevestigd (2) .....verklaart, na persoonlijk onderzoek, dat (3).....

.....geboren den (4).....

.....wonende (5) .....

(6)....., de koepokinenting heeft ondergaan, overeenkomstig de voorschriften der wettelijke bepalingen, in de kolonie Curaçao geldende.

(Dagteekening). (Handteekening van den geneeskundige).

N. B. Een geboortebewijs van den in te enten persoon worde bij de inenting, zoo mogelijk, medegebracht.

In te vullen :

(1) naam van den geneeskundige.
(2) plaats van vestiging.
(3) naam en voornamen (voluit) van den ingeënten persoon.
(4) datum en jaar van geboorte van den ingeënten persoon.
(5) woonplaats van den ingeënten persoon, zoo nauwkeurig mogelijk aan te duiden.
(6) resultaat der koepokinenting, nl. { met goed gevolg, of: / meer dan eens, of: / eenmaal zonder goed gevolg.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—11.

Verordening van den ....., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is sommige belastingen te verhoogen en tevens de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 Nº 33) en de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 34) aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van artikel 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

In de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. van 1906 Nº 16) wordt:

artikel 14 als volgt gelezen:

,,De belasting bedraagt voor een belastbaar inkomen van:

f	600	tot	beneden	f	800	0,4	pct.
,,	800	,,	,,	,,	900	0,5	,,
,,	900	,,	,,	,,	1 000	0,6	,,
,,	1 000	,,	,,	,,	1 100	0,7	,,
,,	1 100	,,	,,	,,	1 200	0,8	,,
,,	1 200	,,	,,	,,	1 400	0,9	,,
,,	1 400	,,	,,	,,	1 600	1,–	,,
,,	1 600	,,	,,	,,	1 800	1,1	,,
,,	1 800	,,	,,	,,	2 000	1,2	,,
,,	2 000	,,	,,	,,	2 200	1,3	,,
,,	2 200	,,	,,	,,	2 400	1,4	,,
,,	2 400	,,	,,	,,	2 600	1,5	,,
,,	2 600	,,	,,	,,	2 900	1,6	,,
,,	2 900	,,	,,	,,	3 200	1,7	,,
,,	3 200	,,	,,	,,	3 500	1,8	,,
,,	3 500	,,	,,	,,	3 900	1,9	,,
,,	3 900	,,	,,	,,	4 300	2,–	,,
,,	4 300	,,	,,	,,	4 700	2,1	,,
,,	4 700	,,	,,	,,	5 100	2,2	,,
,,	5 100	,,	,,	,,	5 700	2,4	,,
,,	5 700	,,	,,	,,	6 300	2,6	,,
,,	6 300	,,	,,	,,	6 900	2,8	,,
,,	6 900	,,	,,	,,	7 500	3,–	,,
,,	7 500	,,	,,	,,	8 300	3,5	,,
,,	8 300	,,	,,	,,	9 100	4,–	,,
,,	9 100	,,	,,	,,	10 000	4,5	,,
,,	10 000	en hooger				5,–	,,

De berekening dezer percenten geschiedt over geheele sommen van honderd gulden.''

in de artikelen 30 en 40 in plaats van ,,twee gulden vijftig cent'' gelezen ,,vijf gulden''.

In de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. van 1908 Nº 33) wordt:

in artikel 128 instede van ,,sigaren, 100 stuks f 0,40'' gelezen ,,sigaren, waarde 20%'' en instede van ,,sigaretten,

100 stuks f 0,05'' ,,sigaretten, 100 stuks f 0,10'' en wordt tusschen de posten ,,suikerbakkerswerk en chocolade'' en ,,vruchten, geconfijt of ingemaakt'' een nieuwe post ingevoegd, luidende ,,tabak, waarde 10 %''; en

aan artikel 195 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan ten aanzien van accijnsgoederen worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening der documenten voor doorvoer, na tijdelijken opslag of na overlading in zeilschepen, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het slot van het vorig lid bepaald.''

In de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. van 1908 N°. 34) wordt:

in artikel 7 instede van ,,vijf en twintig'' gelezen ,,vijftig'';

aan artikel 36 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening van het consent, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het vorig lid bepaald.''; en

aan artikel 44, laatste lid, het volgende toegevoegd:

,,Artikel 36, derde lid, is ten deze toepasselijk.''

In de Wijnverordening 1908 (P. B. van 1908 N°. 35) wordt:

in artikel 1 sub *a* instede van ,,vijftig'' gelezen ,,vijf en zeventig''; en

in datzelfde artikel sub *b* instede van ,,twintig'' ,,vijf en twintig''.

In de Bierverordening 1908 (P. B. van 1908 N°. 36) wordt:

in artikel 1 instede van ,,vijf'' gelezen ,,tien''.

Art. 2.

Deze verordening treedt in werking:

a. voor wat de Inkomstenbelastingverordening 1906 betreft, met ingang van den 1n. Mei 1917; en

b. voor wat de overige verordeningen betreft, met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—11.

Verordening van den .. .., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Memorie van toelichting.

N° 2.

De buitengewone groote uitgaven, die de Europeesche oorlog voor het Moederland met zich brengt, en de druk, die daarvan voor de Nederlandsche belastingschuldigen het gevolg is, maken het ons een plicht om te trachten een grooter deel van de uitgaven onzer kolonie voor eigen rekening te nemen, en op die wijze de lasten van het Moederland eenigszins te verlichten. Ondergeteekende is overtuigd, dat de Raad de noodzakelijkheid hiervan zal inzien, en gaarne tot de verwezenlijking van dat doel zal medewerken.

Zoo mogelijk zal er naar gestreefd moeten worden om, in niet al te verre toekomst, de gewone uitgaven der koloniale huishouding uit eigen middelen te bestrijden.

De belastingverhoogingen, die ondergeteekende de eer heeft aan Uwen Raad voor te stellen, kunnen beschouwd worden als een flinke stap in deze richting, en zullen, naar hij hoopt, op ondubbelzinnige wijze getuigen van den wil der kolonie om, naar haar vermogen, den algemeenen druk der tijden mede te dragen.

De verhoogingen, welke hier worden voorgesteld, namelijk,

1° van den gedistilleerdaccijns,
2° van den wijnaccijns,
3° van den bieraccijns,
4° van het invoerrecht op sigaren, sigaretten en tabak en
5° van de inkomstenbelasting

zullen, naar verwacht wordt, aan de Koloniale kas een meerdere opbrengst verzekeren van:

Gedistilleerdaccijns	f	75.000,—
Wijnaccijns	,,	2.000,—
Bieraccijns	,,	4.000,—
Invoerrecht	,,	17.000,—
Inkomstenbelasting	,,	21.000,—
Totaal	f	119.000,—

In het oog is echter te houden, dat niet het geheele hierboven becijferde bedrag als zuivere bate zal zijn aan te merken, daar de verhooging der rechten eenige meerdere uitgaven voor het toezicht en de controle zal vereischen. Die meerdere uitgaven worden geraamd op plus minus f 10.000,— 's jaars.

Het bedrag, dat hier van de ingezetenen der kolonie wordt geëischt is wel is waar niet onaanzienlijk, doch het springt dadelijk in het oog, dat het overgroote deel daarvan zal voortvloeien uit het verbruik van genotmiddelen, en daardoor niet onbillijk kan drukken.

Slechts voor wat de inkomstenbelasting betreft, zullen er zich, gelijk trouwens bij elke directe belasting en tot welk bedrag men die ook heft, gevallen kunnen voordoen waarin van te zwaren druk zal kunnen worden gesproken. Die gevallen zullen echter, naar ondergeteekende meent, tot de uitzonderingen behooren.

De heffingspercentages zijn overigens voor de inkomens tot f 3500,— lager gesteld dan in Suriname om de kleine inkomens te sparen. Eerst bij inkomens van f 3500,— en daarboven loopen zij gelijk met het Surinaamsche tarief.

Eene verhooging van den gedistilleerdaccijns met 100 % zooals bij het Ontwerp wordt voorgesteld, acht ondergetee-

kende, in aanmerking nemende den aard van het artikel, niet te sterk. Het geldt hier toch een artikel, waarvan het gebruik volstrekt niet noodzakelijk is, een zuiver genotartikel.

Ook de bieraccijns kan, meent ondergeteekende, eene verhooging met 100 % wel verdragen.

De wijnaccijns echter mag volgens ondergeteekende niet zoo sterk verhoogd worden, wil het verbruik van het artikel niet te zeer afnemen. Eene verhooging voor mousseerende wijnen met 50 % en voor andere wijnen met 25 % komt ondergeteekende het uiterste toe, tot waar men onder de tegenwoordige omstandigheden ten aanzien van deze artikelen, gaan mag.

Bij voorstellen van de belastingverhooging op sigaren heeft ondergeteekende gemeend de heffing enkel naar de hoeveelheid te moeten vervangen door eene heffing naar de waarde.
Bij verhooging van het bestaande specifieke recht zou de belasting bovenmatig zwaar komen te drukken op de goedkoopere soorten, die gewoonlijk door de minder gegoeden worden gerookt, terwijl de fijne soorten, die slechts de welgestelden rooken, naar verhouding slechts matig zouden worden belast.
Het voorgestelde recht van 20 % van de waarde komt niet te hoog voor. Sigaren van f 20,— per mille — ongeveer de goedkoopste soorten, welke hier in eenigszins beduidende hoeveelheden worden ingevoerd, — zullen dan belast blijven gelijk zij dat nu reeds zijn, de duurdere soorten alleen zullen de verhooging te dragen hebben.

Voor sigaretten wordt eene verdubbeling van het recht voorgesteld, namelijk tien cent de 100 stuks. Ondergeteekende meent dat er hiertegen geen overwegende bezwaren bestaan, waar de belasting dan nog niet bijzonder hoog genoemd kan worden.

Tabak, bewerkt of onbewerkt, kan, meent ondergeteekende, eene verhooging van het invoerrecht van 3 tot 10 % zonder bezwaar dragen.

Omtrent de financieele uitkomsten nog het volgende.
Bij te dier zake gemaakte berekeningen is voor de indirecte belastingen tot grondslag genomen de gemiddelde uitkomsten van de drie aan het uitbreken van den Europeeschen oorlog onmiddellijk voorafgegane jaren 1911—1913.
Tevens is aangenomen, dat het verbruik tengevolge van de verhooging der rechten met plus minus 20% zal verminderen.
Ten aanzien van de inkomstenbelasting is, voor de vergelijking, gebruik gemaakt van de cijfers van het belastingjaar 1914/15, de jongste aanslag onder normale omstandigheden dus.
Zooals hiervoren gezegd zijn de berekeningen omtrent de vermoedelijke opbrengst gegrond op de laatstverloopen normale perioden. Hierbij zij echter aangeteekend, dat de opbrengst van de inkomstenbelasting sedert niet onaanzienlijk gestegen is tengevolge vooral van den aanslag van de Mijnmaatschappij Curaçao, die voor het eerst in 1915/16 kon worden opgelegd, en wel tot een bedrag van f 3 242,50. Houdt men daarmede rekening, dan zal de geraamde meerdere opbrengst dezer belasting wel een paar duizend gulden hooger zijn te stellen.
Daarentegen is het verbruik van gedistilleerd in het afgeloopen jaar, tengevolge van de tijdsomstandigheden, aanzienlijk afgenomen en bedroeg de invoer daarvan niet meer dan 446.000 L. of 53.000 L. minder dan het gemiddelde over 1911/1913. Er bestaat dus alle aanleiding om zoolang de tegenwoordige bijzondere verhoudingen blijven aanhouden op een lagere opbrengst van dat middel dan geraamd te rekenen.

Nevens de wijzigingen, die verhooging van den belastingvoet ten doel hebben, wordt in het Ontwerp ook voorgesteld de artt. 195 der Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 en 36 en 44 der Gedistilleerdverordening, aan te vullen met eene bepaling, die de gelegenheid opent om waarborgen te schep-

pen, dat uit bergplaatsen of entrepôts in de Kolonie voor door- of uitvoer uitgeslagen gedistilleerd (uit tijdelijken uitslag zoo noodig ook wijn en bier) niet clandestiën wederom worde ingevoerd.

Het ligt niet in de bedoeling, zonder gebleken noodzaak, terstond van die gelegenheid gebruik te maken. Eerst wanneer de omstandigheden daartoe mochten nopen, zal van de bevoegdheid gebruik worden gemaakt.

Willemstad, den 22n. November 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—11.

Verordening van den ....., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

Algemeen werd toegegeven, dat, nu de druk, die op de Staatskas rust, tengevolge van de tijdsomstandigheden dermate is toegenomen, dat in het Moederland niet alleen zware tijdelijke belastingen moesten worden ingevoerd, maar ook de blijvende lasten sterk werden verzwaard, ook de kolonie Curaçao zich opofferingen moet getroosten om, zooveel hare zwakke krachten dat gedoogen, de lasten van het Moederland te verlichten door zelf wat meer bij te dragen in de kosten van hare eigen huishouding.

De Afdeelingen meenden dan ook, hoe ongeschikt ook het tijdstip voor belastingverhooging op dit oogenblik geacht moet worden, hare medewerking daartoe niet te mogen weigeren.

Dat het moment voor verzwaring van lasten slecht gekozen mag heeten, behoefde, meende men, hier niet in den breede te worden uiteengezet. Zij, die maar even willen terugblikken op de jaren van droogte en misgewas, die pas achter ons liggen, en letten op de hooge prijzen van schier alle artikelen van zeer noodzakelijk verbruik, verwachten hieromtrent zeker geen uitvoerig betoog.

Wanneer men dan toch wilde medewerken tot de voorgestelde belastingverhooging, dan moge dat zijne verklaring vooral hierin vinden, dat het overgroote deel van het bedrag, dat van de bevolking geëischt gaat worden, komen moet uit het verbruik van artikelen van genot. Van onduldbaren druk zal bij belasting van dergelijke artikelen nooit sprake kunnen zijn. Wien de drank of de tabak wat te duur mocht worden, die zal zich een weinig hebben te matigen in zijn gewoon verbruik. Schaden zal hem dat zeker niet; wie weet blijkt de verhooging dan zelfs geen zegen voor menig gezin.

Het eenige wat uit een fiscaal oogpunt gevreesd moet worden — zouden velen hun verbruik beperken — is, dat de opbrengst der belasting tegenvallen zal. Daarop dient men voorbereid te wezen.

Met de voorgestelde verhoogingen van accijnzen en invoerrecht konden de Afdeelingen zich dan ook wel vereenigen, al konden sommige leden de vraag niet terughouden of het hooge recht van 20% naar de waarde van de dure soorten sigaren niet een prohibitief recht blijken zal.

Enkel ten opzichte van de inkomstenbelasting had, docht het de Afdeelingen, het Bestuur de draagkracht van de bevolking wel wat overschat.

Deze belasting, verhoogd op het oogenblik, dat zeer vele der aangeslagenen — die juist tengevolge van de tijdsomstandigheden hunne uitgaven in zeer sterke mate hebben zien toenemen, terwijl hunne verdiensten dezelfde gebleven, soms zelfs afgenomen zijn — in benarde financieele omstandigheden verkeeren, zou te zwaar en te onbillijk drukken.

Volgens verscheidene leden moest dan ook aan verhooging van deze belasting op het oogenblik niet gedacht worden.

Andere leden meenden echter, dat, wat waar was voor de inkomens van den middenstand, niet opging voor de hoogere inkomens. Zij hadden dan ook geen bezwaar om tot de verhooging ook van deze belasting mede te werken, wanneer dat zou kunnen geschieden volgens een tarief, dat met een inkomen van f 600.— begint, geleidelijk progressief opklimt, tot-

dat het bij inkomens van ongeveer f 20.000.— het hoogste percentage 5 bereikt en een meerdere opbrengst van ongeveer f 10.000.— zal afwerpen.

Ook met het oog op de vreemdelingen, die zich dikwijls voor vrij langen tijd op Curaçao komen vestigen en die in velerlei opzichte indirect bijdragen tot de welvaart van het eiland, diende men voorzichtig te zijn met het te veel opvoeren van deze belasting.

Ten aanzien van de voorgestelde bepalingen omtrent de contrôle op den door- of uitvoer waren de meeningen vrij wel verdeeld.

Bij een aantal leden stond het beginsel, dat de handel zoo min mogelijk moest worden aan banden gelegd of belemmerd, voorop.

En van wettelijke bepalingen als hier in het vooruitzicht worden gesteld, vreesden zij groote belemmering van den doorvoer- en uitvoerhandel.

Andere leden daarentegen achtten de boven gewraakte bepalingen toch het meest doeltreffende, zelfs het eenige middel om zonder zeer hooge kosten van toezicht en contrôle tegen den clandestienen invoer van dranken te waken.

Met een beroep op de Statistieken betoogden zij, dat de doorvoer- en uitvoer van dranken geenszins zoo belangrijk zijn, dat daarvoor het Gouvernement op zulke hooge kosten als zij voorzagen zou moeten worden gejaagd.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 1n. December 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—11.

Verordening van den ....., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Memorie van Antwoord.

N⁰ 4.

Het deed ondergeteekende genoegen te vernemen, dat de Afdeelingen in het algemeen bereid waren tot de voorgestelde belastingverhoogingen mede te werken.

Dat — zooals sommige leden meenden — het recht van 20% op de dure soorten sigaren een prohibitief recht zal blijken, komt ondergeteekende niet waarschijnlijk voor. Het kan wellicht zijn, dat men somtijds, om het zeker niet onaanzienlijke recht, dat er van geheven wordt, wat minder dure sigaren koopt, doch dat zal dan nog geen nadeel zijn voor den fiscus.

Daar ondergeteekende moet toegeven, dat er — zooals door de Afdeelingen wordt aangevoerd — op het oogenblik zeer vele aangeslagenen in de inkomstenbelasting zijn, die door de abnormale tijdsomstandigheden in benarde financieele omstandigheden verkeeren, en voor wie de verhoogde belasting dus misschien wel wat te zwaar kan drukken, meent hij aan het verlangen van de Afdeelingen te gemoet te moeten komen, om die belasting voor de lagere inkomens eenigszins te verminderen.

Hij heeft dit gedaan in de Nota van wijziging, die hij de eer heeft hierbij den Raad aan te bieden.

In stede van ongeveer f 21.000.—, zal nu de meerdere opbrengst — als het ontwerp wordt aangenomen — ongeveer f 10.000.— bedragen.

Wanneer het mocht blijken, dat na de verhooging van den accijns op de spiritualiën de smokkelhandel wederom het hoofd opsteekt, acht ondergeteekende het bepaald noodig, dat het Bestuur door de voorgestelde contrôle op den door- en uitvoer, een middel aan de hand wordt gegeven om het smokkelen te beletten.

Ook hij is er voor om den handel zoo min mogelijk aan banden te leggen of te belemmeren, doch als er van de vrijheid, die de handel geniet, door sommigen misbruik wordt gemaakt om de koloniale kas ernstig te benadeelen, is het z. i. noodzakelijk, dat het Bestuur kan grijpen naar het zoo eenvoudige middel, dat wordt aangegeven, in plaats van verplicht te zijn duizende guldens te besteden om te trachten het clandestien landen van sterke dranken te voorkomen; wat dan nog lang niet altijd gelukt.

Dat de door- en uitvoer hierdoor in het algemeen grootelijks zou worden belemmerd, meent ondergeteekende te mogen betwijfelen. Het middel, dat door hem wordt voorgesteld, wordt toch o. a. toegepast op Puerto-Rico en de meeste Engelsche eilanden, waar men den handel ook wel geen te groote belemmeringen in den weg zal willen leggen.

Willemstad, den 4n. December 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—11.

Verordening van den ....., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Nota van wijziging.

Nº 5.

Voor wat betreft de Inkomstenbelastingverordening wordt artikel 1 gelezen als volgt:

In de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. van 1906 Nº 16) wordt:

artikel 14 als volgt gelezen:

,,De belasting bedraagt voor een belastbaar inkomen van:

f	600	tot	beneden	f	800	0,4	pct.
,,	800	,,	,,	,,	1 000	0,5	,,
,,	1 000	,,	,,	,,	1 200	0,6	,,
,,	1 200	,,	,,	,,	1 400	0,7	,,
,,	1 400	,,	,,	,,	1 600	0,8	,,
,,	1 600	,,	,,	,,	1 800	0,9	,,
,,	1 800	,,	,,	,,	2 200	1,–	,,
,,	2 200	,,	,,	,,	2 600	1,1	,,
,,	2 600	,,	,,	,,	3 000	1,2	,,
,,	3 000	,,	,,	,,	3 400	1,3	,,
,,	3 400	,,	,,	,,	3 800	1,4	,,
,,	3 800	,,	,,	,,	4 200	1,5	,,
,,	4 200	,,	,,	,,	4 800	1,6	,,
,,	4 800	,,	,,	,,	5 400	1,7	,,
,,	5 400	,,	,,	,,	6 000	1,8	,,
,,	6 000	,,	,,	,,	6 600	1,9	,,
,,	6 600	,,	,,	,,	7 200	2,–	,,
,,	7 200	,,	,,	,,	8 200	2,2	,,
,,	8 200	,,	,,	,,	9 200	2,4	,,
,,	9 200	,,	,,	,,	10 200	2,6	,,
,,	10 200	,,	,,	,,	11 200	2,8	,,
,,	11 200	,,	,,	,,	12 200	3,–	,,
,,	12 200	,,	,,	,,	14 600	3,5	,,
,,	14 600	,,	,,	,,	17 000	4,–	,,
,,	17 000	,,	,,	,,	19 400	4,5	,,
,,	19 400	en daarboven				5,–	,,

De berekening dezer percenten geschiedt over geheele sommen van honderd gulden.''

in de artikelen 30 en 40 in plaats van ,,twee gulden vijftig cent'' gelezen ,,vijf gulden''.

Willemstad, den 4n. December 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—1/.

Verordening van den ....., tot wijziging van eenige belastingverordeningen.

Eindverslag.

Nº 6.

Vrij algemeen verklaarde men zich te kunnen vereenigen met het door het Bestuur bij Nota van wijziging voorgestelde tarief.

Enkele leden meenden bij nader inzien, dat het den personen met een inkomen lager dan f 900.— in dezen tijd moeilijk zal vallen de belasting te betalen en gaven in overweging het tarief zoodanig te herzien, dat slechts inkomens van f 900.— en daarboven door de belasting worden getroffen.

Zij hoopten, dat, indien het mocht blijken, dat de vermindering, die hierdoor in de opbrengst zou ontstaan, niet van eenig belang zou zijn, wat zij, met het oog op het waarschijnlijk groote aantal kwade posten, meenden, dat het geval zal wezen, het Bestuur geen bezwaar zal hebben het voorstel over te nemen.

Gaarne zouden zij op de openbare vergadering het bedrag, dat daarmede gemoeid is, willen vernemen.

Met de mededeeling van het bovenstaande, achtten de Afdeelingen de openbare beraadslaging over dit ontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 8n. December 1916.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 No. 33).

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is artikel 126 der Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 Nº 33), zooals aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij P. B. 1915 Nº 50, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

In artikel 126 der Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 Nº 33), zooals aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij P. B. 1915 Nº 50, wordt, na nummer 27 der vrijstellingen, het volgende ingevoegd:

,,28. Instrumenten en benoodigdheden voor weerkundige waarnemingen, bestemd voor meteorologische inrichtingen.''

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—12.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 No. 33).

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij de Regeering van de Vereenigde Staten van Noord Amerika bestaat, volgens ontvangen mededeeling van den Consul alhier dier Republiek, het voornemen om op verschillende punten in de Caraibische zee, o. a. ook op Curaçao, inrichtingen voor meteorologische waarnemingen op te zetten.

Met het oog op het zuiver wetenschappelijk doel van dergelijke inrichtingen en het groot algemeen nut dat daaruit kan voortvloeien, acht ondergeteekende het wenschelijk dat, ten blijke van erkenning dezerzijds van een en ander, van heffing van invoerrecht op de instrumenten en benoodigdheden voor het op te richten instituut en uiteraard ook voor andere dergelijke inrichtingen, geheel worde afgezien.

Het verlies voor den fiscus tengevolge van de voorgestelde vrijstelling zal zeer luttel zijn. Zooals uit de redactie duidelijk blijkt, zijn de bedoelde zaken alleen dàn vrij wanneer zij bestemd zijn voor inrichtingen voor weerkundige waarnemingen; niet in het algemeen dus.

Willemstad, den 22n. November 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—13.

Verordening van den ..... ,
houdende instelling van een centraal testamentenregister.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is een centraal testamentenregister in te stellen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening:

Artikel 1.

Er wordt ingesteld een register van alle akten, bevattende uiterste wilsbeschikkingen en schenkingen van de geheele of de gedeeltelijke nalatenschap van den schenker, alsmede van alle akten, waarbij uiterste wilsbeschikkingen worden herroepen of olographiesche testamenten worden teruggenomen.

Onder akten bevattende uiterste wilsbeschikkingen worden verstaan: uiterste willen bij openbare akte, akten van bewaargeving van uitersten wil, akten van superscriptie, onderhandsche stukken, als bedoeld bij artikel 961 van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie Curaçao, voor zoover deze na het overlijden van den erflater aan eenen notaris zijn ter hand gesteld en akten van benoeming ingaande bij overlijden.

Artikel 2.

De Inspecteur der belastingen draagt zorg voor de inrichting en het bijhouden van het in artikel 1 bedoelde register, hetwelk zal berusten te zijnen kantore. Van dit register wordt een dubbel gehouden, dat aan den Gouverneur wordt ingezonden.

De hiertoe benoodigde gegevens worden op de wijze bij Gouvernementsbesluit te bepalen, aan den Inspecteur der belastingen door de ontvangers verstrekt.

Artikel 3.

In het register wordt, voor zoover daarvan uit de opgaven blijkt, aanteekening gehouden van:

den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden;

de voornamen en den naam der personen, die eenige beschikking maken als bedoeld in artikel 1;

hun beroep of hunne maatschappelijke betrekking;

hunne woonplaats, alsmede de plaats, het jaar, de maand en den dag hunner geboorte;

de voornamen, den naam en de standplaats van den notaris, die de akte heeft verleden of aan wien de akte is ter hand gesteld.

Artikel 4.

Inlichtingen uit het register worden, op aanvrage, na overlijden of verklaring van vermoedelijk overlijden van den erflater of schenker, tegen vergoeding, vanwege den Inspecteur der belastingen aan een ieder verstrekt.

De wijze van indiening der aanvragen en het verstrekken der inlichtingen, zoomede het bedrag en de wijze van inning van de voor de aanvragen verschuldigde vergoedingen, worden bij Gouvernementsbesluit geregeld.

Artikel 5.

Tusschen het tweede en het laatste lid van artikel 21 van het Reglement op het Notarisambt wordt ingevoegd een nieuw lid, luidende: ,,De in artikel 1 der Verordening op het Testamentenregister genoemde notariële akten moeten bovendien inhouden de plaats, het jaar, de maand en den dag der geboorte van de personen, die eenige beschikking maken, bestemd om na doode te werken, of de verklaring, dat en om welke reden deze niet kunnen worden opgegeven.''

In het laatste lid van artikel 21 van het Reglement op het Notarisambt worden tusschen de woorden: ,,of de dag'' en ,,daarin niet mogten vermeld zijn,'' ingevoegd de woorden: ,,van het verlijden''.

Artikel 6.

Na artikel 42 van het Reglement op het Notarisambt wordt ingevoegd een nieuw artikel 42*a*, luidende:

,,De notarissen zijn verpligt in dubbel op te maken lijsten, waarop zij, op verbeurte eener boete van tien gulden voor iedere overtreding, naar volgorde van verlijden, zullen inschrijven de in artikel 1 der Verordening op het Testamentenregister genoemde akten, in eene kalendermaand door hen verleden of aan hen ter hand gesteld.

Ieder nummer van deze lijsten zal op verbeurte eener boete van tien gulden voor iedere overtreding bevatten:

1º het nummer, waaronder de akte in het bij de Registratieverordening 1908 voorgeschreven repertorium is vermeld;

2º den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden;

3º de voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking, de woonplaats, alsmede de plaats, het jaar, de maand en den dag der geboorte van de personen, die eenige beschikking maken, als bedoeld in artikel 1 der Verordening op het Testamentenregister, zooals en voorzoover deze in de akte zullen zijn vermeld.

De notarissen zijn verplicht binnen de eerste tien dagen van iedere maand bovenbedoelde lijsten in dubbel, desverlangd tegen ontvangbewijs, in te leveren bij den ontvanger van hunne standplaats, en zulks op verbeurte eener boete van tien gulden voor iederen dag verzuim.

Ingeval in de afgeloopen kalendermaand geene akten, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, door eenen notaris zijn verleden of aan hem zijn ter hand gesteld, zal hij daaromtrent op een der voor de inlevering bestemde dagen, bij den ontvanger eene schriftelijke verklaring inleveren, zulks op verbeurte eener boete van tien gulden voor iederen dag verzuim.

Van eene in dit artikel bedoelde inlevering wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan, zulks op verbeurte eener boete van tien gulden voor iederen dag verzuim.''

Artikel 7.

De notarissen zijn verplicht in enkelvoud op te maken lijsten, waarop zij, op verbeurte eener boete van tien gulden voor iedere overtreding, naar volgorde van verlijden, zullen inschrijven de in artikel 1 dezer verordening genoemde akten, sedert den 1sten Januari 1890 tot op den dag van inwerkingtreding dezer verordening door hen verleden of aan hen ter hand gesteld.

Ieder nummer van deze lijsten zal op verbeurte eener boete van tien gulden voor iedere overtreding bevatten de gegevens in het tweede lid van artikel 42*a* van het Reglement op het Notarisambt bedoeld, zooals en voor zoover deze in de akte zullen zijn vermeld.

De notarissen zijn verplicht binnen één jaar na de inwerkingtreding dezer verordening bovenbedoelde lijsten, desver-

langd tegen ontvangbewijs, in te leveren bij den ontvanger van hunne standplaats en zulks op verbeurte eener boete van tien gulden voor iederen dag verzuim.

Van de inlevering wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan, zulks op verbeurte eener boete van tien gulden voor iederen dag verzuim.

De artikelen 48, 49, 52 en 53 van het Reglement op het Notarisambt vinden overeenkomstige toepassing.

Artikel 8.

De Griffiers, voor zoover zij onder hunne berusting hebben akten, vermeld in artikel 1 dezer verordening, zijn verplicht in enkelvoud op te maken lijsten, waarop zij, op verbeurte eener boete van tien gulden voor iedere overtreding, naar volgorde van verlijden, zullen inschrijven alle zoodanige akten, sedert den 1sten Januari 1890 tot op den dag van inwerkingtreding dezer verordening verleden of in bewaring genomen door hen wier minuten zij bewaren.

Het tweede, het derde en het laatste lid van artikel 7 vinden overeenkomstige toepassing.

Artikel 9.

De stukken, bedoeld in de artikelen 4, 6, 7 en 8 dezer verordening kunnen op ongezegeld papier worden gesteld en zijn vrij van de formaliteit van registratie.

Artikel 10.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip en kan worden aangehaald onder den naam van ,,Verordening op het Testamentenregister''.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—13.

Verordening van den ...., houdende instelling van een centraal testamentenregister.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Bij Koninklijke Boodschap van den 28n. Mei 1914 (Zitting 1913-1914-318) werd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter overweging aangeboden een ontwerp van wet houdende instelling van een centraal testamentenregister, waarop den 27n. Maart 1915 Voorloopig Verslag is uitgebracht. In de Memorie van Antwoord, welke van een gewijzigd ontwerp vergezeld ging (Zitting 1914-1915-65), wordt medegedeeld, dat kort na de aanhangigmaking van het ontwerp tusschen de betrokken Ministers een overleg is geopend over de vraag, of verruiming der regeling niet aanbeveling zou verdienen om de gegevens over akten, bestemd om na doode te werken, in de koloniën tot stand gekomen, eveneens in Nederland te doen centraliseeren.

Ook ondergeteekende deelt de opvatting, dat zoodanig register voor deze kolonie groot nut zal kunnen opleveren. Zonder dat de testamentaire beschikkingen openbaar worden gemaakt, kunnen na overlijden of verklaring van vermoedelijk overlijden van den erflater of schenker, alle belangstellenden zich vergewissen of hij een beschikking als in artikel 1 bedoeld, heeft gemaakt en dreigt niet het gevaar, dat nalatenschappen worden vereffend, zonder dat daarbij rekening is gehouden met een door den erflater gemaakt testament. Zooals nader in het uitvoeringsbesluit zal worden bepaald, zenden de ontvangers de bij hen ingekomen lijsten aan den Inspecteur der belastingen, te wiens kantore gemeld register zal worden ingericht en bijgehouden en alle over de geheele kolonie verspreide gegevens gecentraliseerd. Een dubbel van dat register zal naar Nederland worden opgezonden, ten einde met het Nederlandsche te worden vereenigd.

Artikel 6 bevat eene telkens terugkeerende verplichting voor de notarissen; artikel 7 daarentegen schrijft slechts ééne inzending voor en heeft uitgewerkt, zoodra zulks heeft plaats gehad. Aangezien bij Gouvernementsbesluit van den 17n. Juli 1869 Nº 408 ter uitvoering van artikel 60 van het Reglement op het Notarisambt (Curaçaosche Courant van den 24n. Juli 1869 Nº 29) bepaald is, dat de bewaarplaats der minuten, registers en repertoria van notariële akten op elk eiland der kolonie zal zijn ter griffie, op Curaçao van het Hof van Justitie en op de andere eilanden van het Kantongerecht, behelst artikel 8 een gelijk voorschrift aan de griffiers, voor zoover zij meergemelde akten onder hunne berusting hebben, terwijl het laatste lid ook eenige artikelen van procesrecht toepasselijk verklaart.

De dag, waarop de verordening in werking treedt, kan nog niet worden opgegeven; dit is afhankelijk van het tijdstip, waarop de Nederlandsche wet in gang wordt gebracht hetwelk aan de Kroon ter bepaling is overgelaten.

Het hierbij ingediende ontwerp komt zooveel mogelijk overeen met het wetsontwerp, terwijl bij het samenstellen van het in de artikelen 2 en 4 bedoelde besluit eveneens de algemeene maatregel van bestuur als voorbeeld zal worden gebezigd.

Willemstad, den 22n. December 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—13.

Verordening van den ....., houdende instelling van een centraal testamentenregister.

Eindverslag.

Nº 3.

Het onderzoek in de Afdeelingen van dit ontwerp heeft geene aanleiding gegeven tot eenige aanmerking.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is van oordeel, dat met deze mededeeling de openbare beraadslaging voldoende is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. April 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—14.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Zegelverordening 1908.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Zegelverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 52), zooals zij gewijzigd is laatstelijk bij P. B. van 1913, Nº 20, te wijzigen en aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

In artikel 59 van de Zegelverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 52) wordt na Nº 15 een nieuw nummer ingevoegd, luidende:

16º Rij- en nummerbewijzen, door het Hoofd van Politie aan bestuurders en eigenaren of houders van motorrijtuigen voor de tweede maal of verdere malen afgegeven, *vijf gulden.*

Art. 2.

Artikel 61, sub 42, der in art. 1 genoemde verordening, zooals gewijzigd bij art. 9 der verordening van 26 October 1910 (P. B. 1910 Nº 53), wordt gelezen als volgt:

De vergunningen, verklaringen of andere stukken, die voor de eerste maal afgegeven worden krachtens de keuren, regelende de straatpolitie, en die, houdende regeling van het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen op de verschillende eilanden der kolonie.

Art. 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—14.

Verordening van den ....., tot wijziging van de Zegelverordening 1908.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het komt meermalen voor dat chauffeurs van automobielen hun rijbewijs of het nummerbewijs van hun voertuig verleggen of verliezen en dan om een duplicaat daarvan ten parkette gaan.

Waarschijnlijk is de slordigheid of onverschilligheid, waarmede met die bewijzen omgesprongen wordt, hieraan te wijten, dat een duplicaat daarvan kosteloos kan worden verkregen.

Het komt ondergeteekende wenschelijk voor dat, om het euvel te keeren, eene geringe belasting worde geheven van de duplicaten van de hierboven bedoelde stukken en ook van andere vergunningen, verklaringen enz., die door het Hoofd van Politie krachtens keuren van politie worden afgegeven.

Het voorgestelde bedrag van vijf gulden voor het dan te gebruiken zegel komt ondergeteekende niet te hoog voor en zal voornamelijk eene preventieve werking hebben.

Willemstad, den 28n. December 1916.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—14.

Verordening van den.....,
tot wijziging van de Zegelverordening 1908.

Memorie van Antwoord.

Nº 4.

Naar aanleiding van de in het Voorloopig Verslag voorkomende verklaring, dat de meerderheid der Afdeelingen zich niet met het ontwerp kon vereenigen, wordt het bij depêche van 28 December 1916, Nº 3773, ingediend ontwerp ingetrokken.

Als bijlage hiervan wordt een nieuw ontwerp ingediend, dat eenigszins afwijkt van het voorstel van den Raad, omdat 't, naar het den ondergeteekende wil voorkomen, zeker niet gewenscht is *alle* vergunningen krachtens keuren regelende de straatpolitie af te geven met f 1,-- te belasten.

Het thans ingediend ontwerp komt, naar de meening van ondergeteekende, aan de bezwaren van de meerderheid der Afdeelingen te gemoet en zal, alhoewel niet zoo krachtig, het gewenschte doel toch ook bevorderen.

Willemstad, den 14n. Februari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—14.

Verordening van den ..... ,
tot aanvulling van de Zegelverordening 1908.

TWEEDE ONTWERP.

Nº 5.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de Zegelverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 52), zooals zij gewijzigd is laatstelijk bij P. B. van 1913, Nº 20, aan te vullen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Aan sub 42 van artikel 61 van de Zegelverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 52), zooals gewijzigd bij artikel 9 der verordening van 26 October 1910 (P. B. 1910 Nº 53), wordt een tweede lid toegevoegd, luidende :

Onder deze vergunningen zijn niet begrepen de rij- en nummerbewijzen, door het Hoofd van Politie aan bestuurders en eigenaren of houders van motorrijtuigen afgegeven.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—14.

Verordening van den ..... ,
tot aanvulling van de Zegelverordening 1908.

Eindverslag.

Nº 6.

De Commissie van Rapporteurs heeft kennis genomen van de Memorie van Antwoord en van het daarbij gevoegde tweede ontwerp, door den Gouverneur onder dagteekening van den 14n. Februari 1917 op het Voorloopig Verslag van het afdeelingsonderzoek ingezonden, en is, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, van oordeel, dat daaromtrent geene nadere overweging in de afdeelingen vereischt wordt.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 28n. Februari 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is nieuwe bepalingen omtrent de voorkoming en wering van besmetting door uit zee aankomende schepen vast te stellen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Art. 1.

Onder schepen verstaat deze verordening en de daarop berustende besluiten alle vaartuigen, van wat aard en vorm en tot welk doel dienende ook.

Art. 2.

De jongste zeereis wordt, in deze verordening en in de daarop berustende besluiten gerekend te zijn aangevangen in de haven waar het schip thuis behoort en overigens op niet langer dan zes maanden gesteld.

Art. 3.

Onder quarantaine-maatregelen verstaat deze verordening en de daarop berustende besluiten de maatregelen, die, ter voorkoming of wering van besmettings-gevaar, op uit zee komende en in de kolonie liggende schepen, hunnen inhoud en hunne opvarenden, geheel of gedeeltelijk kunnen worden toegepast, als daar zijn:

1º een gezondheidsonderzoek;

2º het buiten gemeenschap met den wal en met andere schepen houden;

3º het voorkomen en verhinderen van verontreiniging of besmetting van bodem, lucht of water, door schepen en hunne opvarenden;

4º het reinigen en ontsmetten van schepen met hunnen geheelen inhoud, het opslaan van ladingen en goederen, het onschadelijk maken van smetstof in stoffen en goederen en het vernietigen van ratten of ander ongedierte en insecten aan boord;

5º de afzondering of waarneming van en toezicht op de opvarenden, reiniging, ontsmetting, geneeskundig onderzoek, verzorging en verpleging en geneeskundige behandeling;

6º het verbieden of aan voorwaarden onderwerpen van den invoer, den doorvoer of het vervoer van huiden, lompen, gebruikte kleedingstukken, gebruikt lijf- en beddegoed en van andere goederen, scheepslading of scheepsinhoud.

Art. 4.

Het gezondheidsonderzoek, in deze verordening en in de daarop berustende besluiten genoemd, kan zich uitstrekken tot alle scheepspapieren, tot het schip met zijnen geheelen inhoud en tot alle opvarenden, met aanwending van alle hulpmiddelen, die voor het onderzoek noodig of bevorderlijk zijn.

Art. 5.

Onder de geneeskundige verstaat deze verordening en de daarop berustende besluiten een gouvernements-geneeskundige, een buitengewone gouvernements-geneeskundige of een niet tot den Openbaren Gezondheidsdienst behoorende geneeskundige, die door het Bestuur met het gezondheidsonderzoek van schepen en met de uitvoering van quarantaine-maatregelen is belast.

Art. 6.

Elk schip, uit zee in de kolonie aankomende of na aankomst daar liggende, wordt onderworpen aan een gezondheidsonderzoek:

1º wanneer het komt uit landen, landstreken of plaatsen, die, op het tijdstip van het vertrek van het schip, door den Gouverneur zijn besmet verklaard of van besmetting verdacht verklaard, wegens eene der ziekten, in of krachtens het volgende artikel aangewezen;

2º wanneer een of meer gevallen van ziekte, al dan niet in het volgende artikel genoemd, tijdens de jongste zeereis zijn voorgekomen of nog voorkomen;

3º wanneer een der opvarenden tijdens de jongste zeereis aan boord is overleden;

4º wanneer er veel ratten aan boord zijn of sterfte onder de ratten is waargenomen of met pest besmette of van pest verdachte ratten aan boord gevonden zijn;

5º wanneer de geneeskundige, die steeds de bevoegdheid heeft, om op elk binnenkomend schip de scheepspapieren in te zien, een gezondheidsonderzoek noodig acht;

6º wanneer een schip, niet vallende onder het bepaalde sub 1º tot 5º van dit artikel, in de kolonie aankomt en ligt op eene plaats, die niet voor het gezondheidsonderzoek en voor quarantaine-maatregelen is aangewezen.

De Gezaghebbers der eilanden zijn in voorkomende gevallen bevoegd tot de verklaring, bedoeld sub 1º van het eerste lid van dit artikel, voorzooveel hun ambtsgebied betreft.

De genomen maatregel wordt ten spoedigste aan de beslissing van den Gouverneur onderworpen.

Art. 7.

De ziekten, in het voorgaande artikel bedoeld, zijn: cholera, gele koorts, pest en pokken.

Bij besluit van den Gouverneur kan deze verordening ook van toepassing verklaard worden op daarin niet genoemde ziekten.

Dit besluit is niet langer van kracht dan gedurende twee jaren na zijne afkondiging, tenzij het binnen dat tijdperk door eene verordening bekrachtigd is.

Art. 8.

De gezagvoerder van een schip, als bedoeld sub 1º, 2º, 3º, 4º en 6º van art. 6, uit zee een der eilanden der kolonie willende aandoen, zorgt, zoodra hij in het gezicht van den wal is, dat zijn schip een bij besluit van den Gouverneur te omschrijven sein voert totdat het schip tot het vrije verkeer is toegelaten of totdat het schip het gebied der kolonie heeft verlaten en zorgt voorts, dat geene gemeenschap met den wal of met andere schepen plaats hebbe, alvorens het gezondheidsonderzoek is afgeloopen.

De loods, die het schip hulp verleent, is gehouden voor de naleving van het in de eerste alinea van dit artikel vermelde voorschrift te waken, voor zoover dit nog niet vóór zijne komst is nageleefd, en den gezagvoerder zooveel mogelijk bekend te maken met zijne verplichtingen krachtens deze verordening.

De gezagvoerder is verplicht met zijn schip de ligplaats hem, door of vanwege het Bestuur aangewezen in te nemen en aldaar te blijven totdat hem, in verband met op eene andere plaats te nemen quarantaine-maatregelen, bevel tot opvaren daarheen is verstrekt, of zijn schip tot het vrije verkeer is toegelaten, of hij, gebruik makende van de bevoegdheid hem bij art. 13 toegekend, weder zee kiest.

Als plaats, bedoeld in het vorig lid, waar quarantaine-maatregelen zullen worden toegepast, kan eene ligplaats worden aangewezen van een ander eiland, dan het eiland van aankomst.

Art. 9.

Het verbod van gemeenschap met den wal of met andere schepen brengt mede, dat geen der opvarenden het schip mag verlaten en dat niemand zich aan boord van het schip mag begeven dan de loods, de geneeskundige, de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst, de personen onder hunne leiding met de uitvoering van quarantaine-maatregelen belast, de bedienaren van den Godsdienst, voor zoover hun ambtsplicht hen aan boord roept, de ambtenaren der belastingen en de ambtenaren van politie, wanneer hunne ambtsverrichtingen dit vereischen; dat geene goederen uitgezonderd de post gelost mogen worden tenzij met toestemming van het Bestuur en geene andere goederen aan boord gebracht mogen worden dan die voor het levensonderhoud der opvarenden, voor de uitvoering van quarantaine-maatregelen of voor de verpleging van zieken noodig zijn, met bepaling, dat de personen met het overbrengen belast zich niet aan boord mogen begeven.

De kleeding van de personen, die krachtens de vorige alinea aan boord werden toegelaten, wordt, zoonoodig, onmiddellijk na het verlaten van het schip ontsmet.

Zij, die zich in strijd met het verbod aan boord hebben begeven, worden onder de opvarenden gerekend en zijn aan dezelfde bepalingen als dezen onderworpen, onverminderd de straffen tegen de overtreding bedreigd.

Art. 10.

De gezagvoerder, indien een scheepsdokter aan boord is, ook deze en de opvarenden zijn verplicht de vragen hun door den loods, den geneeskundige en de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst gesteld, desgevraagd ook schriftelijk, nauwkeurig en naar waarheid, zoo noodig onder eede, te beantwoorden; zij bevorderen, voor zooverre dat in hun vermogen staat, het gezondheidsonderzoek en de toepassing van andere quarantaine-maatregelen.

De gezagvoerder overhandigt zijne gezondheidspassen aan den geneeskundige en biedt desgevraagd de overige scheepspapieren ter kennisneming aan.

Een schip, dat geen geldige gezondheidspas aan boord heeft, kan aan een verscherpt en herhaald gezondheidsonderzoek worden onderworpen.

Art. 11.

Het gezondheidsonderzoek heeft plaats tusschen zonsopkomst en zonsondergang.

Bij besluit van den Gouverneur worden de omstandigheden en voorwaarden aangegeven, waaronder het gezondheidsonderzoek ook tusschen zonsondergang en zonsopkomst kan worden ingesteld of aangevangen.

Art. 12.

De gezagvoerder van een in de kolonie liggend vaartuig geeft uiterlijk binnen twaalf uren kennis wanneer een der opvarenden ziek is geworden.

Deze kennisgeving geschiedt aan het Bestuur of aan een ambtenaar van den Openbaren Gezondheidsdienst of van Politie.

Art. 13.

De gezagvoerder zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de voorschriften, die in of krachtens deze verordening worden gegeven.

Het staat hem evenwel vrij weder naar zee te vertrekken, wanneer hij zich aan deze voorschriften niet wil onderwerpen; hij neemt daarbij de hem gegeven bevelen in acht.

In het geval, in de vorige alinea bedoeld, kan het ontsche-

pen van passagiers, van poststukken en van eenige lading door het Bestuur worden toegestaan, onder nader te stellen voorwaarden.

Echter mag de gezagvoerder, die zich eerst aan de gegeven voorschriften onderwierp, niet naar zee vertrekken zoolang de voorgeschreven maatregelen nog niet zijn uitgevoerd, tenzij met vergunning van het Bestuur en onder in achtneming van de nader gegeven bevelen.

Art. 14.

Bij besluit van den Gouverneur worden de maatregelen voorgeschreven, waaraan het schip, dat aan een gezondheidsonderzoek onderworpen is geweest, zijn inhoud en zijne opvarenden worden of kunnen worden onderworpen.

Art. 15.

Bij besluit van den Gouverneur worden de maatregelen voorgeschreven, waaraan een schip, zijn inhoud en zijne opvarenden worden of kunnen worden onderworpen vóór en bij zijn vertrek uit de kolonie.

Eveneens kunnen bij besluit van den Gouverneur de invoer, doorvoer en vervoer worden verboden, of aan maatregelen worden onderworpen van: huiden, lompen, gebruikte kleedingstukken, gebruikt lijf- en beddegoed en van andere voorwerpen en goederen, die voor het overbrengen van besmetting bijzonder vatbaar zijn.

Art. 16.

Bij besluit van den Gouverneur kunnen voorschriften worden gegeven ten aanzien van de periodieke verdelging van ratten aan boord van alle schepen in de kolonie liggende.

Art. 17.

Desverlangd worden aan de belanghebbenden verklaringen afgegeven betreffende de quarantaine-maatregelen toegepast op hun persoon, en op de schepen en goederen in hun eigendom of aan hunne zorg toevertrouwd.

Bij besluit van den Gouverneur wordt de vorm dezer verklaringen vastgesteld.

Art. 18.

Bij besluit van den Gouverneur worden de plaatsen aangewezen, waar het gezondheidsonderzoek wordt ingesteld en waar de quarantaine-maatregelen worden toegepast.

In het besluit kunnen tevens de gevallen worden aangegeven, waarin afwijking van den regel kan worden toegestaan en de voorwaarden waaronder.

Art. 19.

Op oorlogsschepen kan het gezondheidsonderzoek zich bepalen tot eene schriftelijke en onderteekende beantwoording van vragen door den geneeskundige gedaan.

Art. 20.

Met de handhaving dezer verordening en der op haar berustende besluiten en met het toezicht op hunne naleving zijn belast de geneeskundige, de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst en die van de Politie, benevens de personen, die bij de hier bedoelde besluiten daartoe nader zullen worden aangewezen.

Art. 21.

De geneeskundige en de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst zijn bevoegd de in de kolonie aankomende en aldaar liggende schepen ten allen tijde, zelfs zonder toestemming van den gezagvoerder, te betreden, hetzij voor een gezondheidsonderzoek of ter toepassing van quarantaine-maatregelen, en daartoe het noodige personeel mede te brengen.

Wordt hun de toegang geweigerd dan verschaffen zij zich dien zoonoodig met inroeping van den sterken arm.

Van de handeling in het vorig lid bedoeld en van de aanleiding daartoe maken zij binnen twee etmalen proces-verbaal op, dat aan den bij de handeling betrokken gezagvoerder in afschrift wordt toegezonden.

Art. 22.

De kosten van het gezondheidsonderzoek en van de quarantaine-maatregelen komen ten laste van de kolonie.

Echter is de Gouverneur bevoegd, indien gevallen van uitzondering in zijn besluit, krachtens art. 18 uitgevaardigd, zijn toegelaten, als voorwaarde te stellen, dat de geneeskundige, de ambtenaren van den Openbaren Gezondheidsdienst en het verder noodige personeel op snelle en doelmatige wijze naar en van het schip worden vervoerd, zoo dikwijls de voorgeschreven quarantaine-maatregelen dit noodig maken; een en ander ter zorg en voor rekening van belanghebbenden.

Art. 23.

Overtreding van de artikelen 8, 9, 10, 12 en 13 dezer verordening of van de krachtens deze verordening uitgevaardigde besluiten wordt gestraft met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar of geldboete van driehonderd gulden tot vijf duizend gulden.

Art. 24.

Met gevangenisstraf van eene maand tot een jaar of geldboete van driehonderd gulden tot vijf duizend gulden wordt gestraft hij, die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of eene vordering, krachtens deze verordening of de daarop berustende besluiten, gedaan door een der personen in art. 20 aangeduid, alsmede hij, die opzettelijk eene handeling door een dier personen ondernomen, ter uitvoering van voorgeschreven quarantaine-maatregelen, belet, belemmert of verijdelt.

Art. 25.

Voertuigen en schepen met hunnen inhoud, waarmede de strafbaar gestelde feiten gepleegd zijn, kunnen in beslag genomen worden en bij rechterlijk vonnis worden verbeurdverklaard; het in beslag genomene kan tegen zekerheid worden ontslagen.

Art. 26.

Deze verordening kan worden aangehaald als quarantaine-verordening.

Art. 27.

Deze verordening treedt in werking op een door den Gouverneur te bepalen tijdstip; alsdan vervallen de verordening van 20 September 1883 (P. B. Nº 17), waarbij voorzorg- en quarantaine-maatregelen worden vastgesteld tot wering van besmettelijke epidemische ziekten, welke door de scheepvaart naar deze kolonie kunnen worden overgebracht, zooals aangevuld bij de verordening van 5 Maart 1900 (P. B. Nº 8) en die van 20 Juli 1907 (P. B. Nº 19) en gewijzigd bij de verordening van 12 Juli 1905 (P. B. Nº 31) en alle andere bepalingen inzake quarantaine-maatregelen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Ondergeteekende heeft geen bezwaar in het Uwen Raad hierbij aangeboden ontwerp het woord ,,quarantaine'' te behouden; het heeft nu eenmaal door den loop der jaren burgerrecht verkregen en is zeer moeilijk te vervangen door eene even korte uitdrukking van gelijke bekendheid.

Mits maar voldoende vaststaat, dat het oude begrip van quarantaine is vervallen en door juister toepassing is vervangen. Men laat niet meer een schip onbehandeld liggen gedurende een vastgesteld aantal dagen van afzondering in ,,quarantaine'', omdat men heeft leeren inzien, dat uit sanitair oogpunt eene dergelijke handelwijze geen voldoende waarborgen oplevert, terwijl, aan de andere zijde, de belangen van handel en scheepvaart noodeloos werden geschaad.

Wel worden maatregelen van afzondering, waarneming en toezicht gedurende eene vastgestelde periode toegepast op personen, zulks in verband met eene mogelijke zich langzamerhand ontwikkelende, echter nog niet vast te stellen besmetting. Maar overigens wordt een besmet schip en zijne lading terstond in behandeling genomen en daarna zonder vertoef tot het vrije verkeer toegelaten.

Bij het ontwerpen der bepalingen behoefde geene rekening gehouden te worden met de letter van de internationale sanitaire Conventie van Parijs, want deze kolonie is niet bij die Conventie aangesloten, terwijl ook voor de toekomst op aansluiting geen prijs is te stellen, indien de omstandigheden niet veranderen.

Ondergeteekende deelt het gevoelen van hen, die van oordeel zijn, dat aansluiting aan de Conventie van Parijs of aan de Midden-Amerikaansche Conventie, in de gegeven omstandigheden, te veel ons de handen binden zoude, als het er op aankwam sanitaire maatregelen tegen andere landen te nemen. De ervaring, die de Adviseur voor den Openbaren Gezondheidsdienst te dezer zake in Europa heeft opgedaan, is, zooals deze Hoofdambtenaar waarnam, ook voor de kolonie Curaçao van toepassing en moet ons van aansluiting afhouden.

Er bestaat gelukkig geen gevaar, dat deze niet-aansluiting onjuist zoude worden verklaard, indien de quarantaine-dienst behoorlijk wordt ingericht; althans bij zijne besprekingen met de Amerikaansche sanitaire autoriteiten bleekt het den Adviseur voor den Openbaren Gezondheidsdienst, dat men ons standpunt begreep en er practisch geenerlei bezwaar tegen zoude inbrengen.

Overigens spreekt het van zelf, dat onze niet-gebondenheid aan de Conventies enkel gebruikt wordt om het onjuiste en voor ons verkeerde dier overeenkomsten ter zijde te stellen, maar dat verder naar algemeen geldende hygiënisch-sanitaire begrippen wordt gehandeld, zooveel mogelijk met inachtneming van de beste internationale usantiën.

Zelfs de best ingerichte quarantaine-dienst geeft geen onfeilbaren waarborg tegen insluiping van besmettelijke ziekten; en het is goed zich terdege voor oogen te stellen, dat het absolute ook hier niet bereikbaar is.

Maar daarnaast is het niet minder waar, dat een quarantaine-dienst slechts dan kan geven wat er van verwacht mag worden, indien hij beschikt over juiste, volledige en tijdig gegeven inlichtingen omtrent den gezondheidstoestand elders,

die in de eerste plaats verwacht worden van onze consulaire ambtenaren, en voorts van betrouwbare personen uit de kringen van handel en scheepvaart, hier of elders.

Indien men de kosten van quarantaine-maatregelen, althans voor een deel door de naast belanghebbenden, de scheepvaart-kringen liet betalen, dan was daarmede eene niet onbelangrijke besparing te verkrijgen.

Deze overweging heeft meermalen hare practische toepassing gevonden en het bekendste voorbeeld was wel de New-Yorksche quarantaine-dienst, die vrijwel voor alles liet betalen en jaarlijks ongeveer een half millioen guldens ontving, waarmede echter de uitgaven nog niet gedekt waren.

Sedert eenige maanden is de New-Yorksche dienst opgenomen in den algemeenen (Federal) quarantaine-dienst, die over geheel Amerika kosteloos zijne taak vervult.

Dit standpunt, van geheel kosteloos geboden hulp, is overigens zeer wel verdedigbaar en nu het meer en meer toepassing vindt, ook voor deze kolonie het meest aanbevelenswaardig.

Dat het bepaalde in het tweede lid van art. 22 aan dezen regel geen afbreuk doet, kan bij de toelichting op dat artikel blijken.

Een stel technische bepalingen als in eene quarantaine-verordening zijn neergelegd, kan slechts elasticiteit en levensvatbaarheid behouden, indien de uitwerking der grond-gedachte overgelaten wordt aan uitvoerings-maatregelen, die naar gelang van omstandigheden gemakkelijk kunnen worden vastgesteld, aangevuld of gewijzigd; vooral in quarantaine-zaken, waar onverwachte berichten tot plotseling handelen nopen kunnen, moet de noodige vrijheid van beweging worden gewaarborgd.

Tot toelichting der artikelen moge nog het volgende dienen:

Art. 2. Voor allerlei schepen, die in z. g. n. vaste lijnen varen, vangt elke zeereis in de haven, waar het schip thuisbehoort, aan en eindigt ook aldaar; voor de z. g. n. wilde booten, die niet geregeld in vaste lijnen varen, moest een termijn worden vastgesteld, welke termijn eenigszins op practisch-epidemiologische gegevens is gebaseerd.

Art. 3. Eene korte aanwijzing van hetgeen tot quarantaine-maatregelen moet gerekend worden, leek niet overbodig.

Art. 5. Dit artikel rekent met de mogelijkheid, dat tijdelijk of plaatselijk noch een gewone, noch een buitengewone gouvernements-geneeskundige beschikbaar is.

Art. 6, sub 2. Het ware niet goed zich hier te beperken tot de ziekten in deze verordening genoemd, reeds niet omdat het den scheepsdokter, laat staan den leek op geneeskundig gebied vaak onmogelijk is te weten, of men al dan niet met lichte gevallen van de in deze verordening bedoelde ziekten te doen heeft; overigens resulteert uit deze bepaling enkel een gezondheidsonderzoek.

Sub 5. De noodzakelijkheid van een gezondheidsonderzoek kan den geneeskundige soms eerst blijken als hij aan boord is, bijv. bij zeer vervuilde schepen en die een groot getal opvarenden hebben bij gebrekkige hygiënische inrichtingen.

Sub 6. Een schip, dat elders dan op de daarvoor aangewezen plaatsen van gezondheidsonderzoek enz. ankert, en dus buiten het gewone toezicht valt, dat de quarantaine-dienst kan uitoefenen, mag waarlijk wel bij aankomst een gezondheidsonderzoek ondergaan.

Art. 7. De ervaring heeft voldoende aangetoond, dat, bij uitvoerings-maatregel, het aantal ziekten in art. 7 genoemd, tijdelijk moet kunnen worden uitgebreid.

Art. 8, laatste lid. Deze bepaling is noodig, want men kan niet alle eilanden der kolonie van een completen quarantaine-dienst voorzien, reden waarom, in voorkomende gevallen bevel tot opvaren naar een beter uitgerust eiland der kolonie moet kunnen worden gegeven.

Art. 10, 3de lid. De Conventie van Parijs slaat de waarde van gezondheidspassen blijkbaar niet hoog aan, zóó zelfs, dat er ten opzichte van ,,indemne'' schepen, met den inhoud dier passen feitelijk niet mag gerekend worden.

Bij de betrekkelijke waarde dezer gezondheidspassen kan de keuze tusschen dwingend handhaven en laten vervallen aan de orde komen.

Een middenweg biedt dit derde lid van art. 10, want een schip, dat niet de gebruikelijke gezondheidspapieren aan boord heeft, loopt terecht de kans van een verscherpt gezondheidsonderzoek, eene omstandigheid, die zeker niet zal nalaten preventief te werken op het vergeten van de gebruikelijke gezondheidspapieren.

Art. 16. De rattenbevolking aan boord van schepen kan door regelmatig terugkeerende ontrattingen, stel bijv. om de drie of zes maanden, sterk worden verkleind, zooal niet practisch uitgeroeid, in verschillende gevallen.

Niet alleen wordt het pest-gevaar daardoor geringer, maar ook het oeconomisch nadeel, door de ratten, aan allerlei lading veroorzaakt, wordt zeer beperkt.

In het cyaanwaterstof bezitten wij een gas, dat ratten en insecten zeker doodt en geenerlei schade aan schip of lading toebrengt; deze aanwinst kan niet te hoog worden gewaardeerd, want tot nog toe ontbrak het aan hulpmiddelen, om ook geladen schepen te ontratten, zonder schade voor de lading.

Art. 22, 2de lid. Bij lezing van deze alinea zal terstond blijken, dat hier geenerlei betaling of vergoeding van welken aard ook, van belanghebbenden wordt gevorderd; enkel hebben zij voor het vervoer van en naar het schip zorg te dragen, zoo dikwijls de voorgeschreven quarantaine-maatregelen zulks noodig maken.

Het springt in het oog, dat dit enkel een maatregel van billijkheid is, bij de verleende vergunning, om het schip te laten ankeren, laden en lossen op eene plaats, waar het feitelijk buiten de contrôle van den quarantaine-dienst is; het stelsel der kosteloosheid blijft door deze bepaling onaangetast.

Strafbepalingen. In quarantaine-zaken kan er voor een belanghebbende groot voordeel in liggen eene overtreding te begaan, ook al wordt hij met enkele honderden guldens boete gestraft.

Wordt echter den rechter de bevoegdheid gegeven de boete aanzienlijk te verhoogen of gevangenisstraf tot een jaar op te leggen, dan vergaat de lust om uit het welbewust begaan eener overtreding voordeel te zoeken; de Nederlandsche wetgever heeft hetzelfde strafmaximum aangenomen, die hier voorgesteld wordt.

Willemstad, den 5n. Januari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Memorie van Antwoord.

Nº 4.

Algemeene beschouwingen.

Met voldoening constateerde ondergeteekende, niet alleen, dat de strekking van het ontwerp algemeene instemming vond, maar ook, dat tegen het principe der delegatie van macht aan den Gouverneur, ter uitvaardiging van besluiten, inzake quarantaine-maatregelen, geen bezwaar is geuit.

Slechts vond het te wachten aantal dier besluiten bedenking, immers, bijna in alle artikelen van het ontwerp vond delegatie van macht aan den Gouverneur plaats.

Deze laatste meening vindt in de feiten weinig steun, want het ontwerp bevat 27 artikelen, terwijl slechts in een achttal daarvan besluiten van den Gouverneur worden voorgesteld. Zelfs bevat art. 7 een in tijdsduur zeer beperkt besluit, terwijl een ander, n. l. in art. 8, 1ste lid, zich tot de omschrijving van een quarantaine-sein bepaalt en een derde, n. l. in het tweede lid van art. 17 slechts den vorm eener af te geven verklaring tot inhoud heeft.

Het aantal besluiten van meer belangrijken inhoud is dus vrij beperkt te noemen, terwijl in het algemeen dit ontwerp met uitvoerings-maatregelen nog spaarzamer kon zijn dan de jongste Quarantaine-wet in Nederland, die eerst van 1915 dateert.

Overigens is delegatie van macht, bij bestrijding van besmettelijke ziekten, niet een nieuw standpunt, want reeds in eene Nederlandsche Wet van ruim dertig jaren oud, ter bestrijding van cholera, gele koorts, pest en pokken, n. l. de Wet van 26 April 1884, Stsbl. Nº 80, wordt terecht het voornaamste en meeste aan uitvoerings-maatregelen overgelaten; ook is het principe, van delegatie van macht in de nog bestaande Quarantaine-verordening en in de verordeningen ter bestrijding van gele koorts en pest geen onbekende.

Een voorschrift, dat de besluiten van den Gouverneur in overleg met den Geneeskundigen Raad moeten worden uitgevaardigd zoude bedenking moeten ondervinden.

Immers die besluiten zijn niet enkel van geneeskundigen aard, maar zij zullen ook onderdeelen van technische, nautische, sociaal-oeconomische en juridische strekking kunnen bevatten, waarover men den Geneeskundigen Raad niet tot deskundig advies zoude mogen nopen.

Overigens mag wel vertrouwd worden, dat een Gouverneur het beste advies van de meest bevoegde zijde inwinnen zal, hetzij van den Geneeskundigen Raad of van andere corporaties of personen.

Aan den hier besproken, in de Afdeelingen geüiten wensch, zal dus zeer zeker, in het wezen der zaak, steeds voldaan worden, mits voor de uitdrukking ,,in overleg'' het minder beperkende ,,na overleg'' of ,,gehoord'' mag worden gedacht, anders ware de uitvaardiging van een besluit te zeer afhankelijk van omstandigheden buiten den wil of de macht van den Gouverneur.

Ter verkrijging van de noodige eenheid, bij het nemen van maatregelen in het belang der volksgezondheid, en om die maatregelen, al dan niet vermeerderd en gewijzigd, tot beter nut te kunnen brengen wordt in deze kolonie een Openbare Gezondheidsdienst ingesteld.

De organisatie van dien dienst is neergelegd in eene ontwerp-verordening en gedeeltelijk in een concept betreffende den Gouvernements-geneeskundigen dienst; daarnaast zijn ontwerp-verordeningen in bespreking of in wording betreffende begraven en begraafplaatsen, eene geneeskundige verklaring van overlijden en besmettelijke ziekten, alle in verband gebracht met den Openbaren Gezondheidsdienst.

Over deze ontwerpen wordt het welnemen van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën gevraagd, mede in verband met de financieele gevolgen, maar zoolang de correspondentie daarover nog niet gesloten is, valt over den definitieven inhoud der ontwerpen nog niets met zekerheid te zeggen.

Slechts dit moge nog worden opgemerkt.

De omstandigheden, waaronder de verschillende ontwerpen ontstonden lieten niet toe, wat anders te wachten ware geweest, om de verordening regelende den Openbaren Gezondheidsdienst het eerst te voltooien en aan te bieden; en diezelfde omstandigheden zijn de oorzaak, dat in de eene ontwerpverordening, verwezen moest worden naar de bepalingen in een ander concept, als waren die reeds aangenomen.

Hier is een moeilijkheid, die echter met de medewerking van Uwen Raad gemakkelijk zal te overwinnen zijn.

Overigens leggen de bepalingen van dit Quarantaine-ontwerp al zeer weinig verband met den Openbaren Gezondheidsdienst; wat daarover te zeggen valt volgt hieronder.

Artikelen.

Art. 5. Dit artikel heeft enkel eene definieerende strekking, ter voorkoming van eene telkens terugkeerende herhaling, bij de aanwijzing van den geneeskundige, wien van Bestuurswege bemoeienis inzake quarantaine-maatregelen is opgedragen.

Een gouvernements-geneeskundige is een geneesheer, die geheel in dienst staat van het Gouvernement, zij het ook met vergunning om de particuliere praktijk uit te oefenen, voor zooveel de dienst toelaat, bijv. de armen-dokters en de geneeskundigen op de eilanden.

Een buitengewone gouvernements-geneeskundige is slechts voor een bepaald onderdeel in dienstverband bij het Gouvernement, bijv. de geneeskundigen voor het krankzinnigengesticht, het leprozengesticht en voor de quarantaine-inrichting.

Wat de Openbare Gezondheidsdienst betreft, moge naar het algemeen gedeelte worden verwezen.

Het spreekt van zelf, dat de Openbare Gezondheidsdienst ter richtige uitvoering zijner taak, ambtenaren en beambten noodig heeft; bereids zijn een geneeskundige, die als hoofd van den dienst optreedt, een opzichter en een amanuensis van het laboratorium voor den Openbaren Gezondheidsdienst uit het Moederland aangekomen en in hygiënisch-sanitairen en diagnostisch-medischen arbeid werkzaam.

Art. 9. Zoude men de agenten van stoomvaartlijnen willen noemen onder de personen, die ondanks het algemeen verbod van dit artikel gerechtigd zijn aan boord te gaan, dan zoude men andere belanghebbenden, als eigenaars van schepen en goederen en hunne vertegenwoordigers evenmin mogen weren.

Wat uit het oogpunt van het particulier belang wellicht noodzakelijk is mag uit den aard der zaak hier geen maatstaf zijn en het algemeen belang eischt het recht van toegang aan boord, voor agenten van stoomvaartlijnen, niet; overigens is, zooals ook de ervaring leert, correspondentie tusschen een gezagvoerder aan boord en belanghebbenden toch wel mogelijk.

Voor zooveel de tegenwoordigheid van een notaris aan boord noodig is, tot het opmaken van het testament van eenen ernstig zieke, die niet naar den wal kan vervoerd worden, is tegen zijne toelating geen groot bezwaar; eene zelfde gunstige beschikking van toegang ware dan te nemen voor de naaste betrekkingen van een onvervoerbaren zieke, die in stervensgevaar verkeert.

De toelating aan boord van praktizijns schijnt minder noodzakelijk.

Zie verder de Nota van wijzigingen.

Art. 10. Zoolang een schip niet op zijne ligplaats is vastge-

maakt kan van het voortzetten of voltooien van een gezondheidsonderzoek, dat stellig ook de bemanning omvatten moet, geen sprake zijn.

Tijdsbesparing is uitnemend en er mag geen oogenblik kostbare tijd van handel en scheepvaart worden geroofd, maar het algemeen gezondheidsbelang, waarop immers alle quarantaine-maatregelen berusten, verzet zich tegen een overhaast en onvolledig, dus onbetrouwbaar gezondheidsonderzoek.

Art. 11. Het door ondergeteekende nieuw voorgestelde denkbeeld, om, waar uitvoerbaar en noodig, ook het gezondheidsonderzoek bij nacht mogelijk te maken heeft blijkbaar de instemming van meerdere leden mogen verwerven; inderdaad zullen, in bepaalde gevallen, de belangen van handel en van scheepvaart, daardoor worden gebaat en niet het minst die van ernstig zieken, die zoo spoedig mogelijk moeten ontscheept worden.

Maar eene toezegging, dat verder zal worden gegaan dan met een behoorlijk gezondheidsonderzoek bestaanbaar is, kan dezerzijds niet worden gegeven; en dit laatste zoude het geval zijn indien het gezondheidsonderzoek ,,te allen tijde'' moest plaats hebben.

Art. 12. Zie Nota van wijzigingen.

Art. 13. Er is toch inderdaad verschil in de omstandigheden, in de tweede en derde, en anderzijds in de laatste zinsnede van dit artikel voorzien.

In het eerste geval wordt met de maatregelen niet begonnen, maar in het tweede geval, moet gestaakt worden, wat in vertrouwen op de toestemming van den gezagvoerder was aangevangen.

Niet alleen eischt de billijkheid, dat het Bestuur hier anders kan optreden dan in het eerste geval, maar ook de veiligheid der opvarenden kan op het spel staan.

Stel, dat met eene cyaan-uitrooking van het schip begonnen was, dan eischt de veiligheid der opvarenden, dat het gevaarlijke cyaan-gas, door de zorgen van betrouwbaar en deskundig personeel wegtrekt, nadat het zijne werking heeft gedaan.

En hoe zal men allerlei gereedschappen en chemicaliën van den quarantaine-dienst, die op en in het behandelde vaartuig waren gebracht, terug krijgen, als het Bestuur niet eenige zeggenschap heeft over het vertrek en de wijze waarop.

Artt. 14 en *15*, *23* en *24*. De bedenkingen naar aanleiding van de artt. 14 en 15, en 23 en 24 gemaakt, zullen goeddeels ondervangen zijn, indien het nieuwe wetboek van strafrecht is ingevoerd en de minimum gevangenisstraf van een dag en de minimum-boete van f 0,50 mogelijk is.

In afwachting van deze gewenschte verbetering zal, bij berechting van quarantaine-overtredingen, door den rechter wel op dezelfde wijze worden gehandeld als bij andere zaken, waar het gevoel en de billijkheid zich tegen de grootte der straffen van het bestaande strafwetboek verzetten.

Het komt ondergeteekende voor, dat kennis der bepalingen van de uitvoerings-besluiten niet in staat zal kunnen stellen om over de verhouding tusschen overtreding en straf te oordeelen. Reeds niet, omdat de strafmate, bij het weldra in te voeren nieuwe strafwetboek zich beweegt tusschen hechtenis van een dag tot een jaar, subsidiair boete van een halven gulden tot f 5 000,— en dus eene menigte van strafmogelijkheden opent.

Maar wel stemt het tot voldoening en gerustheid, dat den rechter de noodige vrijheid is gelaten, om in een gegeven geval moedwillige wetsovertreding om winstbejag zwaar te straffen en aan de andere zijde zoo noodig de uiterste clementie te betrachten; wat hij o. a. kan doen door het aannemen van verzachtende omstandigheden.

Dat tegen alle overtredingen, in deze verordening, zonder onderscheid dezelfde straffen bedreigd worden, is meer schijn dan werkelijkheid. Want gevangenisstraf van een maand tot een jaar, subsidiair boete van driehonderd tot vijf duizend gulden opent eene gansche reeks van verschillende straffen.

Art.20. Zie Nota van wijzigingen.

Art. 25. Inbeslagneming, eventueel gevolgd door verbeurdverklaring, bij rechterlijk vonnis, van voer- en vaartuigen heeft enkel plaats indien het strafbare feit door den vervoerder is gepleegd.

Bij Nota van wijzigingen wordt een tweede alinea aan dit artikel toegevoegd, waarin dit beginsel is nedergelegd.

Willemstad, den 19n. Februari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Nota van wijzigingen.

Nº 5.

In de eerste alinea van Art. 9 vervallen de woorden ,,en de ambtenaren van politie, wanneer hunne ambtsverrichtingen dit vereischen'', en moet daar gelezen worden :

,, , de ambtenaren en personen genoemd in art. 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering, wanneer hunne ambtsverrichtingen dit vereischen, notarissen, voor zooveel hunne tegenwoordigheid aan boord, voor het opmaken van een testament, verlangd wordt, en de naaste betrekkingen van een ernstig zieke, die niet naar den wal kan worden vervoerd''.

In de tweede alinea van Art. 12 vervallen de woorden ,,van Politie'', en moet daar gelezen worden :

,,aan een der ambtenaren of personen genoemd in art. 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering''.

In art. 20 vervallen de woorden ,,die van de Politie'', en moet daar gelezen worden :

,,de ambtenaren en personen genoemd in art. 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering''.

Aan art. 25 wordt een tweede alinea toegevoegd, luidende :

,,Echter heeft inbeslagneming en verbeurdverklaring van de voer- en vaartuigen in de eerste zinsnede aangeduid, enkel plaats, indien het strafbare feit door den vervoerder is gepleegd.''

In Art. 27 vervallen de woorden ,,zooals aangevuld bij de verordening van 5 Maart 1900 (P. B. Nº 8) en die van 20 Juli 1907 (P. B. Nº 19) en gewijzigd bij de verordening van 12 Juli 1905 (P. B. Nº 31) en alle andere bepalingen inzake quarantaine-maatregelen'', en moet daar gelezen worden :

,,zooals aangevuld en gewijzigd bij de verordeningen van 5 Maart 1900 (P. B. Nº 8), 12 Juli 1905 (P. B. Nº 31), 20 Juli 1907 (P. B. Nº 19) en 17 Maart 1913 (P. B. Nº 13), en alle andere bepalingen inzake quarantaine-maatregelen''.

Willemstad, den 19n. Februari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Eindverslag.

Nº 6.

Ofschoon aan het voornaamste bezwaar van de meerderheid der Afdeelingen tegen het Ontwerp, namelijk de delegatie van hoofdzaken, door het Bestuur niet is tegemoet gekomen, wenschten die leden toch hunne medewerking aan het tot stand komen der verordening niet te ontzeggen, maar sloegen zij den volgenden middelweg voor, waardoor den geregelden gang van zaken wordt gewaarborgd en aan het bezwaar van delegatie toch wordt tegemoet gekomen.

Zij stelden namelijk voor om, evenals dat voor artikel 7 — en wel bij het laatste lid van dat artikel — is geschied, ook voor de artikelen 11, 14, 15 en 16 een termijn te bepalen, binnen welken het te nemen Besluit door eene Koloniale verordening moet worden vervangen. Dien termijn, alsook den termijn bepaald in het aangehaalde artikel 7, wenschte men op een jaar gesteld te zien.

Tot toelichting van dit voorstel werd aangevoerd, dat het wel waar moge zijn, dat in de Nederlandsche wetten op het stuk van bestrijding van besmettelijke ziekten het voornaamste aan uitvoeringsmaatregelen wordt overgelaten, maar dat men de toestanden in het Moederland niet mag vergelijken met de onze. Waar in Nederland zelfs de uitvoeringsmaatregelen over verschillende schijven moeten loopen, door verschillende handen gaan, zal hier echter — vooral nu afschaffing van den Geneeskundigen Raad in het voornemen ligt — zoo goed als alles moeten worden overgelaten aan de inzichten van één man, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst. Het spreekt van zelf, dat waar er bij de uitvoeringsmaatregelen ook andere belangen dan zuiver hygiënische betrokken zullen zijn, regeling bij Besluit dus geene aanbeveling verdient.

Naar aanleiding van de door het Bestuur aan den Raad overgelegde ontwerpen van de besluiten, welke de Gouverneur voornemens is ter uitvoering van de verordening uit te vaardigen, veroorloofden verscheidene leden zich de vrijheid de volgende opmerkingen te maken, die zij aan ernstige overweging aanbevalen.

Ad art. 1 van het besluit ter uitvoering van art. 11.

letter a. Niet alleen in het geval van overbrenging naar een ziekenhuis diende hier te zijn voorzien, maar in het algemeen van overbrenging naar den wal, b. v. naar de woning van den zieke.

letter b. In het belang van den handel is het bepaald zeer gewenscht, dat het gezondheidsonderzoek worde ingesteld ook wanneer des nachts lading gelost of ingenomen moet worden. Men moet hier niet alleen op aard of toestand van de lading, maar ook op het belang van den handel en de scheepvaart bij spoedige lossing en lading letten. Een van de voornaamste aantrekkelijkheden van de haven van Curaçao voor de groote scheepvaart is, dat er hier zoo gemakkelijk en met zoo weinig tijdverlies zoo des daags als des nachts gelost en geladen kan worden. De te nemen maatregelen mogen hierin geene verandering brengen.

Ad het besluit ter uitvoering van art. 14.

Men wees er op, dat van het jaar 1862 of 1863 af Curaçao

gelukkig bespaard is gebleven van epidemieën van besmettelijke ziekten. Wel zijn er in dat tijdsverloop nu en dan enkele gevallen van gele koorts en een heel enkel geval van pokken voorgekomen, maar het betrof dan gewoonlijk van buitenaf aangebrachte gevallen. Wat de gele koorts betreft, heeft men die, na den vooruitgang, die de wetenschap op het gebied van de overbrenging dier ziekte niet zoo heel lang geleden gemaakt heeft, zoo goed als geheel onder de knie.

Dat de Kolonie in dit opzicht zoo gelukkig is geweest, terwijl in naburige landen bepaalde epidemieën heerschten, schreven sommige leden vooral toe aan de doeltreffende quarantaine-maatregelen, die er werden genomen. Deze leden konden daarom de vrees niet onderdrukken, dat nu, op het voetspoor van andere landen ongetwijfeld, de hand gaat worden gelicht met afzonderingsmaatregelen ten aanzien van opvarenden van besmette schepen, Curaçao er bij epidemieën in de buurt veel slechter voor zal staan dan tot dusverre.

De bepaling, dat de opvarenden van besmette schepen (schepen van klasse A) niet allen aan afzondering behoeven te worden onderworpen, maar ook slechts onder waarneming, buiten afzondering, kunnen worden gehouden, schept, volgens de leden aan het woord, een groot gevaar voor de Kolonie. Vooral had men hierbij op het oog de Curaçaosche bemanning van de schepen, die op de eilanden der Kolonie varen. Worden die menschen tot het vrije verkeer toegelaten, zelfs onder verplichting om zich dagelijks bij den geneeskundige ter waarneming aan te melden, dan is het tien tegen een, dat zij dit zullen doen zoolang zij zich gezond gevoelen, maar bij het minste ziekteverschijnsel, uit vrees van dan afgezonderd of naar eene ziekeninrichting gezonden te worden, zich uit de voeten zullen trachten te maken, b.v. door naar buiten te gaan. Voor men hen dan kan opsporen, hebben zij de besmetting misschien reeds op anderen overgebracht en wordt Curaçao besmet verklaard.

Dat het drinkwater aan boord der schepen, als het verdacht wordt besmet te zijn, onschadelijk wordt gemaakt, moest zeer zeker een zeer goede maatregel worden geacht. Maar de bijvoeging, dat het dan door goed drinkwater wordt vervangen, kon den indruk verwekken, dat ook deze vervanging op kosten van het Gouvernement zal geschieden. Het ware eenvoudiger en duidelijker slechts voor te schrijven de onschadelijkmaking van drinkwater en eetwaren, die verdacht zijn.

Ad art. 2 van het besluit ter uitvoering van art. 17.

Het kwam voor, dat vrijstellingen van belasting beter op hare plaats waren in de verordening. Gevraagd werd of er niet nog meer stukken in de termen vielen van vrijstelling van het zegelrecht.

Artikelen.

Art. 9. Nogmaals werd door eenige leden aangedrongen op het opnemen van de agenten en consignatarissen onder de in dit artikel genoemde personen, die zich aan boord mogen begeven.

Artt. 23 en *24.* Verscheidene leden hadden principieel bezwaar tegen het bedreigen van een algemeene straf van zoo groote zwaarte als in deze artikelen is opgenomen tegen zeer verschillende misdrijven.

Zij zouden zich er in dit geval niet langer tegen verzetten, daar zulks ook in Nederland gebruikelijk is.

Bij de strafbepalingen werd de opmerking gemaakt, dat tegen alle personen, die door overtreding van de bepalingen dezer verordening of der daarop gegronde besluiten den openbaren gezondheidstoestand in gevaar brengen, straffen zijn bedreigd, behalve tegen den handelenden geneeskundige, die meer dan ieder ander in de gelegenheid is hetzij opzettelijk hetzij enkel door nalatigheid of onverschilligheid het besmettingsgevaar te doen ontstaan.

Ofschoon men in het algemeen wel mag verwachten, dat de ambtenaren van den geneeskundigen dienst naar plicht en geweten hun taak zullen vervullen, eischt, meende men, het

groote belang, dat voor de geheele bevolking hierbij in het spel is, eene uitdrukkelijke strafbepaling.

Enkele leden konden de noodzakelijkheid van een uitdrukkelijke strafbepaling als bovenbedoeld niet inzien, daar men anders tegen *alle* ambtenaren bij plichtverzaking straffen moest bepalen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 7n. April 1917.

De Rapporteurs,

B. E. v. d. VEEN ZEPPENFELDT.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ...., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Nota naar aanleiding van het Eindverslag.

Nº 7.

Ondergeteekende kan niet toegeven, dat het aanbeveling zou verdienen de ingevolge de quarantaine-verordening te nemen besluiten (behalve dat op art. 7) na verloop van een bepaalden tijd in een verordening te doen overgaan. Het stelsel van uitvoeringsmaatregelen in den vorm van besluiten is voorgesteld om aan deze maatregelen een zekere elasticiteit en vrijheid binnen zekere grenzen te waarborgen. Voldoet nu dat stelsel niet, dan zal zeker niemand die uit het stelsel voortvloeiende maatregelen willen vastleggen; voldoet het stelsel wel, zoo dat men die maatregelen gunstig beoordeelt, dan zou men het systeem, waaruit die gunstige gevolgen ontstaan, willen laten vallen. Het hier verzochte komt ondergeteekende voor minder logisch te zijn.

Een beroep op art. 7 schijnt ondergeteekende niet wel aangebracht. Hier is toch te lezen : Bij besluit van den Gouverneur kan deze verordening ook van toepassing verklaard worden op daarin niet genoemde ziekten. Dit besluit is niet langer van kracht dan 2 jaren na zijne afkondiging, tenzij het binnen dat tijdperk door eene verordening bekrachtigd is. Het tijdelijke van dit besluit is toch hier in het belang van de zaak, n.l. om een maatregel, die tijdelijk tegen een bepaalde ziekte, die op een gegeven oogenblik bijzondere zorg vereischte, niet tot sleur te doen worden; maar dit is iets geheel anders dan het regelen van uitvoeringsmaatregelen bij besluit, welke maatregelen zich binnen zekere grenzen getrokken door wet en redelijk inzicht kunnen bewegen.

Waar het bezwaar wordt geopperd, dat deze uitvoeringsmaatregelen zouden zijn overgelaten aan het inzicht van één man, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, dient te worden opgemerkt, dat het den Gouverneur vrijstaat bij andere bevoegden advies in te winnen.

Het opheffen van den Geneeskundigen Raad zal zeker worden gecompenseerd door de invoering der ontworpen Gezondheidscommissie, die naast medici, vertegenwoordigers uit kringen van techniek, handel en industrie zal tellen.

Het voorstel om ook de Besluiten op art. 7 aan een éénjarig termijn (in plaats van tweejarig) te binden, acht ondergeteekende niet in het belang der zaak. Immers er moeten toch wel zeer zwaar wegende gronden zijn om de een of andere ziekte op één lijn te stellen met de vier, waartegen het ontwerp gericht is en de noodzakelijkheid hiervan kan pas na voldoenden langen waarnemingstijd blijken.

Ad art. 1 van het besluit ter uitvoering van art. 11.

letter a. Indien volgens art. 1, letter a, personen op een schip, waarop quarantaine martregelen moeten worden toegepast, dermate ongesteld zijn, dat er gezondheidsonderzoek bij nacht noodzakelijk is, zal toch wel steeds vervoer naar een ziekeninrichting noodzakelijk en overbrenging naar een andere plaats ongewenscht zijn.

letter b. Wat dit punt aangaat, veroorlooft ondergeteekende zich te verwijzen naar hetgeen hierop gezegd is in de Memorie van antwoord : ,,een toezegging, dat verder zal worden gegaan dan met een behoorlijk gezondheidsonderzoek bestaanbaar is, kan dezerzijds niet worden gegeven; en dit laatste

zoude het geval zijn, indien het gezondheidsonderzoek ,,ten allen tijde'' moest plaats hebben''.

Het wil ondergeteekende voorkomen, dat de toezegging het gezondheidsonderzoek ook 's nachts mogelijk te maken (letter b) blijk ervan geeft de belangen van handel en scheepvaart, en ook van zieken meer dan voldoende te willen behartigen.

Ad het besluit ter uitvoering van art. 14.

De vrees door sommige leden geuit, dat de hand zou worden gelicht aan afzonderings bepalingen van opvarenden, zelfs bij schepen van klasse A, acht ondergeteekende ongegrond. Zoowel 1º bij zieken zelf, 2º bij personen, die met hen in aanraking waren en 3º de overige opvarenden worden afzonderingsmaatregelen voorgesteld. Alleen wordt voor de sub 3 genoemde personen, volgens art. 1 sub *a*, *b* en *c*, in consideratie genomen de gezondheidsmaatregelen, die aan boord zijn toegepast, blijkende door degelijke verklaringen, door de aanwezigheid van een scheepsgeneeskundige en de wijze van verpleging, en eindelijk aanwezigheid aan boord van desinfectie-toestellen.

Wanneer men dit leest, behoeft men geen vrees te koesteren, dat door toepassing van dit considerans Curaçaosche bemanning van schepen tusschen de eilanden varende, van afzondering zullen worden vrijgesteld.

Het considerans heeft alleen ten doel, om, wanneer men van goed genomen maatregelen aan boord (en dit zullen wel steeds goed uitgeruste stoomschepen zijn) overtuigd is, ten bate van scheepvaart en verkeer, opvarenden, die *niet* met de lijders in aanraking waren, niet aan afzondering, doch slechts aan waarneming te kunnen onderwerpen.

In het algemeen toch zal men van deze maatregel, waarneming onder zekere contrôle, met name bij opvarenden van schepen klassen B en C toe te passen, een maatregel, die overal elders met succes kan worden doorgevoerd, niets dan goed kunnen zeggen, zoowel voor het algemeen gezondheidsbelang als voor handel en verkeer. Dat deze eenvoudige maatregel onder medewerking van de gezondheidspolitie genomen, hier geen effect zou kunnen hebben, acht ondergeteekende niet aannemelijk.

Toegegeven moet worden, dat het verschaffen van goed drinkwater hier een veel duurdere zaak is dan in Europa b.v., waar deze zelfde bepaling steeds wordt toegepast. Daarom zal ondergeteekende de bedoelde bepaling doen luiden : ,,het drinkwater aan boord, als het verdacht is, wordt onschadelijk gemaakt en — zoo mogelijk ten koste van het schip — vervangen door goed drinkwater''.

Ad art. 2 van het besluit ter uitvoering van art. 17.

Ondergeteekende is het met den Raad eens, dat de vrijstelling van belasting bij verordening moet geschieden. Bij Nota van wijziging wordt daartoe een voorstel gedaan.

Artikelen.

Art. 9. Ondergeteekende veroorlooft zich te verwijzen naar hetgeen ad dit artikel in de Memorie van antwoord gezegd is. Andere gezichtspunten hebben zich bij hem niet voorgedaan.

Artt. 23 en *24.* Met voldoening werd geconstateerd, dat ten slotte door de leden op voetspoor van hetgeen in Nederland gebruikelijk is, de mogelijkheid van het aanvaarden van deze strafbepalingen is ingezien.

Ondergeteekende sluit zich volkomen aan bij de meening van hen, die van oordeel zijn, dat uitdrukkelijke strafbepalingen tegen ambtenaren, die hun plicht niet doen, overbodig zijn. Zij ontbreken dan ook, evenzeer omdat voor een goed ambtenaar in tegenstelling met andere belanghebbenden geen finantieele prikkel tot het begaan van strafbare feiten aanwezig is.

Willemstad, den 23n. April 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—15.

Verordening van den ....., houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine maatregelen.

Tweede Nota van Wijziging.

Nº 8.

De artikelen 26 en 27 worden artikelen 27 en 28; en na artikel 25 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 26.

De stukken, krachtens deze verordening of krachtens de naar aanleiding hiervan uit te vaardigen besluiten op te maken, zijn vrij van zegel.

Willemstad, den 23n. April 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—16.

Verordening van den ....., tot wijziging van art. 1 tweede en laatste lid der Verordening van 22 Juli 1880 (P. B. 1882 No. 11), houdende bepalingen op den loodsdienst voor zeeschepen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is art. 1 tweede en laatste lid der Verordening van 22 Juli 1880 (P. B. 1882 Nº 11), houdende bepalingen op den loodsdienst voor zeeschepen, zooals zij gewijzigd is bij de Verordening van 9 Mei 1913 (P. B. 1913 Nº 24), te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad en gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het Regeeringsreglement dezer kolonie, vastgesteld onderstaande verordening:

Art. 1.

Art. 1 tweede lid der Verordening van 22 Juli 1880 (P. B. 1882 Nº 11), houdende bepalingen op den loodsdienst voor zeeschepen, wordt gelezen als volgt:

,,De uitoefening van den loodsdienst geschiedt voor de St. Annabaai en het Schottegat op het eiland Curaçao door een daartoe aangestelden havenmeester en loods, een onderhavenmeester en loods en een of meer assistent-loodsen.''

Art. 2.

Art. 1 laatste lid van evengemelde verordening wordt gelezen als volgt:

,,De Gouverneur stelt voor den havenmeester en loods en den onderhavenmeester en loods op Curaçao een costuum, en voor de andere loodsen en assistent-loodsen een loodsmansteeken vast.''

Art. 3.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—16.

Verordening van den.....; tot wijziging van art. 1 tweede en laatste lid der Verordening van 22 Juli 1880 (P. B. 1882 No. 11), houdende bepalingen op den loodsdienst voor zeeschepen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

De voorgestelde wijzigingen zijn noodig met het oog op de beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën van 22 November 1916, Afd. B. Nº 2, waarbij de Heer C. Hoek, Binnenloods te Maassluis, voor den duur van één jaar te mijner beschikking is gesteld, om te worden belast met de waarneming van het ambt van Onderhavenmeester en Loods op Curaçao.

Willemstad, den 3n. Februari 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende: dat, volgens art. 100 van het reglement op het beleid der regeering in deze kolonie, de uitgaven ten behoeve van den openbaren dienst, welke niet ten laste van de Nederlandsche schatkist komen, en de middelen tot dekking van die uitgaven worden aangewezen op de koloniale huishoudelijke begrooting en dat, volgens art. 102 van hetzelfde reglement, die begrooting, zoodanig als zij door den Kolonialen Raad is goedgekeurd, door den gouverneur voorloopig wordt vastgesteld en afgekondigd;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1918.

Artikel 1.

Voor de onderdeelen, in de hieronder voorkomende begrootingsartikelen aangewezen, worden voor het dienstjaar 1918 toegestaan de daarnevens uitgetrokken sommen:

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.

Artikel 1. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten	f	59 070
Artikel 2. Vergoedingen....		1 685
Artikel 3. Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen, briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven.....		6 595
Transporteere..	f	67 350

	Per transport.. f	67 350
Artikel 4. Toelage aan den persoon belast met het bijhouden van de bevolkingsregisters		180

Koloniale Raad.

Artikel 5. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie en van een algemeen verslaggever.....		1 000
Artikel 6. Bruggegeld voor den bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie, verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad.....		236

Gewestelijk bestuur.

Artikel 7. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten		31 815
Artikel 8. Teerkosten van de districtmeesters op Curaçao bij verblijf buiten hunne standplaatsen		300

Overtochts- en vervoerkosten van ambtenaren en gepensionneerden.

Artikel 9. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren en daarmede in verband staande uitgaven, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren met hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten.....		15 250
Artikel 10. Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling.....		18 000
Artikel 11. Kosten van aanschaffing van een stoomschip voor het onderhouden van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie onderling.....		*Memorie.*

Algemeene kosten.

Artikel 12. Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de burgerlijke politie, enz.....		1 635
Artikel 13. Huur van een woning in het 5e district op Curaçao voor reizende ambtenaren.....		120
Artikel 14. Kosten van drukwerk		7 250
Artikel 15. Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis.....		1 200
	Totaal der Iste afdeeling.. f	144 336
	Transporteere.. f	144 336

Per transport.. f 144 336

IIde Afdeeling.

Rechts- en politiewezen.

Hof van Justitie en parket van den procureur-generaal.

Artikel 16. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den voorzitter, de leden, den procureur-generaal, den advocaat-generaal, den griffier en de verdere ambtenaren en beambten	f	30 914
Artikel 17. Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de rechterlijke colleges en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom.....	f	700

Kantongerecht op Curaçao en rechterlijke macht op de andere eilanden.

Artikel 18. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den kantonrechter en den griffier op Curaçao en van de rechterlijke ambtenaren en beambten op de andere eilanden		15 475
Artikel 19. Kosten van hervorming van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden		*Memorie.*

Gevangenissen.

Artikel 20. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van den cipier en de beambten der gevangenissen.....		2 420
Artikel 21. Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen.....		6 110

Rechterlijke politie.

Artikel 22. Uitgaven ter voorziening in den politiedienst.....		37 000
Artikel 23. Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels ten dienste van de politie.....		1 820
Artikel 24. Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen.....		8 400

Algemeene kosten.

Artikel 25. Kantoorbehoeften aan 8 wijkmeesters, à f 50.....		400
Artikel 26. Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester.....		1 000
Artikel 27. Verlichting van de markt		48
Transporteere..	f	104 287 f 144 336

	Per transport.. f	104 287 f	144 336
Artikel 28. Toelage aan een vertaler		200	
Artikel 29. Kosten van den voogdijraad		525	
Artikel 30. Teruggave aan het Departement van Justitie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken		100	
	Totaal der IIde afdeeling..		105 112

IIIde Afdeeling.

Schutterij.

Artikel 31. Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur	f	200	
Artikel 32. Verschillende uitgaven voor de schutterij		175	
	Totaal der IIIde afdeeling..		375

IVde Afdeeling.

Geldelijk beheer.

Administratie van financiën en domeinwezen.

Artikel 33. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelage, kantoorbehoeften, vergoeding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger	f	5 714	
Artikel 34. Kosten van het domeinwezen		840	
Artikel 35. Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van kleine landbouwers, pachters van domeingronden		5 000	
Artikel 36. Uitgaven voor het boschwezen		3 109	
Artikel 37. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelage, kantoorbehoeften, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen, en vergoeding voor gemis van inkomsten van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en den sub-ontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao		13 839	
Artikel 38. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen		35 523	
	Transporteere.. f	64 025 f	249 823

Per transport.. f	64 025	f 249 823
Artikel 39. Andere uitgaven voor den dienst der belastingen	20 755	

Post en telegraaf.

Artikel 40. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de bestellers en beambten ter posterij..	8 807
Artikel 41. Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern en andere uitgaven voor den postdienst	12 100
Artikel 42. Toelagen aan de personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank.....	800
Artikel 43. Benoodigdheden voor de postspaarbank.....	300
Artikel 44. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegeld van het personeel van de draadlooze telegrafie	12 026
Artikel 45. Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie....	2 380

Hypotheekkantoor.

Artikel 46. Toelage van en kantoorbehoeften aan den hypotheekbewaarder	1 330

Curaçaosche Bank.

Artikel 47. Toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank.....	3 129
Artikel 48. Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank.....	300

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Artikel 49. Toelage van den secretaris	300
Artikel 50. Bodeloon en kleine uitgaven.....	100

Stroohoeden-nijverheid.

Artikel 51. Toelage en voedergeld aan den leider der stroohoeden-nijverheid	800
Artikel 52. Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-nijverheid..	9 750

Algemeene kosten.

Artikel 53. Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage	100
Transporteere.. f	137 002 f 249 823

Per transport.. f	137 002 f	249 823
Artikel 54. Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst.....	2 600	
Artikel 55. Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps, van de groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond en van de damesvereeniging „Entre Nous''.....	1 250	
Artikel 56. Rente wegens uit 's Rijksschatkist ontvangen voorschotten.....	500	
Artikel 57. Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, kosten van het mijnwezen, bindloon en verdere kleine uitgaven.....	3 825	
Totaal der IVde afdeeling..		145 177

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Eeredienst.

Artikel 58. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten, zoomede bijdrage aan de Nederlandsch-Hervormd-Israelietische gemeente, ter voorziening in hare geestelijke behoeften... f	47 470	
Artikel 59. Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang.....	225	

Onderwijs.

Artikel 60. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den inspecteur voor het onderwijs, de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar onderwijs.....	105 850	
Artikel 61. Verdere kosten van het onderwijs	7 610	
Artikel 62. Bijdragen voor het bijzonder onderwijs.....	62 640	

Armenzorg.

Artikel 63. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen, voeding en kleeding van personen, verpleegd geweest in het voormalig gesticht voor melaatschen op St. Martin en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten..	2 892	
Artikel 64. Bijdragen aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen.	7 700	
Transporteere.. f	234 387 f	395 000

Per transport..	f 234 387	f 395 000
Artikel 65. Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo, zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand	*Memorie.*	
Totaal der Vde afdeeling..		234 387

VIde Afdeeling.

Landbouw.

Artikel 66. Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige en van de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname.....	f 4 460	
Artikel 67. Reis- en verblijfkosten van den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao en van den landbouwkundige voor reizen naar de eilanden buiten Curaçao.....	800	
Artikel 68. Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt..	12 700	
Artikel 69. Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel, gewonnen door kleine planters op St. Eustatius)	7 000	
Artikel 70. Bedrijfskosten van het katoenhuis, en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste havenplaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius)	1 100	
Totaal der VIde afdeeling..		26 060

VIIde Afdeeling.

Burgerlijke geneeskundige dienst.

Artikel 71. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen van het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst, den stadsgeneesheer, de armendokters, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij den geneeskundigen raad.....	f 39 650	
Quarantaine-dienst.		
Artikel 72. Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur van de quarantaine-inrichting, en van den quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaine-plaats.....	1 800	
Transporteere..	f 41 450	f 655 447

Per transport.. f	41 450 f	655 447
Artikel 73. Loon van een loodsgezel, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden en andere uitgaven.....	2 060	

Gesticht voor krankzinnigen.

Artikel 74. Toelagen aan den directeur, den geneesheer en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen.	2 500	
Artikel 75. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten.....	23 500	

Gestichten voor melaatschen.

Artikel 76. Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den geneesheer en den opzichter van de gestichten voor melaatschen.....	1 280	
Artikel 77. Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao en verdere kosten...	3 500	
Artikel 78. Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen op Curaçao.....	600	
Artikel 79. Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius.....	1 200	

Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.

Artikel 80. Toelagen aan den geneesheer, den inwonenden beambte van en het verplegend personeel voor bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachts-ziekten.....	1 380	
Artikel 81. Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten van de lijders, voeding van den inwonenden beambte en onderhoudskosten, enz. van de inrichting.....	4 800	

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

Artikel 82. Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van den amanuensis, den bediende en het personeel van bijstand van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst.....	2 820	
Artikel 83. Onderhoudskosten van het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.....	1 800	

Algemeene kosten.

Artikel 84. Verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp aan onvermogenden, daaronder begrepen de gevan-		
Transporteere.. f	86 890 f	655 447

Per transport.. f	86 890 f	655 447
genen en de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, kosten van ziekenhuizen, huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten en van een gebouw voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde, zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd.....	35 488	
Artikel 85. Kosten verbonden aan een algemeene koepokinenting der bevolking	1 000	
Artikel 86. Bewaarkosten der koepokstof.....	60	
Artikel 87. Vergoeding aan het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen.....	1 000	
Artikel 88. Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water, à f 60.....	120	
Artikel 89. Opleidingskosten van twee jongelieden aan de geneeskundige school te Paramaribo.....	600	
Artikel 90. Kosten in verband met de regeling van den openbaren gezondheidsdienst.....	*Memorie.*	
Artikel 91. Bijdrage aan de Vereeniging ,,Het Groene Kruis''.....	400	
Totaal der VIIde afdeeling..		125 558

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Artikel 92. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den directeur en verdere ambtenaren en beambten..... f	14 149	
Artikel 93. Reis- en teerkosten van den directeur.....	800	
Artikel 94. Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen.....	100	
Artikel 95. Gewoon onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven....	18 950	
Artikel 96. Gewoon onderhoud en herstelling, zoomede reiniging van straten, riolen, kaden, pleinen en wegen..	24 750	
Transporteere.. f	58 749 f	781 005

Per transport.. f	58 749 f	781 005
Artikel 97. Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.....	13 025	
Artikel 98. Nieuwe werken.....	7 695	
Waterverschaffing.		
Artikel 99. Kosten van het aanleggen en van het onderhoud van werken in het belang van de waterverschaffing....	21 050	
Artikel 99*bis*. Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien.	*Memorie.*	
Artikel 100. Baggerwerken.....	8 400	
Straat- en kustverlichting.		
Artikel 101. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting.....	7 799	
Artikel 102. Andere uitgaven.....	11 035	
Seinwezen.		
Artikel 103. Bezoldiging of verlofbezoldiging van den sein- tevens lichtwachter op het fort Amsterdam (St. Martin).....	500	
Artikel 104. Toelagen aan seinmeesters, seinwachters en hulpseiners op Curaçao	3 105	
Artikel 105. Licht en verdere benoodigdheden voor de seinposten.....	370	
Haven- en loodswezen.		
Artikel 106. Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst.....	13 320	
Artikel 107. Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting.....	6 190	
Totaal der VIIIste afdeeling.. f		151 238

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Artikel 108. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren..... f	98 716	
Transporteere.. f	98 716 f	932 243

Per transport.. f	98 716	f 932 243
Artikel 109. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren....	71 109	
Artikel 110. Wachtgelden.....	500	
Artikel 111. Onderstanden.....	3 253	
Artikel 112. Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.....	200	
Artikel 113. Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven.....	10 000	
Totaal der IXde afdeeling..		183 778

Xde Afdeeling.

Onvoorziene uitgaven.

Artikel 114. Onvoorziene uitgaven.....		30 000
Totaal..		f 1 146 021

ALGEMEEN OVERZICHT.

Curaçao..... f	610 985
Aruba.....	63 045
Bonaire.....	45 760
St. Martin.....	52 396
St. Eustatius.....	38 618
Saba.....	26 139
Kolonie.....	309 078
f	1 146 021

Iste	Afdeeling	Algemeen en gewestelijk bestuur f	144 336
IIde	,,	Rechts- en politiewezen.....	105 112
IIIde	,,	Schutterij.....	375
IVde	,,	Geldelijk beheer.....	145 177
Vde	,,	Eeredienst, onderwijs en armenzorg.....	234 387
VIde	,,	Landbouw.....	26 060
VIIde	,,	Burgerlijke geneeskundige dienst	125 558
VIIIste	,,	Openbare werken.....	151 238
IXde	,,	Pensioenen, wachtgelden, enz...	183 778
Xde	,,	Onvoorziene uitgaven.....	30 000
		f	1 146 021

Een millioen honderd zes en veertig duizend en een en twintig gulden.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 32, 34, 35, 39, 41, 43, 45, 48, 50, 52, 54, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 73, 75, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 105, 107, 108, 109, 110, 111 en 113 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het evenals de posten bij de *artikelen* 11, 19, 65, 90 en 99*bis* voor *Memorie* uitgetrokken, door overschrijving uit *artikel* 114 dier begrooting worden aangevuld.

Artikel 3.

Op *artikel* 114 van de bij deze verordening voorloopig vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1918 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der *artikelen* van die begrooting en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

De uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918 worden voor dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

A. *Belastingen.*

a. Invoerrecht;
b. Accijns op gedistilleerd, wijn en bier;
c. Accijns op geslacht;
d. Zegelbelasting;
e. Overdrachtsbelasting;
f. Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed;
g. Grondbelasting;
h. Gebruiksbelasting;
i. Inkomstenbelasting;
j. Successiebelasting;
k. Vergunningsrecht;
l. Hondenbelasting;
m. Petroleum raffinaderijbelasting;

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. Landbouw-opbrengsten;
b. Boeten;
c. Inkomsten van de posterij;
d. Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas:
wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen;
wegens loon van den hypotheekbewaarder;
wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand;
e. Huur van opslagplaatsen;
f. Uitvoerrecht van mijnproducten;
g. Schoolgelden;
h. Registratierecht;
i. Huur van landsgronden en eigendommen;
j. Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten;
k. Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie;
l. Inkomsten van de vleeschhal;
m. Inkomsten van de Curaçaosche bank:
aandeel in de zuivere winst;
teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank;
n. Concessierechten:
voor de bruggen over de haven en het Waaigat;
voor de electrische werken;
voor het delven van goud, zilver en koper;
o. Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen;
p. Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen;
q. Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo;
r. Uitvoerrecht op zout;
s. Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw;
t. Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.;
u. Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba;

v. Loodsgelden;
w. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;
x. Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank;
y. Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten;
z. Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom;
aa. Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels;
bb. Huur van het ploegwerktuig;
cc. Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst;
dd. Alle andere ontvangsten.

C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

§ 1.

Ter voldoening aan artikel 101 van het reglement op het beleid der regeering, heeft ondergeteekende de eer den Kolonialen Raad hierbij aan te bieden de ontwerp-verordening tot voorloopige vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Voor gemeld dienstjaar worden geraamd:

de uitgaven op	f	1 146 021,—
de ontvangsten op		903 399,—
Het nadeelig verschil bedraagt	f	242 622,—

tot dekking waarvan op eene bijdrage uit 's Rijks schatkist wordt gerekend.

Voor het dienstjaar 1917 waren de ramingen als volgt:

uitgaven	f	1 307 574,—
ontvangsten		760 194,—
nadeelig verschil	f	547 380,—

of f 304 758,— meer dan de ramingen voor 1918 aanwijzen.

Dit gunstig verschil is hoofdzakelijk te danken aan de mindere uitgaven voor:

kosten van tijdschoten	f	1 200,—
tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van kleine landbouwers, pachters van domeingronden		8 650,—
kosten voor verbetering van het visscherijbedrijf		1 100,—
aankoop van plantzaad tot wederverkoop		1 000,—
voorschot aan de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen		25 000,—
verbetering van de St. Annabaai		180 000,—
kosten verbonden aan de aanschaffing van een motorboot voor de havenpolitie en den tolddienst in de haven van Willemstad, tevens reserve loodsboot		10 000,—

en aan de hoogere ramingen der volgende middelen met de daarachter vermelde bedragen:

invoerrecht		29 000,—
accijns op gedistilleerd, wijn en bier-		64 000,—
gebruiksbelasting		5 000,—
inkomstenbelasting		24 000,—
huur van landsgronden en eigendommen-		2 000,—
rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten		3 000,—
inkomsten van de Curaçaosche Bank		5 000,—
terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij		5 000,—

Echter dient in het oog te worden gehouden dat er in de ontwerp-begrooting van uitgaven memorieposten zijn voor maatregelen waarvan de kosten nog niet kunnen worden geraamd.

De raming der middelen voor 1918 is, met in achtneming der onlangs plaats gehad hebbende belastingverhoogingen, eenigszins speculatief gedaan. Er is namelijk daarbij verwacht, dat de storende invloeden, die de vrije ontwikkeling van het verkeer in den weg staan, zoo niet reeds in 1917, dan

toch wel vroeg genoeg in 1918 zullen zijn verdwenen om reeds in laatstgemeld jaar de vruchten te kunnen beginnen te plukken, die de terugkeer tot normale toestanden voor de kolonie belooft.

Bij uitvoerrecht op mijnproducten en loodsgelden b. v. is er op gerekend, dat zoowel de Curaçaosche Mijnmaatschappij als de Curaçaosche Petroleum Maatschappij hare bedrijven op eenigszins bevredigende schaal zullen kunnen uitoefenen.

Bij invoerrecht en inkomstenbelasting is nevens op eene vermeerdering van de opbrengst, tengevolge van de jongste belastingverhoogingen, ook gerekend op den verbeterenden economischen toestand van de bevolking.

Gebruiksbelasting kon zich hooger laten ramen in verband met de stijging der huurprijzen van woonhuizen.

Ten aanzien van de grondbelasting kan de verbeterde economische toestand eerst na de eerstvolgende schatting, namelijk eerst voor het jaar 1919 hare volkomen weerspiegeling vinden. De ietwat hoogere raming voor 1918 geschiedde enkel met het oog op enkele in aanbouw zijnde werken, die in 1918 voor het eerst zullen moeten worden aangeslagen.

In de raming van den accijns op het gedistilleerd, enz. kon de jongste verhooging daarvan niet geheel tot uitdrukking komen. Hooge inkoopsprijzen en vrachten hebben het verbruik in de laatste jaren zóó gedrukt, dat, waar nog onzekerheid omtrent het verloop dier omstandigheden bestaat, eenige voorzichtigheid bij de raming van dit middel geboden was.

§ 2.

Vergelijking van de opbrengst der middelen in 1916 met die der middelen in 1915.

Voor zoover reeds thans kan worden vastgesteld, overtreft de opbrengst der middelen in 1916 die der middelen in 1915 met rond f 60 000,—, den verrekenpost van f 100 000,— in 1916 voor den aankoop door Suriname van het stoomschip „Prinses Juliana" buiten beschouwing latende.

De volgende middelen brachten in 1916 belangrijk meer op dan in 1915:

invoerrecht	f	27 000,—
accijns op gedistilleerd, wijn en bier		20 000,—
belasting op openbare verkoopingen van roerend goed		4 000,—
grondbelasting		2 000,—
inkomstenbelasting		2 000,—
Successiebelasting		3 000,—
huur van landsgronden en eigendommen		4 000,—
terugbetaling door de telegraafkabel maatschappij		26 000,—

Belangrijk minder dan in 1915 brachten in 1916 op de volgende middelen:

overdrachtsbelasting	f	2 000,—
inkomsten van de posterij		2 000,—
uitvoerrecht van mijnproducten		11 000,—
inkomsten van de Curaçaosche Bank		11 000,—
teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank		2 000,—
alle andere ontvangsten		7 000,—

§ 3.

Vergelijking van de opbrengst der middelen in 1916 met de ramingen voor dat jaar.

De totale opbrengst der middelen, overtrof voor zoo ver thans bekend, de raming met rond f 23 000,—.

Belangrijk meer dan de raming hebben opgebracht de volgende middelen:

invoerrecht	f	8 000,—
belasting op publieke verkoopingen van roerend goed		3 000,—
inkomstenbelasting		4 000,—
ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas		2 000,—

inkomsten van de Curaçaosche Bank	f	13 000,—
terugbetaling door de telegraafkabel maatschappij		26 000,—
alle andere ontvangsten		3 000.—

Belangrijk minder dan de raming bleven de volgende middelen:

accijns op gedistilleerd, wijn en bier		4 000,—
inkomsten van de posterij		3 000,—
uitvoerrecht van mijnproducten		29 000,—
afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius		5 000,—
loodsgelden		4 000,—

§ 4.

Vergelijking der uitgaven in 1916 met de voor dat jaar toegestane kredieten.

De uitgaven beliepen, voor zoover thans bekend, f 1 346 016,— of f 113 007,— meer dan de raming. Deze meerdere uitgaaf is voornamelijk veroorzaakt doordien op den memoriepost „Kosten in verband met de regeling van den gezondheidsdienst" f 32 713,— werd uitgegeven, en voor de verbetering van de St. Annabaai f 80 814,—, voor geneeskundige behoeften aan onvermogenden, enz., f 18 995,— en voor onvoorziene uitgaven f 23 255,— boven de raming noodig is geweest.

§ 5.

De omstandigheden zijn nog van dien aard, dat ook voor het dienstjaar 1918 de kredieten voor de koloniale huishouding tot de hoogst noodzakelijke moesten worden beperkt. Sommige kredieten ten opzichte waarvan vaststaat, dat de ramingen onvoldoende zijn, moesten worden verhoogd. Echter maken de abnormale tijdsomstandigheden en de voortdurende stijging van de voor den dienst noodzakelijke benoodigdheden eene raming der uitgaven hoogst moeilijk.

§ 6.

1º *Kosten van tijdschoten.* Voor 1918 wordt hiervoor geen krediet aangevraagd, aangezien de uitgaven, verbonden aan het lossen van tijdschoten, in dezen tijd, waarin omstandigheden tot uiterste zuinigheid nopen, niet verantwoord zijn. In Nederlandsch-Indië en in Suriname zijn deze schoten ook reeds afgeschaft. Sedert Februari d.j. worden dan ook op Curaçao geen tijdschoten meer gelost.

2º *Kosten voor verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie.*

onderhoud der koelhuizen	f	300,—
uitgaven van het tweede gedeelte van het verslag van professor Dr. J. Boeke, voormalig raadsman in visscherijzaken in de kolonie Curaçao		800,—
	f	1 100,—

Voor 1918 wordt hiervoor geen krediet aangevraagd. Het onderhoud der koelkamers komt voor rekening van den persoon, aan wien zij om niet in bruikleen worden afgestaan.

De uitgave van het tweede gedeelte van het verslag van professor Dr. J. Boeke zal naar verwacht wordt, in 1917 plaats hebben.

3º *Aankoop van plantzaad tot wederverkoop.* Voor 1918 wordt hiervoor geen krediet aangevraagd aangezien op de gouvernementscultuur terreinen voldoende zaad wordt geoogst om bij eventueel gebrek aan zaaizaad in 1918 in de behoefte te voorzien. In 1916 behoefde geen plantzaad te worden gekocht.

4º *Verbetering van de St. Annabaai.* Zooals Z. E. de Minister van Koloniën is Hare Memorie van Toelichting bij de vaststelling van de Koloniale Huishoudelijke Begrooting voor het dienstjaar 1917 mededeelde, kon worden afgezien van het

denkbeeld om de uitvoering van de nog te verrichten werken te doen aanbesteden en zullen deze werken in eigen beheer tegen het einde van het jaar kunnen worden beëindigd.

In het jaar 1916 werd verwijderd:
7544 M3 waarvan 4692 M3 (west) en 2852 M3 (oost), waarvan werd opgebaggerd en in onderlossers weggevoerd:
7030 M3 waarvan 3136 M3 (west) en 3894 M3 (oost).

Volgens de laatste oppeiling van den havenmond moest op 1º Januari 1917 nog verwijzerd worden:
4889 M3 waarvan 3764 M3 (west) en 1125 M3 (oost).

Het laat zich dus nog steeds aanzien, dat de werken tegen het einde van 1917 kunnen worden voltooid.

De havenverbetering was in het begin van dit jaar in zooverre gevorderd, dat men volgens peilingen, welke plaats vonden 26 — 31 December 1916, een vaargeul heeft van 70 M. (zeventig meter) breedte bij een diepte van 9 M. (negen meter) minus Cur. Peil.

§ 7.

Ter vergemakkelijking van het overzicht zijn de in elke afdeeling der begrooting van uitgaven voorkomende posten onder verschillende hoofden gebracht. Ook zijn enkele posten van de eene naar de andere afdeeling, waar zij, naar het oordeel van ondergeteekende, beter thuis behooren, overgebracht, terwijl de afdeeling ,,Haven en loodswezen'' opgenomen is in de afdeeling ,,Openbare werken''.

Ofschoon de betrekkelijke notas van wijzigingen nog niet in het bezit van ondergeteekende zijn, heeft hij gemeend bij de samenstelling van de hierbij aangeboden begrooting rekening te moeten houden met de in Nederland voorgestelde wijzigingen van het wetsontwerp tot definitieve vaststelling der Koloniale Huishoudelijke Begrooting voor 1917.

Artikel 2*a*.

Vergoeding aan ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand. Bij verordening van den 26n. Juni 1916, P. B. 1916, Nº 56, is bepaald, dat de emolumenten voor dienstverleening van de ambtenaren van den burgerlijken stand, voor zoover zij niet kosteloos moet worden verleend ten bate zullen komen van de koloniale kas.

Aan de tegenwoordige titularissen werd, voor het gemis dier emolumenten eene vergoeding toegekend tot een bedrag van f 785,—. Het ligt echter in de bedoeling voor nieuwe titularissen eene regeling in het leven te roepen, waarbij bepaald zal worden dat een gedeelte van de emolumenten, die ten bate van de koloniale kas zijn, aan hen wordt toegekend. Met het oog hierop is de tekst van dit onderdeel zóó gesteld, dat daarop eventueel ook die uitgaven zullen kunnen worden verevend.

Onder de middelen is als opbrengst der bovenbedoelde emolumenten gerekend op eene ontvangst van f 350,—.

Artikel 35.

Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van kleine landbouwers, pachters van domeingronden. Daar het zich laat aanzien, dat in 1917 over een voldoende hoeveelheid maisstokken voor dakbedekking der hutjes van de pachters zal kunnen worden beschikt, kan verwacht worden, dat de verplaatsing, in dit jaar haar beslag zal krijgen, althans voor het grootste gedeelte.

In 1916 hebben 26 verplaatsingen van pachters van domeingronden en bewoners van de z. g. donatiegronden, die daarvoor in aanmerking kwamen, plaats gehad.

Voor tegemoetkoming aan pachters, die eventueel eerst in 1918 zullen kunnen worden verplaatst, wordt voor dat jaar een krediet van f 5 000,— aangevraagd.

De proeven om op Curaçao hutten te maken met daken van klei zooals op Aruba, zijn als mislukt te beschouwen. Op het eene huisje, dat op Dokterstuin is gebouwd, moest een nieuw dak gemaakt worden; het dak van klei lekte als een zeef. Ook het huisje op Rust was niet tegen de zware regens bestand.

Artikel 37*d*.

Voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den ontvanger op Bonaire. Wordt voorgesteld aan den ontvanger op Bonaire, die tevens ambtenaar van het Openbaar Ministerie is, evenals aan zijn ambtgenoot op Aruba, voedergeld toe te kennen. De ontvanger moet in staat zijn zich telkens te verplaatsen ten einde contrôle te kunnen uitoefenen over de verschillende buitenposten. Tot dusver worden de reiskosten van dezen ambtenaar verantwoord, dan op rechts- en politiewezen, dan op invordering van in- en uitvoerrecht en accijnsrecht.

Artikel 38*a*.

Bezoldigingen of verlofbezoldigingen van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen. Naar aanleiding van de kortgeleden tot stand gekomen verhooging van de belasting, speciaal van den accijns op het gedistilleerd, wordt verscherping van toezicht noodig geacht. In verband daarmede wordt meer voorgesteld:
voor Curaçao, 1 kommies 1ste klasse à f 720,— en 7 kommiezen 2de klasse, 3 à f 480,— en 4 à f 360,—;
voor Aruba, 2 kommiezen 2de klasse, à f 480,—; en
voor Bonaire, 1 kommies 2de klasse, à f 240,—.
Overigens zijn de bezoldigingen geraamd in overeenstemming met den diensttijd der betrokken ambtenaren.

Artikel 39.

a.

Vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd. Verwacht kan worden, dat na de verbreeding van de haven en het gereedkomen van de petroleum-raffinaderij in het Schottegat, het havenverkeer zich zal uitbreiden, hetgeen met zich zal brengen, meerdere uitgaven voor buitengewone diensten van de ambtenaren der belastingen. Deze uitgaven zullen nog meer stijgen, wanneer er meer gang komt in de verscheping van phosphorzure kalk van Santa Barbara.
Bovendien beginnen einde 1918 de werkzaamheden in verband met de schatting der onroerende goederen voor de grondbelasting, waarmede altijd overwerk voor verscheidene kommiezen gepaard gaat.
In verband met het vorenstaande wordt voor 1918 het krediet verhoogd met f 2 000,—. Deze uitgaven zullen ruimschoots vergoed worden door de inkomsten van de koloniale kas wegens de door de ambtenaren verleende diensten. Over het afgeloopen jaar bedroegen de uitgaven f 6 489,— en de inkomsten f 8 475,—.

c.

Huur van kantoren en opslagplaatsen. De behoefte aan een tweede gebouw, dat groote ruimte voor opslag en verificatie van goederen biedt, werd, vooral na de laatste verhooging van de belasting op het gedistilleerd, enz., sterk gevoeld.
Wegens de stijging der huurprijzen kon een tweede gebouw voor gouvernements-opslagplaats niet tegen een lageren huurprijs dan f 1 920,— aangehuurd worden.
Het krediet is daarom met f 120,— verhoogd en zal worden aangewend voor:

Huur van kantoor en opslagplaats..	f	1 800,—
Huur van een tweede opslagplaats.....		1 920,—
	f	3 720,—

Artikel 41*a*.

Transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen. (Curaçao). Voor vervoer van brievenmalen wordt jaarlijks aan de Red „D" Line en aan een schoener in de vaart tusschen La Vela de Coro en Curaçao, volgens overeenkomsten uitge-

geven een vast bedrag van	f	4 000,—
voor transitrechten wordt betaald:		
aan Engeland ongeveer ..... f 950,—		
aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika ongeveer .... 1 350,—		
		2 300,—
voor vervoer van postpakketten, voor inningskosten van verschuldigde transitrechten en voor vervoer van brievenmalen met de stoomschepen van den K. W. I. Maildienst en van de Compañia Trasatlántica Española de Barcelona wordt gerekend op een bedrag van		700,—
	f	7 000,—

Het krediet is daarom verhoogd met f 2 000,—.

Transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen. (St. Martin, St. Eustatius en Saba). Daar de contractant voor den maildienst St. Martin — St. Kitts, en St. Martin, Saba en St. Eustatius — St. Kitts niet genegen was den dienst voor een bedrag van f 2 000,— 's jaars voort te zetten, is voorloopig eene regeling getroffen, waarbij de dienst St. Martin, Saba en St. Eustatius — St. Kitts wordt voortgezet met een geschikt zeilvaartuig voor een bedrag van f 1 000,— 's jaars en de dienst St. Kitts — St. Martin verricht wordt door het stoomschip ,,Monte d'Oro'' van de Compagnie des bateaux à vapeur de la Guadeloupe, voor eene som van f 1 000,— per jaar. Het krediet behoeft dus niet te worden verhoogd. De nieuwe regeling is aangevangen 1º Juli 1916.

Artikel 53.

Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage. Ofschoon er langs het zeestrand bij de plantage Slagbaai een strook domeingrond van 50 M. breedte loopt, kon bedoeld terrein, met het oog op de groote kosten van aanleg en onderhoud, niet benut worden om daarover een weg te maken naar den vuurtoren te Westpunt. De eigenaar van Slagbaai werd bereid bevonden, om, tegen een vergoeding van f 100,— 's jaars, van een weg door zijn plantage gebruik te laten maken.

Artikel 60*b*.

Toelage aan het hoofd der Wilhelminaschool. Het aantal leerlingen der Wilhelminaschool is, ook door het openen van eene voorbereidende of fröbelklasse, gestegen en is thans ongeveer gelijk aan dat der Hendrikschool. Op grond van het bepaalde in artikel 4 van Afdeeling V van het besluit van 26 Augustus 1907, (P. B. 1907, Nº 26), zooals laatstelijk gewijzigd bij besluit van 20 Mei 1914, (P. B. 1914, Nº 15), wordt de toelage van het hoofd der Wilhelminaschool gelijk gesteld aan die van het hoofd der Hendrikschool.

Toelage voor het geven van herhalingsonderwijs op St. Eustatius. Er bestaat groote behoefte aan dit onderwijs. Het bedrag van f 300,— is geraamd voor een klasse met 6 wekelijksche lesuren, als toelage voor den onderwijzer met dit onderwijs belast.

Toelage aan een kweekelinge op Curaçao. Om het onderwijs in de voorbereidende of fröbelklasse aan de Wilhelminaschool naar behooren en onafgebroken te doen geven, is de hulp van een kweekelinge noodzakelijk. Deze kweekelinge moest dan ook met ingang van 1º Januari 1917 worden aangesteld.

Artikel 61*e*.

Kantoorkosten voor den inspecteur voor het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van de examens. De uitgaven ad f 135,— ten behoeve van het kantoor van den inspecteur voor het onderwijs worden thans verevend ten laste van den post ,,schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen'' (Curaçao), welke post niet met een gelijk bedrag wordt verminderd, omdat het krediet, daarbij toegestaan, telken jare

moet worden overschreden. Uit het thans voorgesteld krediet kunnen tevens gekweten worden de kleine uitgaven voor de examens, waarvoor op de begrooting voor 1917 een post ad f 25.— voorkomt, aangezien de inspecteur voor het onderwijs steeds als voorzitter der examencommissie optreedt.

Artikel 61*j*.

Kosten van een leergang in het boekhouden, handelsrekenen en handelscorrespondentie. Bij G. B. van 2 Januari 1917, N° 2, is bepaald, dat er in 1917 een leergang in het boekhouden, handelsrekenen en handelscorrespondentie geopend zal worden, waarop van toepassing zijn de bij G. B. van 31 December 1914, N° 1106, (P. B. 1914, N° 71) vastgestelde voorschriften voor den cursus in het boekhouden. Hierbij is o. m. bepaald, dat les gegeven wordt in boekhouden, handelsrekenen, Nederlandsche, Engelsche en Spaansche handelscorrespondentie, elk vak gedurende één uur per week.

Voor 1918 is, evenals voor 1917 op 5 lesuren à f 80,— gerekend. Aan den leider is voor meerdere werkzaamheden f 50,— toelage toegekend en voor verlichting wordt, omdat de lessen steeds 's avonds gegeven moeten worden, f 60,— geraamd, zoodat deze post f 110,— hooger gesteld is dan voor 1917.

Artikel 64.

Bijdrage aan de Roomsch-Katholieke gemeente voor onderhoud van weezen. Het aantal weezen, dat door de Roomsch-Katholieke gemeente wordt verzorgd, heeft in de laatste jaren gemiddeld 90 bedragen. Het bedrag van f 4 700,—, dat tot dusver aan die gemeente voor bijdrage voor onderhoud van weezen werd toegekend, d. i. ongeveer 14 cent per dag en per wees, komt ondergeteekende, zelfs voor normale tijden, te gering voor.

Naar aanleiding van een verzoek van den Apostolisch Vicaris, tot verhooging van bedoelde bijdrage, uit welk verzoek gebleken is, dat het niet mogelijk is, voor gemeld bedrag van f 4 700,— de weezen voldoende te voeden en te kleeden, heeft ondergeteekende dan ook die bijdrage sedert 1° December 1916 met f 500,— verhoogd en zich voorgenomen voor 1918 een krediet van f 5 700,— daarvoor aan te vragen, dit is nog maar ongeveer 17½ cent per dag en per wees. Het is duidelijk, dat de missie dan nog een groot gedeelte van de kosten zelf zal moeten dragen.

Artikel 71.

b.

Een bediende bij den openbaren gezondheidsdienst. Voor lager schrijfwerk, boodschappen en portierswerk is een bediende noodig.

c.

Kantoorbehoeften voor den openbaren gezondheidsdienst. Voor kantoorbehoeften voor den openbaren gezondheidsdienst wordt een bedrag van f 150,— noodig geacht.

d.

Voedergelden of kosten van vervoermiddelen aan het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst. Het is noodig aan het hoofd van den gezondheidsdienst voedergeld toe te kennen omdat hij zich voor den dienst dikwijls zal moeten verplaatsen.

Artikel 80.

Toelage aan den geneesheer van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. Voor de behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten is specialistische hulp noodig, die, in overleg met den adviseur en den directeur van den openbaren gezondheidsdienst, aan een geneesheer op Curaçao is opgedragen.

Toelage aan den inwonenden beambte van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. Deze be-

ambte geniet ook vrije woning, voeding en geneeskundige verzorging. Zijn taak is, met zijne echtgenoote de huishouding en de inwendige administratie te voeren, de orde te bewaren en in den geneeskundigen dienst behulpzaam te zijn.

Zijn geen patiënten opgenomen, dan geniet bedoeld echtpaar per hoofd f 0,60 per dag gelijkstaande met vrije voeding. (Zie art. 81*b*.).

Toelage aan het verplegend personeel voor bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. Het zal mogelijk zijn, dat de hulp, door den inwonenden beambte en zijne echtgenoote te bieden, niet voldoende is, vooral wanneer het aantal lijders toeneemt. Een geschoolde verpleegster zal dan weldra onmisbaar blijken. De voorgestelde som is laag genomen.

Artikel 81.

a.

Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. Het behoeft geen betoog, dat een inrichting, bestemd tot poliklinisch en klinisch verplegen van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, in den strijd tegen deze ziekten als een der grondslagen moet worden beschouwd.

Het huis N° 6 aan de Werfstraat, Scharloo, door Mevrouw de Weduwe J. E. Penso aan de kolonie Curaçao geschonken, om te worden verhuurd en uit de zuivere opbrengst daarvan eene uitkeering tot het volle bedrag dier opbrengst aan de armen der verschillende gezindten op Curaçao te doen, komt om ligging en afmetingen zeer geschikt voor en werd daarom sedert 1° Augustus 1916 in huur genomen en tot polikliniekgebouw ingericht. De huurprijs bedraagt f 600,—, zijnde dit het bedrag, waarvoor het aan particulieren werd verhuurd.

b.

Verpleegkosten, enz., van de lijders aan besmettelijke geslachtsziekten en voeding van den inwonenden beambte en zijne echtgenoote. Het is buitengewoon moeilijk dezen post te begrooten, waar er zooveel onbekende factoren zijn. Bij de raming is gerekend op 12 patiënten; te zamen met den inwonenden beambte en zijne echtgenoote maakt dat 14 personen à f 0,60 per dag en per persoon of rond f 3 100,—.

c.

Onderhoudskosten, enz., van de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten. In den loop van het jaar zullen inboedel, meubilair, werktuigen, linnengoed, enz. die aan slijtage en defecten onderhevig zijn, moeten worden aangevuld en vernieuwd. De kosten van verlichting en telefoon moeten bestreden worden. Voor keuken- en waschpersoneel en andere uitgaven wordt gerekend op een bedrag van f 400,—.

Artikel 82*b*.

Toelage aan den bediende van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst. De bediende moet de ondergeschikte werkzaamheden op het laboratorium (schoonmaken van glaswerk, voederen van proefdieren, schoonmaken van deze, eenig loopwerk, enz.) verrichten.

Toelage aan het personeel van bijstand van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst. De toenemende werkzaamheden, ook op scheikundig gebied, eischen dringend bijstand van den met hooger technisch werk overladen amanuensis. Voor minder dan het voorgestelde bedrag van f 720,— is geen geschikte geschoolde hulpkracht te krijgen.

Artikel 83.

Onderhoudskosten van het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst. Dit bedrag zal moeten dienen ter bestrijding van uitgaven voor aanschaffing en herstelling van werktuigen; tot aankoop van talrijke proefdieren, aanvulling der gebruikte voorraad chemicaliën en kleurstoffen; voor verlichting van het gebouw en voor telefoon.

Artikel 85.

Kosten verbonden aan eene algemeene koepokinenting der bevolking. De algemeene koepokinenting der bevolking zal kosten met zich brengen. Gerekend was op f 9 000,—, verdeeld over 10 jaar, of f 900,— 's jaars. In het jaar 1917 zullen de dichtbevolkte deelen van Willemstad aan de beurt komen waarmede vermoedelijk eene uitgaaf van f 1 800,— gepaard zal gaan. In het jaar 1918 echter wordt f 1 000,— daartoe voldoende geacht.

Artikel 86.

Bewaarkosten der koepokstof. De koepokstof, die uit Nederland komt, moet in een koelcel worden bewaard, tot het behoud der virulentie. Met de directie der ijsfabriek is daartoe eene overeenkomst getroffen, tegen het geraamde bedrag.

Artikel 97.

a.

Vernieuwtng en herstelling van het houtwerk van de kazerne in het Waterfort, zoomede het oververven van en het doen van kleine herstellingen aan het gymnastieklokaal en de eetzaal voor de manschappen. De vloeren en balklagen van het kazernegebouw zijn grootendeels vergaan; hoewel onmiddellijk gevaar nog niet bestaat, is het niet raadzaam de herstellingen aan dit gebouw nog lang uit te stellen.

De benedenvloer en balklaag zullen worden vervangen door een betonvloer; de balklaag en de vloer van de eerste verdieping zullen worden vernieuwd; nieuwe standvinken zullen daaronder worden aangebracht; nieuwe trappen zullen worden gemaakt; de kozijnen zullen worden hersteld en nieuwe jalouzieramen ingehangen, terwijl ook aan het dak de noodige herstellingen moeten worden verricht.

Zoowel het verfwerk van het gymnastieklokaal als dat van de eetzaal voor de manschappen is in zeer slechten toestand.

b.

Het ophoogen van en het maken van eene afwatering voor de veekoralen bij de slachtplaats. Door de lage ligging van de veekoralen loopen deze stallen bij regen geregeld onder water. Bovendien komt het regenwater van de batterijmuur in deze koralen terecht. De koralen zullen 0,25 M. worden opgehoogd, terwijl eene afwatering naar zee zal worden gemaakt.

Artikel 98.

a.

Het bouwen van een politiewachthuis op Dokterstuin. Het tegenwoordige politiewachthuis, dat in den trant van eene negerwoning is gebouwd, voldoet niet. In plaats daarvan zal een politiewacht in steen met pannendak worden gebouwd.

b.

Het maken van eene veranda aan de woning van den districtmeester op Rust. Deze woning is zeer warm; door den dikwijls heerschenden wind, is het niet mogelijk de vensters open te hebben, tenzij de woning beschut wordt door eene veranda met wanden van latwerk, waardoor de kracht van den wind wordt gebroken.

c.

Het bouwen van een bediende- en bergkamertje bij de Wilhelminaschool. Er is behoefte aan een vertrek waarin de bediende zich zal kunnen verkleeden en waarin bezems en andere benoodigdheden voor het schoonhouden van de lokalen geborgen zullen kunnen worden.

d.

Het vervangen van de houten wanden der badkamers in de ka-

zerne in het Waterfort door wanden van steen. Dit werk wordt uit een hygienisch oogpunt noodzakelijk geacht.

e.

Het aanschaffen van een boei met de daarvoor benoodigde ankers en kettingen, zoomede het leggen daarvan op de reede te Kralendijk. (Bonaire). In het belang van de scheepvaart en ter verzekering van de eigendommen der ingezetenen komt het noodzakelijk voor dat op de reede van Kralendijk, ter vervanging van de losgeslagen en weggedreven boei, die aan de windzijde op de kust van Klein Bonaire is blijven hangen, doch die ook door de marine niet kon worden opgehaald, eene nieuwe boei wordt gelegd.

Artikel 99*bis*.

Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien. Het gebrek, dat er hier in droge jaren heerscht aan goed drinkwater, doet het zeer gewenscht achten, dat er door deskundigen een grondig onderzoek wordt ingesteld of het mogelijk is, Willemstad van een goede drinkwaterleiding te voorzien; wat ook zeer ten goede zou komen aan de scheepvaart.

Daar nog niet met zekerheid kan worden vastgesteld wat dat onderzoek zal kosten, wordt er voor dat doel een memoriepost uitgetrokken.

Artikel 114.

Onvoorziene uitgaven. Deze post is voor 1918 met f 10 000,— verhoogd. De uitgaven beliepen in de jaren 1906 tot en met 1915 in totaal rond f 443 700,—, d. i. gemiddeld ongeveer f 44 000,— per jaar. In 1916 bedroegen de uitgaven, voor zoover thans bekend f 43 255,—. Deze post kan dus niet langer worden gesteld op het oude krediet van f 20 000,—, vooral als men in het oog houdt, dat hij ook moet dienen tot aanvulling bij overschrijding van de begrootingskredieten bedoeld in artikel 2 van de ontwerp-verordening.

Echter meent ondergeteekende te moeten voorstellen dezen post met niet meer dan f 10 000,— te verhoogen, aangezien de uitgaven voor werkverschaffing en buitengewonen onderstand aan behoeftigen in slechte jaren een der voornaamste redenen zijn van overschrijding van het voor Onvoorziene Uitgaven toegestaan bedrag, en gebrek aan werk in den vervolge op Curaçao niet meer waarschijnlijk is, nu op dit eiland zoo een groot bedrijf als de Curaçaosche Petroleum Maatschappij zich heeft gevestigd, bij welk bedrijf ook in de toekomst vele arbeiders werk zullen kunnen krijgen. Ook de Mijnmaatschappij Curaçao verschaft aan velen werk.

Voor de verdere toelichting van de ontwerp-verordening veroorlooft ondergeteekende zich de vrijheid te verwijzen naar den uitgewerkten en toelichtenden staat der uitgaven (stuk Nº 3) en naar de toelichtingen bij de ramingen van de middelen en inkomsten (stuk Nº 5).

Daar de desbetreffende opgaven van de Bovenwindsche eilanden niet op tijd konden worden ontvangen, moest voor de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916, voor wat betreft die eilanden, met gegevens op Curaçao aanwezig, loopende tot en met November 1916, gewerkt worden.

Willemstad, den 5n. Maart 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ...., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nº 3.

ONTWERP

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING

VAN

CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1918.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
		Iste AFDEELING.				
		Algemeen en gewestelijk bestuur.				
		Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.				
1		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den gouvernementssecretaris en verdere ambtenaren en beambten:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		1 gouvernementssecretaris, tevens ambtenaar van den burgerlijken stand	f	4 700,—		
		3 hoofdcommiezen, à f 3 000,—		9 000,—		
		4 eerste-commiezen, 2 à f 2500, 1 à f 2325 en 1 à f 2287,50		9 612,50		
		4 tweede-commiezen, 2 à f 2100, 1 à f 1919,17 en 1 à f 1887,50		8 006,67		
		4 adjunct-commiezen, 3 à f 1700 en 1 à f 1525		6 625,—	(1)	
		10 klerken, 7 à f 1300 (5 op Curaçao, 1 op Aruba en 1 op Bonaire), 1 à f 1150 (St. Martin), 1 à f 1125 en 1 à f 1000 (Curaçao)		12 375,—		
		7 aspirant-klerken, 2 à f 900 en 5 à f 700		5 300,—		
					f 55 619,17	
	b.	toelagen:				
		1 archivaris	f	250,—		
		1 ijker		200,—		
		aan beambten op de verschillende kantoren werkzaam gesteld	(3)	2 250,—		
		1 schrijver op de landskantoren op St. Eustatius		150,—		
					2 850,—	
	c.	kantoorbehoeften van den gouvernementssecretaris			600,—	
					f 59 069,17	
				waarvoor gesteld		f 59 070,—
2		Vergoedingen:				
	a.	aan de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand:				
		Curaçao	f	380,—		
		Aruba		200,—		
		Bonaire		70,—		
		St. Martin		55,—		
		St. Eustatius		25,—		
		Saba		55,—		
					(6) 785,—	
	b.	voor tijdelijke hulp op de landskantoren op Aruba (f 600) en Bonaire (f 300)			f 900,—	
						1 685,—
3		Boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten, uitgaven voor het ijkwezen, briefporten, kosten van telegrammen, bindloon en andere uitgaven:				
	a.	boek- en drukwerken, abonnement op nieuwsbladen, advertentiekosten en uitgaven voor het ijkwezen			f 600,—	
	b.	briefporten en kosten van telegrammen			(9) 4 000,—	
	c.	bindloon en andere uitgaven:				
		Curaçao	f	900,—		
		Aruba		325,—		
		Bonaire		175,—		

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			Waar niet anders is vermeld, hebben de ramingen betrekking op het eiland Curaçao.
			Met St. Martin is het Nederlandsch gedeelte van het eiland bedoeld.
f 4 700,—	f 4 400,—	f 4 400,—	(1) Geraamd in overeenstemming met den dienstijd van de betrokken ambtenaren. Het aantal klerken is met een vermeerderd om den teekenaar bij openbare werken, die reeds jaren lang in dienst is en die later evenals de andere ambtenaren de verschillende rangen moet kunnen doorloopen, in de sterkte op te nemen. De post ad f 900,— voor een teekenaar bij openbare werken vervalt hierdoor.
9 000,—	8 916,66	8 916,—	
9 700,—	9 907,08		
8 100,—	8 350,—		
6 500,—	6 718,75	(2) 37 461,—	(2) Overschreden met f 1 103,—. Op deze posten zijn verevend de bezoldiging van tijdelijk boven de sterkte aangesteld personeel en eene vergoeding ad f 150,— toegekend aan een klerk, voor buitengewone werkzaamheden.
11 225,—	11 382,50		
4 600,—	1 800,—	1 800,—	
250,—	250,—	250,—	(3) Geraamd voor 1 beambte à f 900,— en 3 à f 450,—.
200,—	200,—	200,—	
2 700,—	3 200,—	(4) 3 854,—	(4) Overschreden met f 654,—. Op dezen post is verevend de toelage van een boven de sterkte aangestelden beambte.
150,—	150,—	150,—	
(5)	500,—	(5) 100,—	(5) Toelage aan een klerk op St. Eustatius. Deze klerk is benoemd tot klerk ter posterij en belast met het ambt van griffier, enz. Zijne toelage als klerk van de posterij is daarom gesteld op f 100,— 's jaars en is thans geraamd onder afdeeling IV, art. 40, letter *b.*, waar zij thuis behoort.
600,—	600,—	600,—	
			(6) Zie de memorie van toelichting bij art. 2*a*.
			(7) Hoofdzakelijk omdat van het krediet van St. Martin ad f 500,— geen gebruik behoefde te worden gemaakt, bleef op dit onderdeel f 507,— ongebruikt.
			(8) Voor zoover thans bekend werd op dit onderdeel f 56,— meer dan de raming uitgegeven. De overschrijding is veroorzaakt door de kosten van aanschaffing van nieuwe gewichten die noodig waren in verband met de nieuwe bepalingen op het ijkwezen.
900,—	1 400,—	(7) 893,—	
			(9) De uitgaven bedroegen in 1914 f 10 595,—, in 1915 f 4 442,— en in 1916, voor zoover thans bekend, f 2 490,—. Van de in Nederland gedane uitgaven is nog geen opgave ontvangen. In verband met het bovenstaande is de raming verhoogd met f 1 000,—. Wanneer geen bijzondere telegramkosten moeten worden gedaan, zal het aangevraagd krediet van f 4 000,— waarschijnlijk voldoende zijn.
600,—	600,—	(8) 656,—	
3000,—	3 000,—	(9) 2 490,—	
(10)	40,—	(10)	(10) Vertolkingskosten. Op dezen post werden in 1916 geen uitgaven gedaan.
900,—	900,—	(11) 604,—	(11) Naar de behoefte werd, voor zoover thans bekend, f 296,— minder uitgegeven dan de raming.
325,—	325,—	(12) 148,—	
175,—	175,—	217,—	(12) Naar de behoefte werd, voor zoover bekend, f 177,— minder dan de raming uitgegeven.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		St. Martin	f 275,—		
		St. Eustatius	170,—		
		Saba	150,—		
				f 1 995,—	
					f 6 595,—
4		Toelage aan den persoon belast met het bijhouden van de bevolkingsregisters			180,—
		Koloniale Raad.			
5		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelage van den bode bij den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie en van een algemeen verslaggever:			
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den bode		f 800,—	
	b.	toelage aan een algemeen verslaggever		200,—	
					1 000,—
6		Bruggegeld voor den bode van den Kolonialen Raad, tevens bode ter gouvernementssecretarie, verlichting der vergaderzaal van en andere uitgaven voor den Kolonialen Raad:			
	a.	bruggegeld voor den bode		f 36,—	
	b.	verlichting der vergaderzaal en andere uitgaven		200,—	
					236,—
		Gewestelijk bestuur.			
7		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergelden of kosten van vervoermiddelen van de ambtenaren en beambten:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		5 gezaghebbers-kantonrechters, tevens voorzitters van de Raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius en ontvanger op Saba, 1 à f 5000 (St. Martin), 2 à f 4000 (Aruba en Bonaire), 1 à f 3000 (St. Eustatius) en 1 à f 2700 (Saba)	f 18 700,—		
		4 districtmeesters, 1 à f 3000 en 1 à f 2400 (Curaçao), 1 à f 800 (Aruba) en 1 à f 860 (Bonaire)	7 060,—		
				f 25 760,—	
	b.	persoonlijke toelage van den gezaghebber van St. Eustatius		1 000,—	
	c.	toelagen:			
		5 boden ten dienste van de gezaghebbers, 3 à f 300 (Aruba, St. Martin en St. Eustatius) en 2 à f 250 (Bonaire en Saba)	f 1 400,—		
		schrijfloon aan den gezaghebber van Saba	250,—		
		1 schrijver ten kantore van den districtmeester in het 2e en 3e district	300,—		
				1 950,—	
	d.	kantoorbehoeften:			
		van 5 gezaghebbers, 1 à f 115 (Aruba), 3 à f 100 (Bonaire, St. Martin en St. Eustatius) en 1 à f 130 (Saba)		545,—	
	e.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:			
		aan 5 gezaghebbers, à f 240	f 1 200,—		
		aan 2 districtmeesters op Curaçao, à f 500	1 000,—		
		aan den districtmeester op Aruba en aan dien op Bonaire, à f 180	360,—		
				2 560,—	
					31 815,—
8		Teerkosten van de districtmeesters op Curaçao bij verblijf buiten hunne standplaatsen			300,—
		Overtochts- en vervoerkosten van ambtenaren en gepensionneerden.			
9		Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren en daarmede in verband staande uitgaven, overtocht van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensionneerde ambtenaren met hunne gezinnen, benevens terugbetaling van uit eigen middelen betaalde overtochtskosten (kolonie) ..... (20)			15 250,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.
f 275,—	f 275,—	f 232,—
170,—	170,—	158,—
150,—	150,—	(13) 85,—
	(14) *Memorie.*	(14) 200,—
180,—	180,—	180,—
800,—	800,—	800,—
200,—	200,—	200,—
36,—	36,—	36,—
200,—	200,—	(15) 60,—
18 700,—	18 700,—	(16) 18 719,—
7 060,—	7 060,—	(17) 8 326,—
1 000,—	1 000,—	1 000,—
1 400,—	1 400,—	(18) 910,—
250,—	250,—	250,—
300,—	300,—	300,—
545,—	545,—	545,—
1 200,—	1 200,—	1 200,—
1 000,—	1 000,—	(19) 1 050,—
360,—	360,—	360,—
300,—	300,—	303,—
15 250,—	15 250,—	(21) 20 820,—

TOELICHTINGEN.

(13) Naar de behoefte werd, voor zoover bekend, f 65,— minder dan de raming uitgegeven.

(14) Bijdrage voor de uitgave van eene encyclopædie voor Nederlandsch West-Indië. Op dezen post werd in 1916 voor zoover bekend f 200,— uitgegeven.

(15) Ongebruikt bleef f 140,—. Voor verlichting werd f 60,— uitgegeven. Andere uitgaven werden in 1916 verevend op het onderdeel ,,bindloon en andere uitgaven voor het algemeen en gewestelijk bestuur'' daar het krediet van f 200, – voor 1916 slechts voor ,,verlichting der vergaderzaal van den Kolonialen Raad'' was uitgetrokken.

(16) Overschreden met f 19,—. De gezaghebber van Bonaire heeft tijdens zijn verlof van 20 Februari tot 20 Maart 1916 vergoeding voor huishuur genoten. De overschrijding is een gevolg hiervan.

(17) Overschreden met f 1 266,—. Wegens wisseling van personeel moest aan den districtmeester van het 4de en 5de district voor huishuur f 16,— worden toegekend. Voorts werden aan den waarnemenden districtmeester van het 4de en 5de district en aan den districtmeester op Rincon voorschotten verleend voor het aanschaffen van vervoermiddelen, van welke voorschotten op ultimo December 1916 respectievelijk f 1 180,— en f 70,— onbetaald was.

(18) Aangezien de boden op Aruba, St. Martin, St. Eustatius en Saba respectievelijk eerst met ingang van 19 April, 1º Juli, 1º Juni en 1º Juli 1916 werden aangesteld, bleef op dezen post f 490,— ongebruikt.

(19) Overschreden met f 50,—. Tengevolge van wisseling van personeel in het 4de en 5de district moest f 33,— meer worden toegekend wegens voedergeld terwijl de districtmeester van het 2de en 3de district gedurende korten tijd, wegens duurte van veevoeder, eene verhooging van voedergeld genoot.

(20) De omschrijving van dit artikel is zoodanig gewijzigd en aangevuld, dat ten laste daarvan mede zullen kunnen worden gekweten, alle uitgaven, verband houdende met uitzending van ambtenaren voor den dienst in de kolonie.

(21) Uitgegeven werd voor:

Overtochtskosten	f	12 761.—
Gratificatiën voor uitrusting		6 700,—
Kosten voor geneeskundig onderzoek		27,—
Verplaatsingskosten		1 332,—
	f	20 820,—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1918.
10		Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling (kolonie) ..... (22)			f 18 000,—
11		Kosten van aanschaffing van een stoomschip voor het onderhouden van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie onderling (kolonie) ..... (24)			*Memorie.*
		Algemeene kosten.			
12		Kosten van volksfeesten op den verjaardag van Hare Majesteit de Koningin en van de verstrekkingen op dien dag aan de burgerlijke politie, enz.:			
	a.	volksfeesten:			
		Curaçao	f 800,—		
		Aruba, Bonaire en St. Martin, à f 150	450,—		
		St. Eustatius en Saba, à f 100	200,—		
				f 1450,—	
	b.	verstrekkingen aan de burgerlijke politie, de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, de brievenbestellers en de landswerklieden		185,—	
					1 635,—
13		Huur van een woning in het 5e district op Curaçao voor reizende ambtenaren			120,—
14		Kosten van drukwerk (kolonie)			7 250,—
15		Bijdrage ten behoeve van het Militair Tehuis			1 200,—
		Totaal der Iste afdeeling			f 144 336,—
		waarvoor gesteld			
		OVERZICHT.			
		Curaçao			f 71 770,17
		Aruba			8 210,—
		Bonaire			7 625,—
		St. Martin			7 270,—
		St. Eustatius			5 085,—
		Saba			3 875,—
		Kolonie			40 500,—
					f 144 335,17
		waarvoor gesteld			144 336,—
		IIde AFDEELING.			
		Rechts- en politiewezen.			
		Hof van justitie en parket van den procureur-generaal.			
16		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van den voorzitter, de leden, den procureur-generaal, den advocaat-generaal, den griffier en de verdere ambtenaren en beambten:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		1 voorzitter	f 5 700,—		
		2 leden, à f 4700	9 400,—		
		1 procureur-generaal	6 700,—		
		1 advocaat-generaal, tevens ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht	3 700,—		
		1 griffier	3 700,—		
		1 deurwaarder bij het Hof van Justitie en het Kantongerecht	800,—		
				f 30 000,—	
	b.	toelagen:			
		1 deurwaarder voor strafzaken bij het Hof van Justitie en het Kantongerecht	f 200,—		
		1 bode bij het Hof van Justitie en het Kantongerecht ...	300,—		
				500,—	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.
f 18 000,—	f 15 000,—	(23) f 14 792,—
Memorie.		
800,—	800,—	
450,—	450,—	
200,—	200,—	(25)
185,—	185,—	
120,—	120,—	120,—
7 250,—	7 250,—	(26) 7 200,—
1 200,—	1 200,—	1 200,—
f 141 206,—	f 137 395,99	f 141 835,—
	137 396,—	
f 69 071,—	f 67 403,49	f 69 114,—
8 010,—	7 929,16	7 330,—
7 555,—	7 468,34	7 354,—
7 190,—	7 715,—	6 722,—
5 060,—	5 560,—	4 923,—
3 820,—	3 820,—	3 530,—
40 500,—	37 500,—	42 862,—
f 141 206,—	f 137 395,99	f 141 835,—
	137 396,—	
f 5 700,—	f 5 400,—	5 400,—
9 400,—	8 800,—	8 800,—
6 700,—	6 400,—	6 400,—
3 700,—	3 400,—	(27) 3 325,—
3 700,—	3 400,—	3 400,—
800,—	800,—	800,—
200,—	200,—	200,—
300,—	300,—	300,—

TOELICHTINGEN.

(22) Met de tijdelijke verhooging van den huurprijs van den paketschoener ,,Estelle'' ad f 250,— 's maands, wordt, met het oog op het onzekere van den duur van de abnormale tijdsomstandigheden, ook voor 1918 rekening gehouden.

(23) Naar de behoefte werd, voor zoover thans bekend, f 208,— minder dan de raming uitgegeven.

(24) Aangezien er alsnog geen zekerheid bestaat, wanneer het stoomschip zal kunnen worden aangeschaft en de kosten daarvan nog niet kunnen worden bepaald, is de voor 1917 uitgetrokken memoriepost voor 1918 gehandhaafd.

(25) Ingevolge den wensch van Hare Majesteit de Koningin werd de verjaardag van Hoogstdezelve niet gevierd.

(26) Voor zoover thans bekend is op dit artikel f 5 858,— uitgegeven. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld hoeveel hierop nog zal moeten worden verevend, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.

(27) Tengevolge van wisseling van titularis bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.	
	c.	kantoorbehoeften:					
		aan den procureur-generaal	f	260,—			
		aan den griffier		130,—			
					f 390,—		
	d.	bruggegeld voor den bode			24,—		
						f	30 914,—
17		Vertolkingskosten, aanschaffing van boekwerken ten dienste van de rechterlijke colleges en van het parket van den procureur-generaal en benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom:					
	a.	vertolkingskosten			f 250,—		
	b.	aanschaffing van boekwerken			400,—		
	c.	benoodigdheden voor het hulpkantoor van den industrieelen eigendom			50,—		
							*700,—
		Kantongerecht op Curaçao en rechterlijke macht op de andere eilanden.					
18		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den kantonrechter en den griffier op Curaçao en van de rechterlijke ambtenaren en beambten op de andere eilanden:					
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					
		1 kantonrechter	f	3 700,—			
		1 griffier		2 800,—			
					f 6 500,—		
		3 griffiers bij de Kantongerechten op Aruba, Bonaire en St. Eustatius, tevens secretarissen van de Raden van Politie en koloniale schrijvers aldaar, die op St. Eustatius tevens griffier van den Raad van Justitie, à f 800.		2 400,—			
					f 8 900,—		
	b.	toelagen:					
		2 officieren van justitie bij de Raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius, tevens ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de Kantongerechten aldaar, à f 700	f	1 400,—			
		3 ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de Kantongerechten op Aruba, Bonaire en Saba, à f 600, f 500 en f 300		1 400,—			
		2 leden van de Raden van Justitie op St. Martin en St. Eustatius als rechterrcommissaris, à f 150		300,—			
		1 griffier bij den Raad van Justitie en bij het Kantongerecht op St. Martin, tevens secretaris van den Raad van Politie en koloniale schrijver		800,—			
		1 griffier bij het Kantongerecht op Saba, tevens koloniale schrijver		225,—			
		2 deurwaarders-cipier op Aruba en Bonaire, de laatste tevens belast met het rondbrengen der belastingrekeningen, à f 300 en f 250		550,—			
		2 deurwaarders, tevens boden bij den Raad van Justitie en het Kantongerecht op St. Martin en St. Eustatius, à f 500 en f 450		950,—			
					5 625,—		
	c.	kantoorbehoeften:					
		aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht op Curaçao	f	65,—			
		aan den griffier bij het Kantongerecht op Curaçao, waaronder f 100 schrijfloon		300,—			
		aan de griffiers, tevens hypotheekbewaarders op Aruba, Bonaire, St. Martin en St. Eustatius en aan den griffier op Saba, à f 65, f 65, f 100, f 100, en f 15		345,—			
					710,—		
	d.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den officier van justitie op St. Martin			240,—		
							15 475,—
19		Kosten van hervorming van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden (30*a*)					*Memorie.*

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(28) Voor vertolkingskosten werd, naar de behoefte, slechts f 30,— uitgegeven.
f 260,—	f 260,—	f 260,—	
130,—	130,—	130,—	
24,—			(29) Tot dusver werd slechts f 60,— op dit artikel verevend. Aangezien nog niet kan worden vastgesteld hoeveel hierop nog zal moeten worden verantwoord, is het bedrag der raming als het uitgegevene aangenomen.
250,—	250,—	(28) 30,—	(30) Tot dusver werden op dezen post geen uitgaven verevend.
400,—	400,—	(29) 400,—	(30*a*) Alsnog is het niet mogelijk een bepaald bedrag hiervoor uit te trekken. De memorie-post van 1917 wordt daarom voor 1918 overgenomen.
50,—	50,—	(30)	
3 700,—	3 400,—	3 400,—	
2 800,—	2 600,—	2 600,—	
2 400,—	2 400,—	2 400,—	
1 400,—	1 400,—	1 400,—	
1 400,—	1 400,—	1 400,—	
300,—	300,—	300,—	
800,—	800,—	800,—	
225,—	225,—	225,—	
550,—	550,—	550,—	
950,—	950,—	950,—	
65,—	65,—	65,—	
300,—	300,—	300,—	
345,—	345,—	345,—	
240,—	240,—	240,—	
Memorie.			

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		Gevangenissen.			
20		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van den cipier en de beambten der gevangenissen:			
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den cipier der gevangenissen	f	1 500,—	
	b.	toelagen:			
		1 gevangenbewaarder ..... f 360,—			
		1 opzichter, belast met het toezicht over de gevangenen. 360,—			
		voor het geven van onderwijs aan de gevangenen..... 200,—			
				920,—	
					f 2 420,—
21		Kostgeld, kleeding, ligging en andere uitgaven voor de gevangenen en verlichting van de gevangenissen:			
	a.	kostgeld, kleeding en ligging:			
		Curaçao ..... (31) f 4 610,—			
		Aruba ..... 250,—			
		Bonaire ..... 350,—			
		St. Martin ..... 300,—			
		St. Eustatius ..... 400,—			
		Saba ..... 50,—			
			f	5 960,—	
	b.	verlichting ..... (34)		150,—	
					6 110,—
		Rechterlijke politie.			
22		Uitgaven ter voorziening in den politiedienst (kolonie) ..... (35)			37 000,—
23		Huur en verlichting van wachthuizen voor de politie, zoomede aankoop en onderhoud van ezels ten dienste van de politie:			
	a.	huur	f	650,—	
	b.	verlichting ..... (37)		450,—	
	c.	aankoop en onderhoud van ezels		720,—	
					1 820,—
24		Andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen:			
		Curaçao ..... (40)	f	4 800,—	
		Aruba		850,—	
		Bonaire		500,—	
		St. Martin		1 500,—	
		St. Eustatius		500,—	
		Saba		250,—	
					8 400,—
		Algemeene kosten.			
25		Kantoorbehoeften aan 8 wijkmeesters, à f 50			400,—
26		Bezoldiging of verlofbezoldiging van den marktmeester			1 000,—
27		Verlichting van de markt			48,—
28		Toelage aan een vertaler			200,—
29		Kosten van den voogdijraad:			
		Curaçao	f	400,—	
		Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba, à f 25		125,—	
					525,—

Toegetaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
				(31) De raming is geschied naar den grondslag van eene bevolking van 35 personen en berekend als volgt :
				voor voeding van 35 personen, à f 0.31 per dag en per
f 1 500,—	f 1 500,—	f 1 500,—		persoon ..... f 3 960,25
				voor kleeding ..... 500,—
360,—	360,—		360,—	voor ligging en andere uitgaven ..... 150,—
360,—	360,—		360,—	f 4 610,25
200,—	200,—		200,—	
				(32) Ongebruikt bleef f 922,— omdat het aantal gevangenen minder was, dan dat waarvoor de raming was geschied.
				(33) Deze uitgaven worden thans voor het eerst afzonderlijk uitgetrokken. Het bedrag der ramingen is als het uitgegevene aangenomen.
4 760,—	5 075,—	(32)	4 153,—	
250,—	250,—		250,—	
350,—	350,—		350,—	(34) Deze uitgaven werden tot dusver verantwoord ten laste van den post ,,andere uitgaven voor het rechts- en politiewezen'', welke post niet met een gelijk bedrag is verminderd, omdat het bedrag daarbij uitgetrokken telkens moet worden overschreden.
300,—	300,—	(33)	300,—	
400,—	400,—		400,—	
50,—	50,—		50,—	
				(35) De raming is gesteld naar de in 1916 gedane uitgaven.
				(36) Naar de behoefte zal, voor zoover thans bekend, op dezen post
39 000,—	39 000,—	(36)	36 500,—	f 2 500,— minder dan de raming worden uitgegeven.
				(37) De uitgaven bedroegen in 1914 f 485,—, in 1915 f 482,— en in 1916,
650,—	650,—		636,—	voor zoover thans bekend, f 419,—. In verband hiermede is het
350,—	350,—	(38)	419,—	krediet verhoogd met f 100,—.
720,—	720,—	(39)	820,—	(38) Naar de gebleken behoefte werd, voor zoover bekend, ten laste van dezen post f 69,— meer dan de raming uitgegeven.
				(39) Door aankoop van twee politieezels en wegens duurte van veevoer
4 500,—	4 500,—	(41)	4 900,—	in het begin van het jaar, werd deze post met f 100,— overschreden.
850,—	850,—		568,—	
500,—	500,—		206,—	
1 500,—	1 500,—	(42)	643,—	(40) Naar de behoefte verhoogd met f 300,—. De uitgaven bedroegen in 1914
500,—	500,—		657,—	f 4 866,—; in 1915 f 5 280,— en in 1916, voor zoover bekend, f 4 900,—.
250,—	250,—		192,—	
				(41) Hoofdzakelijk tengevolge van dringende justitiekosten ten bedrage van
400,—	400,—		400,—	f 577,– werd dezen post, voor zoover bekend, met f 400,– overschreden.
1 000,—	1 000,—		1 000,—	(42) Naar de gebleken behoefte werd, voor zoover thans bekend, op
48,—	48,—		48,—	Aruba, Bonaire, St. Martin en Saba respectievelijk f 282,—, f 294,—,
200,—	200,—		200,—	f 857,— en f 58,— minder dan de raming uitgegeven. Op St. Eustatius moest de raming met f 157,— worden overschreden hoofdzakelijk
400,—	400,—	(43)	339,—	tengevolge van begrafeniskosten van onvermogenden.
125,—	125,—	(43)		(43) Uitgegeven werd op Curaçao :
				voor den rechtsgeleerden raadsman ..... f 150,—
				voor den secretaris ..... 150,—
				voor bodeloon ..... 30,—
				voor verlichting van de vergaderzaal ..... 9,—
				f 339,—
				Op de andere eilanden behoefden geen uitgaven te worden gedaan.
				Ongebruikt bleef: op Curaçao f 61,—; op de andere eilanden f 125,—.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1918.	
30		Teruggave aan het Departement van Justitie in Nederland van het door zijne zorg te betalen aandeel van Curaçao in de bijdrage van Nederland in de kosten van het kantoor van het internationaal verbond tot bescherming van letterkundige- en kunstwerken			f	100,—
		Totaal der IIde afdeeling			f	105 112,—
		OVERZICHT.				
		Curaçao			f	54 427,—
		Aruba				2 890,—
		Bonaire				2 490,—
		St. Martin				4 315,—
		St. Eustatius				3 125,—
		Saba				865,—
		Kolonie				37 000,—
					f	105 112,—
		IIIde AFDEELING.				
		Schutterij.				
31		Toelage aan een officier van de rustende schutterij, adjudant van den gouverneur			f	200,—
32		Verschillende uitgaven voor de schutterij:				
	a.	loon van een bode van de commissie van indeeling	f	72,—		
	b.	kosten van de commissie van indeeling en van den schuttersraad		28,—		
	c.	onderhoud van de voor de schutterij bestemde geweren en het daarbij behoorend lederwerk, zoomede toezicht op dat onderhoud		75,—		
						175,—
		Totaal der IIIde afdeeling			f	375,—
		IVde AFDEELING.				
		Geldelijk beheer.				
		Administratie van financiën en domeinwezen.				
33		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelage, kantoorbehoeften, vergoeding voor gemis van inkomsten en bruggegeld van den administrateur van financiën en den bode ter administratie van financiën en ten kantore van den kolonialen ontvanger:				
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den administrateur van financiën	f	4 700,—		
	b.	toelage aan den bode		450,—		
	c.	kantoorbehoeften aan den administrateur van financiën		290,—		
	d.	vergoeding aan den bode		250,—		
	e.	bruggegeld aan den bode		24,—	f	5 714,—
34		Kosten van het domeinwezen:				
		Curaçao	f	40,—		
		Kolonie (bijwerken van domeinkaarten)		800,—		
						840,—
35		Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van kleine landbouwers, pachters van domeingronden (48)				5 000,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
(44) f 1 200,—	(44) f 1 200,—	(44) f 1 417,—	(44) Kosten van tijdschoten. De uitgaven uit dezen hoofde bedroegen in 1916 f 1 417,—. De overschrijding bedroeg f 217,—, welke overschrijding een gevolg was van de duurte van materialen. (zie verder de memorie van toelichting bij § 6, 1º).
100,—	100,—	(45)	(45) Op dezen post zijn, voor zoover bekend, geen uitgaven verevend.
f 107 912,—	f 105 903,—	f 101 288,—	
f 55 227,—	f 53 218,—	f 52 562,—	(46) Naar de behoefte moest ten laste van dezen post slechts f 9,— worden uitgegeven. Ongebruikt bleef f 31,—.
2 890,—	2 890,—	2 583,—	(47) Kosten van het domeinbeheer op Aruba. De uitgaven in 1916 bedroegen slechts f 2,50.
2 490,—	2 490,—	2 171,—	(48) Zie de memorie van toelichting bij art. 35.
4 315,—	4 315,—	3 433,—	(49) In het jaar 1916 zijn 26 personen verplaatst, die ieder eene tegemoetkoming van f 50,— ontvingen. Ook werd op dezen post verantwoord, de tegemoetkoming ad f 50,— aan drie personen, die einde 1915 werden verplaatst.
3 125,—	3 125,—	3 257,—	
865,—	865,—	782,—	
39 000,—	39 000,—	36 500,—	
f 107 912,—	f 105 903,—	f 101 288,—	
f 200,—	f 200,—	f 200,—	
72,—	100,—	91,—	
28,—			
75,—	75,—	75,—	
f 375,—	f 375,—	f 366,—	
f 4 700,—	f 4 400,—	f 4 400,—	
450,—	450,—	450,—	
290,—	290,—	290,—	
250,—	250,—	250,—	
24,—			
40,—	40,—	(46) 9,—	
	(47) 100,—	(47) 2,—	
800,—	800,—	800,—	
13 650,—	22 235,—	(49) 1 450,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				GERAAMD voor 1918.
36		Uitgaven voor het boschwezen:				
	a.	toelagen van 5 boschwachters, 2 op Curaçao, à f 180, 2 op Aruba en 1 op St. Eustatius, à f 360			f 1 440,—	
	b.	daggeld aan 5 boschwachters, 1 op Aruba en 4 op Bonaire, à f 0,75 per dag en per hoofd			1 368,75	
	c.	tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan 3 boschwachters op Aruba, à f 20			60,—	
	d.	voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan den boschwachter op St. Eustatius			240,—	
					f 3 108,75	
				waarvoor gesteld		f 3 109,—
37		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelage, kantoorbehoeften, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen, en vergoeding voor gemis van inkomsten van den inspecteur der belastingen, den kolonialen ontvanger op Curaçao, de ontvangers op de andere eilanden en den sub-ontvanger der invoerrechten en accijnzen op Curaçao:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		1 inspecteur der belastingen	f	3 600,—		
		1 koloniale ontvanger		3 300,—		
		4 ontvangers, 1 op Aruba, 1 op Bonaire en 1 op St. Martin, à f 1400 en 1 op St. Eustatius, à f 1100		5 300,—		
					f 12 200,—	
	b.	toelage aan den sub-ontvanger			200,—	
	c.	kantoorbehoeften:				
		aan den koloniale ontvanger	f	144,—		
		aan de ontvangers op Aruba (f 115), Bonaire, St. Martin en St. Eustatius, à f 100		415,—		
					559,—	
	d.	voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan de ontvangers op Aruba en Bonaire, à f 240 (51)			480,—	
	e.	vergoeding aan den gewezen ontvanger op Saba voor gemis van inkomsten			400,—	
						13 839,—
38		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen en vergoeding voor gemis van inkomsten van de ambtenaren voor den werkelijken dienst der belastingen:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		1 verificateur	f	2 150,—		
		3 kommiezen-verificateur, 1 à f 1400, 2 à f 1020		3 440,—		
		1 kommies-entreposeur		1 020,—		
		13 kommiezen 1ste klasse, 2 à 1200 (Curaçao en St. Martin), 1 à f 1100 (Aruba), 1 à f 925 (Bonaire), 2 à f 800 (St. Eustatius en Saba) en 7 à f 720 (Curaçao		11 065,—	(54)	
		37 kommiezen 2de klasse, 1 à f 832,50 en 1 à f 780 (Aruba), 1 à f 720 (Bonaire), 1 f 660 (Aruba), 4 à f 600 (Curaçao), 12 à f 480 (9 op Curaçao, 2 op Aruba en 1 op St. Martin), 2 à f 380 en 1 à f 240 (Bonaire) en 14 à f 360 (Curaçao)		17 192,50		
					f 34 867,50	
	b.	voedergeld of tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen:				
		aan 1 kommies der belastingen op Curaçao	f	240,—		
		aan 1 idem op Saba		200,—		
					440,—	
	c.	vergoeding voor gemis van inkomsten aan twee kommiezen 1ste klasse, 1 op St. Martin à f 200 en 1 op St. Eustatius, à f 15			215,—	
					f 35 522,50	
				waarvoor gesteld		35 523,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 1 440,—	f 1 440,—	(50) f 1 431,—	(50) Wegens wisseling van personeel op St. Eustatius bleef op onderdeel *a.* en op onderdeel *d.* respectievelijk f 9,— en f 6,— ongebruikt.
1 368,75	1 372,50	1 372,—	(51) Zie de memorie van toelichting bij art. 37*d*.
60,—	60,—	60,—	(52) Daar de met ingang van 1º April 1916 benoemde waarnemende ontvanger op Aruba geen dienstpaard er op na houdt, zijn de reiskosten van dezen ambtenaar, die tevens ambtenaar van het Openbaar Ministerie is, op dezen post verantwoord. Ongebruikt bleef f 67,—.
240,—	240,—	(50) 234,—	(53) Vergoeding aan den ontvanger op Bonaire wegens gemis van inkomsten. In 1916 werd deze vergoeding niet uitgekeerd, omdat deze ambtenaar op Curaçao werkzaam was gesteld.
			(54) Zie de memorie van toelichting bij art. 38*a*.
			(55) Tengevolge van wisseling onder het personeel bleef op dit artikel f 380,— ongebruikt.
3 600,—	3 600,—	3 600,—	
3 300,—	3 300,—	3 300,—	(56) Tengevolge van wisseling onder het personeel en door tijdelijke aanstelling van een kommies boven de sterkte werd dit artikel met f 316,— overschreden.
5 300,—	5 300,—	5 300,—	
200,—	200,—	200,—	(57) Bezoldiging van 2 kommiezen der belastingen te water op Bonaire. De recherche dienst te water op Bonaire is sedert 1º Januari 1915 opgeheven.
144,—	144,—	144,—	
415,—	415,—	415,—	(58) Vergoeding wegens gemis van inkomsten aan den ambtenaar belast geweest met de in- en uitklaring van vaartuigen, ter zake van werkzaamheden vóór en na kantoortijd, welke ambtenaar met 1º Maart 1916 den dienst met pensioen heeft verlaten.
240,—	240,—	(52) 173,—	
400,—	400,—	400,—	(59) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 32,— ongebruikt.
	(53) 100,—	(53)	
			(60) Voor zoover thans bekend, is op dezen post slechts een bedrag van f 142,— verantwoord.
2 150,—	2 000,—	2 000,—	
3 410,—	3 100,—	3 100,—	
990,—	900,—	900,—	
10 320,—	10 220,—	(55) 9 840,—	
13 000,—	12 730,—	(56) 13 046,—	
	(57) 890,—	(57)	
	(58) 400,—	(58) 66,—	
240,—	240,—	(59) 208,—	
200,—	200,—	200,—	
215,—	215,—	(60) 142,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
39		Andere uitgaven voor den dienst der belastingen:				
	a.	vergoeding aan den verificateur en de kommiezen bij de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht voor dienstverrichtingen buiten den voor hen vastgestelden gewonen diensttijd.. .....(61)			f 8 000,—	
	b.	gerechtelijke vervolgingskosten.....			200,—	
	c.	huur van kantoren en opslagplaatsen.....(64)			3 720,—	
	d.	huur van een bergplaats voor petroleum en andere licht-ontvlambare oliën			500,—	
	e.	schrijfbehoeften, papier voor zegels, verlichting, schoonhouden van lokalen, kantoorbehoeften, bruggegelden, roeiers, onderhoud van de booten, kleeding van de kommiezen en andere uitgaven.....(66)			5 500,—	
	f.	kosten van toezicht op de invordering van het in- en uitvoerrecht en het accijnsrecht, zoomede bindloon, rondbrengen van belastingrekeningen en andere kosten:				
		Aruba.....		f 1 000,—		
		Bonaire.....(67)		500,—		
		St. Martin:				
		kosten van toezicht aan de Simpsonbaai..	f 360,—			
		meetloon van zout, à f 6, per 1000 vaten en onderhoud der meetvaten.....	500,—			
		verschillende andere kosten als boven....	200,—			
				1 060,—		
		St. Eustatius.....		100,—		
		Saba.....		175,—		
					2 835,—	
						f 20 755,—
		Post en telegraaf.				
40		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, en kantoorbehoeften van den postdirecteur en van de bestellers en beambten ter posterij:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		1 postdirecteur.....		f 3 500,—		
		1 hoofdbesteller.....		660,—		
		2 bestellers 1e klasse, à f 560.....		1 120,—		
		4 ,, 2e ,, , à f 490.....		1 960,—		
					f 7 240,—	
	b.	toelagen:				
		aan de postbeambten op St. Eustatius en te Bottom, Windwardside en St. John op Saba, à f 100, f 200, f 150 en f 100.....		f 550,—		
		1 hulpbesteller.....		270,—		
		1 bediende ten postkantore, à f 1 per dag.....		365,—		
		aan dezen wegens langdurigen dienst, à f 1 per week....		52,—		
					1 237,—	
	c.	kantoorbehoeften van den postdirecteur.....			330,—	
						8 807,—
41		Betalingen wegens transitrechten, vervoer van brievenmalen, betalingen aan het internationaal kantoor der algemeene postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern en andere uitgaven voor den postdienst:				
	a.	transitrechten en betalingen voor vervoer van brievenmalen:				
		Curaçao.....(71)		f 7 000,—		
		St. Martin.....		1 300,—		
		St. Eustatius .....(73)		350,—		
		Saba.....		350,—		
					f 9 000,—	
	b.	betalingen aan het internationaal kantoor der postvereeniging en aan dat der telegraafvereeniging te Bern.....			300,—	
	c.	benoodigdheden voor de postkantoren, kosten van tijdelijk hulpbestellersloon, kleeding van bestellers, afhalen en bezorgen van brievenmalen, verlichting van de postkantoren en andere uitgaven:				
		Curaçao.....(75)		f 2 000,—		
		Aruba.....		100,—		
		Bonaire		100,—		
		St. Martin.....		200,—		

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(61) Zie de memorie van toelichting bij art. 39*a*.
f 6 000,—	f 6 000,—	(62) f 6 489,—	(62) Naar de behoefte moest op dezen post f 489,— meer dan de raming worden uitgegeven. Tegenover de uitgaaf van f 6 489,— staat eene ontvangst van f 8 475,—.
200,—	200,—	(63) 22,—	
3 000,—	3 000,—	(65) 2 145,—	(63) Naar de gebleken behoefte werd ten laste van dezen post f 178,— minder dan de raming uitgegeven.
500,—			
			(64) Zie de memorie van toelichting bij art. 39*c*.
3 000,—	3 000,—	2 997,—	(65) Behalve de huur van kantoor en opslagplaats ad f 1 800,— moest in 1916 nog een bedrag van f 345,— worden uitgegeven voor huur van een tweede opslagplaats. Ongebruikt bleef f 855.
1 000,—	1 000,—	980,—	
250,—	250,—	249,—	(66) Verhoogd met f 2 500,— in verband met de te nemen maatregelen ter voorkoming van smokkelhandel, en de schattingen voor de grondbelasting, die einde 1918 een aanvang zullen nemen.
360,—	360,—	360,—	
500,—	500,—	(68) 130,—	
200,—	200,—	(69) 125,—	(67) Verhoogd met f 250,— in verband met de te nemen maatregelen ter voorkoming van smokkelhandel.
100,—	100,—	103,—	
175,—	175,—	127,—	(68) In verband met den uitvoer is voor meetloon van zout, enz., voor zoover bekend, f 370,— minder uitgegeven dan de raming.
			(69) Voor zoover bekend werd, naar de behoefte, op dezen post f 75,— minder uitgegeven dan de raming.
			(70) Aan een besteller werd voor het doen van een oogoperatie een voorschot verleend van f 30,—.
3 500,—	3 500,—	3 500,—	
660,—	660,—	660,—	
1 120,—	1 120,—	(70) 1 150,—	(71) Zie de memorie van toelichting bij art. 41*a*.
1 960,—	1 960,—	1 960,—	(72) Voor zoover bekend bedroegen de uitgaven ten laste van dezen post f 1 455,— meer dan de raming. Zie verder de memorie van toelichting bij art. 41*a*..
550,—	450,—	450,—	(73) Zie de memorie van toelichting bij art. 41*a*.
270,—	270,—	270,—	
365,—	366,—	366,—	(74) Tot dusver zijn, voor zoover bekend, op dezen post geen uitgaven verevend. Het bedrag der raming is als het uitgegevene aangenomen.
52,—	52,—	52,—	
330,—	330,—	330,—	
			(75) Verhoogd met f 400,—. Tengevolge van de toeneming van het postpakkettenverkeer tusschen de Vereenigde Staten van Noord Amerika en Curaçao moet meer worden uitgegeven voor hulpbestellersloon. Ook moeten voor mailverzending naar Aruba en Bonaire en naar het 4de en 5de district op Curaçao meerdere uitgaven worden gedaan.
5 000,—	5 000,—	(72) 6 455,—	
1 300,—	1 150,—	1 225,—	
350,—	300,—	(73) 325,—	
350,—	300,—	325,—	
			Voorts moet voor kleeding der bestellers, in verband met de prijsstijging der materialen, meer dan vroeger worden uitgegeven.
300,—	300,—	(74) 300,—	
			(76) Overschreden met f 412,—. Zie verder noot 75.
			(77) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 56,— minder dan de raming uitgegeven.
1 600,—	1 600,—	(76) 2 012,—	
100,—	100,—	109,—	
100,—	100,—	(77) 44,—	
200,—	200,—	165,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		St. Eustatius	f 150,—		
		Saba	250,—		
				f 2 800,—	
					f 12 100,—
42		Toelagen aan de personen belast met de werkzaamheden van de koloniale postspaarbank:			
		Aruba		f 200,—	
		Bonaire		200,—	
		St. Martin		150,—	
		St. Eustatius		100,—	
		Saba (Bottom en Windwardside, à f 75)		150,—	
					800,—
43		Benoodigdheden voor de postspaarbank (kolonie)			300,—
44		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en bruggegeld van het personeel van de draadlooze telegrafie:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		3 hoofden van de posten voor draadlooze telegrafie, 1 à f 2200 (Curaçao) en 2 à f 1050 (Aruba en Bonaire)	f 4 300,—	(80)	
		1 opsteller	2 000,—		
		1 seiner 1ste klasse	1 650,—		
		1 seiner 2de klasse	1 000,—		
		1 seiner 3de klasse	800,—		
				f 9 750,—	
	b.	toelagen:			
		3 hulpseiners, à f 430	f 1 290,—	(84)	
		3 telegrambestellers, 1 op Curaçao, à f 350 en 1 op Aruba en 1 op Bonaire, à f 300	950,—		
				2 240,—	
	c.	bruggegeld voor den telegrambesteller op Curaçao		36,—	
					12 026,—
45		Bedrijfs- en onderhoudskosten van de inrichtingen voor draadlooze telegrafie:			
		Curaçao	(85)	f 2 000,—	
		Aruba		190,—	
		Bonaire		190,—	
					2.380,—
		Hypotheekkantoor.			
46		Toelage van en kantoorbehoeften aan den hypotheekbewaarder:			
	a.	toelage		f 1 200,—	
	b.	kantoorbehoeften		130,—	
					1 330,—
		Curaçaosche Bank.			
47		Toelagen, kantoorbehoeften en bruggegeld van het personeel van de Curaçaosche Bank:			
	a.	toelagen:			
		1 voorzitter van de directie	f 1 000,—		
		1 secretaris	1 000,—		
		2 klerken, à f 300	600,—		
		1 bode	480,—		
				f 3 080,—	
	b.	kantoorbehoeften aan den secretaris		25,—	
	c.	bruggegeld aan den bode		24,—	
					3 129,—
48		Benoodigdheden, druk- en bindloon en andere uitgaven ten behoeve van de Curaçaosche Bank			300,—
		~~Kosten van de~~ Kamer van Koophandel en Nijverheid.			
49		Toelage van den secretaris			300,—
50		Bodeloon en kleine uitgaven:			
	a.	bodeloon		f 60,—	
	b.	kleine uitgaven		40,—	
					100,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
f 150,—	f 150,—	f 112,—	(78)	De toelage aan den persoon belast met de postspaarbank te Bottom werd in 1916 niet uitgekeerd, aangezien die werkzaamheid, zonder vergoeding, was opgedragen aan den met de werkzaamheden ter posterij aldaar belasten persoon.
250,—	250,—	226,—		
200,—	200,—	200,—		
200,—	200,—	200,—	(79)	Voor zoover bekend bedroegen de uitgaven ten laste van dezen post in 1916 slechts f 180,—. Ongebruikt bleef f 120,—.
150,—	150,—	150,—		
100,—	100,—	100,—		
150,—	150,—	(78) 75,—	(80)	Geraamd in overeenstemming met den diensttijd der betrokken ambtenaren en overeenkomstig de voor hen bestaande regelingen. De seiner 2de klasse is met ingang van 1º Maart 1917 benoemd op eene bezoldiging van f 1 000.—.
300,—	300,—	(79) 180,—		
3 800,—	3 800,—	(81) 2 954,—	(81)	Het tegenwoordig hoofd van den post op Curaçao genoot in 1916 uit de koloniale kas een toelage van slechts f 1 154,—. Ongebruikt bleef f 846,—.
2 000,—	1 500,—	(82) 921,—		
1 500,—	1 500,—	1 500,—		
1 100,—	1 100,—	(83) 200,—	(82)	De tegenwoordige opsteller genoot in 1916 uit de koloniale kas een toelage van slechts f 921,—. Ongebruikt bleef f 579,—.
800,—	800,—	800,—		
1 080,—	1 080,—	1 080,—	(83)	Gedurende het jaar 1916 was geen seiner 2de klasse aangesteld. Op dezen post is verevend het bedrag eener vergoeding, toegekend aan het hoofd van den post op Curaçao voor buitengewone werkzaamheden. Ongebruikt bleef f 900,—.
900,—	900,—	900,—		
36,—	36,—	36,—	(84)	Geraamd in overeenstemming met den diensttijd der betrokken beambten.
900,—	900,—	(86) 3 851,—	(85)	Naar de behoefte verhoogd met f 1 100,—. De masten moeten jaarlijks tweemaal worden geverfd, waarmede eene uitgaaf gepaard gaat van ongeveer f 1 200,—. Voor andere gewone bedrijfs- en onderhoudskosten wordt een bedrag van f 800,— voldoende geacht.
190,—	190,—	163,—		
190,—	190,—	231,—		
1 200.—	1 200,—	1 200,—	(86)	De overschrijding van dezen post ad f 2 951,— is hoofdzakelijk veroorzaakt door de uitgaven voor het verven van de masten, de stagen en den windmolen, het beschieten van de machinekamer en het vernieuwen van ramen, deuren, enz., welke uitgaven noodzakelijk bleken en waarop bij de raming niet gerekend was.
130,—	130,—	130,—		
1 000,—				Ook is onder de uitgaven van 1916 begrepen een bedrag van ongeveer f 1 050,— voor kusttaksen betaald aan den post op Trinidad gedurende den tijd, dat, tengevolge van storing in de verbinding, geen telegrammen konden worden verzonden door middel van den franschen kabel. Deze uitgaven zijn echter terugontvangen en verantwoord onder de opbrengst van den post.
1 000,—				
600,—				
480,—				
	3 080,—	3 080,—		
25,—	25,—	25,—		
24,—	24,—	24,—		
300,—	300,—	(87) 455,—	(87)	Naar de behoefte werd op dezen post f 155,— meer uitgegeven dan de raming. Tegenover deze meerdere uitgaaf staat een meerdere ontvangst.
300,—	300,—	300,—		
60,—	60,—	60,—		
40,—	40,—	26,—		

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1918.	
		Stroohoeden-nijverheid.				
51		Toelage en voedergeld aan den leider der stroohoeden-nijverheid (kolonie):				
	a.	toelage	f	500,—		
	b.	voedergeld		300,—		
					f	800,—
52		Andere uitgaven in het belang van de stroohoeden-nijverheid (kolonie) (88)				9 750,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(88) Evenals voor 1917 wordt de som van f 9 750,— wederom aangevraagd voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten op kostelooze scholen op de verschillende eilanden der kolonie en voor verschillende andere uitgaven ter ontwikkeling van de stroohoeden-nijverheid.
f 500,—	f 500,—	f 500,—	
300,—	300,—	300,—	
9 750,—	9 750,—	(89) 7 761,—	(89) Uitgegeven werd voor:

Toelage aan 30 onderwijzeressen in het hoedenvlechten op Curaçao, Aruba, Bonaire en St. Martin.....	f 5 670,—
Vergoeding voor aankoop van stroo voor 15 verschillende leergangen	290,—
Toelage wegens verblijfkosten van den leider.....	200,—
Toelage van 2 bedienden op Curaçao.....	360,—
Huur van verschillende gebouwen op Curaçao, Bonaire en St. Martin voor het geven van onderwijs in het hoedenvlechten.....	550,—
Vergoeding aan leerling-vlechtsters voor verblijfkosten op Curaçao, alwaar zij tot hoofdvlechtsters worden opgeleid.....	111,17
Kosten van deelneming aan de Koloniale Onderwijs Tentoonstelling te 's Gravenhage.....	80,—
Aankoop en vervoer van water voor verschillende leergangen, schoonhouden van de gebouwen, aanmaken van banken enz. voor de leergangen op St. Martin en Bonaire, aankoop van een petroleum toestel voor den leergang op Pietermaai en andere kleine uitgaven.	500,—
	f 7 761,17

Ongebruikt bleef f 1 989,—. Tengevolge van den Europeeschen oorlog moesten ook in 1916 verschillende uitgaven, die tot verbetering van de stroohoeden-nijverheid zouden worden gedaan, achterwege blijven.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1918.
		Algemeene kosten.			
53		Vergoeding aan den eigenaar van de plantage Slagbaai op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage (92)			f 100,—
54		Uitgaven wegens grondbelasting op landseigendommen, die niet bestemd zijn voor den openbaren dienst (kolonie)			2 600,—
55		Bijdragen ten behoeve van het Curaçaosche Weerbaarheidskorps, van de groep Nederlandsche Antillen van het Algemeen Nederlandsch Verbond en van de damesvereeniging „Entre Nous":			
	a.	Curaçaosch Weerbaarheidskorps	f	100,—	
	b.	Groep Nederlandsche Antillen		750,—	
	c.	Damesvereeniging „Entre Nous", voor:			
		verlichting van het Wilhelminapark	f	200,—	
		onderhoud „ „ „		200,—	
				400,—	
					1 250,—
56		Rente wegens uit 's Rijksschatkist ontvangen voorschotten (kolonie)			500,—
57		Kosten op de uitzending van baar geld en op de afgifte van wissels op het Departement van Koloniën, vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder, kosten van het mijnwezen, bindloon en verdere kleine uitgaven:			
	a.	kosten op de uitzending van baar geld	f	650,—	
	b.	verlies op wissels afgegeven op het Departement van Koloniën		1 800,—	
	c.	vergoeding aan de Vereenigde Protestantsche gemeente voor het gebruik van den haar toebehoorenden regenbak, klok en kelder		500,—	
	d.	reis- en teer-kosten van de commissie van toezicht op de mijnwerken op Aruba		300,—	
	e.	bindloon voor de administratie van financiën, de kantoren van den kolonialen ontvanger en van de bewaring van hypotheken, zegels van wissels op het Departement van Koloniën en verdere kleine uitgaven		575,—	
					3 825,—
		Totaal der IVde afdeeling			f 145 177,—
		waarvoor gesteld			

OVERZICHT.

Curaçao	f 99 945,—
Aruba	10 281,25
Bonaire	7 920,—
St. Martin	6 090,—
St. Eustatius	3 415,—
Saba	2 775,—
Kolonie	14 750,—
	f 145 176,25
waarvoor gesteld	145 177,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.
(90) f 1 100,—	(91) f 3 500,—	(91) f 1 659,—
2 600,—	2 600,—	(93) 2 671,—
100,—	100,—	100,—
750,—	750,—	750,—
200,—	200,—	200,—
200,—	200,—	200,—
500,—	500,—	(94)
650,—	650,—	(95)
1 800,—	1 800,—	(96)
500,—	500,—	500,—
300,—	300,—	(97)
575,—	600,—	(98) 455,—
	(99) 50,—	(99)
f 139 808,75	f 149 769,50	f 121 482,—
139 809,—	149 770,—	
f 95 705,—	f 102 892,—	f 81 028,—
9 078,75	8 909,50	8 496,—
6 895,—	7 788,—	6 782,—
6 090,—	5 940,—	5 477,—
3 415,—	3 265,—	3 225,—
2 775,—	2 725,—	2 603,—
15 850,—	18 250,—	13 871,—
f 139 808,75	f 149 769,50	f 121 482,—
139 809,—	149 770,—	

TOELICHTINGEN.

(90) Zie de memorie van toelichting bij § 6, 2º.

(91) Kosten voor verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie.

Op ultimo December 1915 bedroeg de som der verleende visscherijvoorschotten ..... f 15 011,95

die der terugbetalingen f 5 392,67 en die der afschrijvingen f 270,60½ 5 663,27½

Verschuldigd bleef ..... f 9 348,67½

In 1916 werd aan visscherijvoorschotten uitgegeven een bedrag van f 280,63 en terugbetaald f 1 010,58.

In het bedrag der uitgaven over 1916 is ook begrepen een bedrag van f 1 200,— voor bewerking van het tweede gedeelte van het verslag van professor Dr. J. Boeke, voormalig raadsman in visscherijzaken in de kolonie Curaçao.

Voorts werd ten laste van dezen post ook verantwoord een bedrag drag van f 179,—, uitgegeven voor herstelling van vaartuigen, die door stormweer schade hadden opgeloopen, welke kosten niet ten laste van de bruikleeners konden worden gebracht.

(92) Zie de memorie van toelichting bij art. 53.

(93) Naar de behoefte werd f 71,— meer dan de raming uitgegeven.

(94) Voor zoover bekend werden op dezen post geen uitgaven verevend.

(95) In 1916 werd geen baar geld uitgezonden.

(96) De wissels werden gedurende het geheele jaar zonder verlies verkocht.

(97) Op dezen post behoefden in 1916 geen uitgaven te worden gedaan.

(98) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post, voor zoover bekend, slechts f 455,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 145,—.

(99) Kosten van toezicht op het opslaan en afleveren van wapenen en buskruit van particulieren in en uit het magazijn van oorlog. In 1916 werden uit dezen hoofde geen uitgaven gedaan.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		Vde AFDEELING.			
		Eeredienst, onderwijs en armenzorg.			
		Eeredienst.			
58		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen van de voorgangers van verschillende godsdienstige gemeenten, zoomede bijdrage aan de Nederlandsch-Hervormd-Israelietische gemeente, ter voorziening in hare geestelijke behoeften:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		2 predikanten bij de Vereenigde Protestantsche gemeente, à f 3400 .....(100)	f 6 800,—		
		2 leeraren bij de Hervormde gemeenten op Aruba en Bonaire, à f 2400	4 800,—		
		1 Roomsch-Katholiek geestelijke van den 1sten rang	f 2 500,—		
		18 Roomsch-Katholieke geestelijken van den 2den rang, 10 op Curaçao, 3 op Aruba, 2 op Bonaire en 1 op elk der overige eilanden, à f 1200	21 600,—		
			24 100,—		
		1 predikant bij de Nederlandsch-Portugeesch-Israelietische gemeente	3 400,—		
				f 39 100,—	
	b.	toelagen:			
		aan den Roomsch-Katholieke geestelijke van den 1sten rang als kerkvoogd van het vicariaat	f 1 500,—		
		aan 2 leeraren van het Methodistengenootschap op St. Martin en St. Eustatius, à f 1200	2 400,—		
		aan den Anglikaanschen geestelijke op Saba	1 200,—		
		aan den leeraar der Hervormde gemeente op Aruba voor de bediening der gemeente te Piedra Plat	150,—		
				5 250,—	
	c.	tegemoetkoming aan 3 Roomsch-Katholieke geestelijken op Aruba in de kosten van vervoermiddelen, à f 40		120,—	
	d.	bijdrage aan de Nederlandsch-Hervormd-Israelietische gemeente		3 000,—	
					f 47 470,—
59		Dienstreizen van den Roomsch-Katholieken geestelijke van den 1sten rang .....(106)			225,—
		Onderwijs.			
60		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen van den inspecteur voor het onderwijs, de onderwijzers en onderwijzeressen en de beambten bij het openbaar onderwijs:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		1 inspecteur voor het onderwijs	f 4 400,—		
		6 onderwijzers 1ste klasse, 3 à f 3200, 1 à f 3150, 1 à f 2733,33 en 1 à f 2700	18 183,33		
		3 onderwijzeressen 1ste klasse, à f 3200	9 600,—		
		6 onderwijzers 2de klasse, 4 op Curaçao, (1 à f 2450, 1 à f 2400, 1 à f 2075 en 1 à f 2000), 1 op Aruba, à f 2235,55 en 1 op St. Martin, à f 2200	13 360,55		
		2 onderwijzeressen 2de klasse, 1 à f 2200 en 1 à f 2122,78	4 322,78		
		12 onderwijzers 3de klasse, 3 op Curaçao, (2 à f 1800 en 1 à f 1700), 1 op Aruba, à f 1500, 1 op Bonaire, à f 1800, 4 op St. Martin (1 à f 1800, 1 à f 1650,56 en 2 à f 1300), 1 op St. Eustatius, à f 1300 en 2 op Saba, à f 1800	19 550,56		
		7 onderwijzeressen 3de klasse, 5 op Curaçao (2 à f 1700, 1 à f 1517,77, 1 à f 1500 en 1 à f 1300) en 2 op St. Eustatius, à f 1300	10 317,77		
		4 onderwijzers 4de klasse, 1 op Aruba en 3 op St. Martin, à f 1200	4 800,—		
		7 onderwijzeressen 4de klasse, 1 op Curaçao, à f 1200, 1 op Aruba, à f 700, 1 op Bonaire, à f 1100, 3 op St. Martin, à f 700 en 1 op Saba, à f 1000	6 100,—		
		1 hulponderwijzeres	1 800,—		
			(108)	f 92 434,99	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(100) In de plaats van den overleden predikant Ds. M. H. J. Bosch van Loenen, die op eene bezoldiging van f 4 000,— 's jaars was aangesteld, is een nieuwe titularis benoemd op eene bezoldiging van f 3 400,— 's jaars.
			(101) Tengevolge van verlof en van overlijden van een der predikanten bleef op dezen post f 2112, — ongebruikt.
			(102) Tengevolge van verlof van den leeraar op Bonaire bleef f 134,— op dezen post ongebruikt.
f 7 400,—	f 7 400,—	(101) f 5 288,—	
4 800,—	4 800,—	(102) 4 666,—	(103) Tengevolge van verlof van den titularis bleef op dezen post f 49,— ongebruikt.
2 500,—	2 500,—	(103) 2 451,—	(104) Tengevolge van verlof van den titularis bleef op dezen post f 30,— ongebruikt.
21 600,—	21 600,—	21 600,—	(105) Wegens wisseling in het personeel bleef op dezen post f 4,— ongebruikt.
3 400,—	3 400,—	3 400.—	(106) De uitgaven bedroegen in 1914 f 224,—; in 1915 f 227,— en in 1916 f 267,—. Het krediet is daarom verhoogd met f 75,—.
1 500,—	1 500,—	(104) 1 470,—	(107) De Roomsch-Katholieke geestelijke van den 1sten rang maakte in 1916 10 dienstreizen, waarvan 4 buiten Curaçao (een naar de Bovenwindsche eilanden, twee naar Aruba en een naar Bonaire). De post werd daardoor overschreden met f 117,—.
2 400,—	2 400,—	2 400,—	
1 200,—	1 200,—	1 200,—	
150,—	150,—	150,—	(108) De bezoldigingen zijn geraamd in overeenstemming met de rangen en den diensttijd van de betrokken ambtenaren.
120,—	120,—	(105) 116,—	(109) Tengevolge van wisseling onder het personeel bleef op dit onderdeel f 246,— ongebruikt.
3 000,—	3 000,—	3 000,—	
150,—	150,—	(107) 267,—	
91 666,66	86 670,90	(109) 86 424,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
	b.	toelagen:			
		aan het hoofd der Hendrikschool		f 250,—	
		aan het hoofd der Wilhelminaschool (110)		250,—	
		aan het hoofd der Emmaschool		250,—	
		aan het hoofd der openbare school op Aruba		150,—	
		aan het hoofd der openbare school op Bonaire		100,—	
		aan de hoofden der openbare scholen op St. Martin:			
		te Philipsburg	f 150,—		
		te Kleinbaai	100,—		
		te Koolbaai	100,—		
		te Prinsenkwartier	100,—		
				450,—	
		aan het hoofd der openbare school op St. Eustatius		125,—	
		aan de hoofden der openbare scholen te Bottom en te Windwardside op Saba, à f 100,		200,—	
		aan 1 vakonderwijzer op Curaçao		500,—	
		aan 10 onderwijzeressen voor nuttige handwerken:			
		1 op Curaçao (Wilhelmina en Emma scholen)	f 1 000,—		
		1 op Aruba	200,—		
		1 op Bonaire	200,—		
		4 op St. Martin, à f 200	800,—		
		1 op St. Eustatius	200,—		
		2 op Saba, à f 200	400,—		
				2 800,—	
		aan de onderwijzers der normaallessen (115)		2 520,—	
		voor het geven van onderwijs in de beginselen der zeevaartkunde:			
		op Curaçao	f 600,—		
		op Saba	600,—		
				f 1 200,—	
		voor het geven van herhalingsonderwijs:			
		op Curaçao	f 300,—		
		op Aruba	350,—		
		op Bonaire (118)	250,—		
		op St. Martin (119)	350,—		
		op St. Eustatius (121)	250,—		
				1 500,—	
		aan twee kweekelingen, 1 op Curaçao en 1 op Saba, à f 400 (123)		800,—	
		aan een bode bij het openbaar onderwijs op Curaçao, tevens belast met het dagelijks schoonhouden (vegen) van de lokalen, behoorende bij de Hendrikschool		500,—	
		aan een bediende bij de Wilhelminaschool		240,—	
		aan een idem bij de Emmaschool		180,—	
		aan den persoon belast met het onderhoud en de aanvulling van de verzamelde voorwerpen, bestemd voor de doorloopende tentoonstelling tevens koloniaal- en schoolmuseum		150,—	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(110) Zie de memorie van toelichting bij art. 60*b*.
f 250,—	f 250,—	f 250,—	(111) Het hoofd genoot in 1916 eene toelage van f 100,—.
200,—	200,—	200,—	
250,—	250,—	250,—	(112) Wegens overlijden van het hoofd bleef op dezen post f 18,— ongebruikt.
150,—	150,—	150,—	
100,—	125,— (111)	100,—	(113) Het hoofd genoot in 1916 eene toelage van f 100,—.
150,—	150,— (112)	132,—	
100,—	150,— (113)	100,—	(114) Wegens wisseling van titularis bleef op dezen post f 12,— ongebruikt.
100,—	100,—	100,—	
100,—	100,—	100,—	
125,—	125,— (114)	113,—	(115) In 1916 waren er aanvankelijk twee leerjaren (1e en 4e) der normaallessen. Wegens gebrek aan leerlingen werd het eerste leerjaar 1º Juni en het vierde leerjaar 1º December 1916 opgeheven.
200,—	200,—	200,—	
500,—	500,—	500,—	Voor nieuwe klassen, in Januari 1917 te openen, heeft zich slechts een leerling aangemeld, zoodat nog geen normaallessen zijn ingesteld.
1 000,—	1 000,—	1 000,—	
200,—	200,—	200,—	Voorzichtigheidshalve wordt voor 1918 hetzelfde bedrag als voor 1917 geraamd, voor het geval, dat er zich leerlingen voor twee leerjaren aanmelden. De uitgaven voor 1916 bedroegen f 1 651,—. Ongebruikt bleef f 889,—.
200,—	200,—	200,—	
800,—	800,—	800,—	
200,—	200,—	200,—	
400,—	400,—	400,—	
2 520,—	2 540,— (115)	1 651,—	(116) Door verlof van den leider werd door de leerlingen van den leergang in November 1916 eindexamen afgelegd en werd de leergang met ingang van 1º December opgeheven omdat in 1917 een nieuwe leergang, op anderen voet ingericht, zou worden ingesteld. Ongebruikt bleef f 50.—.
600,—	600,— (116)	550,—	
600,—	600,—	600,—	
300,—	200,— (117)	225,—	(117) De post werd met f 25,— overschreden, omdat de toelage van den onderwijzer, belast met het geven van herhalingsonderwijs, gebracht is op f 225, — in verband met de vermeerdering van het aantal wekelijksche lesuren met een half uur.
350,—	350,—	350,—	
350,—	350,— (118)	250,—	(118) Verminderd met f 100,— omdat slechts een klasse van herhalingsonderwijs gevormd is, waarvoor aan den onderwijzer eene toelage van f 250,— is toegekend.
250,—	250,— (120)	104,—	(119) Wegens uitbreiding van het aantal lesuren van 6 op 10, door het instellen van een tweede leerjaar, wordt deze post verhoogd tot het bedrag, dat voor dat aantal uren voor Aruba voor twee klassen is uitgetrokken.
	(122) 1 300,—	(122) 10,—	(120) Ongebruikt bleef f 146,— omdat de leergang eerst in Augustus 1916 werd geopend.
400,—	400,—	400,—	(121) Zie de memorie van toelichting bij art. 60*b*.
500,—	500,—	500,—	(122) Toelage van 3 kweekelingen op St. Martin, waarvoor thans onderwijzers in de plaats zijn gekomen. Op dezen post werd in 1916 f 10,— uitgegeven voor vergoeding aan een gewezen kweekeling voor verleende diensten.
240,—	240,—	240,—	
180,—			(123) Zie de memorie van toelichting bij art. 60*b*.
150,—	150,—	150,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
		aan onderwijzers wegens het bezit van voor hun rang niet vereischte akten (kolonie) ..... (124)	f	1 250,—		
					f 13 415.—	
					f 105 849,99	
					waarvoor gesteld	f 105 850,—
61		Verdere kosten van het onderwijs:				
	a.	schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen:				
		Curaçao ..... (126)	f	1 700,—		
		Aruba		330,—		
		Bonaire ..... (129)		150,—		
		St. Martin ..... (131)		750,—		
		St. Eustatius		275,—		
		Saba		425,—		
					f 3 630,—	
	b.	aankoop van leermiddelen om aan de leerlingen der Hendrik- en Wilhelminascholen te worden verkocht			1 000,—	
	c.	aanschaffing van werktuigen en andere benoodigdheden ten behoeve van het onderwijs in de zeevaartkunde:				
		Curaçao	f	100,—		
		Saba		25,—		
					125,—	
	d.	aanschaffing van boekwerken voor de boekerij van den inspecteur voor het onderwijs			100,—	
	e.	kantoorkosten voor den inspecteur voor het onderwijs en uitgaven door hem te doen ten behoeve van de examens ..... (136)			160,—	
	f.	vergoeding aan de leden der examencommissie ..... (137)			350,—	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 1 150,—	f 1 250,—	(125) f 1 174,—	(124) Geraamd overeenkomstig den toestand op 1º Januari 1917.
			(125) Naar de behoefte werd op dezen post f 76,— minder dan de raming uitgegeven.
			(126) Wordt f 300,— hooger geraamd in verband met de algemeene prijsstijging van vele schoolbehoeften en om 15 banken der Emmaschool, die als onbruikbaar moeten werden afgekeurd, door nieuwe te vervangen.
1 400,—	2 200,—	(127) 2 527,—	(127) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 327,— meer dan de raming uitgegeven. De overschrijding is voor een deel het gevolg van de stijging der prijzen en vrachten der benoodigdheden. Op dezen post werden ook verantwoord de aanschaffingskosten van 2 Singer borduurmachines ten behoeve van het handwerk-onderwijs, en de uitgaven voor het maken van photos der openbare en bijzondere scholen voor de tentoonstelling van het Koloniaal Onderwijscongres te 's Gravenhage.
330,—	330,—	(128) 400,—	
360,—	360,—	(130) 106,—	
720,—	720,—	(132) 860,—	
275,—	275,—	291,—	
425,—	425,—	(133) 366,—	
1 000,—	1 000,—	(134) 1 279,—	
100,—	100,—	(135) 38,—	
25,—	25,—	20,—	
100,—	50,—	30,—	(128) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 70,— meer dan de raming uitgegeven, welke overschrijding een gevolg is van de stijging der prijzen en vrachten der benoodigdheden.
(136) 25,—			(129) Naar de behoefte met f 210,— verlaagd. Het aantal leerlingen is belangrijk gedaald.
350,—			(130) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 254,— minder dan de raming uitgegeven. Zie noot 129.
			(131) Verhoogd met f 30,— wegens de meerdere uitgaven aan schoolbehoeften voor het herhalingsonderwijs, de algemeene prijsstijging en de hooge vrachten. Voor Aruba, St. Eustatius en Saba zijn de kredieten niet verhoogd, omdat, zoo mogelijk, in den vervolge voor alle eilanden tegelijk zal worden ingekocht.
			(132) Overschreden met f 140,—. Zie noot 128.
			(133) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 59,— minder dan de raming uitgegeven.
			(134) Naar de behoefte werd deze post met f 279,— overschreden. Een groot deel der ontvangen schoolbehoefte moet nog in 1917 verkocht worden, o. a. een partij schriften ter waarde van ongeveer f 300,—.
			(135) Naar de behoefte werd op dezen post f 62,— minder dan de raming uitgegeven.
			(136) Zie de memorie van toelichting bij art. 61*e*.
			(137) Aan de leden der examencommissie wordt sedert November 1915 vergoeding voor de verrichte werkzaamheden verleend. In 1916 bedroeg deze voor de examens in Mei en Juni f 165,— en voor die in November en December f 430,—, totaal f 595,—, welke uitgaven gekweten zijn uit den post voor onvoorziene uitgaven. Voor 1918 wordt hetzelfde krediet aangevraagd als voor 1917, omdat, in verband met de nieuwe regeling der examens verwacht mag worden, dat de kosten minder zullen zijn dan in 1916.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
	g.	bruggegeld voor leerlingen van de school voor lager onderwijs		f 200,—	
	h.	reis- en teerkosten van leden der schoolcommissie voor het schoolbezoek in de buitendistricten en van den inspecteur voor het onderwijs, zoomede uitkeering aan schoolkinderen bij die bezoeken (139)		600,—	
	i.	kosten van onderhoud en aanvulling van de verzamelde voorwerpen, bestemd voor de doorloopende tentoonstelling, tevens koloniaal- en schoolmuseum		75,—	
	j.	kosten van een leergang in het boekhouden, handelsrekenen en handelscorrespondentie (141)		510,—	
	k.	aanschaffing en onderhoud van leermiddelen voor de normaallessen (143)		150,—	
	l.	reis- en teerkosten van de onderwijzeressen in nuttige handwerken op St. Martin		150,—	
	m.	huur van een gebouw voor openbare school te Bottom op Saba		360,—	
	n.	vergoeding van reiskosten aan onderwijzers, die zich voor het afleggen van examens naar Curaçao begeven (kolonie)		200,—	
					7 610,—
62		Bijdragen voor het bijzonder onderwijs:			
	a.	aan de Roomsch-Katholieke scholen:			
		op Curaçao	f 34 830,—		
		op Aruba	11 430,—		
		op Bonaire	7 670,—		
		op St. Martin	3 970,—	(145)	
		op St. Eustatius	1 460,—		
		op Saba	2 930,—		
				f 62 290,—	
	b.	aan de Protestantsche school te Piedra Plat op Aruba		350,—	
					62 640,—
		Armenzorg.			
63		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten, onderstand aan behoeftigen, voeding en kleeding van personen, verpleegd geweest in het voormalig gesticht voor melaatschen op St. Martin en vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:			
	a.	verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten:			
		Curaçao	f 250,—		
		St. Martin	325,—		
		St. Eustatius	250,—		
		Saba	114,—		
				f 939,—	
	b.	onderstand aan behoeftigen:			
		Curaçao	f 300,—		
		Aruba	100,—		
		Bonaire (150)	125,—		
		St. Martin	200,—		
		St. Eustatius	153,—		
		Saba	100,—		
				978,—	
	c.	voeding en kleeding van 1 persoon, verpleegd geweest in het voormalig gesticht voor melaatschen op St. Martin		125,—	
	d.	vergoeding aan armenkassen wegens gemis van inkomsten:			
		Aruba	f 450,—		
		St. Martin	400,—		
				850,—	
					2 892,—
64		Bijdragen aan kerkgenootschappen voor onderhoud van weezen:			
		aan de Vereenigde Protestantsche gemeente		f 1 500,—	
		aan de Roomsch-Katholieke gemeente (152)		5 700,—	
		aan de Nederlandsch-Portugeesch-Israelietische gemeente		500,—	
					7 700,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
f 200,—	f 200,—	(138)	f 144,—	(138) Het aantal schoolkinderen wisselde af tusschen 20 en 27 à. f 0,50 per hoofd en per maand. Ongebruikt bleef f 56,—.
500,—	500,—	(140)	410,—	(139) Deze post is f 100,— hooger geraamd, opdat het schooltoezicht meerdere malen de scholen in de buitendistricten zal kunnen bezoeken. Ook is een krediet van f 500,— beslist ontoereikend voor de jaren, dat de inspecteur voor het onderwijs de scholen op de Bovenwindsche eilanden moet bezoeken.
75,—	75,—		70,—	
400,—	380,—	(142)		
150,—				
150,—	150,—		150,—	(140) De waarnemende inspecteur voor het onderwijs maakte in 1916 een inspectiereis naar Aruba en Bonaire en bezocht de buitenscholen op Curaçao eenmaal. De leden der schoolcommisse bezochten de buitenscholen eenmaal met den inspecteur. Ongebruikt bleef f 90,—.
360,—	360,—		360,—	
200,—	200,—	(144)	90,—	
				(141) Zie de memorie van toelichting bij art. 61*j*.
				(142) In 1916 werd geen leergang geopend, daar zich geen leerlingen hadden aangemeld.
34 090,—	32 890,—	(146)	32 890,—	(143) Het krediet voor dezen tijdelijken post wordt ook voor 1918 noodig geacht.
10 400,—	9 600,—		9 600,—	
6 980,—	6 710,—		6 710,—	
3 970,—	3 330,—		3 330,—	
1 060,—	1 510,—		1 510,—	
2 930,—	3 020,—		3 020,—	(144) Naar de behoefte werd slechts f 90,— op dezen post uitgegeven. Ongebruikt bleef f 110,—.
350,—	350,—		350,—	(145) De raming van deze bijdragen is geschied naar het gemiddeld aantal leerlingen dat in 1916 de bijzondere scholen bezocht heeft en in verband met het aantal leerkrachten, dat in Januari 1917 aan die scholen verbonden was. De stijgingen zijn eensdeels het gevolg van uitbreiding van het personeel, ten gevolge der grootere schoolbevolking, anderdeels van den uitslag der examens in 1916.
250,—	300,—		255,—	
(147)	75,—	(147)		
325,—	400,—	(148)	330,—	(146) Daar de eindregeling over 1916 nog niet is vastgesteld, is het juiste bedrag dezer bijdrage nog niet bekend. De geraamde bedragen zijn, in verband daarmede als de uitgegevene aangenomen.
250,—	300,—	(148)	246,—	
114,—	114,—		114,—	
				(I47) Verpleging hulpbehoevende vrijgemaakten op Aruba. Er zijn daar geen vrijgemaakten meer, die in de termen vallen voor eene ondersteuning. In 1916 werden uit dezen hoofde geen uitgaven gedaan.
300,—	300,—	(149)	389,—	
100,—	100,—		87,—	
100,—	100,—		118,—	
200,—	200,—		185,—	(148) Naar de behoefte werd op deze posten respectievelijk f 70,— en f 54,— minder dan de raming uitgegeven.
153,—	75,—	(149)	153,—	
100,—	100,—		91,—	
				(149) Naar de behoefte werd ten laste van deze posten respectievelijk f 89,— en f 78,— meer dan de raming uitgegeven.
125,—	250,—	(151)	135,—	
				(150) Naar de behoefte verhoogd met f 25,—.
450,—	450,—		450,—	(151) Wegens het overlijden van een der verpleegden bleef op dezen post f 115,— ongebruikt.
400,—	400,—		400,—	
				(152) Zie de memorie van toelichting bij art. 64.
1 500,—	1 500,—		1 500,—	
4 700,—	4 700,—	(152)	4 741,—	
500,—	500,—		500,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
65		Kosten van beheer en onderhoud van het huis en erf Nº 6 aan de Werfstraat op Scharloo, zoomede uitkeering aan de armen van verschillende godsdienstige gezindten van de zuivere opbrengst van dat pand			*Memorie.*
		Totaal der Vde afdeeling			f 234 387,—
		waarvoor gesteld			
		OVERZICHT.			
		Curaçao			f 146 038,88
		Aruba			25 265,55
		Bonaire			16 195,—
		St. Martin			23 870,56
		St. Eustatius			9 013,—
		Saba			12 554,—
		Kolonie			1 450,—
					f 234 386,99
		waarvoor gesteld			234 387,—
		VIde AFDEELING.			
		Landbouw.			
66		Bezoldiging of verlofbezoldiging, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van den landbouwkundige en van de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen, zoomede bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname:			
	a.	bezoldiging of verlofbezoldiging van den landbouwkundige	f	2 750,—	
	b.	toelage aan de personen, belast met het doen van weerkundige waarnemingen op Curaçao, St. Martin en St. Eustatius, à f 160, f 100 en f 150		410,—	
	c.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den landbouwkundige		300,—	
	d.	bijdrage in de kosten van het departement van den landbouw in Suriname		1 000,—	
					4 460,—
67		Reis- en verblijfkosten van den raadsman in landbouwzaken voor de kolonie Curaçao en van den landbouwkundige voor reizen naar de eilanden buiten Curaçao:			
	a.	van den raadsman	f	500,—	
	b.	van den landbouwkundige		300,—	
					800,—
68		Uitgaven in het belang van den landbouw en van de veeteelt:			
		Curaçao:			
	a.	kantoorkosten	f	250,—	
	b.	kosten van proeven en daarmede in verband staande uitgaven:			
		maatregelen in het belang van den landbouw (157)	f	4 700,—	
		maatregelen in het belang van de veeteelt (158)		2 000,—	
				6 700,—	
	c.	kosten van bedrijf en onderhoud van een motorploeg (161)		1 500,—	
				8 450,—	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
Memorie.	*Memorie.*	(153) f 1 203,—	(153) Het beloop van de zuivere opbrengst van het in den tekst genoemd huis en erf. Gelijk bedrag is onder de ontvangsten verantwoord.
f 228 993,66	f 223 344,90	f 219 079,—	(154) Op dezen post werden tot dusver geen uitgaven verevend.
228 994,—	223 345,—		(155) Naar de behoefte werd op dezen post f 85,— meer dan de raming uitgegeven. De landbouwkundige maakte in 1916 twee reizen naar de Bovenwindsche eilanden, in verband met den aankoop van rasdieren ter verbetering van de veeteelt op Curaçao.
f 142 946,66	f 140 661,46	f 137 218,—	
24 100,—	23 075,—	23 023,—	(156) Naar de behoefte werd op dezen post f 197,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 53,—.
15 790,—	15 441,11	14 946,—	
23 190,—	21 288,33	21 354,—	(157) Dit bedrag zal in 1918 in hoofdzaak op dezelfde wijze worden aangewend als in 1916.
9 063,—	8 785,—	8 820,—	
12 554,—	12 644,—	12 454,—	(158) Dit bedrag zal in 1918 in hoofdzaak op dezelfde wijze worden aangewend als bij de begrooting voor 1917 omschreven. Met het kweeken van zuivere en gekruiste rasdieren onder beheer van den landbouwkundige zijn reeds gunstige resultaten verkregen.
1 350,—	1 450,—	1 264,—	
f 228 993,66	f 223 344,90	f 219 079,—	
228 994,—	223 345,—		
			(159) Ongebruikt bleef f 952,—. Uitgegeven werd voor:
			Maatregelen in het belang van den landbouw:
			Arbeidsloon op de terreinen van Cas Chiquito en Mundo Nobo ..... f 683,—
			Idem op de terreinen van Groot-Kwartier ..... 2 160,—
			Aankoop en onderhoud van werktuigen ..... 165,—
f 2 750,—	f 2 750,—	f 2 750,—	Vergoeding voor verblijfkosten op dienstreizen, sjouwerloon en bruggegeld ..... 562,—
410,—	410,—	410,—	Onderhoud van den trekezel ..... 73,—
300,—	300,—	300,—	Aankoop van zaden voor proefnemingen ..... 77,—
1 000,—	1 000,—	1 000,—	Materialen en werkloonen voor het maken van bassins voor bevloeiing, aankoop van metalen buizen en onderhoud van molens ..... 405,—
			Aankoop van mest ..... 69,—
500,—	500,—	(154)	Opzichtersloonen ..... 192,—
300,—	300,—	(155) 385,—	Kosten van bedrijf en onderhoud van den motorploeg 418,—
			f 4 804,—
250,—	250,—	(156) 197,—	Maatregelen in het belang van de veeteelt:
			Aankoop en onderhoud van fokvee ..... 944,—
			f 5 748,—
6 700,	6 700,—	(159) 5 748,—	(160) Zie de memorie van toelichting bij § 6, 3º.
(160) 1 000,—	(160) 1 000,—	(160)	(161) Het bedrag van f 500, — voor 1917 geraamd voor kosten van bedrijf en onderhoud van een motorploeg was berekend voor een kleiner werktuig dan de aangeschafte motorploeg. De landbouwkundige begroot de bedrijfs- en onderhoudskosten van dezen ploeg op een bedrag van f 1 500,—. Als inkomst tegenover deze uitgaaf wordt een
500,—			

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.	
		Aruba	f	500,—		
		Bonaire		250,—		
		St. Martin		1 200,—		
		St. Eustatius		2 000,—		
		Saba		300,—		
					f	12 700,—
69		Kosten tot aanmoediging van den katoenbouw (aankoop van plantzaad en voorschot op geoogst zaad, katoen of katoenvezel, gewonnen door kleine planters op St. Eustatius) (169)				7 000,—
70		Bedrijfskosten van het katoenhuis, en renteloos voorschot ter bestrijding van de kosten van bewerking en verzending naar de eerste havenplaats van vezel en zaad, gewonnen door kleine planters, zoomede onderhoud van den motor en de katoenmachines (St. Eustatius) (170)				1 100,—
		Totaal der VIde afdeeling			f	26 060,—

OVERZICHT.

Curaçao	f	13 460,—
Aruba		500,—
Bonaire		250,—
St. Martin		1 300,—
St. Eustatius		10 250,—
Saba		300,—
	f	26 060,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.
	(162) f 6 000,—	(162) f 6 088,—
f 500,—	1 000,—	(163) 2 612,—
250,—	250,—	230,—
1 200,—	1 600,—	(164) 916,—
2 000,—	3 000,—	(165) 2 570,—
300,—	300,—	(166)
	(167) 2 000,—	2 000,—
(168) 25 000,—	(168) 25 000,—	25 000,—
7 000,—	7 000,—	(169) 87,—
1 100,—	1 100,—	(170) 416,—
f 51 060,—	f 60 460,—	f 50 709,—
f 13 460,—	f 20 960,—	f 18 628,—
500,—	1 000,—	2 612,—
250,—	250,—	230,—
1 300,—	1 700,—	1 016,—
35 250,—	36 250,—	28 223,—
300,—	300,—	
f 51 060,—	f 60 460,—	f 50 709,—

TOELICHTINGEN.

bedrag van f 750,— geraamd. De raming van de inkomsten is niet gelijk aan die der uitgaven, omdat het werktuig ook voor gouvernements terreinen moet worden gebruikt.

(162) Aanschaffingskosten van een motorploeg met toebehooren. Deze kosten bedroegen f 88,— meer dan de raming. De motorploeg met reservedeelen heeft gekost f 5 826,— en het opstellen daarvan zoomede het repareeren van den motor, welke door zeewater beschadigd is aangekomen, kostte, voor zoover bekend, f 262,—.

(163) Op dezen post werden verevend de in 1916 verleende voorschotten aangevraagd voor de verbetering van den aloëbouw. De overschrijding bedraagt f 1 612,— Het totaal van de tot ultimo December 1916 verleende voorschotten bedraagt f 20 008,64 en die der terugbetalingen f 3 255,06, waarvan f 2 285,53 in 1916.

(164) Voor onderhoud van den landslimoentuin werd, voor zoover bekend, f 916,— uitgegeven, te weten:

voor opzichtersloon	f	360,— en
voor arbeidsloonen		556,—
	f	916,—

Ongebruikt bleef f 684,—.

(165) Ten laste van dezen post werd, voor zoover bekend, uitgegeven:

voor arbeidsloonen	f	2 030,—
voor onderhoud van een tweede paard van den gezaghebber		240,—
voor aankoop van prikkeldraad, hout en andere benoodigdheden		300,—
	f	2 570,—

Ongebruikt bleef f 430,—

(166) In 1916 zijn geen voorzieningen getroffen ten aanzien van landbouw en veeteelt.

(167) Subsidie aan de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij.

(168) Voorschot aan de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen op St. Eustatius.

(169) In 1916 werd slechts f 87,— in voorschot gegeven, terwijl terugbetaling van alle uitstaande voorschotten heeft plaats gehad. Aangezien de katoenvezel in 1916 goede prijzen behaalde, zoodat ondanks de buitengewone onkosten, een aanmoedigende winst gemaakt werd, blijft het raadzaam het krediet op f 7 000,— te houden.

(170) In 1916 werd slechts f 416,— besteed, terwijl alle verleende voorschotten werden terugbetaald. Om dezelfde reden als in de vorige noot vermeld, wordt de raming van f 1 100,— behouden.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		VIIde AFDEELING.			
		Burgerlijke geneeskundige dienst.			
71		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen, kantoorbehoeften, voedergelden of kosten van vervoermiddelen van het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst, den stadsgeneesheer, de armendokters, de gouvernements-geneeskundigen, den opzichter en den bediende bij den openbaren gezondheidsdienst en den secretaris en den bode bij den geneeskundigen raad:			
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:			
		1 hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst ..... (171)	f 6 500,—		
		1 stadsgeneesheer	3 500,—		
		1 armendokter in het stadsdistrict beoosten de haven en in het 2e district	2 200,—		
		1 armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3e district	2 200,—		
		1 armendokter in het 4e en 5e district	2 700,—		
		6 gouvernements-geneeskundigen, 2 op Aruba, 1 op Bonaire, op St. Eustatius en op Saba à f 2500 en 1 op St. Martin à f 2400	14 900,—		
		1 opzichter bij den openbaren gezondheidsdienst	2 800,—		
				34 800,—	
	b.	toelagen:			
		1 bediende bij den openbaren gezondheidsdienst ... (174)	f 300,—		
		1 bode bij den geneeskundigen raad	100,—		
		aan de gouvernements-geneeskundigen op St. Martin en Saba, voor huishuur, à f 300 en f 240	540,—		
		persoonlijke toelage aan den armendokter in het stadsdistrict bewesten de haven en in het 3e district	200,—		
				1 140.—	
	c.	kantoorbehoeften:			
		voor den openbaren gezondheidsdienst ..... (176)	150,—		
		aan den stadsgeneesheer	100,—		
		aan den secretaris van den geneeskundigen raad	100,—		
				350,—	
	d.	voedergelden of kosten van vervoermiddelen:			
		aan het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst ..... (177)	f 300,—		
		aan den stadsgeneesheer	300,—		
		aan den armendokter in het 2e district	300,—		
		aan den armendokter in het 3e district	300,—		
		aan den armendokter in het 4e en 5e district	500,—		
		aan de gouvernements-geneeskundigen op de overige eilanden:			
		2 op Aruba, à f 240	480,—		
		1 op Bonaire	480,—		
		1 op St. Martin	300,—		
		1 op St. Eustatius en 1 op Saba, à f 200	400,—		
				3 360,—	
					f 39 650,—
		Quarantaine-dienst.			
72		Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur van de quarantaine-inrichting, en van den quarantaine-loods, tevens opzichter op de quarantaine-plaats:			
	a.	toelagen:			
		1 quarantaine-geneesheer	f 900,—		
		1 quarantaine-loods	600,—		
				1 500,—	
	b.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den quarantaine-geneesheer		300,—	
					1 800,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
				(171) Geraamd in overeenstemming met den diensttijd van den titularis.
				(172) Het hoofd van den gezondheidsdienst is met ingang van 4 Augustus 1916 aangesteld op eene bezoldiging naar reden van f 6 000,— 's jaars.
				(173) Tengevolge van wisseling van titularis werd op dezen post f 240,— meer uitgegeven. Voorts werden ten laste van dezen post geboekt rentelooze voorschotten verleend aan verschillende titularissen ten bedrage van f 3 700,—, waarvan f 2 800,— voor aankoop van vervoermiddelen, van welke voorschotten op ultimo December 1916 nog f 1 820,— onbetaald was. De overschrijding van den post bedroeg alzoo f 2 060,—.
f 6 167,—	*Memorie.*	(172)	f 2 450,—	
3 500,—	3 500,—		3 500,—	
2 200,—	2 200,—		2 200,—	
2 200,—	2 200,—		2 200,—	(174) Zie de memorie van toelichting bij art. 71*b*.
2 700,—	2 700,—	(173)	4 760,—	
				(175) Tengevolge van wisseling van titularis op St. Martin werd op dezen post f 13,— meer uitgegeven dan de raming.
14 900,—	14 900,—		14 900,—	
2 800,—				
				(176) Zie de memorie van toelichting bij art. 71*c*.
				(177) Zie de memorie van toelichting bij art. 71*d*.
				(178) Tengevolge van wisseling van personeel bleef op dezen post f 75,— ongebruikt.
100,—	100,—		100,—	
540,—	540,—	(175)	553,—	
				(179) Ongebruikt bleef f 240,— daar de regeling, waarbij aan een der gouvernements-geneeskundigen op Aruba voedergeld voor 2 dienstpaarden werd toegekend, met ingang van 1º Januari 1916 is ingetrokken.
200,—	200,—		200,—	
				(180) Tengevolge van wisseling van titularis werd op dezen post f 10,— meer dan de raming uitgegeven.
100,—	100,—		100,—	
100,—	100,—		100,—	
300,—	300,—		300,—	
300,—	300,—		300,—	
300,—	300,—		300,—	
500,—	500,—	(178)	425,—	
480,—	720,—	(179)	480,—	
480,—	480,—		480,—	
300,—	300,—	(180)	310,—	
400,—	400,—		400,—	
900,—	900,—		900,—	
600,—	600,—		600,—	
300,—	300,—		300,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.	
73		Loon van een loodsgezel, van een schoonmaakster en van bedienden, zoomede aankoop van benoodigdheden en andere uitgaven:				
	a.	loon van een loodsgezel, tevens oppasser	f	180,—		
	b.	loon van een schoonmaakster		120,—		
	c.	loon van bedienden		60,—		
	d.	aankoop van benoodigdheden en andere uitgaven		1 700,—		
					f	2 060,—
		Gesticht voor krankzinnigen.				
74		Toelagen aan den directeur, den geneesheer en de oppassers van het gesticht voor krankzinnigen:				
		1 directeur, tevens directeur van het melaatschengesticht	f	600,—		
		1 geneesheer		1 000,—		
		3 oppassers, à f 300		900,—		
						2 500,—
75		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor krankzinnigen en verdere kosten				23 500,—
		Gestichten voor melaatschen.				
76		Toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den geneesheer en den opzichter van de gestichten voor melaatschen:				
	a.	toelagen:				
		1 geneesheer op Curaçao	f	600,—		
		1 opzichter op St. Eustatius		380,—		
				980,—		
	b.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den geneesheer van het gesticht op Curaçao		300,—		
						1 280,—
77		Onderhoud van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op Curaçao en verdere kosten				3 500,—
78		Uitkeering voor bijzondere vervoermiddelen van de dienstdoenden bij het gesticht voor melaatschen op Curaçao				600,—
79		Voeding en kleeding van de verpleegden in het gesticht voor melaatschen op St. Eustatius.			(185)	1 200,—
		Inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.				
80		Toelagen aan den geneesheer, den inwonenden beambte van en het verplegend personeel voor bijstand in de inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten:				
		aan den geneesheer (187)	f	600,—		
		aan den inwonenden beambte (188)		480,—		
		aan het verplegend personeel voor bijstand (189)		300,—		
						1 380,—
81		Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten, verpleegkosten van de lijders, voeding van den inwonenden beambte en onderhoudskosten, enz. van de inrichting:				
	a.	huur van een gebouw (190)	f	600,—		
	b.	verpleegkosten enz. van de lijders en voeding van den inwonenden beambte en zijne echtgenoote (191)		3 100,—		
	c.	onderhoudskosten der inrichting:				
		verlichting en telefoon	f	300,—		
		onderhoud, herstelling en aanvulling van meubilair, werktuigen enz.		400,—		
		keuken- en waschpersoneel en andere uitgaven		400,—		
				(192) 1 100,—		
						4 800,—
		Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.				
82		Bezoldiging of verlofbezoldiging en toelagen van den amanuensis, den bediende en het personeel van bijstand van het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst:				
	a.	bezoldiging van den amanuensis	f	1 800,—		

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(181) In 1916 behoefden ten laste van dezen post geen uitgaven te worden verevend.
f 180,—	f 180,—	f 180,—	
120,—	120,—	120,—	(182) Ten laste van dezen post werden verevend de uitgaven voor: het opkoopen en verdelgen van ratten en muizen, ter wering van pestgevaar; uitkeeringen aan den quarantaine-geneesheer voor bezoeken van schepen aan de Fuikbaai; voeding van in quarantaine gestelde personen en aankoop van benoodigdheden. Ongebruikt bleef f 560,—.
60,—	60,—	(181)	
1 700,—	1 700,—	(182) 1 140,—	
600,—	600,—	600,—	(183) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 24 893,— uitgegeven. Tegenover deze uitgaaf staat eene ontvangst van f 2 150,— wegens verpleegkosten van lijders 1ste en 2de klasse, welke ontvangst geboekt is ten bate van het middel „alle andere ontvangsten."
1 000,—	1 000,—	1 000,—	
900,—	900,—	900,—	
23 500,—	23 500,—	(183) 24 893,—	
			(184) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 797,— minder dan de raming uitgegeven. Het aantal melaatschen was kleiner dan dat, waarop bij het doen der raming was gerekend.
600,—	600,—	600,—	(185) Het aantal verpleegden is met 1 vermeerderd. Het krediet is daarom met f 200,— verhoogd.
380,—	380,—	380,—	
300,—	300,—	300,—	(186) De overschrijding ad f 129,— is een gevolg van de prijsstijging van levensmiddelen en van de vermeerdering van het aantal verpleegden met een.
3 500,—	3 500,—	(184) 2 703,—	(187) Zie de memorie van toelichting bij art. 80.
			(188) Zie de memorie van toelichting bij art. 80.
600,—	600,—	600,—	(189) Zie de memorie van toelichting bij art. 80.
1 000,—	1 000,—	(186) 1 129,—	(190) Zie de memorie van toelichting bij art. 81*a*.
			(191) Zie de memorie van toelichting bij art. 81*b*.
			(192) Zie de memorie van toelichting bij art. 81*c*.
			(193) Kosten van eene inrichting voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten te Willemstad.
(193) 7 500,—			
1 800,—			

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
	b.	toelagen:				
		aan een bediende ..... (194)	f	300,—		
		aan het personeel van bijstand ..... (195)		720,—		
					f 1 020,—	f 2 820,—
83		Onderhoudskosten van het laboratorium en het kantoor van den openbaren gezondheidsdienst ..... (196)				1 800,—
		Algemeene kosten.				
84		Verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp aan onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen, kosten van ziekenhuizen, huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten en van een gebouw voor apotheek, verloskundige hulp aan onvermogende kraamvrouwen, kosten van het onderwijs in de verloskunde, zoomede uitgaven voor reiskosten en voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd:				
	a.	verschillende uitgaven voor geneeskundige hulp aan onvermogenden, daaronder begrepen de gevangenen en de verpleegden in de gestichten voor krankzinnigen en melaatschen: geneeskundige behoeften voor onvermogenden enz.:				
		Curaçao	f	14 000,—	} (198)	
		Aruba		1 500,—		
		Bonaire		1 000,—		
		St. Martin		700,—		
		St. Eustatius		400,—		
		Saba		500,—		
			f	18 100,—		
		vergoeding voor verpleging van onvermogenden, enz.:				
		Curaçao ..... (200)	f	13 000,—		
		St. Martin		650,—		
				13 650,—		
					f 31 750,—	
	b.	kosten van ziekenhuizen op Aruba en Bonaire:				

	Aruba	Bonaire
huur van een huis	f 150,—	f —,—
loon van een verpleegster	240,—	180,—
loon van een bediende	60,—	60,—
water, verlichting, brandstof, enz.	120,—	60,—
aanschaffing of vernieuwing van benoodigdheden en onderhoud van zeer behoeftige lijders...	330,—	300,—
	f 900,—	f 600,—

f 1 500,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(194) Zie de memorie van toelichting bij art. 82*b*.
			(195) Zie de memorie van toelichting bij art. 82*b*.
			(196) Zie de memorie van toelichting bij art. 83.
(197) f 640,—	(197) f 640,—	(197) f 530,—	(197) Kosten van bacteorologische onderzoekingen. Deze post kan vervallen. Zie artikelen 82 en 83. De kosten in 1916 bedroegen f 530,— te weten: voor een amanuensis f 290, –; voor een bediende f 66,— en voor onderhoud f 174,—.
			(198) Naar de gebleken behoefte zijn de kredieten verhoogd: voor Curaçao met f 8 500, –; voor Aruba met f 1 100,—; voor Bonaire met f 550,—; voor St. Martin met f 350,—; voor St. Eustatius met f 200,— en voor Saba met f 250,—.
			De uitgaven bedroegen:
			Op Curaçao, in 1914 f 10 371,—, in 1915 f 16 919,— en in 1916 f 20 920,—
			Op Aruba, in 1914 f 993,—, in 1915 f 2 323,— en in 1916 f 1 697,—
			Op Bonaire, in 1914 f 974,—, in 1915 f 1 204,— en in 1916 f 1 166,—
			Op St. Martin in 1914 f 1 005,—, in 1915 f 492,— en in 1916 f 1 145,—
			Op St. Eustatius, in 1914 f 441,—, in 1915 f 536,— en in 1916 f 462,—
			Op Saba in 1914 f 739,—, in 1915 f 568,— en in 1916 f 755,—
5 500,—	5 500,—	(199) 20 920,—	Wanneer geen bijzondere uitgaven moeten worden gedaan voor geneeskundige behoeften zullen de aangevraagde kredieten waarschijnlijk voldoende zijn.
400,—	400,—	(199) 1 697,—	
450,—	450,—	(199) 1 166,—	
350,—	350,—	(199) 1 145,—	
200,—	200,—	(199) 462,—	
250,—	250,—	(199) 755,—	
12 000,—	12 000,—	(201) 13 560,—	(199) Naar de gebleken behoefte en tengevolge van buitengewone stijging van den prijs van geneesmiddelen werden deze posten overschreden: voor Curaçao met f 15 420,—; voor Aruba met f 1 297,—; voor Bonaire met f 716,—; voor St. Martin met f 795,—; voor St. Eustatius met f 262,— en voor Saba met f 505—.
650,—	650,—	(202) 464,—	
	(203) 800,—	(203) 1 117,—	
			(200) Naar de gebleken behoefte is het krediet verhoogd met f 1 000,—. In 1914 bedroegen de uitgaven f 13 570,—, in 1915 f 14 460,— en in 1916 f 13 560,—. Wanneer geen bijzondere uitgaven uit dezen hoofde moeten worden gedaan, zal het aangevraagd krediet waarschijnlijk voldoende zijn.
1 500,—	1 500,—	(204) 1 505,—	
			(201) Naar de gebleken behoefte moest deze post met f 1 560,— worden overschreden.
			(202) Voor zoover thans bekend werd op dezen post f 464,— uitgegeven. Ongebruikt bleef f 186,—.
			(203) Vergoeding voor verpleging van syphilitische vrouwen. De uitgaven bedroegen in 1916 naar de behoefte f 1 117,.— De overschrijding bedroeg f 317,—.
			(204) Op Aruba moest het krediet met f 222,— worden overschreden omdat het aantal behoeftige lijders grooter was, dan dat waarop bij de raming gerekend was.
			Op Bonaire werd, naar de behoefte, f 217—, minder dan de raming uitgegeven. De post werd alzoo met slechts f 5,— overschreden.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
	c.	huur van spreekkamers voor gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten op Aruba ..... (205)	f	108,—	
	d.	huur van een gebouw voor apotheek op Saba		180,—	
	e.	verloskundige hulp voor onvermogende kraamvrouwen:			
		Curaçao	f	1 000,—	
		Aruba		100,—	
		Bonaire		250,—	
		St. Eustatius		50,—	
				1 400,—	
	f.	kosten van onderwijs in de verloskunde, zoomede uitgaven voor het uitreiken van prijzen aan vroedvrouwen, die een goed examen hebben afgelegd (Curaçao)		550,—	
					f 35 488,—
85		Kosten verbonden aan een algemeene koepokinenting der bevolking (kolonie) ..... (211)			1 000,—
86		Bewaarkosten der koepokstof ..... (212)			60,—
87		Vergoeding aan het hoofd (directeur) van den openbaren gezondheidsdienst wegens verrichte werkzaamheden ten behoeve van bijzondere personen			1 000,—
88		Vergoeding aan de gouvernements-geneeskundigen op Aruba voor het gebruik van vertrekken als apotheek, voor het schoonhouden daarvan en van de werktuigen, enz. en voor het aankoopen en aanbrengen van water, à f 60			120,—
89		Opleidingskosten van twee jongelieden aan de geneeskundige school te Paramaribo (kolonie)			600,—
90		Kosten in verband met de regeling van den openbaren gezondheidsdienst ..... (214)			*Memorie.*
91		Bijdrage aan de Vereeniging „Het Groene Kruis"			400,—
		Totaal der VIIde afdeeling			f 125 558,—

OVERZICHT.

Curaçao	f	98 220,—
Aruba		8 208,—
Bonaire		4 830,—
St. Martin		4 350,—
St. Eustatius		4 730,—
Saba		3 620,—
Kolonie		1 600,—
	f	125 558,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 100,—	f 100,—	(205) f 108,—	(205) Aangezien de vaste uitgaven wegens huur van spreekkamers voor de gouvernements-geneeskundigen in de buitendistricten op Aruba f 9,– 's maands bedragen, is deze post met f 8,— verhoogd.
180,—	180,—	(206)	(206) Voor zoover thans bekend zijn op dezen post nog geen uitgaven verevend.
1 000,—	1 000,—	(207) 864,—	(207) Naar de behoefte werd op Curaçao en Bonaire respectievelijk f 136,— en f 70,— minder dan de raming uitgegeven.
100,—	100,—	90,—	
250,—	250,—	(207) 180,—	
50,—	50,—	63,—	
550,—	550,—	(208) 243,—	(208) De leergang in het 2de en 3de district is in Mei 1916 afgeloopen. De uitgaven bedroegen: voor vergoeding aan den geneesheer met het geven van het onderwijs belast f 125,— en voor vergoeding en uitreiking van prijzen aan vroedvrouwen f 118,—. De leergang in het 4de en 5de district kon in 1916 niet worden geopend, omdat de nieuw benoemde geneesheer in die districten de landstaal nog niet machtig was. Ongebruikt bleef f 307,—.
	(209) 200,—	(209) 275,—	
(210) 400,—	(210) 400,—	(210) 300,—	
Memorie.			
1 000,—			(209) Kosten van een leergang in de verloskunde op Aruba, die in 1916 is afgeloopen. Daar de leergang langer geduurd heeft dan verwacht werd moest de post met f 75,— worden overschreden.
120,—	120,—	120,—	(210) Kosten van een leergang in de verloskunde op Saba, die in 1917 zal afloopen. De kosten in 1916 bedroegen, voor zoover thans bekend f 300,—.
	(213) 36,—	(213)	
600,—	600,—	600,—	
Memorie.	*Memorie.*	(215) 32 713,—	(211) Zie de memorie van toelichting bij art. 85.
400,—	400,—	400,—	(212) Zie de memorie van toelichting bij art. 86.
f 110 797,—	f 92 806,—	f 149 680,—	(213) Vergoeding aan den gouvernements-geneeskundige op Bonaire voor het schoonhouden van de apotheek en van de werktuigen, enz. en voor den aankoop en het aanbrengen van water. In 1916 werden uit dezen hoofde geen uitgaven gedaan.
f 86 717,—	f 68 250,—	f 122 118,—	(214) Daar verschillende voorstellen in verband met de regeling van den Openbaren Gezondheidsdienst nog in studie zijn, wordt een memoriepost uitgetrokken voor de kosten, die alsnog niet kunnen worden begroot.
7 100,—	7 540,—	8 892,—	
4 280,—	4 316,—	4 709,—	
4 000,—	4 000,—	4 632,—	
4 330,—	4 330,—	4 734,—	
3 770,—	3 770,—	3 995,—	
600,—	600,—	600,—	
f 110 797,—	f 92 806,—	f 149 680,—	(215) Ten laste van dezen memoriepost zijn de volgende uitgaven gedaan voor:

Bezoldiging van Dr. den Houter over het tijdvak 12 Februari — ultimo December 1916	f 8 861,11
Toelage van Dr. Waterman over het tijdvak 4 Februari — 3 Augustus 1916 (in Nederland)	2 000,—
Toelage van den opzichter Seykens over het tijdvak 7 Juni — ultimo December 1916	1 486,65
Belooning aan idem (in Nederland)	183,34
Toelage van een bediende	237,41
Uitrusting en overtochtskosten van Dr. den Houter	2 471,—
Transporteere..	f 15 239,51

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.	
		VIIIste AFDEELING.				
		Openbare werken.				
92		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en kantoorbehoeften van den directeur en verdere ambtenaren en beambten:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		1 directeur	f	6 500,—		
		1 opzichter		1 000,—		
					f	7 500,—
	b.	toelagen:				
		persoonlijke toelage aan een opzichter	f	500,—		
		1 opzichter		2 400,—		
		aan denzelfden voor huishuur		300,—		
		1 machinist		2 700,—		
		1 beheerder van het buskruitmagazijn op Curaçao		300,—		
		1 wachter bij idem, à f 0,90 daags		328,50		
						6 528,50
	c.	kantoorbehoeften van den directeur				120,—
					f	14 148,50
		waarvoor gesteld			f	14 149,—
93		Reis- en teerkosten van den directeur				800,—
94		Kosten van onderhoud en herstelling van werktuigen				100,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			Per transport.. f 15 239,51
			Reis- en teerkosten van Dr. den Houter, Dr. Waterman, opzichter Seykens en amanuensis Holstein..... 2 352,38
			Autohuur, enz. voor diverse dienstreizen op Curaçao 117,90
			Aankoop van een schrijfmachine..... 266,35
f 6 500,—	f 6 000,—	f 6 000,—	Aankoop van werktuigen, chemicaliën, kantoormeubelen, schrijfbehoeften en diverse benoodigdheden, alsmede vracht en vervoer, enz..... 7 067,58
1 000,—	1 000,—	1 000,—	
(216) 900,—	(216) 900,—	900,—	
			f 25 043,72
500,—	500,—	500,—	
2 400,—	2 400,—	(217) { 2 160,—	Huur van een gebouw voor behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten (Augustus — December 1916)..... f 250,—
300,—	300,—	{ 206,—	Inrichting van dat gebouw..... 4 027,15
2 700,—			Toelage aan een inwonenden beambte in dat gebouw over het tijdvak 15 November — ultimo December 1916..... 61,34
300,—			
328,50	329,40	329,—	Meubilair, werktuigen en andere benoodigdheden..... 2 224,23
			6 562,72
120,—	120,—	120,—	
			Toelage aan den amanuensis van het laboratorium, over het tijdvak 4 Augustus — ultimo December 1916..... f 735,—
			Belooning aan idem (in Nederland)... 157,26
			Toelage aan een bediende van het laboratorium over het tijdvak 27 November — ultimo December 1916..... 68,—
			Ys voor het bewaren van serum, voeding van proefdieren, enz..... 146,30
			1 106,56
800,—	800,—	(218) 523,—	
100,—	100,—	(219) 144,—	
			f 32 713,—

(216) Bezoldiging van een teekenaar. Zie noot 1.

(217) Tengevolge van wisseling van titularis bleef op deze posten respectievelijk f 240,— en f 94,— ongebruikt.

(218) Naar de behoefte werd op dezen post f 277,— minder dan de raming uitgegeven.

(219) Overschreden met f 44,— tengevolge van de aanschaffing van maximum en minimum thermometers voor de weerkundige waarnemingen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
95		Gewoon onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, zoomede aankoop en onderhoud van meubelen en andere benoodigdheden, en verdere uitgaven:			
	a.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de gebouwen:			
		Curaçao, met inbegrip van vaartuigen en boeien...(220)	f 8 000,—		
		Aruba, met inbegrip van onderhoud van boeien en meerpalen, van den ijzeren steiger en van de vaartuigen...	1 000,—		
		Bonaire, met inbegrip van onderhoud van den steiger, de vaartuigen en de boeïen	900,—		
		St. Martin	500,—		
		St. Eustatius, met inbegrip van den steiger	950,—		
		Saba	350,—		
				f 11 700,—	
	b.	gewoon onderhoud en kleine herstellingen van de militaire gebouwen en werken		2 400,—	
	c.	gewoon onderhoud en herstelling van de gebouwen, boeïen, landvasten, enz. van de quarantaine-inrichting aan de Caracas-baai		600,—	
	d.	onderhoud, vernieuwing en aankoop van meubelen en andere benoodigdheden:			
		Curaçao	f 2 000,—		
		Aruba	150,—		
		Bonaire	100,—		
		St. Martin	200,—		
		St. Eustatius	100,—		
		Saba	100,—		
				2 650,—	
	e.	schoonhouden van de kantoorlokalen en aanbrengen van water (Curaçao)		1 400,—	
	f.	onderhoud van de brandspuit en de klok en schoonhouden van kantoorlokalen op St. Martin		200,—	
					f 18 950,—
96		Gewoon onderhoud en herstelling, zoomede reiniging van straten, riolen, kaden, pleinen en wegen:			
	a.	onderhoud en herstelling van straten en wegen:			
		Curaçao:			
		straten en wegen in het stadsdistrict (231)	f 6 000,—		
		wegen in de buitendistricten.....(232)	6 000,—		
			12 000,—		

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
				(220) Het wordt regelmatiger geoordeeld om de kosten van het onderhoud van boeïen en vaartuigen, als postboot, enz. die niet als baggertoestellen kunnen worden aangemerkt, op dezen post te verantwoorden.
f 8 000,—	f 8 000,—	(221)	f 10 707,—	In verband hiermede is de redactie van dit onderartikel zoowel als
1 000,—	1 000,—	(222)	1 100,—	die van het onderartikel ,,baggerwerken'' gewijzigd. Aangezien de-
900,—	900,—		895,—	ze post, zoodra de tijdsomstandigheden dit zullen toelaten, toch zal
500,—	500,—	(223)	564,—	moeten worden verhoogd, omdat gebleken is, dat het toegestaan be-
950,—	800,—	(224)	735,—	drag niet toereikend is, wordt het beter geacht, den post thans niet
350,—	350,—	(225)	920,—	met een klein bedrag te verhoogen.
2 400,—	2 400,—	(226)	2 882,—	(221) Overschreden met f 2 707,— tengevolge van het verrichten van her-
				stellingen die geen uitstel duldden en van de enorme prijsstijging van
600,—	600,—		597,—	bouwmaterialen.
				(222) De overschrijding ad f 100,— is een gevolg van de prijsstijging van materialen.
2 000,—	2 000,—	(227)	2 376,—	
150,—	150,—	(228)	76,—	(223) Voor zoover bekend werd op dezen post f 64,— meer dan de raming
100,—	100,—		100,—	uitgegeven.
200,—	200,—		160,—	
100,—	100,—		100,—	(224) Voor zoover bekend werd op dezen post f 65,— minder dan de ra-
100,—	100,—	(229)	29,—	ming uitgegeven.
1 400,—	1 400,—	(230)	1 346,—	(225) De overschrijding ad f 570,— is een gevolg van een noodzakelijk gebleken herstelling van de telefonische verbinding, welke herstel-
200,—	200,—		193,—	ling niet kon worden uitgesteld en waarop bij het doen der raming niet gerekend was.
				(226) Overschreden met f 482,— om dezelfde reden als bij noot 221 vermeld.
				(227) Overschreden met f 376,— tengevolge van den aankoop van twee nieuwe schrijfmachines, een ten behoeve van het parket van den procureur-generaal en een ten behoeve van het kantoor van den inspecteur der belastingen.
4 500,—	4 500,—		4 524,—	
4 000,—	4 000,—	(233)	4 386,—	(228) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 74,— minder dan de raming uitgegeven.
				(229) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 71,— minder dan de raming uitgegeven.
				(230) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 54,— minder dan de raming uitgegeven.
				(231) Verhoogd met f 1 500,—. De verhooging van den loonstandaard, zoomede de slechte toestand waarin verschillende straten en wegen verkeeren, gedoogen niet, dat de verhooging van dezen post wordt uitgesteld.
				(232) Verhoogd met f 2 000,— om dezelfde redenen als in noot 231 vermeld.
				(233) Overschreden met f 386,—. Tengevolge van de zware regens in de laatste maanden van het jaar hebben de wegen veel te lijden gehad.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			Geraamd voor 1918.
		Aruba ..... f 1 500,—			
		Bonaire ..... 1 000,—			
		St. Martin ..... 1 750,—			
		St. Eustatius ..... 1 000,—			
		Saba, waaronder ook te verstaan het plaveien en aanbrengen van treden ..... 1 000,—			
			f	18 250.—	
	b.	onderhoud en herstelling van kaden		1 800,—	
	c.	reinigen en schoonhouden van straten, riolen en pleinen:			
		Curaçao ..... f 4 500,—			
		Aruba ..... 200,—			
				4 700,—	
					f 24 750,—
97		Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen en eigendommen, straten, wegen, enz.:			
		Curaçao:			
	a.	vernieuwing en herstelling van het houtwerk van de kazerne in het Waterfort, zoomede het oververven van en het doen van kleine herstellingen aan het gymnastieklokaal en de eetzaal voor de manschappen ..... (240)	f	12 800,—	
	b.	het ophoogen van en het maken van eene afwatering voor de veekoralen bij de slachtplaats ..... (241)		225,—	
					13 025,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 1 500,—	f 1 500,—	(234) f 1 949,—	(234) Om dezelfde reden als bij noot 233 vermeld werd deze post met f 449,— overschreden.
1 000,—	1 000,—	(235) 1 199,—	(235) Overschreden met f 199,— tengevolge van de buitengewone herstelling aan den zeedijk, die door de zee erg beschadigd werd.
1 750,—	1 750,—	(236) 2 100,—	(236) Om dezelfde reden als bij noot 233 vermeld werd deze post met f 350,— overschreden.
1 000,—	1 000,—	(237) 1 500,—	(237) Om dezelfde reden als bij noot 233 vermeld werd deze post met f 500.— overschreden.
1 000,—	1 000,—	(238) 748,—	(238) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 252,— minder dan de raming uitgegeven.
1 800,—	1 800,—	(239) 1 580,—	(239) Naar de behoefte werd ten laste van dezen post f 220,— minder dan de raming uitgegeven.
4 500,—	4 500,—	4 546,—	(240) Zie de memorie van toelichting bij art. 97*a*.
200,—	200,—	200,—	(241) Zie de memorie van toelichting bij art. 97*b*.
			(242) Kosten voor:
(242) 5 300,—	(243) 11 300,—	(244) 14 377,—	Het maken van eene bestrating beoosten een der gebouwen van de Hendrikschool en het verbeteren van de afwatering ter plaatse ..... f 200,—
			Het wegnemen der glasscherven op en het bijwerken van de ringmuren om 's landshospitaal ..... 500,—
			Verbetering, enz. van de officierswoningen in het fort Amsterdam (1ste termijn) ..... 1 000,—
			Vernieuwing van de Breedestraat beoosten de haven en een daarbij aansluitend gedeelte van den Pietermaaiweg ..... 3 600,—
			f 5 300,—
			(243) Kosten voor:
			Het plaatsen van eene verdieping op de Wilhelminaschool ..... f 8 900,—
			Het oververven van het buitenhoutwerk van het gouvernementshuis en het kantoorgebouw van den Gouverneur ..... 900,—
			Vernieuwing van de dakbedekking van de balkonkamer van het gouvernementshuis en van eenig houtwerk van het dak hiervan ..... 550,—
			Het aanbrengen van een schot in paviljoen III van 's Landshospitaal ..... 200,—
			Vernieuwing van het houtwerk van het dak boven den regenbak bij het hospitaal aan de quarantaine-inrichting ..... 400,—
			Vervanging van de dakbedekking van plaatijzer van
			Transporteere.. f 10 950.—

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1918.

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
(245) f 650,— (246) 300,—	(247) f 1 300,—	(248) f 1 593,—	Per transport.. f 10 950,—
			het kantoor en van de keuken der slachtplaats door eene bedekking met pannen ..... 350,—
			f 11 300,—
			(244) De overschrijding bedroeg f 3 077.—. Uitgegeven werd voor:
			Het plaatsen van eene verdieping op de Wilhelmina-school (a) ..... f 11 597,—
			Het oververven van het buitenhoutwerk van het gouvernementshuis en het kantoorgebouw van den Gouverneur (b) ..... 1 148,—
			Vernieuwing van de dakbedekking van de balkonkamer van het gouvernementshuis en van eenig houtwerk van het dak hiervan ..... 529,—
			Het aanbrengen van een schot in paviljoen III van 's Landshospitaal (b) ..... 239,—
			Vernieuwing van het houtwerk van het dak boven den regenbak bij het hospitaal van de quarantaine-inrichting ..... 398,—
			Vervanging van de dakbedekking van plaatijzer van het kantoor en van de keuken der slachtplaats door eene bedekking met pannen. (b) ..... 465,—
			f 14 377,—
			(a) De overschrijding ad f 2 697,— is eensdeels een gevolg van de stijging der prijzen van bouwmaterialen en verfstoffen, anderdeels van de bijbouwing van eene overdekte speelplaats en van de hiermede in verband staande verplaatsing van een gedeelte van den ringmuur om de Wilhelmina school, welke speelplaats noodzakelijk werd geacht om met het fröbelonderwijs een aanvang te kunnen maken.
			(b) De overschrijdingen respectievelijk met f 248.—, f 39,— en f 115.— zijn een gevolg van de stijging der prijzen van bouwmaterialen en verfstoffen.
			(245) Kosten voor herstelling van de pannenbedekking van het gebouw der openbare school te Oranjestad (Aruba) f 650,—
			(246) Kosten voor vernieuwing van de dakbedekking van de kommieswoning aan de Lage Westkust op de „Witte Pan" (Bonaire) ..... f 300,—
			(247) Kosten voor:
			Vernieuwing van de zijden van het wachthuis te Simpsonbaai (St. Martin) ..... f 300,—
			Vergrooting van het schoolgebouw te Koolbaai (St. Martin) ..... 1 000,—
			f 1 300,—
			(248) Overschreden met f 293,—. Uitgegeven werd voor:
			Vernieuwing van de zijden van het wachthuis te

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		Geraamd voor 1918.
98		Nieuwe werken:		
		Curaçao:		
	a.	het bouwen van een politiewachthuis op Dokterstuin ..... (252)	f 2 220,—	
	b.	het maken van eene veranda aan de woning van den districtmeester op Rust ..... (253)	250,—	
	c.	het bouwen van een bediende- en bergkamertje bij de Wilhelmina-school ..... (254)	175,—	
	d.	het vervangen van de houten wanden der badkamers in de kazerne in het Waterfort door wanden van steen ..... (255)	950,—	
		Bonaire:		
	e.	het aanschaffen van eene boei met de daarvoor benoodigde ankers en kettingen, zoomede het leggen daarvan op de reede te Kralendijk .. (256).	4 100,—	
				f 7 695,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
(249) f 2 150,—	(250) f 2 300,—	(251) f 2 439,—	Simpsonbaai (a) ..... f 413,—
			Vergrooting van het schoolgebouw te Koolbaai (b) .. 1 180,—
			f 1 593,—
			(a) Voor zoover bekend bedroegen de uitgaven f 113,— meer dan de raming.
			(b) Voor zoover bekend bedroegen de uitgaven f 180,— meer dan de raming.
			(249) Kosten voor:
			Herstelling van het westelijk dak van het melaatschengesticht (St. Eustatius) ..... f 450,—
			Als voren van het dak van een bijgebouw op het erf van den gezaghebber (St. Eustatius) ..... 850,—
(257) 180 000,—	(257) 120 000,—	(258) 200 814,—	Als voren van het dak van de woning van den opzichter van het melaatschengesticht (St. Eustatius) ... 850,—
			f 2 150,—
			(250) Kosten voor:
			Herstelling van het westelijk en zuidelijk dak van de gezaghebberswoning .... f 1 000,—
			Herstelling van het dak van het huis van den gouvernements-geneeskundige en van den vloer boven den regenbak van dat huis, zoomede afdekking van een gedeelte van dien bak met gegalvaniseerd ijzeren platen. 1 300,—
			f 2 300.—
			(251) Overschreden met f 139,—. Uitgegeven werd voor:
			Herstelling van het westelijk en zuidelijk dak van de gezaghebberswoning ..... f 962,—
			Herstelling van het dak van het huis van den gouvernements-geneeskundige en van den vloer boven den regenbak van dat huis zoomede afdekking van een gedeelte van dien bak met gegalvaniseerd ijzeren platen (a) 1 477,—
			f 2 439.—
			(a) De overschrijding ad f 177,— is een gevolg van de prijsstijging der bouwmaterialen.
			(252) Zie de memorie van toelichting bij art. 98*a*.
			(253) Zie de memorie van toelichting bij art. 98*b*.
			(254) Zie de memorie van toelichting bij art. 98*c*.
			(255) Zie de memorie van toelichting bij art. 98*d*.
			(256) Zie de memorie van toelichting bij art. 98*e*.
			(257) Zie de memorie van toelichting bij § 6, 4º.
			(258) De overschrijding ad f 80 814,— is eensdeels een gevolg van de gewijzigde methode van werken en anderdeels van de stijging van prijzen van materialen.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.					Geraamd voor 1918.
		Waterverschaffing.					
99		Kosten van het aanleggen en van het onderhoud van werken in het belang van de waterverschaffing:					
		Curaçao: aanlegkosten	f	17 000,—			
		onderhoudsuitgaven		3 000,—			
					f	20 000,—	
		Bonaire: aanlegkosten	f	125,—			
		onderhoudsuitgaven		175,—			
						300,—	
		St. Martin: aanlegkosten		350,—			
		onderhoudsuitgaven		150,—			
						500,—	
		St. Eustatius: onderhoudsuitgaven				250,—	
							f 21 050,—
99*bis*		Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien (261*a*)					*Memorie.*
100		Baggerwerken:					
	a.	onderhoud van de baggertoestellen en vaartuigen (262)			f	1 100,—	
	b.	arbeidsloonen, materialen en steenkolen voor de baggertoestellen met bijbehoorende onderlossers				4 600,—	
	c.	baggeren met den beugel en verschillende andere maatregelen tot het voorkomen van ophooping van vuil langs de kaden van het Rifwater en het Waaigat				2 700,—	
							8 400,—
		Straat- en kustverlichting.					
101		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen, toelagen en voedergeld of kosten van vervoermiddelen van het personeel bij de straat- en kustverlichting:					
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:					
		Curaçao:					
		1 opzichter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao	f	1 200,—			
		1 hulp-opzichter bij idem		750,—			
					f	1 950,—	
		Aruba:					
		1 opzichter bij den vuurtoren aan de Noordwestpunt	f	900,—			
		1 hulp-opzichter bij idem		500,—			
						1 400,—	
		Bonaire:					
		1 opzichter bij den vuurtoren te Boca-Spelonk	f	750,—			
		1 opzichter bij den vuurtoren te Westpunt		360,—			
		2 hulp-opzichters, een bij den Willemstoren en een te Boca-Spelonk, à f 400		800,—			
						1 910,—	
						5 260,—	
	b.	toelagen:					
		Curaçao:					
		1 bediende bij den vuurtoren op Klein-Curaçao, à f 1 daags (266)	f	365,—			
		1 wachter voor het licht op Curaçao's Westpunt, à f 0,75 daags (266)		273,75			
					f	638,75	
		Aruba:					
		1 opzichter bij den vuurtoren te Cerro Colorado	f	400,—			
		aan den persoon belast met het opsteken van het havenlicht en de straatlantaarns te Oranjestad		300,—			
						700,—	

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.		TOELICHTINGEN.
				(259) Ongebruikt bleef f 8 187,—. Tengevolge van voortdurend gebrek aan werkvolk werd de damaanleg stopgezet.
				(260) Voor zoover bekend is op dezen post f 176,— uitgegeven. Ongebruikt
f 20 000,—	f 20 000,—	(259)	f 11 813,—	bleef f 324, —.
				(261) Voor zoover bekend werd op dezen post f 102,— uitgegeven. Onge-
300,—	300,—		297,—	bruikt bleef f 148,—.
				(261*a*) Zie de memorie van toelichting bij art. 99*bis*.
500,—	500,—	(260)	176,—	(262) Zie noot 220.
				(263) Naar de behoefte werd op dezen post f 433,— minder dan de raming
250,—	250,—	(261)	102,—	uitgegeven.
				(264) Daar de bestelde lamp voor het licht van den vuurturen nog niet is
				ontvangen werden deze opzichters in 1916 niet aangesteld.
				(265) Om dezelfde reden als in noot 264 vermeld bleef het krediet van dezen
1 100,—	1 100,—		1 100,—	post ongebruikt.
4 600,—	4 600,—		4 600,—	(266) Verhoogd met f 91,25 omdat in verband met de verhooging van den
				loonstandaard de thans genoten wordende toelagen te laag zijn.
2 700,—	2 700,—	(263)	2 267,—	
1 200,—	1 200,—		1 200,—	
750,—	750,—		750,—	
900,—	900,—	(264)		
500,—	500,—	(264)		
750,—	750,—		750,—	
360,—	360,—	(265)		
800,—	800,—		800,—	
273,75	274,50		274,—	
182,50	183,—		183,—	
400,—	400,—		400,—	
300,—	300,—		300,—	

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
		Bonaire:				
		1 opzichter bij den vuurtoren ter Lage Westkust	f 100,—			
		1 hulp-opzichter bij den vuurtoren te Westpunt	240,—			
		aan den persoon, belast met het opsteken van het havenlicht en de straatlantaarns te Kralendijk, het schoonhouden der landskantoren en het aanbrengen van drinkwater	200,—			
				f 540,—		
		St. Martin:				
		aan den persoon belast met het opsteken van het havenlicht te Philipsburg	f 120,—			
		aan den persoon belast met het opsteken van de straatlantaarns te Philipsburg	180,—			
				300,—		
		St. Eustatius:				
		aan den persoon belast met het opsteken van de straatlantaarns te Oranjestad		90,—		
		Saba:				
		aan den persoon belast met het opsteken van de straatlantaarns te Bottom		120,—		
					f 2 388,75	
	c.	voedergeld of kosten van vervoermiddelen aan den opzichter bij den vuurtoren te Cerro Colorado (Aruba)			150,—	
					f 7798,75	
					waarvoor gesteld	f 7 799,—
102		Andere uitgaven:				
		Curaçao:				
	a.	voor verlichting van de straten, den havenmond, den ingang van het Schottegat en de bruggen over het Rifwater	f 7 005,—			
	b.	als voren van den vuurtoren aan de St. Annabaai	200,—			
	c.	als voren van den vuurtoren op Klein-Curaçao	700,—			
	d.	als voren van den vuurtoren op Westpunt	200,—			
					8 105,—	
		Aruba: voor straat- en kustverlichting			1 490,—	
		Bonaire: voor straat- en kustverlichting			700,—	
		St. Martin: voor straat- en kustverlichting			350,—	
		St. Eustatius: voor straatverlichting			210,—	
		Saba : voor straatverlichting			180,—	
						11 035,—
		Seinwezen.				
103		Bezoldiging of verlofbezoldiging van den sein- tevens lichtwachter op het fort Amsterdam (St. Martin)				500,—
104		Toelagen aan seinmeesters, seinwachters en hulpseiners op Curaçao:				
		3 seinmeesters, à f 475	f 1 425,—			
		3 seinwachters, à f 360	1 080,—			(276)
		2 hulpseiners, à f 300	600,—			
						3 105,—
105		Licht en verdere benoodigdheden voor den seinposten				370,—
		Haven- en loodswezen.				
106		Bezoldigingen of verlofbezoldigingen en toelagen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst en voor het toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz. en vergoeding voor buitengewone diensten en wegens gemis van inkomsten van de ambtenaren en de beambten bij den haven- en loodsdienst:				
	a.	bezoldigingen of verlofbezoldigingen:				
		Curaçao:				
		1 havenmeester en loods, tevens scheepsmeter	f 3 000,—			
		1 onder-havenmeester en loods	2 500,—			

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 100,—	f 100,—	f 100,—	(267) De overschrijding bedraagt f 5,—. Voor toezicht bij den vuurtoren te Westpunt moest van 1 tot en met 15 Januari 1916 eene vergoeding van f 1,— per dag worden betaald. Met ingang van 16 Januari 1916 werd een tijdelijke hulpopzichter bij den vuurtoren aangesteld onder genot van eene toelage van f 20,— 's maands.
240,—	240,—	(267) 245,—	
200,—	200,—	200,—	(268) Overschreden met f 1 385,—. In het totaal der uitgaven is ook begrepen een bedrag van f 640,—, zijnde de kosten van aanschaffing van twee nieuwe gashouders, tot welke aanschaffing moest worden overgegaan omdat bij de verscheping van de ter aanvulling op te zenden gashouders te veel vertraging wordt ondervonden, en een bedrag van f 300,— voor aanschaffing van reservedeelen voor de lichtboei, welke noodig bleken tengevolge van eene schadevaring. Deze beide bedragen zijn als nog te doene uitgaven opgenomen. De overschrijding is overigens een gevolg van de toegestane verhooging van de vergoeding voor het electrisch verlichten van de straten, in verband met de stijging van den prijs van steenkolen.
120,—	120,—	120,—	
180,—	180,—	180,—	
90,—	90,—	90,—	
120,—	120,—	120,—	
150,—			(269) Ongebruikt bleef f 217,— tengevolge van uitgebleven bestellingen van benoodigdheden voor het licht.
			(270) Deze post was f 180,— te hoog geraamd. Zie noot 238 van den uitgewerkten en toelichtenden staat van de begrooting voor 1917. Hoofdzakelijk tengevolge hiervan bleef f 240,— ongebruikt.
7 005,—	7 005,—	(268) 8 390,—	(271) Ongebruikt bleef f 690,—. De mindere uitgave is hoofdzakelijk hieraan toe te schrijven, dat geen uitgaven voor den nieuwen vuurtoren op Westpunt behoefden te worden gedaan. Zie noot 264.
200,—	200,—	199,—	
700,—	700,—	(269) 483,—	
260,—	380,—	(270) 140,—	
1 490,—	1 490,—	(271) 800,—	(272) Deze post was f 180,— te hoog geraamd. Zie noot 239 van den uitgewerkten en toelichtenden staat van de begrooting voor 1917. Het overschot van f 536,— is voor een deel hieraan toe te schrijven en voor een ander deel aan de omstandigheid, dat geen uitgaven behoefden te worden gedaan voor den nieuwen vuurtoren op Westpunt. Zie noot 265.
700,—	880,—	(272) 344,—	
350,—	350,—	(273) 298,—	
210,—	210,—	(274) 28,—	
180,—	180,—	(275) 340,—	
500,—	500,—	500,—	(273) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 52,— minder dan de raming uitgegeven.
1 350,—	1 350,—	1 350,—	
1 000,—	1 000,—	1 000,—	
600,—	600,—	600,—	(274) Voor zoover bekend werd ten laste van dezen post f 182,— minder dan de raming uitgegeven.
370,—	370,—	377,—	(275) De overschrijding ad f 160,— is een gevolg van den aankoop van zeven nieuwe straatlantaarns ter vervanging van oude, die niet meer konden worden hersteld.
			(276) Tengevolge van de afschaffing van de tijdschoten moest de seinmeester met eene toelage van f 400,— en een seinwachter met eene toelage van f 320,— ieder f 90,— derven als vergoeding voor het lossen dier schoten.
3 000,—	3 000,—	3 000,—	Ter tegemoetkoming hieraan zijn hunne toelagen gelijk gemaakt
2 500,—			

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				Geraamd voor 1918.
		1 hulp-loods aan de St. Anna-baai ..... (277)		1 800,—		
					f 7 300,—	
		Aruba:				
		1 loods te Paardenbaai			400,—	
		Bonaire:				
		1 havenmeester en loods te Kralendijk	f	400,—		
		1 loods ter Lage Westkust		300,—		
					700,—	
		St. Martin:				
		1 havenmeester en loods			600,—	
		St. Eustatius:				
		1 havenmeester en loods			200,—	
		Saba:				
		1 havenmeester en loods			200,—	
					f 9 400,—	
	b.	toelagen:				
		aan den loods te Fuikbaai op Curaçao	f	300,—		
		aan den loods te Paardenbaai op Aruba voor het houden van toezicht op vaartuigen, boeien, meerpalen, enz...		200,—		
		aan de na te noemen loodsen ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst:				
		aan dien te Paardenbaai op Aruba.	f	200,—		
		aan die te Kralendijk en ter Lage Westkust op Bonaire, à f 120 en f 180....		300,—		
		aan dien op St. Martin		300,—		
		aan dien op St. Eustatius		200,—		
		aan dien op Saba		200,—		
				1 200,—		
		aan den machinist voor de loodsmotorboot tevens belast met het doen van herstellingen aan den motor.....		720,—		
					2 420,—	
	c.	vergoeding aan den loods en de hulploodsen aan de St. Anna-baai voor buitengewone diensten	f	1 200,—		
		vergoeding aan den loods te Paardenbaai op Aruba wegens gemis van inkomsten		300,—		
					1 500,—	
					f 13 320,—	
107		Loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz., onderhoud van vaartuigen en verdere daarmede in verband staande uitgaven, kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kosten, zoomede bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen van de waterleiding en kabels van de electrische verlichting:				
	a.	loon van en vergoeding voor buitengewone diensten aan roeiers, enz:				
		loon ..... (280)	f	1 470,—		
		vergoeding ..... (282)		800,—		
					f 2 270,—	
	b.	onderhoud en herstelling van de loodsmotorboot en van de motorboot van den Gouverneur, de waarlooze sloepen en hijschtoestellen en aankoop van petroleum voor de motorbooten			1 260,—	
	c.	kosten van onderhoud en bedrijf van de motorboot voor de havenpolitie en den tol- en loodsdienst in de haven van Willemstad..... (284)			2 000,—	
	d.	kantoorhuur, schrijfbehoeften en andere kleine uitgaven			360,—	
	e.	bijdrage in de kosten van verzekering van in de haven liggende buizen der waterleiding en kabels van de electrische verlichting tegen beschadiging door schepen.....			300,—	
						6 190,—
		Totaal der VIIIste afdeeling....				f 151 238,—
		waarvoor gesteld....				

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
f 1 733,33	f 1 600,—	f 1 600,—	aan de hoogste voor die rangen, en moest billijkheidshalve ook de toelage van f 320,— van den derden seinwachter met f 40,— worden verhoogd.
400,—	400,—	400,—	
	(278) 800,—	(278)	
400,—	400,—	400,—	(277) Geraamd in overeenstemming met den diensttijd van den titularis.
300,—	300,—	300,—	(278) Bezoldiging van den loods te St. Nicolaasbaai, welke betrekking met 1º Januari 1916 is opgeheven.
600,—	600,—	600,—	(279) Toelage aan den loods te St. Nicolaas-baai, ter voorziening in de uitvoering van den loodsdienst. De betrekking van loods aan de St. Nicolaas-baai is met ingang van 1º Januari 1916 opgeheven.
200,—	200,—	200,—	(280) Voor vaste roeiers wordt thans uitgegeven f 1 320,— 's jaars. Voor bijzondere roeiers wordt op een bedrag van f 150,— gerekend.
200,—	200,—	200,—	(281) Op dezen post werd uitgegeven:
300,—			voor roeiers, enz. ..... f 1 422,—
200,—	200,—	200,—	voor vergoeding voor buitengewone diensten ..... 832,—
			f 2 254,—
200,—	200,—	200,—	De overschrijding bedraagt f 634,—.
	(279) 400,—	(279)	
300,—	300,—	300,—	(282) Deze uitgaven werden tot dusver verantwoord op den post ,,loon van roeiers'', welke post niet met een gelijk bedrag doch slechts met f 150,— is verminderd, omdat het krediet daarbij toegestaan telkenjare belangrijk werd overschreden. De raming is gesteld op ongeveer het bedrag dat in 1916 werd uitgegeven. Zie noot 281.
300,—	300,—	300,—	
200,—	200,—	200,—	
200,—	200,—	200,—	
720,—	720,—	720,—	
1 200,—	1 200,—	1 200,—	(283) De overschrijding ad f 883,— is veroorzaakt door de uitgaven voor eene buitengewone herstelling van de loodsmotorboot, waarvan de romp bijna geheel moest worden vernieuwd.
300,—	300,—	300,—	(284) Voor een halfjaar werd voor 1917 hiervoor uitgetrokken een bedrag van f 1 000,—, waarom voor het heele jaar 1918 op een uitgaaf van f 2 000,— wordt gerekend.
			(285) Kosten verbonden aan de aanschaffing van een motorboot voor de havenpolitie en den toldienst in de haven van Willemstad, tevens reserve loodsboot.
1 620,—	1 620,—	(281) 2 254,—	
1 260,—	1 260,—	(283) 2 143,—	
(284) 1 000,—			
360,—	360,—	399,—	
300,—	300,—	300,—	
(285) 10 000,—			
f 324 263,08	f 254 591,90	f 332 949,—	
324 265,—	254 594,—		

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Geraamd voor 1918.
		OVERZICHT.	
		Curaçao	f 126 747,25
		Aruba	7 690,—
		Bonaire	6 450,—
		St. Martin	5 200,—
		St. Eustatius	3 000,—
		Saba	2 150,—
			f 151 237,25
		waarvoor gesteld....	151 238,—
		IXde AFDEELING.	
		Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.	
108		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (286)	f 98 716,—
109		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren (kolonie) (287)	71 109,—
110		Wachtgelden (kolonie) (288)	500,—
111		Onderstanden (kolonie) (290)	3 253,—
112		Toelage aan een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw (kolonie)	200,—
113		Kosten voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen voor die betrekkingen zijn omschreven (kolonie)	10 000,—
		Totaal der IXde afdeeling....	f 183 778,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(286) *Meer* geraamd het pensioen van:
f 296 673,08	f 225 421,90	f 306 359,—	F. A. E. van de Pavert ..... f 600,—
8 340,—	8 740,—	5 925,—	*Minder* geraamd de pensioenen van:
6 750,—	6 630,—	5 930,—	L. W. Mulder ..... f 720,—
5 200,—	6 500,—	6 784,—	J. M. F. S. van Eps ..... 660,—
5 150,—	5 150,—	5 394,—	f 1 380,—
2 150,—	2 150,—	2 557,—	*Minder* .. f 780,—
f 324 263,08	f 254 591,90	f 332 949,—	(287) *Meer* geraamd de pensioenen van:
324 265,—	254 594,—		Wed. Ds. M. H. J. Bosch van Loenen f 1 000,—
			,, W. J. H. B. Gravenhorst 587,50
			,, J. A. Lampe 512,50
			,, E. J. Leckie ..... 675,—
			,, J. M. F. S. van Eps ..... 400,—
			f 3 175,—
			Minder geraamd de pensioenen van:
f 99 496,—	f 103 971,—	f 99 233,—	Wed. J. Basemans ..... f 129,16½
			,, J. F. Kriek 163,50
69 927,—	71 141,—	71 231,—	,, J. Martins ..... 125,—
400,—	*Memorie.*	(289) 773,—	,, M. T. Schotborgh ..... 125,—
3 133,—	3 048,—	3 134,—	,, G. J. Simons ..... 840,—
200,—	200,—	200,—	,, M. F. Vegt ..... 105,—
			Minderjarige kinderen van:
			P. Oudenaller (ged.) ..... 172,—
10 000,—	10 000,—	10 802,—	C. A. Pfanstiel (ged.) 208,33
			H. Treling (ged.) ..... 125,—
			1 992,99½
f 183 156,—	f 188 360,—	f 185 373,—	*Meer* .. f 1 182,00
			(288) *Meer* geraamd het wachtgeld van:
			C. M. Nuboer, kommies der belastingen (ged.) ..... f 100,—
			(289) Wachtgelden van:
			F. de P. Croes ..... f 400,—
			C. M. Nuboer (ged.) ..... 75,—
			Mej. H. G. Peters (ged.) ..... 198,—
			J. C. Groenendijk ..... 100,—
			f 773,—
			(290) *Meer* geraamd de onderstand ad f 120,— van Ignacio La Cruz, oud 69 jaren, die gedurende 15 jaren als straatveger in dienst bij het gouvernement is geweest, thans in behoeftige omstandigheden verkeert en door ouderdom en zwakte verhinderd wordt te werken.

Nummers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1918.
		Xde AFDEELING.		
		Onvoorziene uitgaven.		
114		Onvoorziene uitgaven ..... (291)	f	30 000,—
		ALGEMEEN OVERZICHT.		
		Curaçao	f	610 985,—
		Aruba		63 045,—
		Bonaire		45 760,—
		St. Martin		52 396,—
		St. Eustatius		38 618,—
		Saba		26 139,—
		Kolonie		309 078,—
			f	1 146 021,—
		Iste Afdeeling Algemeen en gewestelijk bestuur	f	144 336,—
		IIde ,, Rechts- en politiewezen		105 112,—
		IIIde ,, Schutterij		375,—
		IVde ,, Geldelijk beheer		145 177,—
		Vde ,, Eeredienst, onderwijs en armenzorg		234 387,—
		VIde ,, Landbouw		26 060,—
		VIIde ,, Burgerlijke geneeskundige dienst		125 558,—
		VIIIste ,, Openbare werken		151 238,—
		IXde ,, Pensioenen, wachtgelden, enz.		183 778,—
		Xde ,, Onvoorziene uitgaven		30 000,—
			f	1 146 021,—

Toegestaan voor 1917.	Toegestaan voor 1916.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1916.	TOELICHTINGEN.
			(291) Zie de memorie van toelichting bij art. 114.
			(292) Zie stuk Nº 8.
f 20 000,—	f 20 000,—	(292) f 43 255,—	
f 760 177,—	f 679 184,—	f 787 393,—	
60 019,—	60 084,—	58 861,—	
44 010,—	44 384,—	42 122,—	
51 285,—	51 458,—	49 418,—	
65 393,—	66 465,—	58 576,—	
26 234,—	26 274,—	25 921,—	
300 456,—	305 160,—	323 725,—	
f 1 307 574,—	f 1 233 009,—	f 1 346 016,—	
f 141 206,—	f 137 396,—	f 141 835,—	
107 912,—	105 903,—	101 288,—	
375,—	375,—	366,—	
139 809,—	149 770,—	121 482,—	
228 994,—	223 345,—	219 079,—	
51 060,—	60 460,—	50 709,—	
110 797,—	92 806,—	149 680,—	
324 265,—	254 594,—	332 949,—	
183 156,—	188 360,—	185 373,—	
20 000,—	20 000,—	43 255,—	
f 1 307 574,—	f 1 233 009,—	f 1 346 016,—	

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ...., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

RAMING DER MIDDELEN.

Nº. 4.

RAMING

DER

MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1918.

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN van de kolonie Curaçao voor het dienstjaar 1918.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	CURAÇAO.	ARUBA.	BONAIRE.	ST. MARTIN (Nederlandsch gedeelte)	ST. EUSTATIUS.	SABA.	GEHEELE KOLONIE.	TOTAAL.
	A. *Belastingen.*								
a.	Invoerrecht	f 200 000,—	f 8 500,—	f 3 200,—	f 5 500,—	f 2 500,—	f 2 200,—		f 221 900,—
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	180 000,—	16 000,—	10 000,—	800,—	3 100,—	1 800,—		211 700,—
c.	Accijns op geslacht	9 000,—	350,—	300,—	350,—	300,—	150,—		10 450,—
d.	Zegelbelasting	9 000,—	1 000,—	650,—	700,—	300,—	200,—		11 850,—
e.	Overdrachtsbelasting	6 000,—	150,—	250,—	200,—	100,—	25,—		6 725,—
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	900,—							900,—
g.	Grondbelasting	46 000,—	4 500,—	3 800,—	1 600,—	850,—	750,—		57 500,—
h.	Gebruiksbelasting	23 000,—	800,—	600,—	600,—	250,—	275,—		25 525,—
i.	Inkomstenbelasting	50 000,—	900,—	600,—	550,—	500,—	200,—		52 750,—
j.	Successiebelasting	10 000,—			200,—				10 200,—
k.	Vergunningsrecht	14 500,—	1 250,—	800,—	200,—	180,—	250,—		17 180,—
l.	Hondenbelasting	900,—	250,—	175,—	100,—	100,—	30,—		1 555,—
m.	Petroleum raffinaderijbelasting	*Memorie.*							*Memorie.*
		f 549 300,—	f 33 700,—	f 20 375,—	f 10 800,—	f 8 180,—	f 5 880,—		f 628 235,—
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*								
a.	Landbouw-opbrengsten	f 400,—	f	f 300,—	f	f 400,—	f	f	f 1 100,—
b.	Boeten	700,—	50,—	25,—	25,—	25,—	25,—		850,—
c.	Inkomsten van de posterij	23 000,—	1 000,—	1 100,—	1 300,—	950,—	1 200,—		28 550,—
d.	Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas:								
	wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen f 8 000,—								
	wegens loon van den hypotheekbewaarder 500,—		200,—	450,—	100,—	25,—	25,—		
	wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand 150,—		75,—	50,—	25,—	25,—	25,—		9 650,—
		8 650,—							
e.	Huur van opslagplaatsen	4 500,—	200,—	50,—		25,—			4 775,—
f.	Uitvoerrecht van mijnproducten	35 000,—	1 500,—						36 500,—
g.	Schoolgelden	11 700,—					40,—		11 740,—
h.	Registratierecht	400,—	100,—	60,—	60,—	50,—	25,—		695,—
i.	Huur van landsgronden en eigendommen	7 000,—	6 000,—	3 500,—		700,—			17 200,—
j.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	1 500,—	4 700,—	100,—		2 500,—			8 800,—
k.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie	4 500,—	600,—	350,—					5 450,—
l.	Inkomsten van de vleeschhal	2 000,—							2 000,—
m.	Inkomsten van de Curaçaosche bank:								
	aandeel in de zuivere winst f 20 000,—								
	teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank 3 429,—								
		23 429,—							23 429,—
n.	Concessierechten:								
	voor de bruggen over de haven en het Waaigat f 450,—								
	voor de electrische werken 200,—								
		650,—							
	voor het delven van goud, zilver en koper		900,—						1 550,—
o.	Terugbetaling door de telegraafkabel-maatschappij van gelden, ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen	5 000,—							5 000,—
p.	Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen	1 000,—							1 000,—
q.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo	*Memorie.*							*Memorie.*
r.	Uitvoerrecht op zout				1 500,—				1 500,—
s.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw					7 000,—			7 000,—
t.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.					1 100,—			1 100,—
u.	Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba						25,—		25,—
v.	Loodsgelden	60 000,—	50,—	75,—					60 125,—
w.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen							33 500,—	33 500,—
x.	Terruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank							2 400,—	2 400,—
y.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten							800,—	800,—
z.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor voor den industrieelen eigendom							200,—	200,—
aa.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels							600,—	600,—
bb.	Huur van het ploegwerktuig	750,—							750,—
cc.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst	1 500,—							1 500,—
dd.	Alle andere ontvangsten	6 000,—	500,—	500,—	100,—	250,—	25,—		7 375,—
		f 197 679,—	f 15 875,—	f 6 560,—	f 3 110,—	f 13 050,—	f 1 390,—	f 37 500,—	f 275 164,—
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*								
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen								f 242 622,—
	OVERZICHT.								
	Belastingen	f 549 300,—	f 33 700,—	f 20 375,—	f 10 800,—	f 8 180,—	f 5 880,—		f 628 235,—
	Inkomsten van onderscheiden aard	197 679,—	15 875,—	6 560,—	3 110,—	13 050,—	1 390,—	f 37 500,—	275 164,—
		f 746 979,—	f 49 575,—	f 26 935,—	f 13 910,—	f 21 230,—	f 7 270,—	f 37 500,—	f 903 399,—

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ...., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

TOELICHTING VAN DE RAMING DER MIDDELEN.

Nº 5.

TOELICHTING

VAN DE

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN

VAN DE

KOLONIE CURAÇAO

VOOR HET DIENSTJAAR

1918.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR		
		1918.	1917.	1916.
	A. *Belastingen.*			
a.	Invoerrecht (1)	f 221 900,—	f 192 500,—	f 182 400,—
b.	Accijns op gedistilleerd, wijn en bier (2)	211 700,—	146 900,—	145 200,—
c.	Accijns op geslacht (3)	10 450,—	10 925,—	10 375,—
d.	Zegelbelasting (4)	11 850,—	11 440,—	11 420,—
e.	Overdrachtsbelasting (5)	6 725,—	6 325,—	5 765,—
f.	Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed (6)	900,—	900,—	900,—
g.	Grondbelasting (7)	57 500,—	55 900,—	54 600,—
h.	Gebruiksbelasting (8)	25 525,—	20 575,—	17 575,—
i.	Inkomstenbelasting (9)	52 750,—	28 450,—	23 730,—
j.	Successiebelasting (10)	10 200,—	10 300,—	10 375,—
k.	Vergunningsrecht (11)	17 180,—	17 230,—	17 830,—

Opbrengst in 1916.	Gemiddelde opbrengst over 1914—1916.		TOELICHTINGEN.
f 191 216,—	f 177 979,—	(1)	Ondanks de abnormale tijden bracht dit middel op Curaçao meer op dan de raming. Op de eilanden Aruba, St. Martin, St. Eustatius en Saba bleef de opbrengst beneden de raming terwijl op Bonaire de opbrengst vrijwel gelijk was aan de raming. Voor Curaçao is de raming verhoogd met f 30 000,— op de gronden in de memorie van toelichting vermeld, en voor Bonaire met f 200,— in verband met de jongste belastingverhooging. Voor St. Martin en Saba is de raming respectievelijk met f 500,— en f 300,— verlaagd in verband met de opbrengst 1914/1916. Van de jongste verhooging van het invoerrecht wordt voor deze eilanden geen noemenswaardige verhooging van de opbrengst van dit middel verwacht.
140 485,—	134 279,—	(2)	De opbrengst bleef beneden de raming, aangezien het middel op Aruba, St. Eustatius en Saba minder opbracht dan verwacht werd. De hooge inkoopsprijzen en vrachten hebben het verbruik van gedistilleerd op die eilanden zeer gedrukt. Op Curaçao, Bonaire en St. Martin viel de opbrengst eenigszins mee. In verband met de jongste belastingverhooging is de raming voor Curaçao, Aruba, Bonaire en St. Martin respectievelijk met f 60 000,—, f 1 000,—, f 4 000, — en f 200,— verhoogd, terwijl voor St. Eustatius de raming van 1917 voor 1918 is behouden, in verband met de opbrengst 1914/1916 en voor Saba de raming met f 400, — is verlaagd, omdat de gezaghebber verwacht, dat het gebruik van gedistilleerd, tengevolge van de belastingverhooging, aanmerkelijk zal afnemen. De verhooging voor Aruba met slechts f 1 000,— is in verband met de opbrengst 1915/1916.
10 060,—	9 656,—	(3)	Tengevolge van het wegblijven van verschillende stoomschepen die gewoon waren zich op Curaçao te voorzien van versch vleesch, bracht het middel op dit eiland minder op dan de raming. Op de andere eilanden viel de opbrengst mee. In verband met de opbrengst in de laatste jaren is de raming voor Curaçao f 500,— lager en voor St. Eustatius f 25,— hooger gesteld.
12 793,—	11 904,—	(4)	De opbrengst is van wisselvalligen aard. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor Curaçao en St. Eustatius verhoogd met respectievelijk f 500,— en f 50,— en voor St. Martin en Saba verlaagd met respectievelijk f 100,— en f 40,—.
5 732,—	6 965,—	(5)	De opbrengst is van wisselvalligen aard. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor Curaçao verhoogd met f 500,— en voor St. Martin verlaagd met f 100,—.
4 749,—	2 025,—	(6)	De buitengewoon hooge opbrengst van dit wisselvallig middel is te danken aan den verkoop van de op Curaçao opgeslagen lading van het aan de kust van dit eiland in 1915 gestrande Italiaansche stoomschip „Bologna".
55 262,—	53 161,—	(7)	Hoofdzakelijk tengevolge van het inhalen van achterstand op Curaçao, bracht dit middel meer op dan de raming. Op St. Martin bleef de opbrengst belangrijk beneden de raming. De raming is voor Curaçao met f 2 000,— verhoogd met het oog op enkele in aanbouw zijnde werken en voor St. Martin, op voorstel van den gezaghebber, met f 400,— verlaagd, in verband met de opbrengst in 1916.
19 289,—	18 390,—	(8)	Tengevolge van het verhuren van leegstaande huizen en de toeneming van het aantal automobielen, bracht dit middel op Curaçao meer op dan de raming. Op Aruba, Bonaire en St. Martin bleef de opbrengst beneden de raming. Voor Curaçao is de raming met f 5 000,— verhoogd in verband met de stijging der huurprijzen van woonhuizen. Op voorstel van de respectieve gezaghebbers zijn de ramingen voor Aruba en Bonaire behouden en is de raming voor St. Martin f 50,— lager gesteld.
27 719,—	26 185,—	(9)	Hoofdzakelijk tengevolge van de toeneming van het aantal belastingschuldigen op Curaçao bracht dit middel meer op dan de raming. Op Aruba en Bonaire bleef de opbrengst beneden de raming omdat zij, vooral voor Aruba, te hoog was. Voor 1918 is de raming voor Curaçao, St. Martin, St. Eustatius en Saba verhoogd met respectievelijk f 24 000,—, f 100,—, f 150,— en f 50,— in verband met de belastingverhooging. Voor Curaçao is ook rekening gehouden met den verbeterenden economischen toestand der bevolking.
12 111,—	11 258,—	(10)	De opbrengst is van wisselvalligen aard. De raming voor 1918 is f 100,— lager gesteld, omdat ook voor Aruba, waar dit middel zelden iets opbrengt, geen ramingscijfer is vermeld.
17 525,—	17 370,—	(11)	De opbrengst is wisselvallig van aard. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor St. Martin f 50,— lager gesteld.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1918.	RAMING VOOR 1917.	RAMING VOOR 1916.
l.	Hondenbelasting (12)	f 1 555,—	f 1 600,—	f 1 885,—
m.	Petroleum raffinaderijbelasting (13)	*Memorie.*	*Memorie.*	
		f 628 235,—	f 503 045,—	f 482 055,—
	B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*			
a.	Landbouwopbrengsten (14)	f 1 100,—	f 1 150,—	f 1 600,—
b.	Boeten (15)	850,—	1 150,—	1 135,—
c.	Inkomsten van de posterij (16)	28 550,—	30 800,—	31 075,—
d.	Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas: (17)			
	wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen ... f 8 800,—			
	wegens loon van den hypotheekbewaarder op Curaçao ... ,, 500,—			
	wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den Burgerlijken Stand ... ,, 350,—			
		9 650,—	8 300,—	7 300,—
e.	Huur van opslagplaatsen (18)	4 775,—	2 980,—	2 830,—
f.	Uitvoerrecht van mijnproducten (19)	36 500,—	36 500,—	37 000,—
g.	Schoolgelden (20)	11 740,—	11 775,—	11 075,—
h.	Registratierecht (21)	695,—	715,—	675,—
i.	Huur van landsgronden en eigendommen (22)	17 200,—	15 250,—	14 900,—
j.	Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten (23)	8 800,—	5 000,—	2 300,—

Opbrengst in 1916.	Gemiddelde opbrengst over 1914–1916.		TOELICHTINGEN.
f 1 443,—	f 1 504,—	(12)	De opbrengst is wisselvallig van aard. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor Curaçao en St. Martin verlaagd met respectievelijk f 100, — en f 20,— en voor Bonaire en St. Eustatius verhoogd met respectievelijk f 35,— en f 40,—.
		(13)	Dit middel moet alsnog voor memorie worden geraamd omdat niet met zekerheid kan worden gezegd, wanneer met het raffineeren een aanvang zal worden gemaakt.
f 498 384,—			
f 1 143,—	f 1 058,—	(14)	Hoofdzakelijk doordat de exploitatie van domeingronden op St. Eustatius gestaakt is bleef de opbrengst van dit middel beneden de raming. In verband met de opbrengst in 1916 is de raming voor St. Eustatius f 100,— lager en die voor Bonaire f 50,— hooger gesteld.
921,—	928,—	(15)	De opbrengst van dit middel is van wisselvalligen aard. In verband met de opbrengst 1914/1916 is voor Curaçao de raming met f 300,— verlaagd.
27 301,—	29 472,—	(16)	Tengevolge van de verlaging van het brievenport tusschen de Vereenigde Staten van Noord Amerika en de kolonie bracht dit middel minder op dan de raming. In verband met de opbrengst in 1916 is de raming voor Curaçao, St. Martin en Saba respectievelijk met f 2 000,—, f 200,— en f 100,— verlaagd, terwijl voor St. Eustatius de raming, in verband met de opbrengst 1914/1916 f 50,— hooger is gesteld.
9 612,—	8 587,—	(17)	Hoofdzakelijk doordat op Curaçao wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen meer werd ontvangen dan verwacht werd, bracht dit middel meer op dan de raming. In verband met de opbrengst in 1916 is de raming van de ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in-, door- en uitvoer van goederen voor Curaçao f 1 000,— hooger gesteld. Voor Bonaire, waar de opbrengst tengevolge van abnormale tijdsomstandigheden, beneden de raming bleef, is de raming van 1917, op voorstel van den gezaghebber, voor 1918 behouden. In de raming van dit middel is, naar aanleiding van de verordening van 26 Juni 1916, P. B. 1916, N°. 56, voor 1918 opgenomen een ontvangst wegens kosten van dienstverleening van de ambtenaren en hulpambtenaren van den burgerlijken stand. De vermoedelijke ontvangst is geraamd: voor Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en Saba op respectievelijk f 150,—, f 75,— f 50,— f 25,— f 25,— en f 25,—.
3 539,—	3 255,—	(18)	De wisselvallige opbrengst van dit middel was hooger dan verwacht werd. Voor Curaçao is de raming verhoogd met f 1 800,— omdat thans, door het aanhuren van een tweede geschikte opslagplaats, over meer ruimte kan worden beschikt voor het opslaan van goederen. Voor St. Eustatius is, in verband met de opbrengst 1914/1916, de raming met f 5,— verlaagd.
7 851,—	12 630,—	(19)	De opbrengst bleef verre beneden de raming omdat wegens den Europeeschen oorlog de uitvoer van mijnproducten zoo goed als geheel gestremd werd. De raming van 1917 is speculatief voor 1918 behouden.
11 070,—	11 515,—	(20)	De opbrengst is zoo goed als gelijk aan de raming. Aangezien dit middel op St. Martin in 1915 en in 1916 niets heeft opgebracht, is voor dat eiland voor 1918 geen ramingscijfer vermeld. Voor Saba is de raming, in verband met de opbrengst 1914/1916 verlaagd met f 10,—.
673,—	697,—	(21)	De opbrengst was zoo goed als gelijk aan de raming. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor Bonaire en St. Martin verlaagd met f 15,— en f 15,— en voor St. Eustatius verhoogd met f 10,—.
15 891,—	14 509,—	(22)	De hoogere opbrengst is hoofdzakelijk te danken aan het inhalen van achterstand op Curaçao en Aruba. Op St. Eustatius bleef de opbrengst beneden de raming tengevolge van het onverhuurd staan van enkele eigendommen. De raming voor 1918 is voor Curaçao, Aruba en St. Eustatius respectievelijk f 500,—, f 1 000,— en f 450,— hooger gesteld; voor Curaçao in verband met de opbrengst 1914/1916, voor Aruba in verband met de opbrengst in 1916 en voor St. Eustatius in verband met de thans in huur uitgegeven perceelen.
3 935,—	2 927,—	(23)	Hoofdzakelijk doordat op Aruba de terugbetaling van aloë-voorschotten meer bedroeg dan verwacht werd, was de opbrengst van dit middel hooger dan de raming. De raming voor Aruba en Bonaire is gesteld op het bedrag dat in 1918 volgens overkomsten moet worden betaald. Voor St. Eustatius is de raming gelijk aan het bedrag, dat door de Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen in 1918 aan rente moet worden betaald, ter zake van aan haar verleende voorschotten.

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1918.	Raming voor 1917.	Raming voor 1916.
k.	Opbrengst van de posten voor draadlooze telegrafie (24)	f 5 450,--	f 5 050,--	f 4 200,—
l.	Inkomsten van de vleeschhal (25)	2 000,--	1 800,--	1 700,--
m.	Inkomsten van de Curaçaosche bank: (26) aandeel in de zuivere winst..... f 20 000,— teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank..... ..... ,, 3 429,—	23 429,—	18 429,—	15 429,—
n.	Concessierechten: (27) voor de bruggen over de haven en over het Waaigat.. f 450,— voor de electrische werken..... ,, 200,— voor het delven van goud, zilver en koper..... ,, 900,—	1 550,—	1 550,--	2 250,—
o.	Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen (28)	5 000,—	*Memorie.*	*Memorie.*
p.	Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen (29)	1 000,--	1 000,—	1 000,—
q.	Onzuivere opbrengst van het huis en erf N° 6 aan de Werfstraat op Scharloo (30)	*Memorie.*	*Memorie.*	*Memorie.*
r.	Uitvoerrecht van zout (31)	1 500,—	2 000,—	2 000,—
s.	Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw (32)	7 000,—	7 000,--	7 000,—
t.	Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz. (33)	1 100,—	1 100,—	1 100,--
u.	Opbrengst van de telefonische verbinding op Saba (34)	25,—	25,—	20,—
v.	Loodsgelden (35)	60 125,—	60 125,—	35 305,—
w.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen (36) ..	33 500,—	32 500,—	32 000,—
x.	Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank (37)	2 400,—	2 400,—	3 000,—

Opbrengst in 1916.	Gemiddelde opbrengst over 1914—1916.		TOELICHTINGEN.
f 5 731,—	f 5 319,—	(24)	De opbrengst van dit middel is op Curaçao stijgende. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming voor Curaçao verhoogd met f 500,— en voor Aruba verlaagd met f 100,—. De raming voor Bonaire voor 1917 is, niettegenstaande de lage opbrengst in 1916, voor 1918 behouden omdat de gezaghebber die lage opbrengst toeschrijft aan abnormale tijdsomstandigheden.
2 135,—	2 025,—	(25)	De opbrengst in 1916 was hooger dan verwacht werd. In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming verhoogd met f 200,—.
29 025,—	27 299,—	(26)	De winst van de Curaçaosche Bank over 1915 was grooter, dan verwacht werd en bedroeg f 25 405,26½. De terugbetaling van door de koloniale kas bestreden kosten van de bank bedroeg f 3 620,39. In verband met de opbrengst 1915/1916 is de raming voor 1918 verhoogd, voorzichtigheidshalve slechts met f 5 000,—.
1 219,—	1 622,—	(27)	Hoofdzakelijk doordat voor concessierecht voor het delven van goud, zilver en koper op Aruba slechts f 506,— moest worden betaald, daar de werkzaamheden, in verband met den Europeeschen oorlog tijdelijk gestaakt zijn, bracht dit middel minder op dan de raming.
26 720,—	8 907,—	(28)	De uitkeering die aan de koloniale kas moest worden gedaan bedroeg: over 1914 ..... f 2 339,— over 1915 ..... ,, 24 381,— f 26 720,— In verband hiermede is dit middel voor 1918 niet voor memorie geraamd maar is daarvoor een ramingscijfer vermeld, dat, voorzichtigheidshalve, op slechts f 5 000,— is gesteld.
1 196,—	1 161,—	(29)	De opbrengst is meer dan de raming omdat ook leermiddelen werden verkocht uit den voorraad in het magazijn aanwezig, en omdat de leermiddelen met 25% verhooging verkocht worden tot dekking van onkosten, enz.
1 203,—	1 221,—	(30)	Tegenover deze opbrengst staat een gelijk bedrag in uitgaaf wegens uitkeering aan de armenkassen der verschillende godsdienstige gemeenten en kosten van onderhoud.
678,—	895,—	(31)	De uitvoer van zout is op St. Martin beneden de verwachting gebleven. De raming voor 1918 is verlaagd met f 500,—, in verband met de opbrengst in de laatste jaren.
1 779,—	2 151,—	(32)	In 1916 werd terugbetaald het saldo van verleende voorschotten en het bedrag dat in 1916 in voorschot werd gegeven. Het bedrag der raming is gelijk aan dat op de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor kosten tot aanmoediging van den katoenbouw op St. Eustatius.
733,—	511,—	(33)	In 1916 werd terugbetaald het saldo der verschuldigde bewerkingskosten en de bewerkingskosten van de in 1916 bewerkte katoen. Het bedrag der raming is gelijk aan dat op de begrooting van uitgaven uitgetrokken voor bedrijfskosten van het katoenhuis, enz. op St. Eustatius.
9,—	13,—	(34)	De opbrengst bleef beneden de raming omdat de telefonische verbinding in 1916 gedurende geruimen tijd verbroken is geweest.
30 734,—	32 324,—	(35)	De opbrengst bleef beneden de raming hoofdzakelijk tengevolge van het wegblijven van Curaçao van vele stoomschepen, in verband met den Europeeschen oorlog. De raming van 1917 is speculatief voor 1918 behouden.
32 000,—	33 486,—	(36)	In verband met de opbrengst 1914/1916 is de raming met f 1 000,— verhoogd. Uit gebrek aan gegevens is het ramingscijfer van 1916 aangenomen als dat der opbrengst in dat jaar.
2 762,—	2 511,—	(37)	In 1916 werd door de koloniale postspaarbank het saldo afbetaald van de door haar aan de koloniale kas verschuldigde gelden, welk saldo kleiner was dan bij het doen der raming voor 1916 verwacht werd, omdat de bank in 1915 een grooter bedrag afbetaalde dan waarop gerekend was. De raming voor 1918 is gesteld naar de voor dat jaar geraamde uitgaven; te weten: Bezoldiging van een klerk op Curaçao ..... f 1 300,— Toelagen aan de personen, belast met de werkzaamheden van de postspaarbank op de andere eilanden ..... 800,— Benoodigdheden voor de postspaarbank ..... 300,— f 2 400,—

Letters.	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Raming voor 1918.	Raming voor 1917.	Raming voor 1916.
y.	Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten (38)	f 800,—	f 750,—	f 750,—
z.	Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelsmerken door het hulpkantoor van den industrieelen eigendom (39)	200,—	100,—	100,—
aa.	Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels (40)	600,—	250,—	250,—
bb.	Huur van het ploegwerktuig (41)	750,—	75,—	
cc.	Ontvangsten van den openbaren gezondheidsdienst (42)	1 500,—	1 500,—	
dd.	Alle andere ontvangsten (43)	7 375,—	6 875,—	6 350,—
	Opbrengst van den verkoop van plantzaad (44)		1 000,—	1 000,—
	Opbrengst van den verkoop van het stoomschip „Prinses Juliana"...			100 000,—
		f 275 164,—	f 257 149,—	f 323 344,—
	C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*			
	Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen	f 242 622,—	f 547 380,—	f 427 610,—
	VERZAMELING.			
	Belastingen	f 628 235,—	f 503 045,—	f 482 055,—
	Inkomsten van onderscheiden aard.....	275 164,—	257 149,—	323 344,—
		f 903 399,—	f 760 194,—	f 805 399,—
	OVERZICHT.			
	Curaçao.....	f 746 979,—	f 613 454,—	f 558 754,—
	Aruba.....	49 575,—	46 500,—	45 300,—
	Bonaire	26 935,—	22 515,—	22 850,—
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte).....	13 910,—	15 645,—	15 530,—
	St. Eustatius.....	21 230,—	18 035,—	18 620,—
	Saba	7 270,—	8 045,—	8 245,—
	Geheele Kolonie.....	37 500,—	36 000,—	136 100,—
		f 903 399,—	f 760 194,—	f 805 399,—

Opbrengst in 1916.	Gemiddelde opbrengst over 1914—1916.		TOELICHTINGEN.
f 1 010,—	f 799,—	(38)	Op Curaçao bedroegen de terugbetalingen slechts ..... f 258,— Op Aruba werd terugbetaald .. .. 752,— f 1 010,— De opbrengst van het middel bedroeg meer dan de raming, die, met het oog op de ongeregelde terugbetaling, laag was gesteld. Voor 1918 is de raming met f 50,— verhoogd, in verband met de opbrengst 1914/1916.
200,—	200,—	(39)	De opbrengst is van wisselvalligen aard. De raming voor 1918 is gesteld op het bedrag der opbrengst in 1916.
630,—	630,—	(40)	De opbrengst is wisselvallig van aard. De raming voor 1918 is gesteld op ongeveer het bedrag der opbrengst in 1916.
		(41)	De raming is verhoogd met f 675,—. De raming van 1917 was berekend voor een kleiner werktuig dan het aangeschafte.
		(42)	Dit middel is voor het eerst voor 1917 geraamd.
9 893,—	12 608,—	(43)	De opbrengst is van wisselvalligen aard. In verband met de opbrengst van de laatste jaren is de raming voor Curaçao verhoogd met f 600,— en voor St. Martin verlaagd met f 100,—.
354,—	686,—	(44)	In 1916 is de in magazijn aanwezige voorraad mais, die in vorige jaren voor plantzaad was aangekocht, en daarvoor niet meer geschikt was, verkocht. Voor 1918 wordt dit middel niet geraamd. Zie de memorie van toelichting bij § 6, 3°.
100 000,—	100 000,—		
f 329 947,—			
f 427 610,—			
f 498 384,—			
329 947,—			
f 828 331,—			
f 604 336,—			
34 752,—			
22 437,—			
12 051,—			
11 000,—			
7 153,—			
136 602,—			
f 828 331,—			

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ...., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

STAAT DER INKOMSTEN VAN DE KOLONIE GEDURENDE DE JAREN 1912—1916.

Nº 6.

STAAT

vermeldende de opbrengst der middelen en inkomsten van de kolonie Curaçao over de jaren 1912—1916. (1)

(1) De cijfers over de jaren 1914, 1915 en 1916 zijn nog niet vastgesteld.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.
Curaçao.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	f 158 492	f 163 857	f 157 969	f 144 593	f 173 043
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	111 232	125 447	114 619	101 618	120 308
Accijns op geslacht	9 662	7 300	7 927	7 750	8 425
Zegelbelasting	8 530	12 448	8 729	8 316	9 788
Overdrachtsbelasting	19 889	112 572	5 850	7 611	4 955
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed.	1 004	1 024	529	798	4 749
Grondbelasting	40 415	42 982	41 347	43 329	44 135
Gebruiksbelasting	14 776	14 932	14 945	16 169	17 250
Inkomstenbelasting	20 807	20 901	23 144	23 040	25 756
Successiebelasting	17 090	22 716	11 415	8 390	12 110
Vergunningsrecht	15 325	14 612	14 493	14 496	14 756
Hondenbelasting	1 482	1 170	1 022	840	732
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouw-opbrengsten	1 158		399	530	358
Boeten	893	1 297	897	637	738
Inkomsten van de posterij	69 887	27 919	24 729	24 419	22 003
Ontvangsten ten behoeve van de koloniale kas	6 327	7 288	7 049	7 699	9 004
Bergloon van petroleum en andere licht ontvlambare oliën	83	164	(2)		
Huur van opslagplaatsen	2 602	2 568	2 840	2 773	3 413
Uitvoerrecht van mijnproducten		2 001	7 098	16 171	7 812
Schoolgelden	11 204	12 052	11 646	11 729	11 031
Registratierecht	378	492	381	396	380
Huur van landsgronden en eigendommen.	4 353	6 953	8 020	6 463	6 301
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	1 057	2 884	989	1 062	1 550
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie	2 225	3 367	3 927	4 390	4 909
Inkomsten van de vleeschhal	1 965	1 704	1 960	1 979	2 135
Inkomsten van de Curaçaosche Bank	12 000	12 000	12 000	40 871	29 025
Concessierechten	595	1 524	650	437	713
Terugbetaling door de telegraafkabelmaatschappij van gelden, ter zake van den haar verleenden waarborg uit de koloniale kas ontvangen					26 720
Opbrengst van den verkoop van leermiddelen aan leerlingen van de Hendrik- en Wilhelminascholen.		906	1 280	1 008	1 196
Opbrengst van den verkoop van plantzaad			142	1 562	354
Onzuivere opbrengst van het huis en erf N°. 6 aan de Werfstraat op Scharloo			1 316	1 145	1 203
Loodsgelden	34 427	34 461	34 557	31 379	30 692
Alle andere ontvangsten	13 339	4 770	7 901	16 286	8 792
Aruba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	9 627	8 531	8 142	7 023	5 617
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	13 819	15 829	15 000	9 386	9 509
Accijns op geslacht	357	336	590	345	429
Zegelbelasting	919	990	1 126	1 065	1 185
Overdrachtsbelasting	175	118	197	198	283
Belasting op openbare verkoopingen van roerend	34				
Grondbelasting	2 311	5 206	3 561	2 268	4 058
Gebruiksbelasting	739	1 062	985	369	476
Inkomstenbelasting	995	1 203	1 103	572	433
Successiebelasting				285	
Vergunningsrecht	1 272	1 287	1 288	1 279	1 281
Hondenbelasting	261	276	243	228	279
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	22	51	71	20	95
Inkomsten van de posterij	1 051	1 083	1 071	1 098	930
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	240	160	148	159	208
Huur van opslagplaatsen	344	195	249	174	100
Uitvoerrecht van mijnproducten	13 029	9 863	4 111	2 659	39
Registratierecht	110	134	118	144	115
Huur van landsgronden en eigendommen	3 507	5 091	4 849	3 067	5 847
Afbetaling op verleende voorschotten voor landbouw.				969	2 285

(2) Dit middel wordt thans verantwoord onder „Huur van opslagplaatsen".

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie...	f 788	f 784	f 741	f 580	f 546
Concessierechten	2 029	8 137	1 434	1 126	506
Loodsgelden	424	328	134	37	31
Alle andere ontvangsten	403	512	596	276	500
Bonaire.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 619	2 887	2 946	2 360	3 077
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	5 848	5 690	6 991	4 001	6 339
Accijns op geslacht	295	306	354	298	305
Zegelbelasting	596	692	662	572	653
Overdrachtsbelasting	93	1 013	244	291	242
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	44				
Grondbelasting	2 711	3 681	3 625	3 489	3 819
Gebruiksbelasting	466	640	522	510	451
Inkomstenbelasting	657	732	553	477	500
Successiebelasting					
Vergunningsrecht	883	804	787	832	864
Hondenbelasting	78	120	177	135	189
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouw-opbrengsten	539	60	130	221	304
Boeten	20	19	42	10	38
Inkomsten van de posterij	1 237	1 288	1 241	1 157	1 019
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	407	446	504	310	280
Huur van opslagplaatsen	50	26	102	43	3
Registratierecht	73	95	60	47	62
Huur van landsgronden en eigendommen	2 136	3 398	2 586	2 160	3 479
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en damaanleg en afbetaling op die voorschotten					100
Opbrengst van den post voor draadlooze telegrafie...	461	435	305	282	276
Loodsgelden	75	77	80	52	11
Alle andere ontvangsten	472	1 103	991	329	426
St. Martin (Nederlandsch gedeelte).					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	5 886	6 031	5 507	4 812	5 194
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	694	690	424	776	863
Accijns op geslacht	379	354	331	422	392
Zegelbelasting	905	817	700	652	691
Overdrachtsbelasting	470	634	196	174	42
Belasting op openbare verkoopingen van roerend goed	39				
Grondbelasting	1 547	2 519	1 665	1 878	1 571
Gebruiksbelasting	559	872	566	775	518
Inkomstenbelasting	484	427	413	465	426
Successiebelasting	180	220	1 376	197	1
Vergunningsrecht	330	234	234	216	180
Hondenbelasting	141	147	123	84	60
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	38	15	18	45	6
Inkomsten van de posterij	1 653	1 641	1 481	1 312	1 208
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in- door- en uitvoer van goederen	97	70	111	83	65
Huur van opslagplaatsen	5	12			
Schoolgelden	10	21	23		
Registratierecht	106	81	71	58	62
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	1 055	2 063			
Uitvoerrecht van zout	388	739	1 171	837	678
Loodsgelden	7				
Alle andere ontvangsten	59	212	121	296	94
St. Eustatius.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 358	2 404	2 514	2 506	2 127

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	f 3 271	f 3 117	f 2 969	f 2 938	f 1 797
Accijns op geslacht	225	250	288	326	345
Zegelbelasting	222	216	380	309	262
Overdrachtsbelasting	66	47	216	102	63
Grondbelasting	1 181	1 017	830	705	939
Gebruiksbelasting	293	225	198	258	315
Inkomstenbelasting	400	284	331	426	409
Successiebelasting					
Vergunningsrecht	154	202	189	205	192
Hondenbelasting	69	48	72	75	132
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Landbouw.opbrengsten	1 228	1 492	594	157	481
Boeten	35		41	21	44
Inkomsten van de posterij	749	886	1 005	915	965
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	42	21	21	16	32
Huur van opslagplaatsen	48	21	21	24	23
Registratierecht	15	18	57	58	39
Huur van landsgronden en eigendommen	186	186	401	79	258
Rente van verleende voorschotten voor landbouw en afbetaling op die voorschotten	580	609			
Afbetaling op verleende voorschotten tot aanmoediging van den katoenbouw		6 656	4 415	259	1 779
Inkomsten van het katoenhuis en verzending van katoenvezel en zaad, enz.		1 129	667	134	733
Loodsgelden					
Alle andere ontvangsten	554	212	1 082	57	65
Saba.					
A. *Belastingen.*					
Invoerrecht	2 711	2 740	2 157	2 196	2 158
Accijns op gedistilleerd, wijn en bier	1 985	2 762	1 796	1 832	1 669
Accijns op geslacht	197	145	127	149	164
Zegelbelasting	210	283	208	202	214
Overdrachtsbelasting	12	15	17	67	147
Grondbelasting	574	680	753	772	740
Gebruiksbelasting	284	274	266	321	279
Inkomstenbelasting	159	188	144	166	195
Successiebelasting					
Vergunningsrecht	330	367	318	246	252
Hondenbelasting	36	54	27	42	51
B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*					
Boeten	114	76	12	50	
Inkomsten van de posterij	1 469	1 411	1 439	1 249	1 176
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij den in–, door– en uitvoer van goederen	31	39	22	28	23
Schoolgelden	51	51	40	35	39
Registratierecht	18	22	16	11	15
Huur van landsgronden en eigendommen					6
Opbrengst van de telephonische verbinding	24	20	14	15	9
Loodsgelden					
Alle andere ontvangsten	28	21	40	48	16
Geheele Kolonie.					
Inkomsten van onderscheiden aard.					
Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	32 619	32 113	34 936	33 521	32 000
Teruggave van door de koloniale kas bestreden kosten van de koloniale postspaarbank	3 366	3 898		4 772	2 762
Terugbetaling van verleende visscherijvoorschotten		1 274	747	641	1 010
Inkomsten van den stoomvaartdienst tusschen de eilanden der kolonie	268				
Vergoeding van de kosten van inschrijving, enz. van handelswerken door het hulpkantoor van den industrieelen eigendom					200
Vergoeding van de kosten van onderzoek en beproeving van stoomketels en van vernieuwde vergunningen tot gebruik van die ketels					630
Opbrengst van den verkoop van het stoomschip „Prinses Juliana"					100 000
	f 724 609	f 830 271	f 672 240	f 667 804	f 828 331

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Overzicht.

Nº 7.

OVERZICHT van de geraamde inkomsten en uitgaven voor elk eiland.

	Inkomsten.	Uitgaven.	Verschil.	
			Voordeelig.	Nadeelig.
Curaçao	f 746 979,—	f 610 985,—	f 135 994,—	—
Aruba	49 575,—	63 045,—	—	f 13 470,—
Bonaire	26 935,—	45 760,—	—	18 825,—
St. Martin (Nederlandsch gedeelte)	13 910,—	52 396,—	—	38 486,—
St. Eustatius	21 230,—	38 618,—	—	17 388,—
Saba	7 270,—	26 139,—	—	18 869,—
Geheele kolonie	37 500,—	309 078,—	—	271 578,—
	f 903 399,—	f 1 146 021,—	f 135 994,—	f 378 616,—
Bijdrage uit 's Rijks schatkist	242 622,—	—	242 622,—	—
	f 1 146 021,—	f 1 146 021,—	f 378 616,—	f 378 616,—

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

UITGAVEN VAN HET DIENSTJAAR 1916, GEAFFECTEERD OP DEN POST VOOR ONVOORZIENE UITGAVEN.

Nº 8.

OMSCHRIJVING van de in 1916 gedane onvoorziene uitgaven.

In de kolonie:

Curaçao:

Herstelling van de bliksemafleider van het oude buskruitmagazijn in het Schottegat, thans opslagplaats voor lichtontvlambare oliën	f	107,09½
Levering van water ten behoeve van de bewoners van de gouvernementswoningen in het fort Amsterdam		165,11
Bouw van een model kleihut in het 4de district		270,20
Pensioen van de weduwe J. L. Veeris over het tijdvak September 1913 tot December 1914		222,21
Huisvesting van ongehuwde militaire marechaussees in het 4de kwartaal 1914 op St. Eustatius, ten onrechte ten laste der Nederlandsche Staatsbegrooting verantwoord.		87,67
Reis- en verblijfkosten naar de Bovenwindsche eilanden van Th. Morren, belast met de voorbereiding van de overbrenging naar Nederland van oude koloniale archieven, en kosten van verzending van archiefstukken van die eilanden naar Curaçao		368,40
Vergoeding aan C. B. J. Wijtenburg voor het schrijven van stukken voor Th. Morren		10, —
Levering in 1914 van drinkwater voor den seinpost ,,Jack Evertsz'' (in 1915 verevend, doch niet geïnd)		120,—
Toelage aan J. de Vries, belast met het beheer van het buskruitmagazijn		175,—
Vergoeding aan C. J. Polak, geneesheer in Suriname, in verband met zijne benoeming tot gouvernements-geneeskundige in de kolonie Curaçao		416,66
Verwijderen van twee mestvloeren uit woningen in het 5de district, in welke woningen zich eenige gevallen van ,,Febris Typhoidea'' hadden voorgedaan	f	15,—
Uitkeering aan de weduwe van den overleden kommies der belastingen M. A. Kalvo van de haar toekomende helft van de toelage van genoemden Kalvo, over het tijdvak 1 tot 15 September 1914		8,—
Aanschaffing van een roeiboot ten dienste van de inspectie der belastingen		275,—
In 1914 geleverde leermiddelen, waarvan de mededeeling van betaling in Nederland ten laste van de Rekening met Derden in Februari 1916 op Curaçao ontvangen werd		227,07
Vergoeding aan de leden van de examen commissie		595,—
Verbouwing in de kazerne in het Waterfort (badkamer en waschlokaal)		243,78
Voedergeld aan het hoofd van den Openbaren Gezondheidsdienst over drie maanden		75,—
Kosten van het leegpompen van waterplassen op Monte Berde		1 256,19½
Toelage over het tijdvak Januari — October 1916 van den loods aan de Fuikbaai, G. Dobson		250,—
Kosten van de muskietenbestrijding		1 404,05
Kosten van inrichting van het oude gelekoorts-hospitaal voor verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten		147,17½
Verschillende uitgaven voor de deelneming van Curaçao aan de Wereldtentoonstelling te San Francisco in 1915		86,14½
Vergoeding aan den Commandant van de brigade marechaussees, J. Appel voor verrichte buitengewone diensten		125,—
	f	6 649,76

Aruba:

Voedergeld aan den opzichter bij den vuurtoren te Cerro Colorado	f	150,—
Aanschaffing van een boot voor den havendienst		125,—
Verstrekking van beschuit aan de leerlingen van de armenscholen		95,—
Vergoeding aan E. Yrausquin, hulpambtenaar van den Burgerlijken Stand, wegens gemis van inkomsten in 1916		75,—
	f	445,—

Bonaire:

Vergoeding aan den eigenaar van de plantage ,,Slagbaai'' op Bonaire voor het gebruiken van een weg door gemelde plantage	f	100,—

St. Martin:

Kosten van verpakking en verzending van oude archiefstukken	f	16,—
Kosten van schoonmaken der straten van Philipsburg, waaronder begrepen aankoop van ontsmettingsmiddelen		97,30
	f	113,30

St. Eustatius:

Kosten van herstelling van een muur van het baaipad	f	97,90
Aanschaffing van een boot voor den rechercherchedienst		100,—
Kosten van opmeting, enz. van drie stukken gronds en van aankoop en ruil van een stuk gronds ten behoeve van het Koloniaal Bestuur	f	115,—
	f	312,90

In Nederland:

Uitkeering aan de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij	f	30 000,—
Toelage aan H. Meerdink, inspecteur voor het onderwijs, met verlof, tijdens zijn opdracht in Nederland (Maart — September 1916)		2 889,01
Reis- en verblijfkosten van idem		403,20
Toelage aan de onderwijzeres met verlof A. J. Dussel, tijdens haar opdracht in Nederland		62,50
Drukkosten van de kaart van Bonaire en het nazien en verbeteren van kaarten		2 120,—
Passagekosten van Leon Wanantonie, onvermogende Curaçaonaar, van Amsterdam naar Curaçao		160,—
	f	35 634,71

In de kolonie:

Curaçao	f	6 649,76	
Aruba		445,—	
Bonaire		100,—	
St. Martin		113,30	
St. Eustatius		312,90	
			f 7 620,96
In Nederland			35 634,71
			f 43 255,67

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Voorloopig Verslag.

N° 9.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Algemeen beleid.

§ 1. Een woord van lof mocht, meende men, hier niet ontbreken voor de heldere uiteenzetting van den financieelen toestand in de Memorie van Toelichting. Beter dan tot dusverre het geval placht te zijn geven de begrootingsstukken ditmaal een beeld van den geldelijken toestand.

Eenige leden meenden er intusschen op te moeten wijzen, dat de inrichting der begrooting in de laatste jaren te vaak gewijzigd wordt. Dit bemoeilijkt telkens meer en meer de vergelijking met vorige diensten.

Dan werd nog opgemerkt, dat de vermelding en toelichting der uitgaven van het afgeloopen jaar in de Ontwerp-begrooting, in verband met den korten tijd, die voor het opmaken daarvan beschikbaar is, zeker veel te zware eischen aan het met de samenstelling der begrooting belaste ambtenaren stelt en bovendien niet bevorderlijk is voor de overzichtelijkheid van de begrooting. Daarenboven beschikt de Administratie van financiën bij de indiening der begrooting dikwijls niet over volledige gegevens en kunnen vele der gegeven cijfers later onjuist blijken. Eenige leden meenden, dat het dan ook de voorkeur zou verdienen bij de begrooting alleen de belangrijke posten van het vorig jaar aan te stippen en toe te lichten en eerst later, bij de Memorie van Antwoord bij voorbeeld, een volledigen en juisteren staat van alle op den vorigen dienst verevende bedragen aan den Raad over te leggen. Veel onvruchtbare arbeid zou, meenden zij, hierdoor kunnen worden vermeden.

§ 2. Geeft het beeld, dat in de Memorie van Toelichting van den financieelen toestand der Kolonie opgehangen wordt, blijk van eenig vertrouwen in de toekomst, verscheidene leden vertrouwden, dat de gunstige verwachtingen, die bij de samenstelling der begrooting en speciaal bij de raming der middelen gekoesterd werden, nog overtroffen zullen worden. Groote verwachtingen hadden deze leden van den gunstigen invloed, welken de alhier opgerichte petroleumraffinaderij en de ontginning van de phosphaatlagen van Santa Barbara op den economischen toestand in het bijzonder van het eiland Curaçao zullen uitoefenen. Reeds op dit oogenblik toch ziet men, trots de storende invloeden van den Europeeschen oorlog, die groote duurte van allerlei artikelen veroorzaakt, den uitvoer van phosphaat zoo goed als stop gezet heeft enz. enz., zekere welvaart onder de lagere klassen der bevolking heerschen. Er is werk in overvloed te krijgen, de loonen stijgen aanzienlijk.

§ 3. Hoe gunstig echter de vooruitzichten ook mogen zijn, voorshands mocht — zoo werd betoogd — hierin allerminst aanleiding worden gevonden tot het voeren van een minder voorzichtig financieel beleid. Wil toch de Kolonie binnen niet al te langen tijd hare financieele onafhankelijkheid kunnen

herwinnen, waarop gezinspeeld werd in de Memorie van Toelichting tot het onlangs tot verordening verheven ontwerp tot verhooging van eenige belastingen (gedrukte stukken 1916/1917— 11), dan mag niet alles verwacht worden alleen uit het ruimer vloeien der middelen, maar diende er bijzonder gelet te worden op de debetzijde van het budget. Kan, waar het geldt de verheffing van de Kolonie, hetzij op financieel hetzij op moreel gebied, uit den aard der zaak niet altijd van elke uitgaaf de gunstige resultaten a priori vastgesteld worden, steeds moet toch ook bij deze uitgaven getracht worden voor minimum uitgaven maximum resultaten te bereiken. Men was niet ongenegen voor veel, dat in het belang der Kolonie wenschelijk zou blijken, de uitgaven te voteeren, maar men verlangde altijd, om een koopmansuitdrukking te gebruiken, „waar voor zijn geld".

Tot deze beschouwingen had vooral aanleiding gegeven de gang van zaken met betrekking tot den kort geleden ingestelden Openbaren Gezondheidsdienst. Men had den indruk gekregen, dat daarbij te weinig op de financieele zijde van het vraagstuk wordt gelet.

Zoo verluidt het, dat er plannen bestaan om nog dit jaar — dus blijkbaar buiten den Raad om — een aanvang te maken met den bouw van nieuwe dokterswoningen in de buitendistricten op het eiland Curaçao, woningen waarvan de kosten geraamd zouden zijn op f 24 000,— per stuk. Ook wil het gerucht, dat de tegenwoordige dokterswoning in het vijfde district wegens hare ligging ten opzichte van de bewoonde centra der buitenbevolking zou zijn afgekeurd en voor eene andere der nieuw te bouwen woningen zal moeten worden verlaten.

Als men bedacht, dat nog maar enkele jaren geleden de woning op Pannekoek geheel is verbouwd geworden en tot dokterswoning ingericht, juist omdat zij zoo gunstig gelegen is op het complex gronden, dat aangekocht is geworden om een landbouwende kolonie te stichten, dan leek het haast ongelooflijk, dat de ligging van die woning nu zou kunnen zijn afgekeurd.

Wat de nieuw te bouwen woningen betreft, werd er op gewezen, dat de meest luxueuse woning in de rijkste buurt op Curaçao nog geen huurwaarde heeft van f 1 200,—. Wat voor woningen zouden dan toch voor de buitendistricten zijn ontworpen, waarvan de zelfkosten, zelfs bij zeer matige rente-, onderhouds- en afschrijvingskosten, meer zullen bedragen dan die der woning van den rijksten koopman van Curaçao?

Gaarne zou men vernemen of en in hoeverre de geruchten ten deze waarheid bevatten en of het Bestuur in de gelegenheid is eene uiteenzetting te geven van de plannen, die omtrent de inrichting van den Openbaren Gezondheidsdienst bestaan.

Algemeen werd afgekeurd de aanstelling van een opzichter bij den Openbaren Gezondheidsdienst op een traktement van f 2 800,—. Dit traktement vond men buiten alle verhouding, zoowel met de andere traktementen in de Kolonie, als met de beteekenis van het werk. Als voorbeelden werden aangehaald de traktementen van de armendokters, onderwijzers met hoofdakte en vele andere.

Toegegeven, dat een man met vrouw en acht kinderen bezwaarlijk kan rondkomen, zelfs in een bescheiden stand, ligt toch de vraag voor de hand, waarom voor zulk eene betrekking iemand uit Nederland moest uitkomen en dan nog wel iemand met zulk een groot gezin. Dat ook de overtochtskosten van zulk een groot gezin nog al oploopen, schijnt in het geheel niet in aanmerking te zijn genomen.

Al ging het hier maar over een kleinigheid, de geest, die hieruit sprak, had bij sommige leden de vrees doen opkomen, dat men bij den opzet en de inrichting van den Openbaren Gezondheidsdienst, de financieele zijde van het vraagstuk en gepaste verhoudingen al te lichtvaardig uit het oog verliest.

Opnieuw hadden de ongunstige financieele cijfers van de bovenwindsche eilanden, speciaal ditmaal van Sint Martin, de aandacht van de Afdeelingen getrokken. Schier bij elke begrootingsafdeeling staan de uitgaven voor Sint Martin zoo niet hooger, dan toch bijna zoo hoog als die voor Bonaire of Aruba. En zulks terwijl, volgens het jongste Koloniaal Ver-

slag, de bevolking van Sint Martin niet meer dan 3282 zielen telt, tegen Bonaire 6592 en Aruba 9284.

Als men op bijlage 7 der begrooting de inkomsten en uitgaven van Sint Martin vergeleek b.v. met Bonaire (Sint Martin inkomsten f 13 910,—, uitgaven f 52 396,—, tekort f 38 486, —; Bonaire inkomsten f 26 935,—, uitgaven f 45 760,—, tekort f 18 825,—), dan kon men tot geen andere conclusie komen, dan dat de bestuursinrichting op Sint Martin — en ook, doch in mindere mate, op St. Eustatius — van een verkeerden geest schijnt te zijn doortrokken.

Men vond het b.v. niet noodig, dat er wel op elk der drie bovenwindsche eilanden, die vlak bij elkaar liggen, een afzonderlijke Gezaghebber werd bestendigd. Zeer wel kon één Gezaghebber voor de drie eilanden aangesteld worden, aan wien dan als voornaamste eisch kon worden gesteld : rechtskennis. De Gezaghebber-rechter zou dan alle drie eilanden tot jurisdictie hebben en administratief beheeren.

Gevraagd werd of de maandelijksche verbinding van de bedoelde eilanden met Curaçao eigenlijk niet iets is, dat veel kost en waaraan niemand iets heeft.

Handels- of personenverkeer tusschen die eilanden en Curaçao bestaat er toch haast niet en zal er ook niet licht ontstaan. En voor het overbrengen van de bestuurscorrespondentie alleen en enkele ambtenaren af en toe, daarvoor was die geregelde verbinding toch werkelijk wat al te duur. De mail kan immers best over andere eilanden gaan en aan de enkele ambtenaren, die zoo nu en dan verplaatst worden, kunnen reiskosten toegekend worden om b.v. over Trinidad of over Sint Thomas de reis te maken. Men is dan veel goedkooper uit.

In dit verband verklaarden verscheidene leden het nut van een stoomvaartverbinding, waarover in de Tweede Kamer wel eens gesproken is geworden, absoluut niet te kunnen inzien. Van economische beteekenis is zulk eene verbinding zeker niet. Alleen — zoo merkten een paar andere leden op — wanneer de verbinding zou kunnen plaats vinden door een flink zeewaardig stoomschip, dat dan in zijn vaarplan ook een of meer havens van het eiland Santo Domingo kon opnemen, dan zoude er daarvoor, uit economisch oogpunt, iets te zeggen vallen.

Men beval den financieelen toestand van de bovenwindsche eilanden ten slotte nogmaals dringend in de ernstige overweging van het Bestuur aan en vertrouwde, dat een volgende begrooting voor de bovenwindsche eilanden een gunstiger verhouding tusschen inkomsten en uitgaven zal te zien geven dan de onderhavige. Men vreesde anders dat van de zoo gewenschte financieele onafhankelijkheid van de Kolonie als één geheel wel niet licht iets terecht zal komen.

Eenige leden stelden de vraag of het niet uitvoerbaar zou zijn om, hetzij met den Koninklijken West-Indischen Maildienst, hetzij met de Red D Line een overeenkomst aan te gaan om een of meer hunner schepen op de reis naar Curaçao Aruba te laten aandoen tot het opnemen van passagiers. De reis van Aruba naar Curaçao per zeilschip is voor velen zeer bezwaarlijk. Met het oog op de kosten kon in zoodanig geval de reis van den Gouvernements-schoener naar Aruba vervallen.

§ 4. Hoe noodzakelijk ook groote zuinigheid in de huishouding der Kolonie nog steeds geacht werd, toch moesten de Afdeelingen aandringen op de spoedige totstandkoming van de algemeene traktementsverhooging der ambtenaren. Er zijn categorieën, die de verhooging reeds gehad hebben, anderen wachten nog steeds, niettegenstaande de druk der tijden voor hen even zwaar of misschien nog zwaarder is dan voor de meer gelukkigen. Het Gouvernement betrachte eenvoudig de billijkheid en geve ook den wachtenden hunne verhooging.

Van verschillende zijden werd aangedrongen op eenige verlenging der kantooruren. Kantoren, die met het publiek te maken hebben, moeten niet reeds om twee uur des namiddags gesloten zijn, minstens moeten zij geopend blijven tot vier uur. Het postkantoor behoort nog langer open te blijven, b.v. tot zes uur, zooals op de meeste andere plaatsen.

Verlenging van de kantooruren zal allicht ook inkrimping van het lagere personeel met zich kunnen medebrengen. Het Gouvernement betale zijn ambtenaren goed, maar eische van

hen ook behoorlijken arbeid en schaffe overtollige krachten af.

§ 5. Men wenschte deze gelegenheid niet te laten voorbijgaan zonder op te komen tegen de gedragslijn, die meer en meer gevolgd wordt om gewichtige zaken, waar het dikwijls over groote bedragen gaat, met voorbijgang van den Raad, bij suppletoire begrooting of bij de begrooting zelve bij de Tweede Kamer aanhangig te maken.

Zoo is nog onlangs een Openbare Gezondheidsdienst ingesteld, zijn er verschillende ambtenaren benoemd en uitvoering gegeven aan eenige voorstellen van den Adviseur, alles zonder dat de Raad in de gelegenheid is gesteld zijn oordeel omtrent een en ander uit te spreken en zonder dat er in het minst periculum in mora was.

§ 6. Gevraagd werd hoe het staat met den achterstand in de betaling der huurpenningen door de pachters van domeingronden.

Het bedrag, dat volgens het Koloniaal Verslag op einde 1915 uitstond werd veel te aanzienlijk geacht en wees, volgens eenige leden, op weinig voortvarendheid bij de invordering.

Ook werd de opmerking gemaakt, dat vele der huurgrondjes onverbouwd blijven. Wie zijn huur niet trouw betaalt en zijn grondje niet bewerkt, behoorde tot ontruiming gedwongen te worden.

Vertrouwd werd, dat de verplaatsing der pachters dit jaar haar beslag zal krijgen. Er zijn nu maisstokken in overvloed voor dakbedekking. Te lang reeds is deze verplaatsing hangende; wat spoed, nu de omstandigheden gunstig zijn, is ten zeerste gewenscht.

Gevraagd werd of er kans bestaat op hernieuwde exploitatie van de phosphaatmijnen op Aruba. Was men wel ingelicht, dan had eene Curaçaosche Maatschappij concessie daarvoor gevraagd. Is er kans dat die concessie spoedig kan worden verleend, zoodat met het werk een aanvang kan worden gemaakt ?

Eenige leden zouden gaarne het middagschot weder zien ingevoerd. Het wordt algemeen gemist, de kerkklok hoort men niet overal en het kost toch zooveel niet.

Politie.

§ 7. Geklaagd werd over het sterk toenemen van diefstallen in den laatsten tijd. Waren vroeger vooral de planters de slachtoffers der dieven, tegenwoordig zijn brutale diefstallen, ook in de stad, aan de orde van den dag.

Gevraagd werd of er soms verband kan bestaan tusschen die diefstallen en de bioscoop. De sensationeele films, waarin vernuftig uitgedachte misdrijven, moord, roof, diefstal schering en inslag zijn, prikkelen de verbeelding van het volk en kunnen het tot allerlei kwaad toebrengen. Dergelijke films moesten wat meer geweerd worden, zoodat de bioscopen kunnen blijven wat zij behooren te zijn : gelegenheden tot aangename en leerzame ontspanningen.

Ook werd verband gezocht tusschen de diefstallen en het sterk dobbelen op straat en in kroegen en andere gelegenheden.

Gevraagd werd of aan het Bestuur iets bekend is van het veelvuldig voorkomen van diefstallen van geiten op het in huur uitgegeven complex Dokterstuin–Pannekoek.

Vele leden waren van oordeel, dat, nu Curaçao in een stadium van, naar zij hoopten, groote ontwikkeling is getreden, de politie grondig zal worden hervormd en verbeterd. Er wordt algemeen zeer geklaagd over de straatpolitie. Men ziet des nachts haast geen politieagent op straat.

Geklaagd werd ook over verontreiniging der straten. De politie ziet niet voldoende toe, dat er geen vuil op straat wordt uitgeworpen.

Enkele leden wezen er op, dat de wijze, waarop de politie tegen vreemdelingen, die hier aankomen, optreedt, dikwijls aanstoot verwekt. Als het ware onder politiegeleide worden soms de vreemdelingen naar de wacht gebracht, waarschijnlijk om daar de voorgeschreven som gelds te storten.

Andere leden meenden, dat die vreemdelingen dit waarschijnlijk wel zouden kunnen voorkomen, als zij het bedrag aan boord aan de politie ter hand stelden. Ernstiger grieven hadden deze leden echter tegen de wijze van terugbetaling der gestorte bedragen. Vaak kunnen de belanghebbenden niet dan na lang wachten hun geld terugkrijgen, omdat b.v. de ambtenaar, die het geld in bewaring heeft, er niet is. Dat dit een zeer slechten indruk verwekt, behoeft geen betoog.

Gevraagd werd hoe deze zaak geregeld is en aangedrongen werd in elk geval op eene betere regeling.

Gaarne zou men voorts vernemen of ook van sommige bewoners der andere eilanden der Kolonie eene zekerheidsstelling in geld gevorderd wordt bij aankomst op Curaçao. Zoover men kon nagaan, bestond er dienaangaande geen wettelijk voorschrift.

Aangedrongen werd op het nemen van maatregelen tegen het onordelijk opdringen van ponten bij aankomst alhier van stoombooten. Dokter, douane en agenten kunnen de scheepstrap haast niet bereiken, zooveel gedrang als er dan gewoonlijk ontstaat. Dat de vreemdelingen, die onwillekeurig vergelijkingen maken tusschen den toestand hier en op andere plaatsen, b.v. de Engelsche eilanden, van de hier heerschende orde een heel ongunstigen indruk medenemen is duidelijk.

Men vertrouwde, dat de havenpolitie — goed georganiseerd, goed geleid en uit goede elementen samengesteld — een groote verbetering hierin zal brengen. Wat betreft het middel van vervoer, waarover die politie dan te beschikken zal hebben, namelijk een motorboot, werd opgemerkt, dat de voorgenomen regeling, waarbij die boot ten dienste zal zijn èn van de douane èn van de havenpolitie, al dadelijk gebrekkig is. Voor de bediening van een haven als Curaçao heeft en de douane en de politie de absolute beschikking over een motorboot noodig, wil men van het gesukkel met een roeiboot of pont, die voor tochten naar het Schottegat haast niet te gebruiken is, geheel af zijn.

Op beteugeling van den clandestienen drankverkoop, vooral in de buitendistricten, werd aangedrongen.

Onderwijs.

§ 8. Wederom moesten verscheidene leden tot hun spijt getuigen, dat de resultaten van het onderwijs — waarbij zij meer in het bijzonder het oog hadden op de Hendrikschool alhier — niet bevredigend zijn. Slechts aan één leerling is over het afgeloopen jaar het getuigschrift voor goed volbrachte studie uitgereikt kunnen worden.

Waaraan ligt het toch — zoo werd gevraagd — dat het onderwijs aan deze school zooveel teleurstelling baart? Is het leerplan niet overladen? Zijn er — zooals in een der rapporten is gezegd — leerkrachten, die niet voor hun taak berekend zijn?

Gaarne zou men kennis willen nemen van de jongste rapporten van den Inspecteur van het onderwijs en van de Schoolcommissie.

Nogmaals werd aangedrongen op het verleenen van studiebeurzen aan jonge onderwijzers met Curaçaosche akte, teneinde zich in Nederland verder te kunnen bekwamen.

Men had den indruk, dat bij de benoeming van onderwijzers over het algemeen te weinig werd gelet ook op physieke geschiktheid.

Eenige leden wezen op de tegenstrijdigheid, die omtrent de uitkomsten van het lager Onderwijs in de buitendistricten op Curaçao te constateeren valt tusschen het rapport van den waarn. Inspecteur van het onderwijs over het jaar 1915 en de mededeelingen in het Koloniaal Verslag. In bedoeld rapport leest men o. a.: ,,de uitkomsten van het onderwijs op de buitenscholen zijn ongunstig, in verschillende gevallen zeer ongunstig: de kennis van het Nederlandsch was onder die omstandigheden over het algemeen onvoldoende; bij het lezen bleken de kinderen het gelezene meestal slecht te verstaan en vragen over de les konden dan ook meestal niet in het Nederlandsch beantwoord worden; het rekenen ging in de meeste gevallen zuiver werktuigelijk''; terwijl het Koloniaal Verslag het volgende vermeldt: ,,de uitkomsten van het onderwijs op de buitenscholen zijn maar matig; het gros der kinde-

ren leest er voldoende vlot niet te moeilijke Hollandsche boekjes, en kan het gelezene in het papiëmentsch vertalen; rekent tamelijk wel met geheele en gebroken getallen, al is het wat werktuigelijk; de beste leerlingen van de scholen kunnen iemand, die hun in het Hollandsch, niet te vlug sprekend, vragen stelt, vrij zuiver in het Hollandsch antwoorden".

Wiens oordeel, zoo werd gevraagd, moet het Koloniaal Verslag geacht worden weder te geven ?

Landbouw.

§ 9. Eenige leden achtten de uitgaven voor den landbouw niet verantwoord. Niettegenstaande in de jongste Koloniale Verslagen vele proeven heeten te zijn geslaagd, blijven echter tastbare resultaten uit. Waaraan, zoo vroegen zij, moet het worden toegeschreven, dat, niettegenstaande den buitengewonen regenval van het afgeloopen seizoen, de oogst over heel Curaçao zoo erg is tegengevallen ? En hoe komt het, dat zoovele der huurgrondjes geheel of voor het grootste deel onbewerkt zijn gebleven ?

Van andere zijde werd opgemerkt, dat, dank zij het landbouwdepartement, die zaad van de maissoort Feterita heeft verstrekt, de oogst op Aruba is gered. Verder werd ook nog gewezen op de gunstige resultaten met het Soudangras verkregen, waarvan den verbouw als veevoeder meer en meer uitbreiding erlangt.

Gevraagd werd welke resultaten zijn verkregen met den motorploeg en verder op welke wijze het Bestuur zich voorstelt profijt te trekken van de onlangs op Barbados aangekochte dure rasbokken.

Men had vernomen, dat de limoenaanplant op Sint Martin verre van gunstig staat en dat er daarvan geen resultaten te verwachten zijn. Zoo dit waar mocht zijn, dan ware het onverantwoord daarmede voort te gaan.

Openbare werken.

§ 10. Gevraagd werd of wanneer de verbetering van de Sint Anna-baai ten einde gebracht zal zijn, niet ook de vaargeul van de Paardenbaai op Aruba zou kunnen worden uitgediept en beter bevaarbaar gemaakt.

Op verbetering der straten en wegen op Curaçao werd sterk aangedrongen. De toestand der wegen in de buitendistricten is zeer slecht en belemmert het vervoer van producten bij regens in niet geringe mate. Eenige leden schreven den tegenwoordigen slechten toestand toe aan het gebruiken van slecht materiaal en gebrekkigen waterafvoer.

Men was niet ongenegen het crediet voor onderhoud van straten en wegen wat te verhoogen, als daarmede verbetering van den toestand kon worden verkregen.

Met het oog op het toenemend verkeer, vooral van automobielen, in de Willemstad werd de noodzakelijkheid betoogd van het verbreeden van de straat aan de Overzijde, waar Breede-straat en Roode Weg elkaar ontmoeten. Door het aankoopen of, desnoods, onteigenen van een strook gronds van het erf Wacao kan te dier plaatse een gevaarlijke hoek uit de straat weggemaakt worden.

Een lid vroeg of er kans bestaat, dat nog dit jaar een algemeene begraafplaats op Curaçao komt. Z. i. was de zaak van te groot belang om lang uitstel te gedoogen.

Openbare Gezondheidsdienst.

§ 11. Waar de Raad geen mededeeling had gekregen van de plannen omtrent de organisatie van dezen dienst, wenschten de Afdeelingen te doen uitkomen, dat uit haar zwijgen bij de betrekkelijke artikelen der begrooting geenerlei conclusie mag worden getrokken.

Men bracht ter sprake, dat de Vereenigde Staten van Amerika, de republieken van Midden- en Zuid-Amerika, zoo ook enkele der West-Indische eilanden lijders aan trachoma waren. Het toelaten van lijders aan deze ziekte in de kolonie kon, meende men, nadeelige gevolgen met zich medebrengen. Gaarne vernam men 's Bestuurs inzicht hieromtrent.

Artikelen.

Art. 25. Eenige leden maakten de opmerking, dat, naar het hun voorkomt, bij de afgifte van bewijzen van onvermogen niet altijd voldoende wordt onderzocht of de aanvragers er inderdaad recht op hebben. Zij grondden hun oordeel op de omstandigheid, dat, terwijl zulk een bewijs wordt afgegeven om de kosten van het voltrekken van een huwelijk te ontgaan, de bruiloft vaak met groote luxe wordt gevierd.

Art. 29. Gevraagd werd of de voogdijraden al dan niet met succes werken.

Art. 36. Men betwijfelde het nut van deze uitgave.
Op Curaçao zijn de boschwachters aangesteld voornamelijk om toezicht te houden over de gronden van Dokterstuin en Pannekoek. Nu dat die gronden haast alle binnenkort in huur zullen zijn uitgegeven, werd de vraag gesteld of de boschwachters nog langer noodig zijn.

Art. 37c. Met het oog op de groote financieele verantwoordelijkheid van den sub–ontvanger — f 300 000 ongeveer gaan jaarlijks door zijne handen — werd het voorstel gedaan diens toelage te verhoogen.

Art. 47a. De vraag werd gesteld of de klerken belast zijn met het ontvangen van gelden. Zoo ja, dan achtten eenige leden een toelage van f 300,— voor iemand, op wien groote geldelijke verantwoordelijkheid rust, te laag.

Art. 60a. Enkele leden hadden vernomen, dat het hoofd van de Hendrikschool eerlang naar Nederland zal terugkeeren. Zij gaven het Bestuur in overweging moeite te doen om dien onderwijzer, die een zeer goede leerkracht is, in de kolonie te houden.
Die leden drongen er op aan, dat de functiën van Inspecteur van het onderwijs en van Secretaris der Schoolcommissie gescheiden zouden worden. Aan het ambt van Secretaris is zooveel schrijfwerk verbonden, dat, meenden zij, de werkzaamheden van Inspecteur er ongetwijfeld onder lijden moeten.

Art. 61f. Men had geen bezwaar tegen deze uitgave, doch meende te moeten opmerken, dat de billijkheid eischt, dat dan ook aan leden van andere commissiën vergoeding behoort te worden toegekend.

Artt. 63 en *64.* Op reglementeering van de armenzorg werd aangedrongen.

Art. 67a. Gevraagd werd naar het nut, dat de kolonie Curaçao trekt van de verrichtingen van den raadsman in landbouwzaken.

Art. 68a. Daar in het jongst verschenen Koloniaal Verslag geen mededeelingen omtrent de hoenderteelt op Cas Chiquito werden gedaan, werd de vraag gesteld hoe het met die teelt staat.

Art. 81. Men betreurde de keuze van de standplaats der polikliniek.
Dringend werd in overweging gegeven de opschriften ,,Ingang mannen'' en ,,Ingang vrouwen'' te doen verwijderen.

Art. 98. Men spoorde aan om bij het uitvoeren van deze werken de grootst mogelijke zuinigheid te betrachten.
Een bedrag van f 2 200,— voor het bouwen van een politiewachthuis op Dokterstuin kwam velen leden bijzonder hoog voor.

Art. 99. Gaarne zou men wenschen te worden ingelicht omtrent de resultaten van den damaanleg en meer speciaal of die aanleg van invloed is geweest op den stand van het water in de putten.

Art. 99bis. Het had de aandacht getrokken, dat juist nu

dat er zich een maatschappij voor den aanleg en de exploitatie van werken voor watervoorziening heeft gevormd, die reeds gronden heeft aangekocht, door het Bestuur een crediet wordt aangevraagd om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien.

De vraag werd gesteld of het niet beter was deze aangelegenheid althans voorloopig aan het initiatief van die maatschappij over te laten en hare resultaten af te wachten.

Art. 106a. Enkele leden konden niet nalaten hun leedwezen er over uit te spreken, dat bij de benoeming van een onderhavenmeester de tegenwoordige assistent-loods, die in alle opzichten blijken heeft gegeven goede zeemanskunst te bezitten, achteruit gesteld is.

Zij hoopten, dat het Bestuur er om zal zorgen, dat eenige vergoeding voor die achteruitstelling niet lang op zich zal laten wachten.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 2n. April 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Memorie van Antwoord.

N° 10.

Algemeene beschouwingen.

Algemeen beleid.

§ 1. Het deed ondergeteekende genoegen te vernemen, dat de afdeelingen van oordeel waren, dat de uiteenzetting van den financieelen toestand in de memorie van toelichting thans een beter beeld gaf van den geldelijken toestand onzer kolonie, dan door vroegere begrootingsstukken werd verkregen.

De wijzigingen, die de laatste jaren in de begrooting voorkwamen, hadden alle ten doel om tot vereenvoudiging en tot eene betere inrichting er van te komen.

Ook ondergeteekende is van oordeel, dat de tijd voor het samenstellen van de begrooting te kort is, vooral zooals deze thans is ingericht. Hij is dan ook reeds met Zijne Excellentie den Minister van Koloniën in overleg getreden om het ontwerp-begrooting op een later tijdstip bij den Raad te kunnen indienen.

Dat de cijfers der uitgaven over het afgeloopen jaar, die bij de indiening der begrooting vermeld worden, niet altijd juist zijn, is waar. Dit kan echter niet anders, daar de vorderingen ten laste van de koloniale kas tot ultimo Juni volgende op het afgeloopen dienstjaar kunnen worden ingediend.

Wanneer bij de indiening der begrooting alleen de belangrijke posten van het vorige jaar werden aangestipt en toegelicht en eerst later bij de Memorie van antwoord een volledieger en juister staat van alle op den vorigen dienst verevende bedragen aan den Raad werd overgelegd, zou het overzicht daarmede echter slechts weinig winnen, aangezien ook dan nog geen juiste cijfers zullen kunnen worden opgegeven.

§ 2. Ook ondergeteekende is van oordeel, dat er alle reden is om te veronderstellen, dat de financieele toestand van Curaçao langzamerhand aanmerkelijk zal verbeteren. Hij meende echter, dat de voorzichtigheid gebood om, bij de raming der middelen, zijn verwachtingen dienaangaande niet te hoog te stellen, en dat het beter is, dat de inkomsten later meedan tegenvallen.

§ 3. Met de bewering, dat de ruimere inkomsten, die er verwacht worden, geen aanleiding mogen zijn tot een minder voorzichtig financieel beleid, is ondergeteekende het geheel eens, en hij tracht steeds in dien geest te handelen.

Hij kan niet toegeven, dat er bij den kort geleden ingestelden openbaren gezondheidsdienst te weinig op de financieele zijde van het vraagstuk wordt gelet. Deze wordt wel degelijk bij iederen maatregel, die er getroffen wordt, ernstig overwogen. Doch wil men op dat gebied werkelijk betere toestanden in het leven roepen, dan kan men niet *te* karig zijn met geld. Men kan dè maatregelen, die door bevoegde deskundigen bepaald noodzakelijk worden geoordeeld, zoo goedkoop mogelijk nemen, doch men kan zich met geen halve maatregelen tevreden gaan stellen, waarvan nagenoeg geen resultaten te verwachten zijn.

Of er dit jaar zal worden overgegaan tot den bouw van vier dokterswoningen in de buitendistricten is ondergeteekende

niet bekend. Hij kan den Raad dienaangaande mededeelen, dat de Adviseur voor den Openbaren Gezondheidsdienst, Dr. den Houter, het gewenscht achtte, dat er in de buitendistricten van Curaçao vier gouvernements-geneeskundigen werden aangesteld, n.l. een ter hoogte van Herst in het 2e district, een op den driesprong van wegen bij Calabarie, Blomonte en Vredenberg, een in de buurt van Klein Fontein en een op Wacao.

Ondergeteekende verzocht Z. E. den Minister van Koloniën of Zij zich met dat voorstel kon vereenigen; in welk geval hij een ontwerp-verordening, betreffende den dienst der gouvernements-geneeskundigen, en waarin ook de quaestie van die vier doctoren in de buitendistricten behandeld wordt, bij den Kolonialen Raad wilde indienen.

Een uit Holland ontvangen telegram doet ondergeteekende vermoeden, dat Zijne Excellentie tegen het indienen van het ontwerp-verordening in het algemeen geen bezwaar had, doch hij zal dienaangaande eerst zekerheid kunnen erlangen, als hij de missive van Zijne Excellentie zal hebben ontvangen, waarin het telegram wordt toegelicht.

Komen er vier doctoren in de buitendistricten, dan zou hunne plaatsing het noodig maken de dokterswoning van Pannekoek buiten gebruik te stellen. Zeker is het jammer, dat daar kort geleden zooveel aan is vertimmerd, doch men kan om van de nieuwe regeling het nuttig effect te hebben, den dokter niet laten wonen buiten het centrum van het gedeelte van het eiland, waar hij zijn praktijk zal moeten uitoefenen.

De kosten van een dokterswoning in de buitendistricten is geraamd op f 22 000,—.

Bij de beoordeeling van dit bedrag mag niet uit het oog worden verloren, dat in deze abnormale tijdsomstandigheden de ruwe houtprijzen zijn gestegen van f 0,13 tot f 0.18, en thans zelfs tot f 0,20 per waardevoet. De prijs van dakpannen is gestegen van f 80,— tot f 160,— per 1000 stuks, terwijl verfstoffen met meer dan 100% in prijs zijn gestegen. Bovendien zijn overigens alle andere bouwstoffen, als portlandcement, kalk en zand enz. veel duurder dan in normale tijden, terwijl de loonstandaard niet onaanzienlijk is verhoogd.

Behalve de vertrekken tot het woonhuis behoorende zijn in het plan begrepen apotheek, onderzoekkamer, wachtkamer, autogarage en woning van den chauffeur. Daarbij komt nog het omslachtige en kostbare vervoer van de bouwmaterialen naar de afgelegen plaatsen op 25 en meer Kilometer van de stad gelegen, waar deze woningen zullen moeten worden opgetrokken.

De vergelijking met de huurwaarde van de ,,meest luxueuse woning in de rijkste buurt op Curaçao'' gaat, meent ondergeteekende, niet op, omdat de huurwaarde afhangt van den huurprijs en deze zich regelt naar den weg van vraag en aanbod. Deze woningen zijn trouwens in veel goedkoopere tijden gebouwd, terwijl de bouwkosten in vele gevallen ook aanzienlijk meer dan f 24 000,— hebben bedragen.

Wanneer het ontwerp-verordening bij den Raad wordt ingediend zullen dienaangaande alle mogelijke inlichtingen worden verschaft: ook betreffende de inrichting van den Openbaren Gezondheidsdienst.

De tegenwoordige Opzichter van den Openbaren Gezondheidsdienst werd uit Holland uitgezonden, omdat men hem daar voor de hier te vervullen betrekking het meest geschikt achtte. Nadat hij hier gekomen was, bleek het, dat hij met zijn groot gezin van acht kinderen van zijn traktement niet kon rondkomen: wat wel begrijpelijk is. Is het leven hier den laatsten tijd zeer duur geworden, het meest doet zich dit natuurlijk gevoelen voor hen, die, uit den vreemde komend, met het Curaçaosche leven nog minder bekend zijn. Op voorstel van den Adviseur voor den Openbaren Gezondheidsdienst, die hoogen prijs stelde op het aanblijven van den uitgekomen opzichter, werd het traktement toen — met goedvinden van Z. E. den Minister van Koloniën — verhoogd, of liever werd hem direct het maximum salaris toegekend.

Het argument, dat het uitzenden van iemand met zoo'n talrijk gezin in het algemeen geen aanbeveling verdient, heeft in casu waarschijnlijk moeten wijken voor de overwe-

ging, dat men den tegenwoordigen opzichter in Holland voor de betrekking bepaald het meest geschikt achtte.

De vraag of het mogelijk is de bestuursuitgaven der bovenwindsche eilanden in te krimpen, is reeds meerdere malen ernstig onderzocht en het resultaat was steeds, dat er op dat gebied geen noemenswaardige bezuinigingen mogelijk zijn.

Men dient op ieder eiland, als hoofd, een behoorlijk betaald, onafhankelijk ambtenaar te hebben. En of zoo iemand districtmeester of gezaghebber heet, zou voor de uitgaven werkelijk niet veel afdoen.

Zoo men den Gezaghebber van St. Martin tevens belastte met het beheer van Saba en St. Eustatius, zouden de kosten der dienstreizen misschien evenveel beloopen als er op de salarissen der ambtenaren kan worden bezuinigd, en de toestand op de eilanden zou er, dit is de vaste overtuiging van ondergeteekende, veel slechter op worden.

Als men nagaat hoeveel betrekkingen één ambtenaar op de eilanden in zich vereenigt, en ziet dat de meesten er amper met hun traktement kunnen rondkomen, zal men werkelijk moeten toegeven, dat het niet eenvoudiger kan; zoo men er ten minste prijs op stelt, dat deze eilanden, waar de Hollandsche vlag wappert, fatsoenlijk worden bestuurd. Wat ondergeteekende hier aanvoert, gaf hij ook reeds, bij de behandeling van de begrooting voor 1913, als antwoord aan den Raad, toen deze het bestuur voor de bovenwindsche eilanden te kostbaar achtte. Zijne meening dienaangaande is nog ongewijzigd.

Het is waarschijnlijk, dat er binnen niet te langen tijd voor de bovenwindsche eilanden een rechtskundige als omgaand rechter zal worden aangesteld: wat, volgens ondergeteekende, de eenige wijze is om zonder al te groote kosten, daar een goede rechtspraak te verkrijgen.

De vraag of de maandelijksche verbinding van de bovenwindsche eilanden met Curaçao niet iets is, dat veel kost en waaraan niemand iets heeft, meent ondergeteekende bepaald ontkennend te moeten beantwoorden. Al zijn de handelsrelatiën tusschen de boven- en benedenwindsche eilanden niet bijzonder groot, is het toch zeer gewenscht, dat die eilanden onderling en met het hoofdeiland in geregelde verbinding staan.

Het personenverkeer is waarschijnlijk grooter dan de Raad vermoedt, en dit via Trinidad of St. Thomas te doen plaats hebben, zou geen geringe moeilijkheden opleveren; vooral omdat de communicatie met de stoomschepen, die die havens aandoen, altijd vrij onzeker is. De vervoerkosten van gouvernements passagiers, die met hun huisboedel van het eene eiland naar het andere zouden moeten trekken, en soms eenige dagen in de dure hotels zouden moeten doorbrengen, zouden zeer hoog loopen.

Ondergeteekende meent hier te mogen opmerken, dat het scheen, dat de Raad omtrent het nut van een stoomvaartverbinding tusschen de verschillende eilanden der kolonie vroeger wel een andere meening was toegedaan.

Zoo werd er, o. a. bij de mondelinge behandeling van de begrooting voor 1915, door een der leden gezegd: „met belangstelling heb ik kennis genomen van hetgeen het Bestuur mededeelt omtrent het voornemen van Z. E. den Minister van Koloniën om een stoomvaartverbinding tusschen de verschillende eilanden der kolonie in het leven te roepen. Ik hoop, dat dit plan spoedig tot uitvoering zal komen. Ik wensch volstrekt niets in te brengen tegen de verdienstelijke wijze, waarop de in de vaart zijnde schoener die verbinding onderhoudt, maar het blijft een zeilschip en daaraan is veel ongerief verbonden. Hoe eerder de stoomvaartverbinding tot stand komt, hoe beter."

Tegen dit zeer zeker warm pleidooi *vóór* een stoomverbinding werd er toen door niet een der leden verzet aangeteekend.

Wel is ondergeteekende van oordeel — hetgeen hij ook aan Z. E. den Minister van Koloniën heeft geschreven — dat een stoomvaartverbinding tusschen de verschillende eilanden, hoewel zeer gewenscht, niet zóó urgent is, dat men daar niet mee zou kunnen wachten tot na den oorlog de prijs van de stoomschepen weer minder hoog is geworden.

§ 4. Ondergeteekende heeft aan Z. E. den Minister van Koloniën gevraagd om, zoo mogelijk, de traktementsverhooging van de ambtenaren nog dit jaar te doen ingaan. Hij achtte dit zeer gewenscht, daar hij weet, dat het voor zeer velen hunner bijna niet mogelijk is met hun inkomen toe te komen.

Ondergeteekende wil gaarne nog eens nagaan of het gewenscht zou zijn de kantooruren te verlengen. Op vele kantoren wordt doorgaans lang na kantoortijd doorgewerkt, en waar dit noodig is zien de ambtenaren er niet tegen op, om ten dienste van het publiek, later naar huis te gaan, dan zij feitelijk zouden kunnen doen.

Het postkantoor iederen dag tot zes uur open houden zou niet kunnen geschieden, zonder dat men den ambtenaren daarvoor een buitengewone toelage gaf, daar op dat kantoor de dienst op vele dagen toch al zeer druk is en ook telkens op Zon- en feestdagen door ambtenaren moet worden gewerkt.

Inkrimping van het personeel zal de verlenging van de kantooruren wel niet ten gevolge kunnen hebben. Zooals ondergeteekende reeds aangaf, wordt er al veel na den kantoortijd gewerkt en het aanwezige personeel is amper voldoende om bij ziekte en verloven van ambtenaren, de zaken behoorlijk loopende te houden.

§ 5. De maatregelen, door de afdeelingen bedoeld, zullen in den regel door Z. E. den Minister van Koloniën worden genomen, omdat Zij deze in het belang van de kolonie acht en van oordeel is, dat daaromtrent zoo spoedig mogelijk beslist moet worden.

§ 6. Door de ontzettend droge jaren waren de huurders van gouvernementsgronden met het betalen hunner huur zeer ten achter. Zoodra de toestand beter werd en de huurders de groote armoe te boven waren gekomen, hebben de Gezaghebbers en districtmeesters het mogelijke gedaan om hen hunne verplichtingen te doen nakomen. Waar er bij de huurders onwil in het spel is om te betalen, hebben de Gezaghebbers en de districtmeesters last om dezen nog eens ernstig op hunne verplichtingen te wijzen en hen anders van hunne huurgronden af te doen zetten.

Zeker is het dat vele grondjes, vooral in de bovendistricten, dit jaar niet bebouwd werden, doch als men weet hoe onzeker hier de oogst is, en dat vele huurders den geheelen dag bij anderen moeten werken om voor hun gezin het brood te verdienen, kan men in dat opzicht niet te veeleischend zijn.

In het afgeloopen jaar zijn er — zooals reeds in de Memorie van toelichting is aangegeven — 26 personen, die voor overplaatsing in aanmerking kwamen, naar de gronden op Dokterstuin en Pannekoek overgegaan. De districtmeester heeft in opdracht te zorgen, dat, zoo mogelijk, de rest dit jaar overgaat.

Er is een consortium in Holland, dat er over denkt om een degelijk deskundig onderzoek te doen instellen, of er op Aruba nog voldoende phosphaat is, om de mijnen met succes te kunnen exploiteeren. Voor dat onderzoek vroeg het een steun van Regeeringswege. Of het plan al dan niet ten uitvoer zal worden gelegd, is ondergeteekende nog niet bekend.

Het middagschot, dat om gegronde redenen werd afgeschaft, weer in te voeren, acht ondergeteekende niet mogelijk. Het gemis er van is voor de stadsbewoners ook niet zoo groot, nu er geregeld om twaalf uur door de Koningin Emmabrug een lang sein wordt gegeven, dat in een groot gedeelte van de stad goed gehoord kan worden.

Politie.

§ 7. Ofschoon zich wel is waar in den laatsten tijd enkele diefstallen meer dan anders hebben voorgedaan, waaronder die bij de douane, kan er toch, meent ondergeteekende, daarom nog niet gesproken worden van een sterk toenemen van diefstallen.

Een beruchte beroepsdief, die veel op zijn kerfstok heeft, zit nu met zes anderen preventief.

Al acht ondergeteekende het vertoonen van films, waarin moord, roof en diefstallen ten tooneele worden gebracht, ongewenscht, meent hij toch, dat het vooralsnog moeilijk is aan te toonen, dat de diefstallen, die er in den laatsten tijd gepleegd zijn, een gevolg zouden wezen van de bioscopen.

Dobbelen op straat en kroegen wordt zooveel mogelijk tegengegaan. Er zijn te dier zake verscheidene vervolgingen ingesteld, doch meestal zien de lui de politie van verre aankomen en loopen dan weg. In de kroegen speelt men veelal zoogenaamd om cigaretten of fiches. Zeer dikwijls staat de politie machteloos tegen dergelijke praktijken.

Van het veelvuldig voorkomen van diefstallen van geiten in het 4e en 5e district, op het complex Dokterstuin en Pannekoek, is den Procureur-generaal niets bekend. De districtmeester heeft hem dienaangaande niets meegedeeld, wat zijn plicht was geweest, als er aangifte van diefstallen was gedaan, of hij het plegen er van had geweten.

Waar er bij den Procureur-generaal zelden of nooit over de politie geklaagd wordt, mag het betwijfeld worden of de klachten daarvan wel zoo algemeen zijn. Het beste middel toch om in dat opzicht verbetering te krijgen was door ter plaatse zijn klachten in te dienen.

Dat er 's nachts haast geen politie op straat is, is onjuist. Er zijn in de stad niet minder dan elf vaste posten, die geregeld 2 à 3 maal in den nacht worden gecontroleerd, terwijl er van 10—12½ rondes van twee man plaats vinden.

Dat de straten soms op ergerlijke wijze verontreinigd worden, is waar. Lieden, van wie verwacht kan worden, dat zij zouden helpen zulks tegen te gaan, gooien dikwijls, na zich van de afwezigheid der politie — die toch niet altijd op alle plaatsen tegenwoordig kan zijn — overtuigd te hebben, allerlei wat niet op straat hoort, daarop weg. De politie doet er tegen al wat zij kan.

Er is, meent ondergeteekende, geen gegronde reden om aanstoot te nemen aan de wijze, waarop de politie tegen aankomende vreemdelingen optreedt. Zij, die onder politie geleide naar de wacht worden gebracht, zijn lieden, die zonder middel van bestaan of zonder zoogen. deposito aankomen en voor wier vertrek uit de kolonie gezorgd moet worden, opdat de kosten er van later niet op het Gouvernement terugvallen.

De regeling der deposito's is als volgt: de politie ontvangt van den ,,Purser'', ,,commissaris'' of agent de deposito's van de passagiers 2e en 3e klasse — eerste klasse passagiers storten als regel niets bij de politie — onmiddellijk na aankomst der booten en dragen die af aan een ambtenaar van politie, die zich dagelijks van 8 tot 9½ uur 's morgens en van 2 tot 3½ 's middags aan de hoofdwacht der politie bevindt om de gelden in ontvangst te nemen, de quitanties er voor af te geven en de terugbetalingen te doen. Duldt het teruggeven geen uitstel, dan begeeft de ambtenaar zich tusschen kantooruren naar de hoofdwacht — waar de brandkast staat — om het gestorte bedrag terug te geven. Als men passagiers in gezelschap — niet onder geleide — van een politiebeambte ziet loopen, dan is dat als regel om hun quitantie te nemen. De politie komt den passagiers op alle mogelijke wijze tegemoet en maakt het hun zoo min mogelijk lastig.

Het verkeer tusschen de eilanden der kolonie onderling is vrij. Een hoogst enkele keer wordt er van iemand, die een bediende van de andere eilanden laat komen, geeischt dat hij verantwoordelijk blijft voor de reiskosten naar de plaats van herkomst, opdat de politie dit later niet zal moeten betalen.

Onordelijk opdringen *onmiddellijk* bij aankomst van stoombooten geschiedt vaak. De instelling eener havenpolitie en de opneming van eene strafbepaling er tegen in het in bewerking zijnde havenreglement — zooals op de Engelsche eilanden bestaat — zullen zeer zeker verandering ten goede brengen. Nu is het vaak onmogelijk voor de politie, die zich met de quarantaine en het vreemdelingenverkeer aan boord moet inlaten, om op het water preventief op te treden.

Blijkt later, dat èn de politie èn de douane ieder over een afzonderlijke motorboot moet kunnen beschikken, dan zal er nog een motorboot moeten worden aangeschaft. Nu het havenverkeer echter nog niet zoo druk is en de kosten van de booten tegenwoordig zoo hoog zijn, meent ondergeteekende,

dat men voorloopig moet trachten zich met één motorboot te behelpen.

Clandestien drankverkoop wordt ook in de buitendistricten zooveel mogelijk tegengegaan; laatst nog hebben er verscheidene bekeuringen plaats gevonden; gemakkelijk is dat tegengaan echter niet.

Onderwijs.

§ 8. Dat er slechts aan één leerling van de Hendrikschool een getuigschrift voor voldoend volbrachte studie is uitgereikt, moet, volgens den Inspecteur van het onderwijs, niet alleen geweten worden aan den tegenwoordigen toestand, maar in hoofdzaak aan het feit, dat er vroeger te veel leerlingen tot een hoogere klasse werden bevorderd, zonder dat er een nauwkeurig onderzoek werd ingesteld of zij wel geschikt waren om het onderwijs in de volgende klasse te volgen en doordat er meermalen niet voor voldoende aansluiting tusschen de klassen werd gezorgd. Een der voornaamste oorzaken is de gebrekkige kennis van het Nederlandsch van vele leerlingen.

Reeds in de Memorie van antwoord op het voorloopig verslag betreffende de begrooting voor 1916 heeft ondergeteekende medegedeeld, dat de Inspecteur van het onderwijs van oordeel is, dat het leerplan van de Hendrikschool te uitgebreid is om in negen schooljaren *behoorlijk verwerkt* te worden.

Met de ouders der kinderen zal binnenkort van gedachte worden gewisseld of het misschien gewenscht zou zijn Fransch of Duitsch, of wel beide talen van de lijst der verplichte vakken voor de Hendrikschool te schrappen.

Ofschoon het in het algemeen den leerkrachten aan ijver niet ontbreekt, zijn volgens den Inspecteur, niet alle onderwijzers aan de Hendrikschool verbonden, voldoende voor hun taak berekend.

Er wordt getracht om goede onderwijzers voor de school uit Holland te krijgen. Door den oorlog wordt die uitzending echter blijkbaar belemmerd.

Het rapport van den Inspecteur van het onderwijs en dat van de Schoolcommissie worden den Raad hierbij in afschrift overgelegd.

De quaestie of het gewenscht is studiebeurzen te geven aan jongelui van hier, om in Holland voor onderwijzer te worden opgeleid, hangt af van het feit, of de detacheering van Hollandsche onderwijzers, zooals Z. E. de Minister van Koloniën zich die voorstelt, — en waarvan bij de vorige begrooting gewag is gemaakt — al dan niet goede resultaten zal opleveren: d. i. ons een voldoend aantal onderwijzers bezorgen. Is dit wel het geval, dan zou er voor het verleenen van studiebeurzen voorloopig geen reden bestaan. De maatregel is tamelijk kostbaar, terwijl het altijd twijfelachtig blijft of wij er werkelijk geschikte leerkrachten door zullen krijgen.

De onderwijzers en onderwijzeressen, die uit Holland worden uitgezonden, worden daar gekeurd of zij voor den dienst in de tropen geschikt zijn.

De gegevens voor het Koloniaal Verslag worden door den Gouverneur aan Z. E. den Minister van Koloniën verstrekt. Hij kan en zal zich daarvoor natuurlijk dikwijls bedienen van de gegevens of de rapporten, die hij van de onderscheidene ambtenaren ontvangt. Meent hij echter, dat deze minder juist zijn, of dat zij uitdrukkingen bevatten, die aanleiding zouden kunnen geven tot een verkeerde opvatting omtrent de aangelegenheden, waarop zij betrekking hebben, dan geeft de Gouverneur zelf aan hoe het verslag z. i. zal moeten luiden.

Ondergeteekende kan den Raad mededeelen, dat hij het verslag van den waarn. Inspecteur van het onderwijs aan Z. E. den Minister van Koloniën heeft opgezonden, en Zijne Excellentie heeft gewezen op het verschil, dat er in dat verslag en in de door hem verstrekte gegevens bestond.

Landbouw.

§ 9. Dat de uitgaven voor den landbouw gedaan hier in het geheel geen tastbare resultaten hebben opgeleverd, meent ondergeteekende te moeten ontkennen. In de maiscultuur en

in den verbouw van veevoeder zijn in de laatste jaren bepaald belangrijke verbeteringen aangebracht. Waar o.a. verleden jaar op Aruba de oogst van de daar gewoonlijk verbouwde maissoort, de zoogen. ,,siete siman'' bijna geheel mislukte, dankte de bevolking het aan de nieuw ingevoerde soort, de ,,feterita'', dat zij toch nog een tamelijk goeden oogst had. Ook het betrekkelijk kort geleden ingevoerde ,,soedangras'' wordt als veevoeder algemeen geroemd. Dat de oogst op Curaçao dit jaar niet is geworden wat men algemeen verwachtte, is toe te schrijven aan de navolgende feiten : een deel van den maisaanplant werd opgevreten door de rupsen, een niet onbelangrijk deel van de aren der maisplanten werd uitgezogen door kleine vliegjes, waardoor die aren zoo goed als waardeloos werden en later deden de sprinkhanen nog heel wat schade aan de mais, voordat zij gesneden kon worden : plagen waartegen bijna niets te doen was.

Waarom op vele huurgrondjes geen mais werd verbouwd, heeft ondergeteekende boven reeds aangegeven.

De resultaten van den motorploeg waren, dat de velden, die er mee omgeploegd zijn, een goeden maisoogst gaven.

Van de ingevoerde rasgeiten is een deel aan de planters verkocht, ter verbetering van hun veestapel; een deel wordt nog gehouden op Cas Chiquito, om er meer echte jonge rasgeiten van te fokken en ze dan later ook aan de planters te verkoopen.

Het oordeel van den Landbouwkundige is niet zeer optimistisch omtrent den limoentuin op St. Martin; dat van den Gezaghebber daarentegen wel. Ondergeteekende wacht in deze op het oordeel van den Directeur van den Landbouw in Suriname, die ook onlangs St. Martin bezocht. De proef heeft in zooverre haar nut gehad, dat men gezien heeft, dat de limoenboom op St. Martin zeer goed wil groeien en tevens — wat de hoofdoorzaak is van de minder goede resultaten op Pointe Blanche — dat men ze niet moet planten op plaatsen, die te veel aan den wind zijn blootgesteld.

Openbare Werken.

§ 10. Als de verbreeding van den havenmond haar beslag heeft verkregen, zal worden overwogen of kan worden overgegaan tot de verbetering van de haven van Aruba. Met dat werk zal echter een veel grooter bedrag gemoeid zijn, dan men oorspronkelijk dacht. Hoeveel kan nog niet met eenige juistheid worden aangegeven.

Het is zeker, dat de wegen in de buitendistricten veel te lijden hebben gehad van de zware regens, die er in het afgeloopen jaar zijn gevallen. Men is thans druk bezig om ze weer zoo goed mogelijk te herstellen. Het materiaal, dat er voor gebezigd wordt, is het beste, dat ter plaatse verkrijgbaar is en hetzelfde als dat, hetwelk jaren lang is aangewend geworden. Het materiaal op te groote afstanden te gaan halen, is te kostbaar.

Waar dit, zonder te groote kosten, mogelijk is, wordt getracht de waterafvoer te verbeteren door goten langs de wegen te maken.

De abnormale tijdsomstandigheden, waardoor de grootst mogelijke zuinigheid moest worden betracht, hebben de geleidelijke verbetering der straten en wegen in het stadsdistrict niet onaanzienlijk belemmerd.

De voorgestelde verhooging der credieten moet grootendeels worden toegeschreven aan verhooging van den loonstandaard.

Het zou zeker wel eene verbetering zijn als de Breede straat ter hoogte van het erf Wacao iets kon worden verbreed. Ondergeteekende trachtte reeds eenigen tijd geleden van den eigenaar van het erf vergunning te verkrijgen, om den muur langs den weg wat meer naar binnen te mogen plaatsen, doch de som, die daarvoor gevraagd werd, was te hoog.

Naar ondergeteekende meent te moeten opmaken uit een schrijven, dat hij van Z. E. den Minister van Koloniën heeft ontvangen, is ook de post voor een algemeene begraafplaats aan de Overzijde dit jaar op de begrooting geplaatst.

Openbare Gezondheidsdienst.

§ 11. Volgens inlichtingen ingewonnen bij een in deze bij

uitstek bevoegd geneeskundige, komen er op Curaçao slechts weinige en dan nog meestal goedaardige gevallen van trachoma voor, in hoofdzaak nog bij Syriërs.

Toegegeven moet worden, dat het toelaten van lijders aan deze ziekte nadeelige gevolgen zou kunnen hebben.

Wanneer dit noodig mocht blijken bestaat er evenwel geen enkel bezwaar, bij het gezondheidsonderzoek, dat volgens art. 7 der voorgestelde quarantaine-verordening ook bij andere dan bij de aldaar met name genoemde ziekte plaats kan vinden, het onderzoek naar het bestaan dezer oogziekte, en dan met name bij Syrische emigranten, te doen aansluiten.

Deze maatregel is op het oogenblik echter niet urgent te achten.

Artikelen.

Ad art. 25. Bij iedere aanvrage om een bewijs van onvermogen een ernstig onderzoek te doen instellen of het al dan niet gegeven kan worden, is niet wel mogelijk. Daarvoor zou veel meer moeten worden uitgegeven dan er nu door de koloniale kas wordt verloren door dat een enkele een bewijs van onvermogen krijgt, die het feitelijk niet moest hebben. Hoe de betrekkelijke luxe, waarmee de huwelijken van arme menschen hier somtijds plaats hebben, betaald wordt, is een raadsel.

Ad art. 29. De eigenaardige plaatselijke toestanden maken, dat de voogdijraden niet zoo dikwijls ingrijpen als men volgens de wet zou kunnen veronderstellen. Opvoedingsgestichten voor verwaarloosde kinderen heeft men hier nog niet. Zeer vele buiten echt geboren kinderen, of kinderen, wier ouders dood zijn, worden bij familieleden opgebracht, waar zij in den regel niet minder goed worden behandeld dan de kinderen, die bij hun ouders worden opgevoed. Kinderen in andere gezinnen uitbesteden zou in het algemeen niet veel resultaten opleveren. Alleen zouden er, indien het Bestuur of de voogdijraad daartoe overging, waarschijnlijk zeer velen zijn, die dan voor de opvoeding der kinderen, die zij nu voor niets op zich nemen, van het Gouvernement vergoeding gingen vragen.

Ad art. 36. De boschwachters zijn bepaald noodig, wil men voorkomen, dat langzamerhand al het hout, dat er op gouvernementsgronden staat, wordt weggehakt.

Ook op Dokterstuin zijn zij nog beslist noodig. De districtmeester deelde ondergeteekende nog onlangs mede, dat hij zeer veel moeite heeft om te zorgen, dat het hout, dat er op Dokterstuin en Pannekoek is, niet clandestien wordt gehakt en gestolen, vooral nu de houtskolen zoo duur zijn.

Nog lang niet alle gronden zijn op Dokterstuin en Pannekoek in huur uitgegeven. Men houdt ze nu eerst voor de personen, die overgeplaatst moeten worden; daarna zullen ook andere personen er nog stukjes grond kunnen krijgen, waarvoor reeds zeer veel aanvraag is.

Ad art. 37c. Overwogen zal worden om, wanneer de algemeene verhooging van de bezoldigingen der ambtenaren plaats heeft, ook de toelage van den Sub-ontvanger te verhoogen.

Ad art. 47a. Een voorstel tot verhooging van de toelage der klerken van de Curaçaosche Bank, die ook geld voor de Bank ontvangen, is in overweging.

Ad art. 60a. Het hoofd der Hendrikschool heeft gevraagd zijne detacheering verlengd te krijgen tot Juli 1918.

Het ligt in de bedoeling om de functiën van Inspecteur van het onderwijs en Secretaris van de schoolcommissie te scheiden.

Ad art. 61f. Het feit, dat de leden van de examencommissie eene vergoeding ontvangen voor het afnemen van de examens — wat in Holland ook zoo is — is, meent ondergeteekende, nog geen reden om nu ook aan de leden van andere commissies vergoeding te geven — wat in Holland ook niet geschiedt.

Ad artt. 63 en *64*. Deze zaak is in overweging.

Ad art. 67a. Zoo noodig kan het Bestuur bij den raadsman in landbouwzaken adviezen inwinnen op landbouwkundig gebied, en bijv. aan hem vragen een degelijk onderzoek te willen instellen naar de oorzaken van hier in de planten of boomen voorkomende ziekten.

Ad art. 68a. Het invoeren van eenige toomen raskippen op Cas Chiquito heeft den landbouwkundige in de gelegenheid gesteld aan tal van personen, die dit verzochten, broedeieren en jonge kuikens van raskippen te bezorgen, waardoor het kippenras wat kon worden verbeterd.

De in het buitenland aangekochte kippen zijn ondertusschen bijna alle oud geworden en voor de verdere teelt vrij wel ongeschikt. Het ligt niet in de bedoeling vooreerst weer kippen uit het buitenland in te voeren.

Ad art. 81. De keuze van de standplaats der polikliniek was niet gemakkelijk. Voor een redelijken prijs er een goed gebouw voor te koopen, bleek niet wel mogelijk. Het Gouvernements-perceel, dat er nu voor gebruikt wordt, bezit vele voordeelen : het ligt vrij geisoleerd en is toch gemakkelijk van het centrum uit te bereiken, ook van Otrabanda; het ligt onmiddellijk vrij aan het water, wat o.a. voor patiëntenvervoer een voordeel is. De achterzijde (ingang vrouwen) ziet niet uit op een straatfront, doch op tuinmuren van huizen.

De gang van zaken, wat betreft deze polikliniek en kliniek is niet onbevredigend; dat het gewenschte nog niet bereikt is, ligt zeker niet aan de ligging van het gebouw, doch heeft geheel andere oorzaken.

Bij de verpleging van mannen en vrouwen in één perceel is strenge scheiding der sexen dringend noodzakelijk; het is daarom noodig, dat er twee verschillende ingangen zijn, die als zoodanig kenbaar zijn gemaakt. Deze maatregel is, behalve voor de patiënten, eveneens noodzakelijk voor familieden, die op bezoekuren worden toegelaten. Ook hierbij worden slechts vrouwen in de vrouwenafdeeling, mannen in de mannenafdeeling toegelaten.

Gaarne had ondergeteekende gezien, dat de reden was opgegeven, waarom men zoo dringend verzocht de opschriften ,,ingang mannen'' en ,,ingang vrouwen'' te doen verwijderen.

Ad art. 98. Het politiewachthuis, dat op Dokterstuin zal worden gebouwd, is van dezelfde grootte als dat te Montagne, doch zal in steen worden opgetrokken, omdat dit thans voordeeliger geacht wordt dan een constructie in hout, terwijl de onderhoudskosten er aanmerkelijk minder door zullen worden.

Ad art. 99. De resultaten, welke de damaanleg afwerpt, zijn wel niet overal even gunstig, doch zeker is het, dat door de stelselmatige damaanleg er tegenwoordig veel minder gebrek aan drinkwater in de buitendistricten heerscht dan vroeger.

Dat de damaanleg een gunstigen invloed heeft op den stand van het water in de putten mag als vaststaand worden aangenomen; immers het regenwater, dat bij de afwezigheid van dammen bovengronds zou afstroomen, wordt thans verplicht om in den bodem weg te zakken, wat uit den aard der zaak op den waterstand in de putten een gunstigen invloed moet hebben.

Ad art. 99bis. Wat de reden is, dat Z. E. de Minister van Koloniën verzocht heeft, een crediet aan te vragen om de kosten van een onderzoek om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien, kan ondergeteekende niet met juistheid opgeven, zoolang hij Zijner Exeellentie's missive, waarbij het telegram wordt toegelicht, waarin hem het verzoek gedaan werd, nog niet ontvangen heeft.

Het kan zijn, omdat de Maatschappij geen voldoende zekerheid kon geven, dat zij het noodige kapitaal kan bijeenbrengen om de zaak behoorlijk te exploiteeren; het kan ook zijn, dat Zijne Excellentie de Minister van Koloniën van oor-

deel is, dat een zoo belangrijke zaak als de waterverschaffing door het Gouvernement zelf moet ter hand genomen worden.

Ad art. 106a. Waar de tegenwoordige havenmeester en loods den laatsten tijd nog al dikwijls ziek was, eischtte het belang van den dienst, dat er, bij de uitbreiding van het personeel voor het loodswezen, werd uitgekeken naar iemand, die den havenmeester en loods, d. i. den Chef van het loodswezen en het havenverkeer, die zoo noodig aan het Bestuur adviezen moet kunnen uitbrengen enz., in alle opzichten zou kunnen vervangen.

Om te bewijzen, dat het Bestuur zeer tevreden was over de wijze, waarop de assistent-loods zich jaren lang van zijn taak heeft gekweten, heeft het hem den titulairen rang van loods gegeven.

In de hierbij aangeboden Nota van Wijzigingen worden nog eenige voorstellen gedaan; ondergeteekende meent te kunnen volstaan met te verwijzen naar de daarbij gegeven toelichtingen.

Willemstad, den 18n. April 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ...., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Nota van Wijzigingen.

Nº 11.

1º In de Ontwerp–verordening.

Artikel 1.

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 3 wordt verlaagd met f 125,— en gebracht op f 6 470,—.
Het totaal der Iste afdeeling wordt gebracht op f 144 211,—.

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Armenzorg.

Uit den tekst van onderartikel 63 vervallen de komma achter het woord ,,behoeftigen'' en de woorden ,,voeding'' tot en met ,,St. Martin'' terwijl het bedrag, bij dat onderartikel uitgetrokken, verlaagd wordt met f 125,— en gebracht op f 2 767,—.
Het totaal der Vde afdeeling wordt gebracht op f 234 262,—.

VIIde Afdeeling.

Burgerlijke geneeskundige dienst.

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 82 wordt verhoogd met f 400,— en gebracht op f 3 220,—.
Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 125 958,—.

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 95 wordt verhoogd met f 125,— en gebracht op f 19 075,—.
Het totaal der VIIIste afdeeling wordt gebracht op f 151 363,—.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 108 wordt verlaagd met f 418,— en gebracht op f 98 298,—.
Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 109 wordt verhoogd met f 209,— en gebracht op f 71 318,—.
Het bedrag uitgetrokken bij onderartikel 111 wordt verlaagd met f 252,— en gebracht op f 3 001,—.

Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 183 317,—.

Het totaal der afdeelingen wordt gelezen f 1 145 835,—.

In het ,,Algemeen Overzicht'' worden de totalen van Curaçao, St. Martin en Kolonie respectievelijk gelezen f 611 385,—, f 52 271,— en f 308 617,— en die van de afdeelingen I, V, VII, VIII en IX respectievelijk f 144 211,—, f 234 262,—, f 125 958,—, f 151 363,— en f 183 317,—, terwijl het eindcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 145 835,—.

Het eindcijfer van het ontwerp wordt gelezen :

Een millioen, honderd vijf en veertig duizend, acht honderd vijf en dertig gulden.

TOELICHTINGEN.

2º In den uitgewerkten en toelichtenden staat.

Iste Afdeeling.

Algemeen en gewestelijk bestuur.

Gouvernementssecretarie en algemeene dienst.

Bij het vervallen van den post ,,verschillende benoodigdheden en andere kleine uitgaven'', die vroeger onder de afdeeling ,,Plaatselijke kosten'' voorkwam, en waarop de uitgaven voor gewoon onderhoud en herstelling van de boeien, het seintoestel, de loodsbooten en de vlaggenstokken, enz. werden verevend, werd, bij de nieuwe inrichting der begrooting, de post voor ,,bindloon en andere uitgaven'' onder de afdeeling ,,Algemeen en gewestelijk bestuur'' vermeerderd met het bedrag van dien vervallen post.

Aangezien het oneigenlijk is de kosten voor onderhoud en herstelling van landseigendommen op den post voor bindloon enz. te verantwoorden, is gemeld bedrag van f 125,— overgebracht naar art. 95*a*, waar het beter thuis behoort.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 3*c* voor St. Martin wordt verlaagd met f 125,— en gebracht op f 150,—.

Het totaal van onderdeel *c* wordt gebracht op f 1 870,—.

Het totaal van artikel 3 wordt gebracht op f 6 470,—.

Het totaal der Iste afdeeling wordt gebracht op f 144,211,—,

In het ,,Overzicht'' van de Iste afdeeling wordt het totaal van St. Martin gelezen f 7 145,—, terwijl het totaal van dat overzicht gelezen wordt f 144 210,17, waarvoor gesteld f 144 211,—.

In verband met het overlijden van den eenig overgebleven persoon verpleegd geweest in het voormalig gesticht voor melaatschen op St. Martin is deze post van de begrooting afgevoerd.

Vde Afdeeling.

Eeredienst, onderwijs en armenzorg.

Armenzorg.

Uit den tekst van artikel 63 vervallen de komma achter het woord ,,behoeftigen'' en de woorden ,,voeding'' tot en met ,,St. Martin''.

Ook wordt uit artikel 63 gelicht onderdeel *c*. ,,voeding en kleeding van 1 persoon, verpleegd geweest in het voormalig gesticht voor melaatschen op St. Martin f 125,—.''

Onderdeel *d* van genoemd artikel wordt *c* terwijl het totaal van het artikel gebracht wordt op f 2 767,—.

Het totaal der Vde afdeeling wordt gebracht op f 234 262,—.

In het ,,Overzicht'' van de Vde afdeeling wordt het totaal van St. Martin gelezen f 23 745,56 terwijl het totaal van dat overzicht gelezen wordt f 234 261,99, waarvoor gesteld f 234 262,—.

Bij derde Nota van Wijzigingen van Z. E. den Minister van Koloniën op de begrooting voor 1917 is de aanvangsbezoldiging van den amanuensis bij het laboratorium van den Openbaren Gezondheidsdienst gesteld op f 2 200,—, met twee driejaarlijksche verhoogingen van f 200,— en f 100,—.

Om deze reden wordt de betrekkelijke

VIIde Afdeeling.

Burgerlijke geneeskundige dienst.

Laboratorium en kantoor van den openbaren gezondheidsdienst.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 82*a* wordt verhoogd met f 400,— en gebracht op f 2 200,—.

Het totaal van artikel 82 wordt gebracht op f 3 220,—.

Het totaal der VIIde afdeeling wordt gebracht op f 125 958,—.

In het ,,Overzicht'' van de VIIde afdeeling wordt het totaal van Curaçao gelezen f 98 620,—, terwijl het totaal van dat overzicht gelezen wordt f 125 958,—.

post voor 1918 f 400,— hooger gesteld.

Bij dezelfde Nota is o. a. eene verhooging voorgesteld van het krediet voor bezoldiging van de bureelambtenaren om door vermeerdering van het getal ambtenaren boven den rang van klerk, met evenredige inkrimping van het getal ambtenaren van den rang van klerk en daaronder eene verbetering te doen komen in den uiterst langzamen gang van de bevordering van dit kleine korps. Daar een nader voorstel tot lotsverbetering van deze ambtenaren aan Z. E. den Minister van Koloniën is gedaan, meent ondergeteekende eerst daarop bericht van Z. E. te moeten afwachten, alvorens voor 1918 eenige wijziging van het krediet voor bezoldiging van de bureelambtenaren voor te stellen.

Zie de toelichting bij de Iste afdeeling.

Minder geraamd het pensioen van J. F. Monart f 418,—.

Meer geraamd het pensioen van de weduwe J. F. Monart f 209,— .

Minder geraamd de onderstand van Ch. Thomas, f 252,50, welke persoon overleden is.

VIIIste Afdeeling.

Openbare werken.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 95*a* voor St. Martin wordt verhoogd met f 125, — en gebracht op f 625,— terwijl achter het woord St. Martin gevoegd wordt een komma en de woorden : ,,met inbegrip van de boeien, het seintoestel, de ,,loodsbooten, de vlaggenstokken, enz.''

Het totaal van onderdeel *a* van artikel 95 wordt gebracht op f 11 825.—.

Het totaal van artikel 95 wordt gebracht op f 19 075,— en het totaal van de VIIIste afdeeling op f 151 363,—.

In het ,,Overzicht'' van de VIIIste afdeeling wordt het totaal van St. Martin gelezen f 5 325,— terwijl het totaal van dat overzicht gelezen wordt f 151 362,25, waarvoor gesteld f 151 363,—.

IXde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden, toelage, zoomede uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 108 wordt verlaagd met f 418,— en gebracht op f 98 298,—.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 109 wordt verhoogd met f 209,— en gebracht op f 71 318,—.

Het bedrag uitgetrokken bij artikel 111 wordt verlaagd met f 252,— en gebracht op f 3 001,—.

Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 183 317,— .

In het ,,Algemeen Overzicht'' worden de totalen van Curaçao, St. Martin en Kolonie respectievelijk gelezen f 611 385,—, f 52 271,— en f 308 617,— en die van de afdeelingen I, V, VII, VIII en IX respectievelijk f 144 211,—, f 234 262,—, f 125 958,—, f 151 363,— en f 183 317,—, terwijl het eindcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 145 835,—.

3° In de Raming der middelen en inkomsten.

Tengevolge van de voorgestelde wijzigingen wordt de raming van de bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen verlaagd met f 186,— en gebracht op f 242 436,—.

Willemstad, den 18n. April 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ..... , waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

GEWIJZIGD OVERZICHT.

Nº 12.

OVERZICHT van de geraamde inkomsten en uitgaven voor elk eiland.

	Inkomsten.	Uitgaven.	Verschil.	
			Voordeelig.	Nadeelig.
Curaçao	f 746 979,—	f 611 385,—	f 135 594,—	f —
Aruba	49 575,—	63 045,—	—	13 470,—
Bonaire	26 935,—	45 760,—	—	18 825,—
St. Martin (Nederlandsch gedeelte)	13 910,—	52 271,—	—	38 361,—
St. Eustatius	21 230,—	38 618,—	—	17 388,—
Saba	7 270,—	26 139,—	—	18 869,—
Geheele kolonie	37 500,—	308 617,—	—	271 117,—
	f 903 399,—	f 1 145 835,—	f 135 594,—	f 378 030,—
Bijdrage uit 's Rijks schatkist	242 436,—	—	242 436,—	—
	f 1 145 835,—	f 1 145 835,—	f 378 030,—	f 378 030,—

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—17.

Verordening van den ....., waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.

Eindverslag.

Nº 13.

De Commissie van Rapporteurs, in overleg met de Voorzitters der Afdeelingen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over deze ontwerp-verordening, van oordeel, dat door de gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het ontwerp genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 24n. April 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—18.

Verordening van den ....., tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat volgens artikel 26 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao bij algemeene verordening de gestichten worden aangewezen, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en de beginselen worden gesteld, waarnaar de inrichting en het beheer dezer gestichten, de verdeeling der gevangenen in klassen, de arbeid, de bestemming van de opbrengst van den arbeid, het onderwijs, de Godsdienstoefeningen en de tucht worden geregeld;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

EERSTE TITEL.

Verdeeling.

Art. 1.

De gevangenissen worden onderscheiden in strafgevangenissen en huizen van bewaring.

Art. 2.

In de strafgevangenissen wordt, behoudens het bepaalde bij artikel 3 sub 1º *a* en laatste lid dezer verordening en bij de artikelen 23 eerste lid en 29 van het Wetboek van Strafrecht voor de kolonie Curaçao, de burgerlijke en militaire gevangenisstraf ten uivoer gelegd.

Art. 3.

De huizen van bewaring zijn bestemd:

1º tot opneming van hen:

a. die gevangenisstraf voor niet meer dan acht maanden moeten ondergaan;

b. die de straffen van hechtenis of van militaire detentie moeten ondergaan;

2º tot opneming van alle anderen, wier vastzetting, aanhouding, gevangenneming of gevangenhouding door het openbaar gezag is bevolen of krachtens rechterlijke uitspraak of beschikking geschiedt, voor zooverre geen andere plaats voor hen is bestemd;

3º tot verblijf van doortrekkende gevangenen en andere onder verzekerde bewaring vervoerd wordende personen.

De Procureur-generaal kan, indien dit door een openbaar belang vereischt wordt, bepalen dat veroordeelden in artikel 2 bedoeld, tijdelijk in een huis van bewaring worden opgenomen.

Art. 4.

Op ieder eiland der kolonie is er een huis van bewaring en op het eiland Curaçao tevens een strafgevangenis gevestigd.

Zoolang er geene afzonderlijke gebouwen bestaan, zullen de strafgevangenis en het huis van bewaring in hetzelfde gebouw, doch in afzonderlijke afdeelingen, zijn gevestigd.

Art. 5.

Behoudens het bepaalde bij art. 3 sub 1º *a* en laatste lid dezer verordening worden gevangenisstraf en hechtenis ondergaan op het eiland, waar zij zijn uitgesproken.

TWEEDE TITEL.

Inrichting en beheer.

Art. 6.

Onder de bevelen van eene Commissie van Administratie voor elk gesticht wordt het beheer van de strafgevangenis en het huis van bewaring op Curaçao door een Directeur en dat van de overige huizen van bewaring door een Cipier gevoerd.

Art. 7.

De Commissiën van Administratie bestaan op het eiland Curaçao uit den Procureur-generaal als Voorzitter en ten minste vier leden en op de overige eilanden uit den betrokken Ambtenaar van het Openbaar Ministerie als Voorzitter en ten minste twee leden.

De leden worden door den Gouverneur benoemd.

Art. 8.

De Directeur, de Cipier en, voor zooveel noodig, de Onderdirecteur en de Assistent-cipier worden door den Gouverneur benoemd, geschorst en ontslagen; de overige beambten door de betrokken Commissie van Administratie.

Art. 9.

De verschillende categorieën van gevangenen worden zooveel mogelijk afgescheiden gehouden.

Mannen en vrouwen worden nimmer in eenzelfde lokaal geplaatst.

Art. 10.

Preventieve gevangenen worden nimmer met veroordeelden in één vertrek geplaatst.

In de huizen van bewaring zijn afzonderlijke vertrekken aanwezig voor personen, die buiten toegang zijn gesteld.

Art. 11.

Veroordeelde kinderen worden in al de gevangenissen afgezonderd van de volwassen gevangenen.

Art. 12.

De pistole bestaat alleen in de huizen van bewaring.

DERDE TITEL.

Indeeling in klassen.

Art. 13.

Bij de klassenindeeling der gevangenen wordt hoofdzakelijk gelet op het verleden, het gedrag en het feit waarvoor de veroordeeling heeft plaats gehad, en daarbij tevens zooveel mogelijk rekening gehouden met den leeftijd en de mate van ontwikkeling alsmede met den duur der straf, alles in onderling verband.

De indeeling in klassen geschiedt door de Commissie van Administratie.

De tot levenslange gevangenisstraf veroordeelden worden in eene afzonderlijke klasse ingedeeld.

VIERDE TITEL.

Arbeid en arbeidsloon.

Art. 14.

De verplichte arbeid van gevangenen, ten aanzien van wie niet is bepaald dat zij aan openbare werken zullen worden tewerk gesteld, zal zich bij voorkeur uitstrekken tot den huisdienst en over voorwerpen voor den Kolonialen dienst.

Art. 15.

Het door den gevangene verdiend arbeidsloon is zijn eigendom.

Dit loon wordt voor hen, die tot gevangenisstraf veroordeeld zijn, met uitzondering van de tot levenslange gevangenisstraf veroordeelden, verdeeld in uitgaanskas en zakgeld.

Het laatste blijft onder bewaring van het bestuur van het gesticht doch is ter beschikking van den gevangene, volgens daaromtrent te stellen regelen.

Art. 16.

Moedwillig door den gevangene tijdens zijn straftijd toegebrachte schade kan zoowel op de uitgaanskas als op het zakgeld worden verhaald.

De uitgaanskas is overigens onvervreemdbaar en niet vatbaar voor beslag.

Zij wordt den gevangene bij of na zijne in vrijheidstelling uitgekeerd. De uitkeering kan ook in termijnen geschieden.

Art. 17.

Als regel geldt, dat de gevangenen, die tot arbeid verplicht zijn, elken werkdag gedurende ten minste 10 uur arbeiden.

Art. 18.

Aan elken gevangene wordt minstens één etmaal per week als rustdag gegund.

VIJFDE TITEL.

Onderwijs en Godsdienstoefeningen.

Art. 19.

In de gevangenissen wordt, indien doelmatig geoordeeld en voor zooveel mogelijk, onderwijs gegeven in lezen, schrijven en rekenen aan de veroordeelden voor meer dan drie maanden, ten aanzien van wie niet is bepaald dat zij aan openbare werken zullen worden tewerkgesteld.

Art. 20.

In de gevangenissen kan gelegenheid worden gegeven om Godsdienstonderwijs te ontvangen.

Art. 21.

Behoudens uitdrukkelijke vrijstelling nemen de gevangenen aan de Godsdienstoefeningen, die te hunnen behoeve worden gegeven, deel.

ZESDE TITEL.

Tucht.

Art. 22.

In de gevangenissen is de oplegging der navolgende disciplinaire straffen geoorloofd:

a. onthouding van lectuur, van bezoek, van het schrijven of ontvangen van brieven of van andere voorrechten;

b. opsluiting in de strafcel ten hoogste voor den tijd van vier weken, op den gewonen kost of op drogen kost om den anderen dag;

c. sluiting in de boeien hoogstens voor den tijd van acht achtereenvolgende dagen, of voor veertien dagen, om den anderen dag.

De vermelde straffen kunnen te zamen worden toegepast.

Art. 23.

Geen straf wordt opgelegd dan nadat de overtreder door hem die de straf oplegt, is gehoord.

Slotbepaling.

Art. 24.

Deze verordening treedt in werking tegelijk met het Wetboek van Strafrecht voor de Kolonie Curaçao, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 4n. October 1913 Nº 61 (P. B. Nº 67). Alsdan vervalt de verordening van den 17n. April 1872 (P. B. Nº 23), houdende herziening der bepalingen omtrent de strafinrigtingen voor dwangarbeid, den dwangarbeid aan openbare werken, de inrigting en het inwendig bestuur der gevangenissen, de tucht der veroordeelden en de bestemming der opbrengst van hunnen arbeid, zooals die verordening bij latere verordeningen is gewijzigd.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—18.

Verordening van den ....., tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Artikel 26 van het Wetboek van Strafrecht (P. B. 1913 Nº 67) bepaalt, dat bij algemeene verordening de gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan, aangewezen worden en dat de inrichting en het beheer dezer gestichten, de verdeeling der gevangenen in klassen, de arbeid, de bestemming van de opbrengst van den arbeid, het onderwijs, de godsdienstoefeningen en de tucht naar beginselen bij algemeene verordening te stellen, bij besluit van den Gouverneur worden geregeld.

Ter gedeeltelijke voldoening aan dat voorschrift wordt Uwen Raad hierbij een ontwerp-verordening aangeboden, zooveel mogelijk overeenkomende met de Nederlandsche Gestichtenwet en Beginselenwet (Stbld. 1884 Nº 3 en Stbld. 1886 Nº 62) en het Surinaamsche Ontwerp 1915—1916—16, terwijl voor het uitvoeringsbesluit tot voorbeeld gekozen zal worden de Algemeene Maatregel van inwendig bestuur afgekondigd bij Stbld. 1886 Nº 159, aangevuld, waar plaatselijke toestanden tot afwijking nopen, uit het bestaande reglement van Orde (P. B. 1872 Nº 33).

Een der verschilpunten tusschen de twee in het nieuwe strafrecht bekende vrijheidsstraffen bestaat o. a. daarin, dat zij in afzonderlijke gestichten worden uitgevoerd, t. w. de gevangenisstraf, de zwaarste straf, in een strafgevangenis en de hechtenis in een huis van bewaring. Intusschen laat reeds artikel 23 W. v. S. eene uitzondering op dien regel toe, mits de straffen in afzonderlijke afdeelingen worden ondergaan. Aangezien de kolonie echter niet over zooveel gebouwen beschikt en de invoering van het nieuwe strafrecht niet tot zoodanig tijdstip mag worden uitgesteld, kan bovenbedoeld in Nederland geldend beginsel, hoe juist het overigens ook moge geacht worden, niet alleen niet in toepassing worden gebracht, zoodat de eenige in de kolonie bestaande strafgevangenis in hetzelfde gebouw als het huis van bewaring op het eiland Curaçao moet worden gevestigd (art. 4 ontwerp), maar wordt in art. 3, 1º *a* zelfs voorgesteld de tot gevangenisstraf van niet meer dan acht maanden veroordeelden steeds in een huis van bewaring op te nemen, en wel om het mogelijk te maken, dat de gevangenisstraf, op de eilanden buiten Curaçao uitgesproken, op het betrokken eiland zelf ondergaan wordt. Het ontbreken van zoodanige bepaling zou, wat het eiland Curaçao zelf betreft, niet tot moeielijkheden aanleiding geven, doch waar noodgedwongen in zulk een belangrijk opzicht van het aanvankelijk gehuldigde beginsel wordt afgeweken, behoort, ter wille van de gelijkheid van behandeling, ook voor dit eiland dezelfde gunstige regeling te worden gemaakt.

Thans worden de personen, die door den Raad van Justitie tot gevangenisstraf van meer dan één jaar veroordeeld zijn, herwaarts opgezonden; na het tot stand komen van het hier voorgestelde zal zulks reeds moeten geschieden bij veroordeeling tot gevangenisstraf van meer dan acht maanden.

En voor wat de bevoegdheid van de Kantonrechters in strafzaken aangaat, kan herinnerd worden aan artikel 37 van het Koninklijk besluit van den 22n. Mei 1914 Nº 84 (P. B. Nº 35), volgens welk artikel zij als regel niet meer dan zes maanden gevangenisstraf mogen opleggen.

Willemstad, den 6n. Maart 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—19.

Verordening van den ....., betreffende den loodsdienst en de loodsgelden.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het noodig is de bepalingen omtrent den loodsdienst en de loodsgelden te herzien;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Voor de toepassing van deze verordening worden verstaan onder :

,,schepen'' : alle vaartuigen, die hetzij door machines hetzij door zeilen voortbewogen worden;

,,lichters'' : lichters, dokken of andere dergelijke voorwerpen, die zonder eigen beweegkracht over zee gesleept worden;

,,vaartuigen'' : zoowel schepen als lichters;

,,stoomschepen'' : vaartuigen, die uitsluitend of hoofdzakelijk door machines voortbewogen worden;

,,zeilschepen'' : vaartuigen, die als zoodanig getuigd, uitsluitend of hoofdzakelijk door zeilen voortbewogen worden.

Artikel 2.

Aan het Bestuur der Kolonie wordt voorbehouden de uitsluitende bevoegdheid tot het doen loodsen van vaartuigen in en uit de havens en baaien of op de reeden dezer Kolonie.

De uitoefening van den loodsdienst geschiedt voor de St. Annabaai en het Schottegat op het eiland Curaçao door een daartoe aangestelden havenmeester en loods, een onderhavenmeester en loods en een of meer hulploodsen.

Voor de andere baaien en de reeden der Kolonie door daartoe aangestelde loodsen of hulploodsen.

De Gouverneur stelt voor den havenmeester en loods en den onderhavenmeester en loods op Curaçao een dienstkleeding en voor de andere loodsen en de hulploodsen een loodsmansteeken vast.

Artikel 3.

De gezagvoerders of schippers van vaartuigen, daarmede de haven van Curaçao willende binnenkomen of uitgaan, zijn verplicht zich te bedienen van een loods.

Gelijke verplichting rust op den gezagvoerder of schipper van een vaartuig, die zijn vaartuig hetzij binnen de St. Annabaai of het Schottegat, hetzij uit de St. Annabaai naar het Schottegat of uit het Schottegat naar de St. Annabaai wil doen verhalen.

In alle andere gevallen wordt de hulp van een loods verleend, wanneer die wordt verlangd.

Artikel 4.

Van de verplichting bij het eerste lid van het vorig artikel bepaald, zijn uitgezonderd :

1º vaartuigen met een bruto–inhoud van 20 tonnen van 2,83 M3 of daarbeneden;
2º oorlogsschepen;
3º sleepbooten, mits uitsluitend gebezigd tot het sleepen van vaartuigen;
4º gesleepte vaartuigen, mits het sleepend schip voorzien zij van een loods.

Van de verplichting bij het tweede lid van het vorig artikel bepaald, zijn uitgezonderd:
1º vaartuigen met een bruto-inhoud van minder dan 500 M3;
2º oorlogsschepen;
3º sleepbooten;
4º lichters.

In deze gevallen wordt de hulp van een loods verleend, wanneer die wordt verlangd.

Artikel 5.

De regeling der loodsdiensten geschiedt door het hoofd van het Bestuur.

Artikel 6.

Het Bestuur is niet verantwoordelijk voor de daden of verzuimen der loodsen, hulploodsen en beambten bij den loodsdienst.

Artikel 7.

Het loodsgeld wordt geheven ten behoeve van de Koloniale Kas en is schuldig zoo dikwijls van de hulp van een loods wordt gebruik gemaakt.

Het bedraagt voor:

A. Stoomschepen en lichters.

1º voor het loodsen uit zee in de St. Annabaai of het Schottegat, met inbegrip van de wendingen tot het meren of ankeren, of omgekeerd uit de St. Annabaai of het Schottegat naar zee, voor een stoomschip of een gesleepten lichter met een bruto-inhoud:

	van	beneden	400	tonnen	van	2,83	M3	.....	f	15,—
van	400	tot	,,	800	,,	,,	,,	....	,,	27,50
,,	800	,,	,,	1800	,,	,,	,,	....	,,	32,50
,,	1800	tonnen	van	2,83	M3	en	daarboven	.....	,,	37,50

2º voor het loodsen in of uit de overige baaien of uitsluitend op de reede van Curaçao en voor het loodsen in of uit de havens of baaien of op de reeden der overige eilanden der Kolonie,
in de Paardenbaai op Aruba drie vierde, in alle andere gevallen de helft van het onder *A* Nº 1 bepaalde, naar de daar gemaakte onderscheidingen.

B. Zeilschepen.

1º voor het loodsen uit zee in de St. Annabaai of het Schottegat, met inbegrip van de wendingen tot het meren of ankeren, of omgekeerd uit de St. Annabaai of het Schottegat naar zee, voor een zeilschip:

	van	beneden	66	M3	bruto-inhoud	...	.....		f	2,50
van	66	M3	tot	,,	133	,,	,,	,,	.....	,, 4,—
,,	133	,,	,,	,,	221	,,	,,	,,	.....	,, 5,50
,,	221	,,	,,	,,	443	,,	,,	,,	.....	,, 7,—
,,	443	,,	,,	,,	886	,,	,,	,,	.....	,, 11,25
,,	886	,,	bruto-inhoud	en	daarboven	.....	.....			,, 15,—

2º voor het loodsen in of uit de overige baaien of uitsluitend op de reede van Curaçao en voor het loodsen in of uit de havens of baaien of op de reeden der overige eilanden der kolonie,
in de Paardenbaai op Aruba drie vierde, in alle andere gevallen de helft van het onder *B* Nº 1 bepaalde, naar de daar gemaakte onderscheidingen.

Voor vaartuigen die de Kolonie aandoen om ruwe olie aan te brengen voor aldaar gevestigde raffinaderijen, bedraagt het loodsgeld de helft van de hierboven onder *A* en *B* vermelde bedragen naar de daar gemaakte onderscheidingen.

Artikel 8.

In afwijking van de onder *A* en *B* van het vorig artikel vermelde tarieven, bedraagt het loodsgeld voor oorlogsschepen:

1º voor het loodsen uit zee in de St. Annabaai of het Schottegat, met inbegrip van de wendingen tot het meren of ankeren, of omgekeerd uit de St. Annabaai of het Schottegat naar zee, een halve cent per ton waterverplaatsing;

2º voor het loodsen in of uit de overige baaien of uitsluitend op de reede van Curaçao en voor het loodsen in of uit de havens of baaien of op de reeden der overige eilanden der Kolonie, een vierde cent per ton waterverplaatsing.

Artikel 9.

Voor een vaartuig, geen loods aan boord hebbende, maar door een schip waarop zich een loods bevindt, gesleept wordende, is eveneens het loodsgeld verschuldigd.

Is het sleepend schip een vaartuig dat volgens art. 4 vrijgesteld is van de verplichting om een loods te nemen, dan is, in het geval voorzien bij het vorig lid, voor het loodsen daarvan geen loodsgeld verschuldigd.

Artikel 10.

Boven het loodsgeld bij de vorige artikelen bepaald, is voor de navolgende loodsdiensten als loodsgeld schuldig:

1º voor het loodsen uit zee in de St. Annabaai of het Schottegat of uit de St. Annabaai of het Schottegat naar zee, wanneer een of ander geschiedt tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang,

een gelijk bedrag als volgens gemelde artikelen schuldig is, naar de daar gemaakte onderscheidingen;

2º voor het verhalen van vaartuigen binnen de St. Annabaai of het Schottegat, uit de St. Annabaai naar het Schottegat of uit het Schottegat naar de St. Annabaai, wanneer dit geschiedt op verzoek of ten gerieve van den gezagvoerder of schipper:

voor een vaartuig van 500 M3 of daarboven ..... f 25,—
,, ,, ,, ,, 300 ,, tot beneden 500 M3.. ,, 10,—
,, ,, ,, ,, beneden 300 M3..... ,, 7,50

Artikel 9 is ten deze toepasselijk.

Artikel 11.

Van de betaling van het loodsgeld zijn vrijgesteld vaartuigen in Gouvernementsdienst of onder overeenkomst met het Koloniaal Bestuur in de vaart tusschen de eilanden der Kolonie.

Artikel 12.

De Gouverneur kan voor elk bijzonder geval vrijstelling of vermindering van het verschuldigde loodsgeld verleenen, wanneer en naarmate door daden of verzuimen van loodsen schade aan een vaartuig is veroorzaakt.

Artikel 13.

De gezagvoerders of schippers zijn verplicht de loodsgelden op Curaçao ten kantore van den Koloniaal Ontvanger en op de overige eilanden der Kolonie ten kantore van den Gouvernements-Ontvanger te betalen, uit zee komende, binnen 24 uren; uitgaande, vóór het vertrek. Bij binnenkomst en vertrek op Zondagen en wettelijk erkende feestdagen worden de loodsgelden bij de uitklaring betaald ten kantore, waar de uitklaring geschiedt.

Wanneer een vaartuig niet in de haven of baai van de hoofdplaats van een eiland komt, alsmede in de gevallen bij artikel 10 bedoeld, kan het loodsgeld ook worden betaald in handen van den loods, alvorens deze van boord gaat.

Bij gebreke van tijdige betaling wordt het loodsgeld verhoogd met een som, gelijkstaande aan het bedrag daarvan.

Artikel 14.

De loodsen leveren betreffende elk vaartuig, dat door hen

geloodst is, terstond op Curaçao bij den Kolonialen Ontvanger, op de overige eilanden der Kolonie bij den Gouvernements-Ontvanger een schriftelijke, onderteekende opgave in van de soort van het vaartuig en van de tonnenmaat of waterverplaatsing naar de in de vorige artikelen gemaakte onderscheidingen en storten te diens kantore het loodsgeld in de gevallen, waarin het door hen ontvangen is.

De loods, die een vaartuig naar zee loodst, voordat de loodsgelden en de verhooging zijn betaald, is voor het bedrag aansprakelijk en tot de onmiddellijke voldoening daarvan ten kantore van den Ontvanger gehouden.

Artikel 15.

De vorderingen van niet of te weinig en de terugvordering van te veel betaalde loodsgelden en verhoogingen verjaren met één jaar, te rekenen van den dag, waarop zij verschuldigd waren of betaald zijn.

Artikel 16.

Met de opsporing van overtredingen dezer verordening zijn, behalve de in artikel 12 Nos. 1—4 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen, belast de havenmeesters, de onderhavenmeester, de loodsen, hulploodsen en alle ambtenaren der belastingen.

Artikel 17, eerste lid, tweede zinsnede van dat Wetboek is op hen toepasselijk.

Artikel 17.

De Gouverneur kan in bijzondere gevallen van dwaling of onwillig verzuim in de nakoming van de bepalingen dezer verordening kwijtschelding of vermindering van de verhooging verleenen.

Artikel 18.

Hij, die nalaat zich te bedienen van een loods in de gevallen waarin dit bij deze verordening voorgeschreven is, wordt gestraft met gevangenisstraf van 3 dagen tot 3 maanden en geldboete van f 25,— tot f 300,—, tezamen of afzonderlijk.

Artikel 19.

De stukken, krachtens deze verordening opgemaakt, zijn vrij van zegel.

Artikel 20.

Deze verordening kan worden aangehaald onder den titel van ,,LOODSDIENSTVERORDENING 1917''.

Artikel 21.

Bij de inwerkingtreding dezer verordening vervallen de verordeningen van den 22n. Juli 1880 (P. B. 1882 No. 11), zooals gewijzigd laatstelijk bij de verordening van 9 Februari 1917 (P. B. No. 3) en van den 24n. Januari 1908 (P. B. No. 5), zooals gewijzigd bij de verordening van den 2n. Januari 1915 (P. B. No. 1) en blijven buiten werking alle andere wettelijke regelingen op het stuk van loodsdienst en loodsgelden in deze Kolonie.

Artikel 22.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—19.

Verordening van den ....., betreffende den loodsdienst en de loodsgelden.

Memorie van toelichting.

N° 2.

Bij de ontwikkeling die het verkeer ter zee gestadig ondergaat, is onze wetgeving omtrent het loodswezen en omtrent de loodsgelden langzamerhand ten achteren geraakt en beantwoordt zij niet meer aan de tegenwoordige eischen van het verkeer.

Zoo zijn motorschepen lang geen zeldzame verschijningen meer op Curaçao en zullen eerlang ook sleepschepen zonder eigen beweegkracht moeten worden geloodst, terwijl de loodsgeldenverordening 1908 alleen de onderscheidingen: oorlogsschepen, koopvaardijstoomschepen en koopvaardijzeilschepen kent.

Verder wil het ondergeteekende voorkomen, dat het belang van de scheepvaart bij een vrij en onbelemmerd verkeer in de haven dringend eischt, dat ook in de Kolonie thuis behoorende vaartuigen van meer dan 20 tonnen van 2,83 M3 verplicht worden zich bij het binnenkomen en uitgaan te bedienen van de door het Gouvernement aangestelde loodsen. Er moet zoo goed mogelijk gezorgd worden, dat de haven niet door het onoordeelkundig besturen van vaartuigen bij het in- of uitgaan schade lijde of worde versperd. Om dezelfde reden wordt voorgesteld om aan de gezagvoerders of schippers de verplichting op te leggen, om ook bij het verhalen van hun vaartuig in de haven of in het Schottegat zich van een loods te bedienen. De grens der vrijstelling van deze laatste verplichting naar de grootte van het vaartuig, kon hier echter wat hooger gesteld worden dan voor het binnenkomen en uitgaan der haven is bepaald. Vrijgesteld van deze verplichting worden dan ook vaartuigen van minder dan 500 M3 bruto-inhoud, zoodat nagenoeg alle op Curaçao varende schoeners onder de vrijstelling zullen vallen.

Veel geldelijk voordeel voor de koloniale kas is er van deze wijzigingen echter niet te wachten, aangezien vele der kleine scheepjes die tusschen Curaçao, Aruba en Bonaire varen, toch onder de vrijstellingen van N° 1 van art. 4 vallen en de groote schoeners zich reeds nu dikwijls van een loods bedienen.

Daar voor de hier gevestigde raffinaderij alle ruwe olie — de grondstof — van elders moet worden aangevoerd, komt het ondergeteekende gewenscht voor om van de vaartuigen, die deze aanbrengen, slechts de helft van het loodsgeld te heffen.

De groote voordeelen, die de Curaçaosche Petroleum Maatschappij voor de kolonie oplevert, billijken, meent ondergeteekende, dezen maatregel ten volle.

Ondergeteekende heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt om de verschillende bepalingen omtrent het loodswezen en de loodsgelden in één ontwerp samen te vatten.

Artikelen.

Art. 1. In dit artikel is eene verklaring van eenige begrippen gegeven, waardoor het boven elken twijfel verheven wordt, dat ook motorschepen en lichters loodsplichtig zijn.

Art. 4. Om de redenen hiervoren vermeld is de vrijstelling van in de Kolonie thuisbehoorende vaartuigen opgeheven. Daarentegen is een nieuwe vrijstelling in het artikel opgenomen, n. l. die van sleepbooten.

De vrijstelling van gesleepte vaartuigen houdt verband met

artikel 9. In de praktijk zal het vaartuig, dat binnengesleept wordt, geen loods aan boord nemen, maar zal de loods aan boord van het sleepend schip de loodsing verrichten. Bij verhaling zullen ook lichters niet loodsplichtig zijn.

Het is redelijk dat het loodsgeld berekend wordt naar verhouding tot de grootte van het gesleepte vaartuig. Het sleepend schip — in den regel een sleepboot — zal dan volgens art. 9 vrijgesteld zijn van de betaling van loodsgeld.

Art. 7. In navolging van de Nederlandsche wet wordt in het artikel niet meer van koopvaardijstoom- en zeilschepen gesproken maar van stoomschepen, zeilschepen, enz.

Het tarief voor oorlogsschepen is opgenomen in art. 8.

Art. 9. Zie de toelichting ad art. 4.

Art. 10. Het bestaande tarief is zoodanig gewijzigd, dat vaartuigen beneden de 300 M3 f 7,50 instede van f 10,— en die van 300 M3 tot beneden 500 M3 f 10,— instede van f 25,— zullen hebben te betalen. Doordat er nu wel meer gebruik gemaakt zal worden van de diensten van een loods om te verhalen, zal deze vermindering geen nadeel opleveren voor de koloniale kas.

Art. 17. Een strafbepaling als de voorgestelde komt ondergeteekende wenschelijk voor. Tegen de overtreding van de bepalingen dient een straf te worden bedreigd.

Willemstad, den 7n. April 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—19.

Verordening van den ..... ,
betreffende den loodsdienst en de loodsgelden.

Voorloopig Verslag.

Nº 3.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

Vele leden hadden bezwaar tegen het ontwerp, voor zoover de bedoeling is ook de vaartuigen, welke de Curaçaosche Petroleum Maatschappij zal bezigen om de grondstoffen voor haar bedrijf hier aan te voeren, met loodsgeld te belasten.

Waar men hier te maken heeft met een nieuw bedrijf, waarvan de levensvatbaarheid op Curaçao nog niet vaststaat, achtte men het geen goede politiek het terstond lasten op te leggen, waarop bij den opzet misschien niet gerekend was.

Verstandiger ware het het bedrijf eenigen tijd te laten doorwerken en de resultaten af te wachten. Beantwoorden die aan de verwachtingen, dan zal er waarschijnlijk ook geen reden zijn om ten opzichte van de z.g. tankschepen een lager tarief vast te stellen, gelijk nu wordt voorgesteld.

Andere leden, ofschoon in het algemeen de gegrondheid van het bovenaangevoerde toegevende, meenden, dat waar het hier over een laag loodsgeld gaat, dat in vergelijking met de andere bedrijfskosten der Maatschappij geheel in het niet verzinkt, over de alleen in het abstracte klemmende bezwaren der vorige leden wel mocht worden heengestapt.

Vrij algemeen had men voorts bezwaar om mede te werken tot de intrekking van de bestaande vrijstelling van de verplichting om loods te nemen van in de Kolonie thuisbehoorende schepen.

Het beginsel van de bestaande wetgeving om de scheepvaart zooveel mogelijk te bevorderen en vooral de ontwikkeling van de eigen handelsvloot in de hand te werken, wenschte men niet aangetast te zien.

Wat de verplichting betreft, om ook voor het verhalen de hulp van een loods in te roepen en dus loodsgeld te moeten betalen, verklaarden vele leden bezwaar te hebben tegen de desbetreffende bepalingen.

Zooals het voorstel luidt, zullen vaartuigen van boven de 500 M3 verplicht zijn zich bij het verhalen van een loods te bedienen. Men meende, dat waar er reeds schoeners van meer dan 500 M3 in aanbouw zijn en waarschijnlijk door meerdere gevolgd zullen worden, het ongewenscht is hier een grens naar de grootte van het schip te stellen. In overweging werd daarom gegeven ook voor het verhalen de in de Kolonie thuisbehoorende schepen vrij te stellen van de verplichting om loods te nemen.

Tegen de overige wijzigingen, bij dit Ontwerp in de bestaande verordeningen gebracht, werden geene bedenkingen geopperd.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 25n. April 1917.

De Rapporteurs,

H. STATIUS MULLER.

EDWIN SENIOR.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—20.

Verordening van den ....., tot wijziging van de verordening van den 5den Mei 1915 (P. B. No. 46), betreffende de petroleumraffinaderijbelasting.

ONTWERP.

Nº 1.

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van Curaçao,

In overweging genomen hebbende, dat het wenschelijk is de verordening van den 5den Mei 1915 (P. B. Nº 46), betreffende de petroleumraffinaderijbelasting, te wijzigen;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, vastgesteld onderstaande verordening.

Artikel 1.

Het laatste lid van artikel 1 van de verordening van den 5den Mei 1915 (P. B. Nº 46), betreffende de petroleumraffinaderijbelasting, wordt als volgt gelezen :

Onder gasoline wordt verstaan dat product der ruwe olie, hetwelk verkregen wordt door distillatie, overgaande alvorens lampolie wordt verkregen; met kookpunt tot 150 graden Celcius.

Artikel 2.

Deze verordening treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Gegeven te Willemstad, den

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.—20.

Verordening van den.....,
tot wijziging van de verordening van den 5den Mei 1915 (P. B. No. 46), betreffende de petroleumraffinaderijbelasting.

Memorie van toelichting.

Nº 2.

Het komt ondergeteekende voor, dat de definitie, die in artikel 1 van de Verordening van den 5den Mei 1915 (P. B. Nº 46) gegeven wordt van hetgeen onder de benaming gasoline zal zijn te verstaan, te vaag is en daardoor tot verschil van meening aanleiding zal kunnen geven.

Hij acht het daarom wenschelijk, dat het begrip ,,gasoline'' wat scherper worde begrensd teneinde verschil van meening bij de toepassing der verordening uit te sluiten.

Het hierbij aangeboden Ontwerp strekt dan ook daartoe.

Willemstad, den 2n. Mei 1917.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Koloniale Raad.

ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 1.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 9den Mei 1916, des morgens te 9 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, tijd. Voorzitter.

VOORTS: De heeren *H. Statius Muller*, *Edwin Senior*, *H. A. de Casseres*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, *C. S. Gorsira JPEz.*, *E. M. Penso* en *J. Sutherland*, leden, zoomede de heer *H. J. T. Boomgaart*, wd. Griffier van den Raad.

BENEVENS: de heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Ondervoorzitter, *H. Ferguson* en *My. C. Henriquez*, leden van den Raad van Bestuur.

Tegen negen uur nemen de bovengenoemde heeren zitting in afwachting van den Gouverneur.

Een oogenblik daarna treedt deze, vergezeld van zijne adjudanten en begeleid door de in de vorige vergadering benoemde commissie, de vergaderzaal binnen, neemt den voor hem bestemden zetel in en opent de zittingen voor het dienstjaar 1916—1917 met de volgende rede:

Mijne Heeren:

Ik waardeer het voorrecht hier wederom in Uw midden te mogen verschijnen om, ingevolge artikel 77 van het Regeeringsreglement, Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen.

Waar de heer Maduro, die 22 jaren lang lid, en 13 jaren lang voorzitter van den Kolonialen Raad is geweest, met ingang van heden, om gezondheidsredenen, zijn functie heeft neergelegd, kan ik hem hier een woord van hulde niet onthouden voor de uitstekende wijze, waarop hij zich al die jaren van zijn taak heeft gekweten.

Eerlijk en onpartijdig van karakter, liet hij zich door geen eigenbelang, geen sympathie of antipathie leiden, maar had, en als voorzitter en als lid van den Raad, slechts één streven, n. l. om de werkelijke belangen der kolonie, die hem zoo dierbaar is, te helpen behartigen.

Moge het hem gegeven zijn nog jaren lang een otium cum dignitate te genieten.

Den 4den Maart jl. was het een eeuw geleden, dat Curaçao opnieuw kwam onder Nederlandsche vlag. Ofschoon de droeve tijdsomstandigheden ons beletten dat heugelijk feit luisterrijk te vieren, werd het toch met dankbaarheid herdacht door heel de bevolking, die het zich een geluk acht tot de onderdanen van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te behooren, en gevoelt hoeveel onze kolonie in den loop dier eeuw aan de Vorsten uit het huis van Oranje en aan het Moederland verschuldigd was.

Het afgeloopen jaar was voor de benedenwindsche eilanden niet gunstig.

Doordat er in het oogstseizoen 1914—1915 zoo goed als niets

van den oogst terecht kwam, bleef de armoe, die zich, vooral op Aruba en Bonaire, reeds in de laatste maanden van 1914 zeer sterk had doen gevoelen, bijna tot op het einde van 1915 voortduren.

Dank zij echter de milde giften, die wij door bemiddeling van het Steuncomité uit Holland en Indië ontvingen, de bedragen, die de Regeering voor werkverschaffing en voor uitdeeling van beschuiten aan de arme schoolkinderen beschikbaar stelde, en het belangrijke bedrag, dat er op Curaçao en elders voor de armen werd bijeengebracht, kon de nood behoorlijk worden gelenigd.

Ook de gevolgen van den oorlog deden zich in het afgeloopen jaar nog in niet geringe mate gevoelen. De mindere scheepvaart, de ontzettend hooge vrachten, de duurte van de meeste artikelen, zelfs van de eerste levensbehoeften, de ongunstige wisselkoersen, alles werkte mede om den economischen toestand te drukken.

Gelukkig waren er echter andere factoren, die daarin, vooral in de laatste helft van het jaar, eene verbetering brachten: zooals de grootere exploitatie van de Santa-Barbara-mijnen, en nog in sterkere mate, de oprichting van een raffinaderij door de Bataafsche Petroleum Maatschappij, waardoor nu reeds aan honderden menschen van hier en de naburige eilanden werk wordt verschaft, en waardoor — naar het zich laat aanzien — de economische toestand onzer kolonie in de toekomst aanmerkelijk zal verbeteren.

Op de Bovenwindsche eilanden was de toestand — al gevoelde men er ook wel de gevolgen van den oorlog, door stijging van de prijzen der ingevoerde artikelen — in het afgeloopen jaar over het algemeen niet slecht.

De gezondheidstoestand was op de benedenwindsche eilanden ongunstig, vooral op Aruba en Bonaire, waar zich veel gevallen van scheurbuik en buikziekte voordeden, terwijl er in het begin van 1915 op Curaçao een zware influenza epidemie heerschte, en zich in den loop van het jaar tamelijk veel gevallen van typhus voordeden.

Orde en rust werden in de kolonie niet gestoord.

Naar verbetering van het onderwijs, zoowel het openbaar als het bijzonder, werd voortdurend gestreefd.

Handel en scheepvaart ondervonden, in niet geringe mate, de gevolgen van den oorlog. Er liepen in 1915 vijf en negentig schepen minder onze haven binnen dan in 1914, met een minderen inhoud van 583.377 M3.

De invoer bedroeg in 1915 f 95.621.— minder dan in het voorafgaande jaar. En dit cijfer krijgt een grootere beteekenis, als men er bij in aanmerking neemt, dat in 1915 de prijzen van zoo goed als alle invoerartikelen belangrijk zijn gestegen; dat er tengevolge van de mislukking van den oogst, voor ongeveer f 100.000.— meer werd ingevoerd aan meel, en voor ongeveer f 12.000.— meer aan mais en veevoeder dan in 1914; en dat er in 1915 werd ingevoerd voor een bedrag van f 208.643.— aan machinerieën voor fabrieksnijverheid, waarvoor in 1914 niets werd ingevoerd.

Daaruit blijkt wel, dat de koopkracht van de bevolking belangrijk was verminderd.

De uitvoer stak — hoofdzakelijk door den meerderen uitvoer van phosphorzure kalk uit de Santa-Barbara-mijnen — gunstig af bij dien van 1914. Er werd voor f 168.000.— meer uitgevoerd dan in het vorige jaar.

Ook de doorvoer nam aanmerkelijk toe: n. l. met ruim 11000 ton: wat voornamelijk te danken is aan een vermeerderden doorvoer van koffie en dividivi van omliggende plaatsen naar Europa en de Vereenigde Staten, en van nijverheidsproducten, met name ijzer en machinerieën, in tegenovergestelde richting.

Het vreemdelingenverkeer verminderde aanmerkelijk. Het aantal passagiers te Willemstad aangebracht en van daar vertrokken, bedroeg in 1914 respectievelijk 6428 en 6328 personen, tegen 4907 en 4885 in 1915.

De invoer van steenkolen bedroeg in 1915 ruim 1600 ton minder dan in 1914, de uitvoer een 3000 ton meer.

Ofschoon de oorlog belemmerend werkte op de hoedenindustrie, o. a. doordat er in het geheel geen hoeden werden uitgevoerd naar Frankrijk en Duitschland, en minder dan gewoonlijk naar Engeland, bedroeg de waarde der uitgevoer-

de hoeden toch zeker nog meer dan vijf en een halve ton. Er zijn dan ook tal van gegevens, die aantoonen, dat, nu er hoe langer hoe meer vlechtsters komen, die goede en fijne hoeden kunnen maken, de industrie hier een goede toekomst heeft.

Voor den landbouw was het afgeloopen jaar op de benedenwindsche eilanden ongunstig. In het oogstseizoen 1914—1915 mislukte de oogst op Aruba en Bonaire geheel, en op Curaçao zoo goed als geheel.

Het oogstseizoen 1915—1916 was voor Aruba tamelijk goed. Op Curaçao en Bonaire werd echter slechts op enkele gedeelten van het eiland wat mais verkregen.

De dividivi-oogst was minder groot dan in 1914; doch de prijzen liepen in den loop van het jaar flink naar de hoogte. Het schijnt, dat men ook in Holland dit looimiddel op prijs begint te stellen.

De opbrengst van de oranjeschillen was bevredigend, doch de prijs van het artikel laag.

De proeven, die er op de gouvernementsgronden op Groot Kwartier werden genomen met het in toepassing brengen van het dryfarming systeem hadden niet onbevredigende uitkomsten. Vooral de gunstige resultaten verkregen met den aanplant van sommige vroegrijpende sorghumsoorten, kunnen beschouwd worden als voor den landbouw van veel belang te zijn.

De opbrengst van de aloë was op Aruba beter dan in het voorafgaande jaar, en de prijs er van was hoog. Voor Bonaire en Curaçao, waar de cultuur tot voor korten tijd weinig beteekende, viel een belangrijke stijging in de aloë-opbrengst te constateeren.

De stand van den sisalaanplant op Mount Pleasant verbeterde zeer, doordat daar, in vergelijking van andere plaatsen op Curaçao, veel regen viel.

Op de Bovenwindsche eilanden was het jaar voor den landbouw niet ongunstig. Wel werd er om den oorlog, die, naar men vreesde, de afzet van het artikel zeer zou bemoeilijken, op St. Martin geen, en op St. Eustatius minder katoen geplant, doch de daarvoor beschikbare grond werd gebruikt om meer veldvruchten voor eigen gebruik te telen.

Op St. Eustatius werden 17 H.A. beplant met sisal, die er goed voor staat.

De Gouvernements-limoenaanplant op St. Martin belooft dit jaar, als de regens op tijd invallen, reeds een aardige opbrengst te zullen geven.

Op Saba was de oogst der aardappelen, een der hoofdgewassen van het eiland, niet bijzonder gunstig. De aanplant er van leed veel door den zwaren storm, die er in Augustus 1915 woedde.

Op het struisvogelpark ,,Albertina'' is men over de verkregen resultaten tevreden. De onderneming belooft langzamerhand een winstgevend bedrijf te zullen worden.

De afzet van zout was op Curaçao in 1915 ongeveer even groot als in 1914. Ook de prijs was meer of min dezelfde.

Op Bonaire was het jaar voor de zoutindustrie over het algemeen niet zeer gunstig. De oogst ging voor een groot deel verloren, doordat er een paar harde regenbuien vielen toen het zout zich in de bakken had gezet.

Op St. Martin werd in 1915 aanmerkelijk minder zout uitgevoerd dan in 1914.

Met den systematischen damaanleg werd geregeld voortgegaan. Er werden 97 dammen aangelegd, met een totale lengte van 3928 Meter.

Het vischvervoer van Aruba naar Curaçao geschiedt op bescheiden schaal met een daarvoor ingericht zeilscheepje. Grooten omvang heeft dat bedrijf niet.

Ofschoon de Aruba Goud Maatschappij voor een waarde van f 105 244, — aan goud en voor f 709,— aan zilver uitvoerde, was toch dit jaar de exploitatie weinig winstgevend door de abnormale prijsverhooging van bijna alle voor de ontginning benoodigde materialen. Het gebrek aan materialen en chemicaliën heeft de Maatschappij onlangs gedwongen tijdelijk het werk stop te zetten.

De mogelijkheid bestaat, dat een consortium in Nederland zal doen onderzoeken of er op Aruba nog voldoende phosphaat is, om de exploitatie der mijnen, die door de Aruba Phosphaat Maatschappij is gestaakt, weer op te vatten.

De exploitatie van de Santa-Barbara-mijnen op Curaçao werd in het afgeloopen jaar met kracht voortgezet. Er werden uitgevoerd 31308 ton phosphaat, ter waarde van f 422.658.—. Er werken in de mijnen ongeveer 360 arbeiders.

Met de werkzaamheden ter verbetering van den havenmond ging het den laatsten tijd veel beter. Door den zandzuiger als heimachine in te richten, konden de pijpen, waarin de springstoffen worden gedaan om het op te baggeren materiaal te verbrijzelen, er machinaal in worden gedreven, wat het werk veel bespoedigde en minder kostbaar maakte, en door met een sterken perspomp, die op den zandzuiger wordt geplaatst, het zand tusschen de steenen los te spuiten, kon aan de Oostzijde van de haven een groot deel van de specie, die anders eerst gesprongen moest worden, nu direct met de baggermachines worden opgehaald. Als er geen onverwachte tegenslag komt, zal het werk in 1917 kunnen worden beëindigd.

De stations voor D. T. werkten geregeld. Het nieuwe fluitvonkenstation op Curaçao voldeed goed.

Ik eindig, Mijne Heeren, met den wensch, dat, onder Gods onmisbaren zegen, het nieuwe zittingjaar vruchtbaar moge zijn voor het welzijn der kolonie.

Ik verklaar de vergadering van den Kolonialen Raad voor het nieuwe zittingjaar geopend.

Na het uitspreken dezer openingsrede verlaat de Gouverneur met zijne adjudanten de vergaderzaal, door evenbedoelde commissie uitgeleide gedaan, terwijl ook de heeren ondervoorzitter en leden van den Raad van Bestuur zich verwijderen.

Na de commissie van in- en uitgeleide, die intusschen in de vergaderzaal teruggekeerd is, te hebben bedankt, wordt op voorstel van den tijd. Voorzitter overgegaan tot het trekken der Afdeelingen, waarvan het resultaat is, dat de eerste Afdeeling bestaat uit de heeren: C. S. Gorsira JPEz., H. A. de Casseres, E. M. Penso, Dr. J. P. Evertsz Hz. en J. Sutherland, en de tweede Afdeeling uit de heeren: Edwin Senior, H. Statius Muller, B. E. van der Veen Zeppenfeldt, J. C. B. Forbes en A. G. Statius Muller, welke Afdeelingen, volgens de bepalingen van het Reglement van Orde, onderscheidenlijk zullen worden gepresideerd door de heeren Voorzitter en Ondervoorzitter.

De tijd. Voorzitter zegt, dat het Koninklijk besluit, houdende benoeming van de drie nieuwe leden, ter vervulling der ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding op heden van de heeren Mordy S. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg, nog niet is ontvangen. Zoodra deze benoemingen hier worden ontvangen, zullen deze heeren bij de Afdeelingen worden ingedeeld.

Niets meer te verhandelen zijnde en geen der leden het woord verlangende, sluit de tijd. Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 2.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 20sten Juni 1916, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *F. W. P. Winkel*, Dr. *H. A. de Casseres*, *J. C. B. Forbes*, *Edwin Senior*, *H. Statius Muller* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad.

AFWEZIG: De heeren *C. S. Gorsira JPEz.*, *Ed. S. Lansberg*, *E. M. Penso* en *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, leden, de derde genoemde wegens verblijf buitenslands, de laatstgenoemde met en de overigen zonder kennisgeving.

De *Voorzitter* opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zittingen van den 4den en den 9den Mei l. l.

Daar geen aanmerking is gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De *Voorzitter* doet vervolgens mededeeling, dat de volgende stukken ingekomen zijn:

1º een schrijven, dd. 12 Mei 1916, van den heer E. M. Penso, houdende mededeeling, dat hij zich voor eenige maanden naar New York begeeft;

2º een schrijven, dd. 9 Juni 1916, van den heer B. E. van der Veen Zeppenfeldt, houdende mededeeling, dat hij zich voor een paar weken naar Aruba begeeft;

3º eene Gouvernements-depêche van 15 Mei 1916, Nº 1421, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van 17 Maart 1916, Nº 53, met ingang van den tweeden Dinsdag van de maand Mei d. j., de heeren S. M. L. Maduro, F. W. P. Winkel en Ed. S. Lansberg te benoemen tot leden van den Raad;

4º eene Gouvernements-depêche van 15 Mei 1916, Nº 1422, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van 18 Maart 1916, Nº 25, met ingang van den tweeden Dinsdag van Mei d. j., de heeren A. G. Statius Muller en Dr. J. P. Evertsz Hz. te benoemen tot onderscheidenlijk Voorzitter en Ondervoorzitter van den Raad;

5º eene Gouvernements-depêche van 10 Mei 1916, Nº 1347, waarbij den Raad wordt aangeboden:

a. een ontwerp-verordening betreffende het branden van kalk op de verschillende eilanden dezer kolonie; en

b. een ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie;

6º eene Gouvernements-depêche van 13 Mei 1916, Nº 1390, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 Nº 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld;

7º eene Gouvernements-depêche van 31 Mei 1916, Nº 1610, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. Nº 67), houdende: 1º regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en 2º bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen;

8º eene Gouvernements-depêche van 9 Juni 1916, Nº 1713, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-keur, houdende bepalingen omtrent de straatpolitie en andere politievoorschriften op het eiland Curaçao; en

9º eene Gouvernements-depêche van 17 Juni 1916, Nº 1775, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 17 October 1875 Nº 27 (P. B. 1875 Nº 19), betrekkelijk de maten, gewichten en weegwerktuigen in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 19 Maart 1915 (P. B. Nº 56).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de onder 5º *a*, 7º en 9º genoemde ontwerp-verordeningen dadelijk in behandeling te nemen, en de overige naar de Afdeelingen te verzenden.

De *Voorzitter*: Mijne Heeren! Nu ik voor het eerst het voorrecht heb in Uwe vergadering de plaats in te nemen, waartoe het vertrouwen van Bestuur en Kroon mij geroepen heeft, is het mij eene behoefte mijn erkentelijken dank te brengen in de eerste plaats aan Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, voor mijne benoeming tot Voorzitter van dit College, en verder aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën en aan den Hoogedelgestrengen Heer Gouverneur voor voordracht en aanbeveling.

Mijne Heeren, het Voorzitterschap van dezen Raad heeft tot dusverre geen bijzondere moeilijkheden met zich medegebracht. Stormachtige tooneelen, waarbij eene krachtige hand vereischt wordt, om de debatten in het rechte spoor te houden, komen bij ons gelukkig niet voor; heftige gedachtenwisselingen, waarbij de Voorzitter zou moeten ingrijpen om de sprekers die zich te warm maken tot kalmte aan te manen, behooren hier tot de zeer hooge uitzonderingen. Het moge zoo blijven, Mijne Heeren, en ik reken er met vertrouwen op, dat, evenals gij onzen afgetreden Voorzitter, den hooggeschatten heer Maduro, de leiding Uwer vergadering steeds gemakkelijk en aangenaam hebt gemaakt, gij ook mij met dezelfde welwillendheid zult behandelen. Hoffelijkheid in den vorm—dit moge steeds elk spreker bedenken—schaadt in niets de kracht van het betoog.

Gewichtige arbeid, Mijne Heeren, wacht ons misschien heel spoedig reeds. De geheele sanitaire wetgeving met alles wat daarmede samenhangt is in studie. De evolutie op handels- en scheepvaartgebied, wanneer de toestanden weer normaal geworden zullen zijn, onze haven gereed en de Bataafsche petroleumraffinaderij in volle werking, zal ongetwijfeld nieuwe eischen stellen, ook op wetgevend terrein.

Laat ons dan, Mijne Heeren, daarbij steeds bedenken, dat het de voorname taak van den Raad is, om in samenwerking met het Bestuur de groote lijnen te bepalen, waarlangs de ons allen zoo dierbare Kolonie tot bloei en welvaart moet worden gebracht. Laten wij nooit te zeer afdwalen op zijpaadjes. Laat ons steeds naar het bosch kijken en niet te veel staren naar de boomen.

Ik eindig, Mijne Heeren, met Uw allen mijn dank te betuigen voor de hartelijke samenwerking, die ik als Ondervoorzitter steeds van U ondervonden heb en spreek de hoop uit, dat zij ook onder mijn Voorzitterschap onveranderd zal voortduren.

Aan U, Dr. Evertsz, bied ik hierbij mijne hartelijke gelukwenschen aan met Uwe benoeming tot Ondervoorzitter van dezen Raad.

Aan de orde van behandeling komt nu:

I. *de ontwerp-verordening betreffende het branden van kalk op de verschillende eilanden dezer Kolonie.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de vier artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

II. *de ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. No. 67), houdende: 1o. regeling der emolumenten, welke door de ambtenaren van den Burgerlijken Stand in de kolonie Curaçao worden genoten; en 2o. bepaling van de som, welke voor het voltrekken van een huwelijk in een bijzonder huis moet worden betaald ten behoeve der armen.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de vier artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

III. *de ontwerp-verordening tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 17 October 1875 No. 27 (P. B. 1875 No. 19), betrekkelijk de maten, gewichten en weegwerktuigen in de kolonie Curaçao, zooals gewijzigd bij de verordening van 19 Maart 1915 (P. B. No. 56).*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

De *Ondervoorzitter* betuigt zijn dank aan Hare Majesteit de Koningin voor zijne benoeming tot ondervoorzitter; aan den Minister en den Gouverneur voor de voordracht en aanbeveling; en aan den Voorzitter voor de tot hem gerichte woorden. Vervolgens wenscht hij den Voorzitter hartelijk geluk met diens benoeming.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 3.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 15den Augustus 1916, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, Dr. *H. A. de Casseres, Edwin Senior, J. C. B. Forbes, C. S. Gorsira JPEz., Ed. S. Lansberg, F. W. P. Winkel* en *H. Statius Muller*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

AFWEZIG: De heeren *E. M. Penso, B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *J. Sutherland*, leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de twee laatstgenoemden met kennisgeving.

De Voorzittter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verschenen notulen van den 20n. Juni ll.

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet mededeeling, dat ingekomen is een Gouvernements-depêche, dd. 24 Juli 1916, Nº 2192, waarbij aan den Raad wordt overgelegd een gedrukt exemplaar van het bij art. 36 der Curaçaosche Comptabiliteitswet (P. B. 1910 Nº 63) bedoelde verslag van de werkzaamheden der Algemeene Rekenkamer over het jaar 1915.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dat stuk ter inzage van de leden ter Griffie van den Raad te laten liggen en den Gouverneur den dank van den Raad te betuigen voor de toezending van dit verslag.

Aan de orde van behandeling komen:

1º *de ontwerp-verordening tot aanvulling van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de drie artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

2º *de ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van 13 December 1898 (P. B. 1899 No. 8), houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao, en aan hunne weduwen en weezen.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan

het resultaat is, dat het eenig artikel, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

3º *de ontwerp–verordening tot aanvulling der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 4), houdende nieuwe bepalingen tot wering van ontsiering en belemmering der straten in de stadsdistricten der verschillende eilanden der kolonie.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

4º *de ontwerp–verordening tot wijziging der verordening van den 5den November 1915 (P. B. 1916 No. 15), waarbij nieuwe bepalingen omtrent de monstering van scheepsvolk worden vastgesteld.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie, noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 4.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 25n. September 1916, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira JPEz.*, *H. Statius Muller*, *Edwin Senior* en *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, Leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

AFWEZIG: De heeren *E. M. Penso*, *J. Sutherland*, Dr. *H. A. de Casseres* en *F. W. P. Winkel*, Leden, de eerstgenoemde wegens verblijf buitenslands, de tweedegenoemde zonder kennisgeving en de twee laatstgenoemden met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verschenen notulen van den 15n. Augustus jl.

Daar geene aanmerking wordt gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen is een gouvernements-depêche, dd. 13 September 1916, Nº 2682, waarbij den Raad wordt aangeboden een *ontwerp-verordening, houdende nieuwe bepalingen betreffende de koepokinenting.*

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp in deze zitting te behandelen.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de vijf en twintig artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 5.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 27n. November 1916, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira JPEz.*, *S. M. L. Maduro*, *F. W. P. Winkel*, *E. M. Penso*, *Edwin Senior*, *Ed. S. Lansberg*, Dr. *H. A. de Casseres*, *J. Sutherland*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt* en *H. Statius Muller*, Leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. Hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fungeerend Griffier van den Raad.

AFWEZIG: De heer *J. C. B. Forbes*, Lid, zonder kennisgeving

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 25sten September ll.

Daar geene aanmerking gemaakt wordt op de notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º eene Gouvernements-depêche, dd. 20 November 1916, No. 3332, houdende mededeeling, dat de heer S. M. L. Maduro, bij Koninklijk Besluit van 17 Maart 1916, No. 53, benoemd tot lid van den Raad, op dien dag den eed, voorgeschreven bij art. 74 van het Regeeringsreglement, in handen van den Gouverneur heeft afgelegd;

2º eene Gouvernements-depêche, dd. 22 November 1916, No. 3352, waarbij den Raad wordt aangeboden eene ontwerpverordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen;

3º eene Gouvernements-depêche, dd. 22 November 1916, No. 3353, waarbij den Raad wordt aangeboden eene ontwerpverordening tot wijziging van de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 No. 33).

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten het ontwerp sub *2º* naar de Afdeelingen te verwijzen en het sub *3º* in deze zitting te behandelen.

De Voorzitter biedt den heer Maduro zijne gelukwenschen aan met zijne benoeming tot lid van den Raad, heet hem welkom en zegt er overtuigd van te zijn, dat de heer Maduro een nuttig lid van den Raad zal zijn en evenals zijn vader in alle omstandigheden het algemeen belang zal weten te behartigen.

De heer *Maduro* dankt den Voorzitter voor de woorden tot hem gericht, vooral voor de woorden betreffende zijn vader; betuigt zijn dank aan de leden voor het in hem gesteld vertrouwen door hunne keuze op hem te doen vallen; aan den Gouverneur en den Minister voor hunne voordracht en aan

H. M. de Koningin voor zijne benoeming en verzekert, dat het zijn streven zal zijn om de belangen der Kolonie te behartigen.

Aan de orde van behandeling komt de *Ontwerp-verordening tot wijziging van de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. 1908 No. 33)*.

De algemeene beraadslaging wordt geopend. Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans, het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming, worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 6.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 11den December 1916, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira JPEz.*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *J. C. B. Forbes*, *S. M. L. Maduro*, *Edwin Senior*, *H. Statius Muller*, *Ed. S. Lansberg*, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel* en *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, wnd. Gouvernements-Secretaris, fungeerend Grifier van den Raad.

ZOOMEDE: De heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Procureur-generaal, en *L. van der Veen Zeppenfeldt*, Administrateur van financiën, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG: De heer *E. M. Penso*, lid, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de vergadering van den 27n. November ll.

Daar geen aanmerking wordt gemaakt op de notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling van de Gouvernements-missive, dd. 8 December 1916, Nº 3532, waarbij aan den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur ingevolge art. 85*bis* van het gewijzigd Regeeringsreglement dezer kolonie, den heer Mr. J. B. Gorsira, Procureur-generaal, gemachtigd heeft om de beraadslagingen over de ontwerp-verordening betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden, en den heer L. van der Veen Zeppenfeldt, Administrateur van financiën, om de beraadslagingen over de ontwerp-verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen.

De Voorzitter zich tot de heeren gemachtigden richtende, zegt, dat zij welkom zijn in den Raad.

1º Aan de orde van behandeling komt de *ontwerp-verordening betreffende het verleenen van concessiën en vergunningen tot het gebruik van domein zoo voor den aanleg en de exploitatie van werken van openbaar nut als ten behoeve van andere doeleinden.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer *van der Veen Zeppenfeldt*, lid van den Raad, na het woord gevraagd en verkregen te hebben, zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Met eenigen schroom ga ik over dit ontwerp een enkel woord spreken; ik ben in rechtskennis volslagen leek, en kan dus geen andere dan leekengedachten ten beste geven.

Art. 187 van het Regeeringsreglement zegt: ,,De Gouverneur kan, volgens regels bij koloniale verordening te stellen, vergunning verleenen voor mijnbouwondernemingen en voor den aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.''

In het voorloopig verslag staat: ,,Met die bepaling kon, meende men, niet bedoeld zijn, dat de regelen voor het verleenen van vergunningen van den meest uiteenloopenden aard in ééne enkele koloniale verordening zouden worden samengevat''.....

Mijnheer de Voorzitter. *Hoeveel* verordeningen er moeten komen, zegt art. 187 niet.

Dat artikel eischt slechts, dat de vergunning, die de Gouverneur verleent, op eene verordening steunt.

Wanneer de Gouverneur bij het geven van eene vergunning naar eene verordening kan verwijzen, waarin hem de bevoegdheid wordt toegekend eene zoodanige vergunning te verleenen, is er reeds aan art. 187 voldaan, en het doet er niet toe, of in de verordening ook gehandeld wordt over andere onderwerpen, welke dan ook.

Naar mijne bescheiden meening dus is de bedoeling van dat artikel, dat de Koloniale Raad in deze zaak wordt gekend, en als er een dergelijke verordening is tot stand gekomen, kan men niet volhouden dat het Regeeringsreglement is geschonden, alleen op grond dat er in die verordening tegelijk gesproken wordt van spoor- en tramwegen, gas- en waterleidingen, electrisch licht enz.

Art. 187 verbiedt toch niet meer punten in eene verordening op te nemen en bepaalt ook niet het *aantal* koloniale verordeningen, die er in het leven moeten worden geroepen. Er is geen enkel woord in dat artikel dat daarop duidt; dat artikel laat den kolonialen wetgever, naar mijne meening, volkomen vrij in dat opzicht.

De vraag moet dan niet zijn, mag het gebeuren, maar men moet vragen, is het wenschelijk, en mijn antwoord hierop zal zijn, neen, 't is niet wenschelijk; ik geloof, dat het beter zal zijn, dat de Koloniale Raad gekend wordt voor elke concessie.

De heer *Gorsira*, lid van den Raad, het woord gevraagd en verkregen hebbende, zegt:

Mijnheer de Voorzitter ! Ik moet hier laten uitkomen, dat ik op gronden, vermeld in het voorloopig verslag, mijn stem niet zal geven aan de wet. Ik kan mijne medewerking niet verleenen om eene verordening, inhoudende enkele algemeene bepalingen, waaraan concessies en concessionarissen moeten voldoen, in het leven te roepen, als die verordening meteen een artikel van het Reglement op het Beleid der Regeering neutraliseert.

Mocht, hetgeen ik niet waarschijnlijk acht, de Raad toch de verordening goedkeuren, dan hoop en vertrouw ik, dat het Ministerie van Koloniën de noodige stappen nemen zal om de verordening toch niet in werking te laten treden, terwijl ik dan zelfs een beroep zou willen doen op het Ministerie van Justitie om desnoods ten deze in te grijpen.

Mijn geachte collega, de vorige spreker, heeft een poging gedaan om het ontwerp te verdedigen, doch heeft mij niet kunnen overtuigen, dat, waar het Beleid der Regeering eischt, dat regels of te wel voorwaarden voor concessies bij verordening worden bepaald, men volstaan kan met algemeene bepalingen en opdracht aan den Gouverneur om voor het verdere te zorgen.

De heer *Lansberg* verkrijgt het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter ! Art. 187 van het Regeeringsreglement voor deze Kolonie bepaalt, dat de Gouverneur, volgens regels bij Koloniale verordening te stellen, vergunning kan verleenen voor mijnbouwondernemingen en voor den aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut. Art. 185 daarentegen zegt, dat tot de oprichting van circulatiebanken, credietvereenigingen en verzekeringsmaatschappijen bij Koloniale verordeningen vergunning kan worden verleend. Nu rijst de vraag, waarom is voor het eene slechts ééne verordening noodig, terwijl voor 't andere meerdere verordeningen moeten worden in 't leven geroepen.

Gaat men de totstandkoming van art. 187 in het werk van

Bordewijk na, dan ziet men dat in het oorspronkelijke artikel heeft gestaan ,,verordeningen'', en dat uit de stukken niet blijkt, hoe ,,verordeningen'' in de beide ontwerpen werd ,,verordening'' in de wet.

In het betrekkelijk artikel voor Suriname is het ,,verordeningen'' gebleven, zoodat het vermoeden gewettigd is, dat voor Curaçao ook ,,verordeningen'' bedoeld was en dat hier een onverklaarbare verandering van het woord heeft plaats gehad.

't Is immers niet aannemelijk, dat men bedoeld kon hebben een verordening vast te stellen voor het verleenen van vergunningen voor alle in art. 187 genoemde werkzaamheden, doch veeleer voor elke categorie van werkzaamheden.

Daarom zal ik mijn stem niet aan 't ontwerp kunnen geven.

De heer Mr. *J. B. Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt het woord en zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Het bestuur ziet niet in, en kan dus niet toegeven, dat er in dit ontwerp iets zou zijn wat tegen het Regeeringsreglement zou strijden. De heer Zeppenfeldt heeft het zooeven juist gezegd: het reglement stelt geen andere eischen, dan dat er regelen zijn, volgens welke de Gouverneur de concessie verleent.

Ook de wenschelijkheid om voor elke concessie eene verordening voor te stellen, kan ik niet toegeven. Integendeel de wenschelijkheid is voor een verordening als deze, waardoor herhaling van details, als in de eerste artikelen van dit ontwerp zijn geformuleerd, worden voorkomen.

Het woordje: enz. zal in deze heusch niet de deur openzetten voor willekeur, zooals is beweerd. In dit ontwerp wordt de macht van het Bestuur veel meer beperkt, dan in de bestaande verordeningen, die toch moeten blijven gelden na verwerping hiervan. In art. 10 bijv. wordt zijn beteekenis bepaald door het voorafgaande: ,,de daarin noodige onder- of bovengrondsche werken''. In het woord enz. kan dus niets anders worden begrepen dan dergelijke werken. Wilde men dat woord niet hebben in de verordening, dan had men bij amendement de woorden: zooals leidingen, geleidingen enz. kunnen doen vervallen.

De heer *van der Veen Zeppenfeldt* is niet door zijne geachte medeleden, die zooeven het woord gevoerd hebben, overtuigd dat het ontwerp, dat voorligt, in strijd is met het Regeeringsreglement. Het lid Lansberg zegt volgens Bordewijk stond er aanvankelijk verordeningen, thans verordening.

In ieder geval staat het *nu in het enkelvoud* en is dat artikel nagekomen, als er maar *eene* verordening komt.

De heer *Lansberg* kan ook niet met het ontwerp meegaan omdat daarin voorkomt het woord ,,enz.'', dat aanleiding zou kunnen geven tot misbruik eener uitgebreide opvatting.

De heer Mr. *J. B. Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, zal zich niet verder mengen in het debat tusschen de twee leden van den Raad omtrent den strijd dezer verordening met het Regeeringsreglement. Spreker heeft daaromtrent het zijne reeds gezegd. Hij wenscht alleen te zeggen, dat ook de beteekenis van het woord enz. in het laatste lid van art. 18 voldoende bepaald is om elken willekeur af te snijden. Het kan hier op niets anders betrekking hebben, dan op de bouwstoffen en wat aan de concessiewerken annex is. Dus de deur openzetten voor willekeur, doet dat woord hier al evenmin.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten en overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

Bij artikel 1 vraagt het lid C. S. Gorsira J.P.Ez. hoofdelijke stemming.

De Voorzitter zegt dat wanneer het lid Gorsira speciaal tegen het artikel bezwaar heeft, hij het gaarne in stemming zal brengen, doch dat, wanneer het bezwaar zich tegen het ontwerp in het algemeen richt, zooals hij reden heeft om aan te nemen, hij in overweging wenscht te geven om liever niet over de artikelen te stemmen, maar enkel over het ontwerp in zijn geheel. Dit zal den Raad 33 stemmingen besparen.

Het lid Gorsira legt zich daarbij neer.

De artikelen 1 tot en met 31, zoomede het intitulé, de considerans worden daarna zonder debat of hoofdelijke stemming aangenomen.

Het ontwerp in zijn geheel, in stemming gebracht, wordt, nadat door het lot wordt beslist, dat de stemming bij Nº 11 van de presentielijst zal aanvangen, met algemeene stemmen verworpen.

De heer Mr. J. B. Gorsira, gemachtigde van den Gouverneur, verlaat nu de vergaderzaal, na door den Voorzitter bedankt te zijn voor de gegeven inlichtingen.

2º Alsnu komt aan de orde van behandeling de *ontwerpverordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen.*

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer *L. van der Veen Zeppenfeldt*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt het woord en zegt, dat in voldoening aan het verzoek bij het Eindverslag gedaan, hij kan mededeelen, dat het verlies door de bedoelde vrijstelling zal bedragen:

van inkomens van:

f 600.— tot f 800.—	f	478.—
,, 800.— ,, ,, 900.—	,,	552.—
Totaal..	f	1.030.—

De heer *Sutherland*, het woord gevraagd en verkregen hebbende, zegt:

Ik dank den heer Administrateur van Financiën voor de mededeeling en zal van mijn kant geen amendement indienen, alhoewel ik gehoopt had dat het Bestuur met het oog op het geringe bedrag, dat hierbij gemoeid is, de voorgestelde wijziging zou hebben overgenomen.

Daar ik tot de leden behoor, die in de afdeelingen bezwaar hadden tegen het eischen van een bewijs dat de verscheepte goederen hunne bestemming hebben bereikt, verzoek ik den heer Voorzitter in hoofdelijke stemming te brengen de twee onderdeelen van dit artikel, luidende:

aan artikel 195 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan ten aanzien van accijnsgoederen worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening der documenten voor doorvoer, na tijdelijken opslag of na overlading in zeilschepen, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het slot van het vorig lid bepaald.''

aan artikel 36 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening van het consent, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het vorig lid bepaald.''; en

aan artikel 44, laatste lid, het volgende toegevoegd:

,,Artikel 36, derde lid, is ten deze toepasselijk.''

De heer *Winkel* vraagt hierop het woord om te zeggen, dat hij zich geheel vereenigen kan met hetgeen de heer Sutherland heeft gezegd.

De heer *van der Veen Zeppenfeldt*, lid van den Raad, alsnu aan het woord komende, zegt:

Mijnheer de Voorzitter! Belastingvoorstellen staan over het algemeen aan critiek bloot; slechts zelden zal te dien opzichte een voordracht kunnen worden gedaan, die algemeene instemming heeft.

Begrijpelijk is het daarom, dat toen het voorstel om belastingverhooging mij bereikte, ik bij het zien van het totaal, dat het Bestuur eruit denkt te halen mij een weinig achter de ooren krabte, en mij afvroeg: is het wel noodig, voorzichtig, raadzaam de belasting te gaan verhoogen, vooral de In-

komstenbelasting, die reeds zwaar genoeg drukt op de schouders van velen hier, en in een tijd dat het leven hier reeds zoo duur is, en wij nu alle hoop hebben dat vanzelf onze koloniale geldmiddelen zullen stijgen met de ondernemingen, die hier op touw worden gezet?

Mijnheer de Voorzitter. Ik heb eenige jaren geleden aan de belastingherziening medegewerkt en herinner mij nog levendig de woorden van den heer de Jonckheere, als gemachtigde van het Bestuur, tot afscheid gesproken in dezen Raad, den 16n. Juni 1908.

,,De herziening is voor een groot deel de finale toepassing van beginselen, die zich vroeger hadden baangebroken. Veranderingen in de Wetgeving geschieden niet plotseling, het nieuwe ontwikkelt zich geleidelijk uit het oude. Ik meen dat Curaçao met het nieuw stelsel vrijwel up to date zal zijn.''

Ik moet daarom eerlijk bekennen, dat geen haar op mijn hoofd er toen meer aan dacht, dat acht jaar daarna wij weer voor het feit zullen moeten staan er niet minder dan een ton meer op te gaan leggen.

Die som springt nog meer in het oog, als men weet dat zij is ± 1/7 van de totale raming der middelen van de laatste jaren.

En toch Mijnheer de Voorzitter, hoe ongeschikt ook het tijdstip voor belastingverhooging op dit oogenblik geacht moet worden, meen ik mijne medewerking daartoe niet te mogen weigeren.

Het Moederland heeft ons immers waar en wanneer het kon steeds ruimschoots geholpen, het gaat nu gedrukt onder de buitengewone groote uitgaven, die een gevolg is van den wereldbrand; Oost-Indië en Suriname zijn ons voorgegaan; laten ook wij van onzen kant, hoe hard ook de tijd voor ons is, niet minder zijn en onzen goeden wil toonen, door zooveel onze zwakke krachten dat gedoogen de lasten van het Moederland te verlichten. Ik zal daarom mijn stem aan het ontwerp geven.

De heer *van der Veen Zeppenfeldt*, gemachtigde van den Gouverneur, vraagt het woord en zegt:

Niet dan na rijp beraad en ernstige overweging heeft het Bestuur op de bereidwilligheid van den Kolonialen Raad een beroep gedaan, om in deze ook voor de Kolonie ongunstige tijdsomstandigheden mee te werken tot belastingverhooging.

Met waardeering erken ik van deze plaats dat de Raad daartoe bereid is bevonden.

Straks — wanneer het ontwerp, naar ik vertrouw, door den Kolonialen Raad zal zijn aangenomen — kan men van deze Kolonie zeggen, dat zij, gelijk Nederlandsch-Indië en Suriname, het hare heeft gedaan om de lasten van het Moederland te helpen verlichten.

In de omstandigheden als die, welke het dierbaar Moederland thans doormaakt, omstandigheden, die er toe geleid hebben aan de bevolking van Nederland aanzienlijke offers op te leggen, moeten wij ons opofferingen getroosten en er naar streven om door geleidelijke vermindering van de voor de huishoudelijke uitgaven der Kolonie noodige Rijksbijdrage, te komen tot gezonde geldelijke verhoudingen tusschen het Rijk en de Kolonie.

Een langer uitstel van belastingverhooging is in deze tijdsomstandigheden niet meer mogelijk, waar de Rijksbijdrage voor het loopende dienstjaar op meer dan de helft der vermoedelijke opbrengst der Koloniale middelen is geraamd en voor het aanstaande dienstjaar gerekend wordt op een bijdrage van ruim vijf en een halve ton gouds op een begrooting van uitgaven van een millioen drie honderd duizend gulden.

Ik verlies hierbij niet uit het oog, dat onder de voor 1916 en 1917 geraamde uitgaven belangrijke sommen begrepen zijn voor buitengewone voorzieningen, noch dat er op goede gronden verwacht mag worden, dat de economische toestand van Curaçao, nadat het wereldverkeer weer normaal zal zijn geworden, zoodanig zal verbeteren, dat er een beduidende vermeerdering van inkomsten mag worden tegemoetgezien.

Doch de storende invloeden, veroorzaakt door den Europeeschen oorlog, zullen vermoedelijk nog langen tijd na de beëindiging daarvan nawerken, en op de Kolonie rust de plicht om, vooral in deze voor het Moederland zoo moeilijke

tijden, meer dan tot dusver bij te dragen in de kosten van haar huishouding.

Waar de lasten van het Moederland zóó zwaar zijn, dat niet alleen de belastingen zeer sterk moesten worden verhoogd, maar ook zeer groote leeningen moesten worden uitgeschreven en waar de Koloniale begrooting, zooals reeds gezegd, een zoo ongunstige balans vertoont, moet er ook een voorstel worden gedaan tot verhooging van de inkomstenbelasting.

Zooals de schaal thans op verlangen van de Afdeelingen gewijzigd is, kan van te zwaren druk moeilijk sprake zijn. Voor inkomens tot en met f 3000.— is het slechts een kwestie van hoogstens een paar gulden meer 's jaars. Slechts van de hoogere inkomens en vooral van de inkomens van f 6000.— en daarboven wordt iets van beteekenis meer gevraagd. Het leeuwendeel der geraamde meerdere opbrengst van f 10 000.— komt echter voor rekening van de inkomens boven de f 10 000.—.

Wil men werkelijk reeds in deze tijden van nood de lasten van het Moederland naar vermogen helpen verlichten, dan kan men niet volstaan met de voorgestelde verhoogingen der indirecte belastingen.

Voor het eerste halfjaar 1917 zal bovendien de verhooging van de accijnzen bijna geheel illusoir blijken; er is in deze dagen reeds zooveel drank veraccijnsd, dat vooreerst wel geen uitslagen van eenig belang meer zullen plaats hebben.

Aan den wensch bij het Eindverslag uitgedrukt om de inkomens beneden f 900.— geheel vrij te laten, kan het Bestuur onder de tegenwoordige omstandigheden niet voldoen.

Het is hier te doen om de Koloniale middelen te versterken; het Bestuur kan daarom geen aanleiding vinden om de inkomens, die sinds 1906 belast zijn, thans vrij te stellen.

De verhooging is ook individueel van zeer weinig beteekenis; het gaat om een paar dubbeltjes, hoogstens om een gulden per jaar.

Waar er bepaalde onmacht om te betalen is, worden door de Administratie geen harde dwangmaatregelen genomen; dat heeft de ervaring voldoende geleerd.

Zooals bij de memorie van toelichting reeds gezegd, ligt het niet in de bedoeling om terstond, zonder gebleken noodzaak, de bepalingen waartoe het Ontwerp de bevoegdheid aan den Gouverneur wil geven, in het leven te roepen. Maar het Bestuur kan die bevoegdheid niet missen.

Men kan de kusten van de verschillende eilanden der Kolonie niet afdoende bewaken, tenminste niet zonder zeer groote uitgaven. Het Bestuur moet een middel hebben om zich te weren tegen eventueelen smokkelhandel op onze eilanden.

Daarenboven zal de eerlijke handel bepaald geen last ondervinden. Zóó streng zullen de bepalingen niet zijn. De uitvoer met stoomschepen, zooals nu vaak voorkomt, zal in geenen deele belemmerd worden.

Het is tegen smokkelhandel dat de bepalingen gericht zullen zijn. Daartegen, dunkt me, kan men geen bezwaar hebben.

Daarenboven is de handel in dranken niet van dien omvang, dat er van vitale handelsbelangen sprake kan zijn.

De geheele door- en uitvoer (waaronder ook reeds veraccijnsde dranken naar de andere eilanden der Kolonie) bedraagt gemiddeld per jaar niet meer dan plus minus:

250 okshoofden rum,
2500 kisten jenever,
4900 ,, andere dranken.

Hoeveel kan er toch met dien handel verdient worden, dat men om dien te ontzien, het Gouvernement op uitgaven van duizenden en nog eens duizenden zou moeten jagen.

Ik meen, dat men de belangen van het algemeen hier, zooals trouwens altijd, moet laten gaan vóór het bijzonder belang van een kleine groep personen.

En het algemeen belang eischt dringend, dat aan het Bestuur een wapen in de hand wordt gegeven om eventueel tegen den smokkelhandel op te treden.

Doet men dit niet, dan bestaat er veel kans dat de eerlijke handelaren tegenover de oneerlijken in de verdrukking komen. En als de accijns dan minder en minder gaat opbrengen, dan zal het eind van het liedje zijn, dat wij in andere

belastingen meer zullen moeten gaan betalen. Dat alles enkel ten bate van de ontduikers der wet.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de algemeene beraadslaging gesloten en wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.

Naar aanleiding van het door het lid Sutherland gedaan verzoek worden van dit artikel de onderdeelen afzonderlijk behandeld.

In behandeling komt het onderdeel van art. 1 aanvangende met de woorden ,,In de Inkomstenbelastingverordening 1906 (P. B. van 1906 Nº 16) wordt'' en eindigende met de woorden ,,in de artikelen 30 en 40 in plaats van ,,twee gulden vijftig cent'', gelezen ,,vijf gulden'', zooals gewijzigd bij nota van wijziging.
Dit onderdeel wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen.

Vervolgens het onderdeel van art. 1 aanvangende met de woorden ,,In de Algemeene Verordening I. U. en D. 1908 (P. B. van 1908 Nº 33) wordt'' en eindigende met de woorden ,,een nieuwe post ingevoegd, luidende ,,tabak, waarde 10%; en''.
Dit lid wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen.

Daarna wordt het eerste door het lid Sutherland aangegeven onderdeel van art. 1 in stemming gebracht, luidende:
aan artikel 195 een nieuw lid toegevoegd, luidende:
,,Bij besluit van den Gouverneur kan ten aanzien van accijnsgoederen worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening der documenten voor doorvoer, na tijdelijken opslag of na overlading in zeilschepen, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het slot van het vorig lid bepaald.'',
waarbij de stemmen staken.
Vóór stemmen de heeren Zeppenfeldt, Senior, Statius Muller, Lansberg, Evertsz en de Voorzitter.
Tegen de heeren Gorsira, Forbes, Maduro, Sutherland, Winkel en de Casseres.

Hierna komt in stemming het onderdeel van artikel 1, luidende:
In de Gedistilleerdverordening 1908 (P. B. 1908 Nº 34) wordt:
in artikel 7 instede van ,,vijf en twintig'' gelezen ,,vijftig'';
Dit onderdeel wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen.

Vervolgens komt het tweede door het lid Sutherland aangegeven onderdeel van artikel 1 in stemming, luidende:
aan artikel 36 een nieuw lid toegevoegd, luidende:
,,Bij besluit van den Gouverneur kan worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening van het consent, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het vorig lid bepaald.''; en
aan artikel 44, laatste lid, het volgende toegevoegd:
,,Artikel 36, derde lid, is ten deze toepasselijk.'',
waarbij de stemmen staken.
Vóór stemmen de heeren Zeppenfeldt, Senior, Statius Muller, Lansberg, Evertsz en de Voorzitter.
Tegen de heeren Gorsira, Forbes, Maduro, Sutherland, Winkel en de Casseres.

Daarna komt het slot van artikel 1 in stemming, luidende:
In de Wijnverordening 1908 (P. B. van 1908 Nº 35) wordt:
in artikel 1 sub *a* instede van ,,vijftig'' gelezen ,,vijf en zeventig''; en
in datzelfde artikel sub *b* instede van ,,twintig'' ,,vijf en twintig''.

In de Bierverordening 1908 (P. B. van 1908 Nº 36) wordt:
in artikel 1 instede van ,,vijf'' gelezen ,,tien''.

Dit slot wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen en de stemming over art. 1 in zijn geheel tot een volgende vergadering uitgesteld.

Artikel 2 in behandeling gebracht, wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming aangenomen.

De Voorzitter deelt mede, dat de Ontwerp-verordening in zijn geheel nog niet in stemming kan worden gebracht. De onderdeelen van artikel 1, waarover bij stemming de stemmen staakten, moeten, volgens art. 83 van het Regeeringsreglement, in een volgende vergadering opnieuw in stemming worden gebracht. Hij stelt voor dat te doen in eene vergadering, te houden op Dinsdag 12 December des voormiddags te elf uur, waarin dan tevens het ontwerp in zijn geheel in stemming zal worden gebracht.

Conform wordt besloten.

Hierop wordt de vergadering, nadat de Voorzitter den heer L. van der Veen Zeppenfeldt, gemachtigde van den Gouverneur, heeft bedankt, door den Voorzitter gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 7.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Dinsdag, den 12den December 1916, des voormiddags te 11 uur.

TEGENWOORDIG: De heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS: De heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *J. C. B. Forbes*, *J. Sutherland*, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg*, *S. M. L. Maduro*, *Edwin Senior* en *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, fung. griffier van den Raad.

ZOOMEDE: De heer *L. van der Veen Zeppenfeldt*, Administrateur van financiën, gemachtigde van den Gouverneur.

AFWEZIG: de heeren *H. A. de Casseres* en *E. M. Penso*, leden, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en stelt aan de orde:

Herstemming over de onderdeelen van artikel 1 van de *ontwerp-verordening tot wijziging van eenige belastingverordeningen*, luidende:

1º aan artikel 195 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan ten aanzien van accijnsgoederen worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening der documenten voor doorvoer, na tijdelijken opslag of na overlading in zeilschepen, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben als bij het slot van het vorig lid bepaald.''

2º aan artikel 36 een nieuw lid toegevoegd, luidende:

,,Bij besluit van den Gouverneur kan worden bepaald, dat, onverminderd de afteekening van het consent, binnen een door den Inspecteur te bepalen tijd het bewijs moet worden overgelegd, dat de goederen hunne bestemming behoorlijk hebben bereikt; zullende alsdan verzuim van daaraan te voldoen hetzelfde gevolg hebben, als bij het vorig lid bepaald.''; en

aan artikel 44, laatste lid, het volgende toegevoegd:

,,Artikel 36, derde lid, is ten deze toepasselijk.''

De heer *Forbes* vraagt het woord om zijn stem toe te lichten, en zegt, dat hij in de vergadering van den 11den December ll. bij vergissing tegen de onderdeelen van artikel 1, waarover het lid Sutherland hoofdelijke stemmen heeft verzocht, heeft gestemd, omdat hij dacht, dat zij amendementen van dat lid waren, maar dat hij nu ervoor zal stemmen.

Bij loting wordt beslist, dat de stemming bij Nº 2 der presentielijst zal aanvangen.

Het onderdeel sub 1º in stemming gebracht, wordt met 7 stemmen vóór en 4 tegen aangenomen.

Vóór stemmen de heeren Evertsz, van der Veen Zeppenfeldt, Statius Muller, Forbes, Lansberg, Senior en de Voorzitter.

Tegen de heeren Sutherland, Winkel, Maduro en Gorsira.

Het onderdeel sub 2º in stemming gebracht, wordt met 8 stemmen vóór en 3 tegen aangenomen.

Vóór stemmen de heeren Evertsz, Van der Veen Zeppenfeldt, Statius Muller, Forbes, Lansberg, Senior, Gorsira en de Voorzitter.

Tegen de heeren Sutherland, Winkel en Maduro.

Artikel 1, zooals gewijzigd bij nota van wijziging, de considerans, het intitulé en het ontwerp in zijn geheel, zooals gewijzigd, worden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand meer het woord verlangende, sluit de Voorzitter de vergadering.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 8.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 25sten Januari 1917, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : De heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter.

VOORTS : De heeren *J. C. B. Forbes*, *C. S. Gorsira JPEz.*, *S. M. L. Maduro*, *Edwin Senior*, *H. Statius Muller* en *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. Griffier van den Raad.

AFWEZIG : De heeren *A. G. Statius Muller*, Voorzitter, *F. W. P. Winkel*, *Ed. S. Lansberg*, Dr. *H. A. de Casseres*, *E. M. Penso* en *J. Sutherland*, leden, allen met kennisgeving.

De Ondervoorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zittingen van den 11n. en 12n. December 1916.

Daar geene aanmerking gemaakt wordt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Ondervoorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn:

1º eene gouvernements-depêche, dd. 22 December 1916, Nº 3729, waarbij den Raad wordt aangeboden eene ontwerp-verordening, houdende instelling van een centraal testamentenregister;

2º eene gouvernements-depêche, dd. 28 December 1916, Nº 3773, waarbij den Raad wordt aangeboden eene ontwerp-verordening tot wijziging van de Zegelverordening 1908;

3º eene gouvernements-depêche, dd. 5 Januari 1917, Nº 51, waarbij den Raad wordt aangeboden eene ontwerp-verordening, houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen.

Op voorstel van den Ondervoorzitter wordt besloten deze ontwerpen naar de Afdeelingen te verwijzen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Ondervoorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 9.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting op Dinsdag, den 30n. Januari 1917, des avonds te acht uur.

TEGENWOORDIG : De heer Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter.

VOORTS : De heeren *J. C. B. Forbes*, *Edwin Senior*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *C. S. Gorsira JPEz.*, *J. Sutherland*, Dr. *H. A. de Casseres*, *H. Statius Muller* en *S. M. L. Maduro*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier.

AFWEZIG : De heeren *A. G. Statius Muller*, Voorzitter, *E. M. Penso*, *F. W. P. Winkel* en *Ed. S. Lansberg*, leden, allen met kennisgeving.

De Ondervoorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zitting van den 25n. Januari 1917.

Daar geene aanmerking op die notulen gemaakt wordt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

Aan de orde komt de verkiezing van candidaten voor de vervulling der te ontstane vacatures wegens de periodieke aftreding in Mei a. s. van de heeren A. G. Statius Muller, J. Sutherland en C. S. Gorsira JPEz.

De Ondervoorzitter verzoekt de heeren Senior en Zeppenfeldt om als stemopnemers te willen fungeeren.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Statius Muller worden 9 stemmen uitgebracht, alle op den heer A. G. Statius Muller, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer A. G. Statius Muller.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 9 stemmen uitgebracht, waarvan op de heeren C. G. de Haseth Cz., J. J. Beaujon en C. H. Haseth respectievelijk 6, 2 en 1 stem, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer C. G. de Haseth Cz.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Sutherland worden 9 stemmen uitgebracht, waarvan op de heeren J. Sutherland en Mr. Ch. de la Try Ellis respectievelijk 8 en 1 stem, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer J. Sutherland.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 9 stemmen uitgebracht, alle op den heer Mr. Ch. de la Try Ellis, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer Mr. Ch. de la Try Ellis.

Voor eersten candidaat ter vervulling van de vacature-Gorsira worden 9 stemmen uitgebracht, waarvan op de heeren C. S. Gorsira JPEz. en G. H. van der Linde Schotborgh respectievelijk 8 en 1 stem, zoodat tot eersten candidaat is gekozen de heer C. S. Gorsira JPEz.

Voor tweeden candidaat worden eveneens 9 stemmen uit-

gebracht, waarvan op de heeren G. H. van der Linde Schotborgh, J. J. Beaujon en J. F. Evertsz respectievelijk 6, 2 en 1 stem, zoodat tot tweeden candidaat is gekozen de heer G. H. van der Linde Schotborgh.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, sluit de Ondervoorzitter de vergadering, na de heeren stemopnemers te hebben bedankt.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 11.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 19den Maart 1917, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J. P. Ez.*, *Ed. S. Lansberg*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *F. W. P. Winkel*, *Edwin Senior*, Dr. *H. A. de Casseres*, *S. M. L. Maduro*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heer *J. C. B. Forbes*, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van den 6n. Februari 1917.

Daar geene aanmerking op die notulen gemaakt wordt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º. een gouvernements-depêche, dd. 1 Maart 1917, Nº 676, waarbij den Raad, naar aanleiding van het Voorloopig Verslag betreffende de ontwerp-verordening, houdende nieuwe bepalingen omtrent quarantaine-maatregelen, ter kennisneming worden toegezonden de besluiten, die de Gouverneur naar aanleiding van de quarantaine-verordening van plan is te nemen;

De Voorzitter zegt, dat die besluiten onder de leden hebben gecirculeerd en eerlang in de Afdeelingen zullen worden behandeld.

2º een gouvernements-depêche, dd. 5 Maart 1917, Nº 717, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918;

3º een gouvernements-depêche, dd. 7 Maart 1917, Nº 740, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en tot vaststelling der beginselen van het gevangeniswezen.

Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten de sub 2º en 3º vermelde ontwerpen naar de Afdeelingen te verwijzen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 12.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 22sten Maart 1917, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *Edwin Senior*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *H. Statius Muller*, *S. M. L. Maduro*, *E. M. Penso* en Dr. *H. A. de Casseres*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *Ed. S. Lansberg*, *J. C. B. Forbes* en *J. Sutherland*, de eerstgenoemde zonder kennisgeving, de tweede en derde genoemden met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van den 19n. Maart 1917.

Daar geene aanmerking op die notulen gemaakt wordt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

Aan de orde is het *ontwerp-verordening tot aanvulling van de Zegelverordening 1908.*

De Voorzitter brengt in behandeling het tweede ontwerp, ingediend tegelijk met de Memorie van Antwoord dd. 14 Februari 1917 en waarover een eindverslag is uitgebracht.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

Niemand het woord daarbij verlangende, wordt overgegaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp, waarvan het resultaat is, dat de twee artikelen, waaruit het ontwerp bestaat, zoomede het intitulé, de considerans en het ontwerp in zijn geheel, ieder afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming worden aangenomen.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 13.

ONTWORPEN NOTULEN
VAN DEN
KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Maandag, den 23sten April 1917, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *Ed. S. Lansberg*, *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, *S. M. L. Maduro*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Edwin Senior*, Dr. *H. A. de Casseres*, *H. Statius Muller* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *P. L. B. de Haseth*, waarn. hoofdcommies ter Gouvernements-Secretarie, fung. griffier van den Raad.

AFWEZIG : de heeren *J. C. B. Forbes* en *E. M. Penso*, zonder kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zitting van den 22n. Maart 1917.

Daar geene aanmerking op die notulen gemaakt wordt, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter doet vervolgens mededeeling, dat ingekomen zijn :

1º eene gouvernements-depêche, dd. 29 Maart 1917, Nº 901, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 23n. Maart 1917, Nº 21, met ingang van den tweeden Dinsdag van de maand Mei dj., de heeren A. G. Statius Muller, J. Sutherland en C. S. Gorsira J.P.Ez. te benoemen tot leden van den Raad;

2º eene gouvernements-depêche, dd. 29 Maart 1917, Nº 902, waarbij ter kennis van den Raad wordt gebracht, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 23n. Maart 1917, Nº 21, met ingang van den tweeden Dinsdag van Mei dj., de heeren A. G. Statius Muller en Dr. J. P. Evertsz Hz. te benoemen tot onderscheidenlijk Voorzitter en Ondervoorzitter van den Raad;

3º eene gouvernements-depêche, dd. 7 April 1917, Nº 1008, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening betreffende den loodsdienst en de loodsgelden.

De Voorzitter biedt de heeren benoemden zijne gelukwenschen aan en stelt voor om de ontwerp-verordening naar de Afdeelingen te verwijzen, waartoe wordt besloten.

Niets meer te verhandelen zijnde, noch iemand het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

NOTULEN.

Nº 14.

ONTWORPEN NOTULEN

VAN DEN

KOLONIALEN RAAD.

Zitting van Donderdag, den 3den Mei 1917, des avonds te 8 uur.

TEGENWOORDIG : de heer *A. G. Statius Muller*, Voorzitter.

VOORTS : de heeren Dr. *J. P. Evertsz Hz.*, Ondervoorzitter, *J. C. B. Forbes*, Dr. *H. A. de Casseres*, *H. Statius Muller*, *E. M. Penso*, *Edwin Senior*, *F. W. P. Winkel*, *B. E. van der Veen Zeppenfeldt*, *Ed. S. Lansberg*, *S. M. L. Maduro* en *J. Sutherland*, leden, benevens de heer *H. J. T. Boomgaart*, wnd. Gouvernements-Secretaris, fungeerend Griffier van den Raad.

ZOOMEDE : De heeren Mr. *J. B. Gorsira*, Procureur-generaal, *L. van der Veen Zeppenfeldt*, Administrateur van financiën, *Ph. van der Breggen*, Directeur der Openbare Werken, Dr. *N. Waterman*, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, *H. Meerdink*, Inspecteur van het onderwijs, en *G. B. Dussel*, Landbouwkundige, gemachtigden van den Gouverneur.

AFWEZIG : de heer *C. S. Gorsira J.P.Ez.*, lid, met kennisgeving.

De Voorzitter opent de vergadering en vraagt of de leden zich kunnen vereenigen met de in druk verzonden notulen van de zitting van den 23n. April 1917.

Daar geen aanmerking is gemaakt op die notulen, worden zij goedgekeurd en onderteekend.

De Voorzitter deelt mede, dat de volgende stukken ingekomen zijn:

1º een gouvernements-depêche, dd. 27 April 1917, Nº 1127, waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de Gouverneur ingevolge art. 85bis van het Regeeringsreglement dezer Kolonie, de heeren Mr. J. B. Gorsira, Procureur-generaal, L. van der Veen Zeppenfeldt, Administrateur van financiën, Ph. van der Breggen, Directeur der Openbare Werken, Dr. N. Waterman, Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, H. Meerdink, Inspecteur van het Onderwijs, en G. B. Dussel, Landbouwkundige, gemachtigd heeft om de beraadslagingen van den Raad over het ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918, bij te wonen en een raadgevende stem uit te brengen;

2º een Gouvernements-depêche, dd. 2 Mei 1917, Nº 1233, houdende verzoek aan den Voorzitter, om op den 8sten Mei 1917, vóór negen uur des morgens, de vergadering van den Kolonialen Raad voor het zittingjaar 1916/1917 namens den Gouverneur te sluiten en den leden dank te betuigen voor hetgeen door hen in dat zittingjaar is verricht;

3º een Gouvernements-beschikking, dd. 3 Mei 1917, Nº 323, regelende de plechtigheden, waarmede de opening van het nieuwe zittingjaar gepaard zal gaan;

4º een Gouvernements-depêche, dd. 3 Mei 1917, Nº 1248, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging van de verordening van den 5n. Mei 1915

(P. B. Nº 46), betreffende de petroleumraffinaderijbelasting.
Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten dit ontwerp naar de Afdeelingen te verwijzen.

Aan de orde van behandeling komt nu het *ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1918.*

Nadat de algemeene beraadslaging open is verklaard, houdt de heer *Winkel*, na daartoe het woord gevraagd en verkregen te hebben, de volgende rede :

„Mijnheer de Voorzitter.

In 1913 werden de traktementen verhoogd van eenige subalterne ambtenaren, namelijk de hoofd-, 1ste, 2de en adjunct-commiezen en de klerken, in 1914 die van de leden van de rechterlijke macht en van enkele hoofdambtenaren, alsmede die van de onderwijzers. Op de begrooting van dit jaar is uitgetrokken verhooging voor de geëmployeerden. Bij de behandeling van het voorstel tot verhooging van de inkomens van de leden der rechterlijke macht en van die enkele hoofdambtenaren sprak de Raad zich ondubbelzinnig uit, dat het eene groote onbillijkheid was tegenover de andere ambtenaren, die eveneens in dienst van het Gouvernement zijn.

„Het argument voor die verhooging — zoo redeneerde deze Raad — namelijk, dat de levenseischen in de Kolonie in de laatste jaren zooveel zwaarder zijn geworden" gold in meerdere mate voor de subalterne ambtenaren, die nog geen verhooging hadden gekregen. Immers de inkomens van deze laatsten bleven allen zonder uitzondering beneden de f 4 000,— en verreweg de meeste beneden f 3 000,—, terwijl de voorgestelde verhooging op een paar uitzonderingen na, juist die inkomens van f 4 000,— en daarboven betroffen.

De Gouverneur gaf toe, dat „de traktementen van nog verschillende andere ambtenaren spoedig herzien zouden worden", maar vond het niet mogelijk om de traktementsverhooging van die andere ambtenaren op de toen in behandeling zijnde suppletoire begrooting te brengen. De Gouverneur meende daarmede te moeten wachten tot eene volgende begrooting.

Dit laatste, Mijnheer de Voorzitter, is letterlijk aangehaald uit de Nota naar aanleiding van het eindverslag dd. 10 October 1913.

In de Memorie van Antwoord op het ontwerp, dat ik heb aangehaald, gaf de Gouverneur te kennen, dat hij niet geloofde dat de herziening van de traktementen van de verschillende andere ambtenaren zou leiden tot verzwaring van den belastingdruk.

Wat zagen wij echter gebeuren ? De verhooging is *niet* gekomen, maar de verzwaring van den belastingdruk *wel*. Nu geef ik toe, dat deze laatste een gevolg is van die groote lasten, die het Moederland zich moet getroosten tengevolge der buitengewone tijdsomstandigheden, maar het feit bestaat niettemin.

Mijnheer de Voorzitter, sedert 1913 is de positie van onze ambtenaren, en van allen die van een vast inkomen moeten bestaan, er niet beter op geworden. Kon de Gouverneur in 1913 van „veel zwaardere levenseischen" spreken, thans 4 jaren later, durf ik gerust verklaren, dat die eischen nog minstens 50% hooger zijn. Gaat het dan aan om den ambtenaren, die reeds toen niet, of bezwaarlijk konden toekomen, thans eene verhooging te onthouden, waarop zij ook aanspraak maken op gronden van billijkheid ?

Immers neen, Mijnheer de Voorzitter. Ik vraag mij af of het wel moreel te verantwoorden is dat ons Gouvernement, dat nota bene zelf door de omstandigheden gedwongen wordt het budget zijner ambtenaren door belastingverhooging te verzwaren en dat ten volle bewust is van de enorme stijging van de meeste der allernoodzakelijkste levensbehoeften nog steeds zijn ambtenaren niet eene gewenschte, maar eene hoog noodige verhooging hunner inkomsten onthoudt.

Mijnheer de Voorzitter, waar er zulk een nood bestaat onder de ambtenaren, klinkt als ironie hetgeen men in de toelichting van den Minister van Koloniën bij de derde nota van wijziging van de Curaçaosche begrooting voor 1917 leest, dat het Z. E. behaagd heeft eene wijziging in de samenstelling van het korps bureelambtenaren te brengen, waardoor lots-

verbetering voor ongeveer 13 ambtenaren verkregen wordt en waarvan de kosten op f 1 650,—, zegge f 1 650,—, gesteld wordt.

Ook aan die regeling kleeft eene onbillijkheid tegenover het groote gros der ambtenaren. De gelukkigen zijn juist gekozen uit de categorie, die reeds in 1913 lotsverbetering hebben gehad, maar de andere ambtenaren, die toen eene volgende begrooting moesten wachten, zien die maar niet komen.

Terecht zeide dan ook de heer Knobel in de Tweede Kamer, dat het een schrale troost is voor de betrokkenen de verklaring van den Minister van Koloniën, bij de behandeling van de begrooting voor 1917 gedaan, dat Z. E. voor eene algeheele herziening van de traktementen der koloniale ambtenaren wel het volgend jaar zal zorgen. ,,Over een jaar'', aldus die afgevaardigde, ,,kan er heel wat gebeuren, hetwelk nakoming van die belofte verhindert''. Helaas, dit hebben de ambtenaren reeds eenmaal tot hun groot ongerief ondervonden. En het geldt hier niet eene kleine minderheid van ambtenaren, maar de groote meerderheid, die de uitgaven harer huishouding met ruim 50% heeft zien stijgen, terwijl hare inkomsten stationair gebleven zijn.

Als ik dan zie, dat de Minister van Koloniën naar aanleiding van het ruimer vloeien van onze eigen bronnen van inkomsten overgegaan is tot een crediet-aanvrage van ongeveer f 73 000,— voor eenige ,,buitengewone'' openbare werken, dan vraag ik mij af of hier ook geen plaatsje gevonden kon worden voor de zeer noodzakelijke en ook door Regeering en Bestuur *beloofde* lotsverbetering der ambtenaren.

De Minister verklaart dit vóórgaan van de uitgaven van openbare werken boven die verband houdende met eene algemeene lotsverbetering van het korps ambtenaren, dat de Koloniale Raad nog niet is gehoord omtrent deze laatste uitgaven, die eene blijvende is, terwijl dit College reeds instemming betuigd heeft met ,,het grootste deel'' van de eerst genoemde uitgaven. Dit moet op eene vergissing berusten, Mijnheer de Voorzitter. Het moet den Minister ontgaan zijn, dat deze Raad meer dan eens in den laatsten tijd aangedrongen heeft op lotsverbetering der ambtenaren, ja, dat reeds in 1913 de voorgestelde verhooging van de traktementen van de leden van de rechterlijke macht en de hoofdambtenaren niet dan schoorvoetend is aangenomen, omdat men overtuigd was van de groote onbillijkheid daarvan tegenover de andere ambtenaren, die ook aanspraak maakten op verhooging hunner inkomens.

Het is dus moeilijk vol te houden, dat deze Raad nog niet gehoord is omtrent dit onderwerp, alhoewel ik toegeef dat de Raad zich niet uitgesproken heeft omtrent de bedragen der verhoogingen.

Mijnheer de Voorzitter, er is ruimschoots tijd voor den Minister om dezen Raad te hooren omtrent de hoegrootheid der toe te kennen verhoogingen en om nog dit jaar de beloften van Regeering en Bestuur in te lossen.

De Gouverneur heeft de nieuwe door de Tweede Kamer aangenomen wijziging in de samenstelling van het korps bureelambtenaren niet op de ontwerp-begrooting voor 1918 gebracht, omdat een nader voorstel tot lotsverbetering der ambtenaren is gedaan en Z. H. E. G. meent eerst daarop bericht te moeten afwachten.

Ik sluit mij gaarne bij en ondersteun met klem het verzoek, dat de Gouverneur, blijkens het medegedeelde op bladzijde 4 van de Memorie van Antwoord, aan den Minister van Koloniën gedaan heeft om de traktementsverhooging van de ambtenaren nog in 1917 te doen ingaan.

Met de ambtenaren vertrouw ik, dat bedoeld is *alle* ambtenaren, die nog steeds op de beloofde verhooging wachten.

De Gouverneur acht dit zeer gewenscht, daar Z.H.E.G. weet, dat het voor zeer velen dier ambtenaren bijna niet mogelijk is met hun inkomen toe te komen. Ik onderstreep deze woorden van den Gouverneur en wil alleen er bij voegen, dat het voor voor de meeste dier ambtenaren niet ,,bijna'' maar *geheel niet mogelijk is* toe te komen.

Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van het gezegde van den Minister in de door mij aangehaalde toelichting, dat deze Raad nog niet gehoord is omtrent de blijvende uitgaven van de reorganisatie der politie, wensch ik nog eene opmer-

king te maken. De reorganisatie der politie werd door het Bestuur op de begrooting voor het loopend jaar voorgesteld en het daarvoor aangevraagde crediet door dezen Raad, — zij het niet met algemeene instemming, — toegestaan. De Raad is dus wel gehoord in die zaak.

De uitlating van den Minister is mij ook onverklaarbaar, omdat in den laatsten tijd onze begrooting vaak verzwaard is geworden, zonder dat het noodig geoordeeld werd dezen Raad te hooren. Ik noem de zeer belangrijke blijvende uitgaven, die de Openbare Gezondheidsdienst met zich mede brengt, verder, — ofschoon het hier een klein bedrag geldt, — de lotsverbetering der geëmployeerden.

In het Voorloopig Verslag is er over geklaagd; daarop zegt de Memorie van Antwoord, dat de eerst genoemde maatregelen in den regel door den Minister zullen worden genomen, omdat Z. E. deze in het belang der Kolonie acht en van oordeel is, dat daaromtrent zoo spoedig mogelijk beslist moet worden. Dit antwoord bevreemdt mij in hooge mate, juist omdat eenige maatregelen in het belang der Kolonie worden geacht, moet de Raad daaromtrent gehoord worden. Een uitstel van een paar maanden ten einde den Raad te hooren in zake maatregelen van zulke verregaande strekking had volstrekt geen schade toegebracht aan de zaak.

Ik kom er tegen op, dat zaken zoo maar buiten den Kolonialen Raad om behandeld worden tusschen Bestuur en Regeering. Voor een deel wordt op die wijze het budgetrecht van dezen Raad op zijde geschoven en dat is niet overeen te brengen met het Regeeringsreglement.

Waar deze Raad herhaaldelijk getoond heeft den ernstigen wensch te hebben tot eene sluitende begrooting te geraken, mag een dergelijk op zijde schuiven van dit College niet plaats hebben. Wanneer verwacht wordt, dat de benoodigde gelden voor de uitgaven der Kolonie door ons zooveel mogelijk zullen worden opgebracht, mag ons het recht van medezeggenschap in het doen dier uitgaven niet ontzegd worden; geschiedt dit toch en juist bij belangrijke uitgaven, dan zou dat reden kunnen geven om te gaan denken, dat aan den wensch van Bestuur en Regeering om tot eene sluitende begrooting te komen de noodige ernst ontbreekt. Het geeft immer den indruk dat wanneer men denkt, dat de Raad niet onverdeeld gunstig over eenig maatregel zal oordeelen, deze maar buiten den Raad om genomen wordt en de Raad voor een voldongen feit plaatst.

Ten aanzien van de politie wensch ik niet in herhaling te treden van hetgeen ik reeds verleden jaar gezegd heb omtrent de splitsing daarvan in een straat- en rechtspolitie, hetgeen een veel deugdelijker regeling zal zijn dan de tegenwoordige en ook een groote besparing zal geven op onze begrooting. Ik vertrouw, dat de Minister van Koloniën, aangezien de verleden jaar voorgestelde regeling nog niet tot stand gekomen is, alvorens de zaak definitief te beslissen, haar nogmaals in ernstige overweging zal nemen.

Wanneer er maar ,,zelden of nooit'' bij den Procureur-Generaal over de politie wordt geklaagd, dan zal ik dat aan andere oorzaken moeten toeschrijven, dan aan het feit dat maar weinig klachten zijn. Niet iedereen zal naar den Procureur-Generaal toeloopen om een klacht in te dienen tegen een politieagent over een zaak, waarin hij zelf niet betrokken is en de betrokkene zelf is meermalen huiverig bij den Procureur-Generaal een klacht in te dienen, omdat hij steeds denkt, dat de politieagent en niet hij geloofd zal worden. Dit is de algemeene opvatting hier en zelfs als er getuigen bij zijn denkt men, dat de politieagent geloofd zal worden. Voor deze opvatting zijn er wel redenen. Ten eerste de bewijskracht, die toegekend wordt aan het procesverbaal van een politieagent en ten tweede de vrees, dat de chef, als de klachten worden ingediend, reeds door de politie zoodanig is ingelicht, dat hij bij voorbaat tegen de ingebrachte klachten is vooringenomen.

Uit de Memorie van Antwoord lees ik, dat er kans bestaat dat de rechtspleging op de bovenwindsche eilanden verbeterd zal worden door de benoeming van een rechtskundige als omgaand rechter. In beginsel ben ik het volkomen eens, dat de rechtspraak in handen moet zijn van een rechtskundige, waaronder ik zou willen verstaan de personen, die aan een hoogeschool in Nederland hunne opleiding hebben genoten of

die hier hun practizijnsexamen hebben afgelegd. Wij hebben vaak hier zien gebeuren, dat wanneer er door verlof van rechtsgeleerden eenige vacature ontstaan was in een onzer rechtscollege, leeken in hun plaats worden benoemd. Ik wil hopen, dat ook hier bij eventueele benoeming rekening zal worden gehouden.

Nauw met de door mij besproken rechtspraak op de bovenwindsche eilanden is verbonden de vraag of er eene stoomvaartverbinding tusschen de eilanden der Kolonie behoort te zijn.

Mijnheer de Voorzitter, in de Memorie van Antwoord noemt de Gouverneur het door mij in 1914 gesprokene omtrent die stoomvaartverbinding een warm pleidooi voor die verbinding. Zoo mogelijk zou ik, nu er zich tegenstanders daarvan ontpopten, een nog warmer pleidooi voor de zaak willen houden, doch ik bepaal mij er toe te constateeren, dat mijn overtuiging van de noodzakelijkheid dier stoomverbinding nog onwankelbaar vast staat. Alleen wil ik verklaren, dat het mij voorkomt, dat het onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden niet geraden is tot den aankoop of het charteren van een stoomschip over te gaan. Wij zouden ons kunnen behelpen met een tijdelijken maatregel, die zou kunnen bestaan in eene aansluiting op de Red D Line booten, zooals de Minister van Koloniën onlangs in de Tweede Kamer heeft ter sprake gebracht. Moge dan de vaste stoomvaartverbinding door dien tijdelijken maatregel niet in de vergetelheid geraken.

Op de vraag van dezen Raad, of ook aan sommige bewoners der andere eilanden bij aankomst op Curaçao zekerheidstelling in geld gevraagd wordt, is door den Gouverneur geantwoord, dat er een hoogst enkele keer van iemand, die een bediende van de andere eilanden laat komen, geeischt wordt, dat hij verantwoordelijk blijft voor de reiskosten naar de plaats van herkomst, opdat de politie dit later niet zal moeten betalen.

Mijnheer de Voorzitter. Een dergelijke eisch is voor zoover ik heb kunnen nagaan, niet gegrond op eenige wetsbepaling, en het komt mij vreemd voor, dat de politie verplicht zou zijn de reiskosten te betalen van iemand, die van het eene eiland van de Kolonie naar een ander moet gaan. De bedienden, die hier van de andere eilanden der Kolonie komen, zijn geen vreemdelingen en moeten dus geheel vrij worden toegelaten.

Mijnheer de Voorzitter. Ook een paar woorden over de algemeene begraafplaats, de phosphaatmijnen van Aruba en het middagschot. Ik ben dankbaar, dat de Minister heeft willen goedvinden om het crediet voor een algemeene begraafplaats aan de Overzijde op deze begrooting te brengen, maar ik ben toch onvoldaan, want ook op Pietermaai dient er een te komen. Het eiland is nu eenmaal verdeeld in twee deelen, in elk waarvan een algemeene begraafplaats noodig is. Ik vertrouw, dat deze begraafplaats spoedig ter hand genomen zal worden, het kost waarlijk niet veel.

Ik zou het Bestuur gaarne in overweging willen geven om bij gelijke voorwaarden de concessie voor de exploitatie van de phosphaatmijnen op Aruba aan de op Curaçao gevormde Maatschappij of groep te verleenen. Deze groep heeft reeds de aanwezige gebouwen en materialen gekocht en het zou eene teleurstelling zijn, wanneer zij die maar moesten afbreken en de exploitatie aan een ander gegund werd.

Gaarne had ik uit de Memorie van Antwoord willen vernemen de „gegronde redenen", waarom dat schot werd afgeschaft; de daaraan verbonden uitgaaf is zoo gering en het nut voor alle werklieden in de stad zoo groot, dat het afschaffen daarvan wel eenigszins bevreemdend is.

Ik hoop, dat het Bestuur althans terug zal komen op zijn besluit, althans gedeeltelijk, en het middagschot wederom zal invoeren.

Mijnheer de Voorzitter. Tot mijn spijt kan ik dit jaar, minder dan ooit, de onderwijs-quaestie onaangeroerd laten. Sedert meer dan tien jaren heeft de Koloniale Raad, jaar in jaar uit, bij de behandeling van onze begrooting, op de gebreken gewezen, welke het onderwijs in de kolonie aankleven.

Zes jaar geleden hebben vele ouders en verzorgers van schoolgaande kinderen en belangstellenden bij het Openbaar

Onderwijs een op initiatief van en door onderwijzers van het Openbaar Onderwijs opgemaakt request aan den Gouverneur en aan den Kolonialen Raad aangeboden, om de noodige verbeteringen in het onderwijs te brengen.

In de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt al jaren de aandacht van den Minister van Koloniën gevestigd op de misstanden, die alhier op onderwijsgebied heerschen. Niettegenstaande dit alles, bleven zoowel het Bestuur, als de schoolcommissie en de schoolopziener nog altijd beweren, dat het onderwijs goed was. Zelfs hebben de leden van de schoolcommissie het aangedurfd op den 10den Maart 1914 een protest tot de Heeren de Meester en Kleerenkoper te richten, waarbij zij beweerden, dat *al hetgeen in de Tweede Kamer bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting gezeyd was over den stand van het onderwijs in de kolonie onjuist en onwaar was; dat het onderwijs op de Hendrikschool niet slechter zou zijn dan het vroeger was, daar er niet lang geleden weer een negende klasse aan de Hendrikschool was toegevoegd en de 7de en 8ste klasse der Wilhelminaschool wederom gesepareerd waren.*

En in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over de begrooting van het jaar 1915, deelde de Gouverneur mede dat hij het *met dit schrijven van de schoolcommissie geheel eens was.*

Naar aanleiding van bedoeld protest werd er in de plaatselijke bladen veel over het onderwijs geschreven. De zegsman van den heer de Meester, de heer de Marchena, die zeer zeker bevoegd en geschikt geacht moet worden, om over den stand van het onderwijs een onpartijdig oordeel te kunnen vellen, heeft in een reeks artikelen in De Vrijmoedige zijne mededeeling aan den heer de Meester nader toegelicht en gestaafd. De Gouverneur heeft den heer de Marchena als partijdig en onbevoegd beschouwd, omdat hij nooit een voet in de katholieke scholen had gezet. Maar, desniettegenstaande, heeft de heer de Marchena met de meest klemmende argumenten, welke zijne tegenstanders nooit hebben kunnen weerleggen, ten duidelijkste aangetoond, dat het zoowel met het openbaar als met het bijzonder onderwijs in de kolonie, treurig gesteld was.

Het gevolg van deze campagne was, dat om tot Inspecteur van het onderwijs te worden benoemd, ter beschikking van den Gouverneur door den Minister van Koloniën werd gesteld een bevoegde deskundige, die, volgens den Minister van Koloniën, reeds in Suriname zijn sporen op onderwijsgebied verdiend had, om naar den toestand van het onderwijs een onderzoek in te stellen en de noodige verbeteringen daarin te brengen. Daarna werd een andere deskundige door den Minister uitgezonden om als hoofd van de Hendrikschool benoemd te worden. Zoowel uit het verslag door dezen uitgebracht, toen hij gedurende de afwezigheid van den Inspecteur diens functiën waarnam, als uit het verslag van den Inspecteur, over het jaar 1916, blijkt duidelijk, dat hun ondervinding treurig is; dat de uitkomsten van het onderwijs op de Hendrikschool in de meeste vakken teleurstellend is, op de Emmaschool, waar de leerlingen slechts lager onderwijs genieten, zijn de uitkomsten in de middelklassen slechts matig te noemen, op de buitenscholen zijn de uitkomsten ongunstig, in verschillende gevallen zeer ongunstig. In weerwil van dit alles, trots dat wij thans uitspraken hebben van bevoegde onderwijsmannen, die den Kolonialen Raad en den heer de Marchena in het gelijk hebben gesteld, schijnt de schoolcommissie, wier meerderheid toch uit leeken op onderwijsgebied bestaat, blijkens haar verslag over het jaar 1916, nog niet te willen inzien en te erkennen, dat zij gedwaald heeft.

Het Bestuur, evenwel, begint nu eindelijk in te zien, dat het niet is zooals het wezen moet, want ten aanzien van de Hendrikschool wijkt de Gouverneur in het Koloniaal Verslag niet af van hetgeen daaromtrent in het rapport van den deskundige wordt gezegd en waar hij dit wel doet ten aanzien van het bijzonder onderwijs en in de Memorie van Antwoord zelf zegt, dat hij, indien de gegevens en rapporten der ambtenaren naar zijne meening niet juist zijn of uitdrukkingen bevatten, die aanleiding zouden kunnen geven tot eene verkeerde opvatting, hij zelf dan aangeeft hoe het verslag zal luiden, ligt toch de gevolgtrekking voor de hand, dat de Gouverneur het eens moet zijn met hetgeen door den Inspecteur in zijn

rapport over de Hendrikschool wordt gezegd. De schoolcommissie daarentegen blijft nog altijd bij hare bewering. En het is juist in verband hiermede, Mijnheer de Voorzitter, dat ik me weer daartoe gedwongen voel, eene verandering te verzoeken wat de samenstelling van de schoolcommissie aangaat. Iedereen die onpartijdig is, moet toegeven, dat de schoolcommisse hare taak niet begrijpt of niet wil begrijpen. Dikwijls zijn er reeds stemmen opgegaan, om bedoelde commissie, die een van de grootste belangen van het volk moet behartigen, te hervormen. Met allen eerbied voor de leden, die tegenwoordig deel uitmaken van die commissie, staat als een paal boven water, dat de meeste absoluut niet op de hoogte van hun taak zijn. In de allereerste plaats moeten de bevoegdheden van de schoolcommissie meer beperkt worden, nu wij specialiteiten op onderwijsgebied hebben, en in de tweede plaats nog, moeten de leden van die commissie meer kennis hebben van onderwijstoestanden. Gaarne geef ik het Bestuur dit in overweging, nu dat spoedig de onderwijs-verordening gewijzigd zal worden.

Daar ik melding heb gemaakt van het rapport van den waarnemenden Inspecteur van het onderwijs, wensch ik naar aanleiding daarvan een vraag te richten tot den Inspecteur van het onderwijs, waarop ik een beslist antwoord hoop te ontvangen.

Bij de behandeling van de vorige begrooting is dat rapport door een paar leden aangevallen en is daartegenover gesteld het rapport van het daaraan voorafgaande jaar van den heer Meerdink. Een lid meende zelfs uit de twee rapporten de conclusie te kunnen maken, dat de Hendrikschool in het jaar, dat ze onder de leiding van den heer Welling had gestaan, achteruit gegaan was.

Nu is mijn indruk van den heer Meerdink altijd geweest, dat hij over den toestand van het onderwijs van de buitenscholen en van dat aan de Hendrikschool precies eender dacht als de Heer Welling, met andere woorden, dat hij dien toestand onvoldoende en in sommige opzichten, zeer onvoldoende vond. Om echter allen twijfel op dit punt weg te nemen, wensch ik den heer Meerdink deze vraag te doen:

Is U het eens met het oordeel dat de waarnemende Inspecteur van het onderwijs het vorige jaar in zijn rapport over het onderwijs aan de buitenscholen en over dat aan de Hendrikschool gegeven heeft?

Nu wensch ik terug te komen op de slechte uitkomsten van het onderwijs; deze waren aan verscheidene oorzaken te wijten, en verscheidene van die oorzaken zijn reeds verdwenen met het krachtig optreden van het hoofd der Hendrikschool, namelijk, het slordig corrigeeren der schrijfboeken, waaraan zeer weinige onderwijzers aandacht schonken, de slechte verstandhouding tusschen de onderwijzers, de wanorde die er onder de leerlingen heerschte, enz., enz. Maar, de twee voornaamste oorzaken zijn er nog en zij zullen nooit verdwijnen, zoolang het Bestuur niet krachtig ingrijpt. In de eerste plaats zal ik spreken over de Hendrikschool en wel over twee in het verslag van den Inspecteur genoemde oorzaken, namelijk het overladen leerplan en de voor het grootste gedeelte onvoldoende en ongeschikte leerkrachten. Ik haal dan hier met genoegen aan de volgende woorden uit de Memorie van Antwoord op het Voorloopig verslag: ,,Men kan de maatregelen die door bevoegde deskundigen bepaald noodzakelijk worden geoordeeld zoo goedkoop mogelijk nemen, doch men kan zich met geen halve maatregelen tevreden gaan stellen, waarvan nagenoeg geen resultaten te verwachten zijn''.

Mijnheer de Voorzitter, ik geloof dat niemand mij zal tegenspreken, als ik beweer, dat we op onderwijsgebied op het oogenblik bevoegde deskundigen hebben en een van dezen hebben wij verleden week hooren uiteenzetten welke fouten het leerplan van de Hendrikschool aankleven en hoe het verbeterd kan worden. Ik hoop, dat de maatregelen, die door hem in dit opzicht bepaald noodzakelijk geacht worden, dit jaar werkelijk genomen zullen worden. Doch, om de uitvoering van die maatregelen mogelijk te maken, is dringend noodzakelijk dat men ook de menschen krijgt, die ze uit kunnen voeren.

In dit verband wilde ik den Inspecteur van het onderwijs vragen of hij van oordeel is, dat het tegenwoordig personeel

daartoe in staat is en wanneer dit niet het geval is, welke *heele maatregelen* hij dan, als bevoegd deskundige, denkt voort te stellen om de beschikking over bekwaam personeel te verkrijgen. Ik weet, dat het hier een zeer ernstige zaak geldt, waarbij persoonlijke belangen betrokken zijn en het ligt dan ook geenszins in mijn bedoeling in zeker opzicht slachtoffers te maken, maar, de zaak waarom het gaat, namelijk het onderwijs en de opvoeding van onze kinderen is van te groot belang, om aan de persoonlijke belangen van enkelen opgeofferd te worden. Ik acht het ook daarom van groot belang om een duidelijk antwoord van den Inspecteur op mijn vraag te krijgen, opdat men ook in Holland zal kunnen hooren, dat de laatste jaren steeds onvoldoende krachten zijn uitgezonden voor het onderwijs, dat hier gegeven moet worden. Wordt dat niet vierkant erkend, dan vrees ik dat verbetering nog lang op zich zal laten wachten.

In verband hiermede wil ik nog wijzen op de volgende passage uit de Memorie van Antwoord: ,,Er wordt getracht om goede onderwijzers voor de school te krijgen, door den oorlog wordt die uitzending echter blijkbaar belemmerd''. Mijnheer de Voorzitter, ik geloof dat wanneer er geen oorlog was, we evenmin goede onderwijzers zouden krijgen, omdat de oorzaak ergens anders ligt: in de te lage traktementen. Bij ons heeft het omgekeerde plaats gehad van hetgeen in Holland gebeurd is: zijn daar de laatste 10 à 15 jaar de salarissen aanmerkelijk gestegen, op Curaçao zijn ze f 800,— à f 1 000,— minder dan zij een zelfde aantal jaren geleden waren. Het gevolg van dezen toestand kon niet uitblijven, er kwamen hoe langer hoe minder onderwijzers, die lust gevoelden hun betrekking in Holland met die op Curaçao te verwisselen, en als ik wel ingelicht ben, is de toestand in Holland nu zoo, dat in de groote steden de onderwijzers aan gelijksoortige scholen als de Hendrikschool het tot een salaris kunnen brengen dat maar heel weinig beneden het Curaçaosche is.

Mijnheer de Voorzitter, begrijpt men nu, waardoor de uitzending van goede leerkrachten belemmerd wordt?

In Holland heeft men aan den noodtoestand tegemoet willen komen, door detacheering van onderwijzers, een maatregel, die waarschijnlijk meer kost dan wanneer men de salarissen flink verhoogd had en die toch niet het gewenschte effect heeft. Neem ik als voorbeeld den heer v. d. Heyde. Deze heeft voor 12 maanden werk ontvangen, 14 maanden salaris of f 3 734,—, voor uitrusting f 550,—, terwijl de reis gekost heeft f 800,—. Dat is bij elkander voor een jaar f 5 000.—. Als men nu het salaris van een onderwijzer 1ste klasse had gebracht op f 4 000, –, dan had men waarschijnlijk een vastaangesteld onderwijzer kunnen krijgen, die voor een tijdvak van enkele jaren veel minder gekost zou hebben dan de gedetacheerde onderwijzers.

Een flinke verhooging van de salarissen is mijns inziens dan ook noodzakelijk om de beschikking te krijgen over een behoorlijk bevoegd en bekwaam onderwijzerscorps.

Mijnheer de Voorzitter. Het is een feit dat het hoofd der Wilhelminaschool met hart en ziel werkt om die school op peil te houden, dit hoeft wel zeker geen verder betoog, maar wat in het verslag van den Inspecteur over de Wilhelminaschool gezegd wordt, klinkt eenigszins verontrustend: ,,De uitkomsten, hoewel in het algemeen voldoende, zijn toch van dien aard dat ernstig overwogen moet worden, of met de beschikbare, meestal in Curaçao opgeleide krachten, in de toekomst het onderwijs op die school op peil te houden is.''

Mijnheer de Voorzitter, zeer voorzichtig uitgedrukt staat daar m. i. dat de uitkomsten nog beter konden zijn en dat dit ligt aan sommige leerkrachten. Ik hoop dat ook hier, niet de put gedempt zal worden, als het kalf verdronken is en dat door den Inspecteur tijdig die maatregelen voorgesteld zullen worden, welke noodzakelijk zijn om het onderwijs op de Wilhelminaschool op peil te houden, en als het kan, te verbeteren.

Daar ik mij altijd binnen de grenzen der billijkheid en onpartijdigheid wil houden, wensch ik nu gaarne mede te deelen, dat ik met waar genoegen vernam uit het verslag van den Inspecteur van het onderwijs over het jaar 1916, dat de uitkomsten van het onderwijs op de beide bijzondere scholen voor M. U. L. O. bevredigend zijn en voor enkele klassen

zelfs goed. Sedert het begin van de onderwijs-campagne heeft vooral het St. Thomas college bevoegde en geschikte krachten laten komen en reeds kunnen wij ons verblijden op een gunstige verandering. Het is dan ook te hopen, dat die scholen de ingeslagen richting zullen blijven doorgaan.

Voordat ik van dit onderwerp afstap, wil ik den wensch uitdrukken, dat nu we op den steun en het advies van een bevoegden Inspecteur kunnen rekenen, het de autoriteiten spoedig zal gelukken, door zijn advies te volgen en de zaak krachtdadig aan te pakken een toestand op onderwijs-gebied te scheppen, waarmede een ieder genoegen zal kunnen nemen. Vooral hoop ik, dat dit zal geschieden op de Hendrikschool, waar nu als hoofd staat een man, die geheel en al op de hoogte van zijn taak is, die onvermoeid zijn werk verricht. Naar aanleiding van een gerucht, dat hij na zijn detacheeringstermijn weder naar het Moederland zou vertrekken, hebben ongeveer 120 voorname ingezetenen, waaronder al de ouders en verzorgers der leerlingen van de Hendrikschool op een paar na, en vele belangstellenden in het onderwijs, een brief aan hem gericht, onderteekend, met verzoek om op zijn besluit terug te komen, indien dit besluit nog niet definitief door hem genomen was. Wij kennen de bezwaren van den heer Welling niet, maar daar ik beslist zeker ben, dat zijn heengaan een ramp voor het onderwijs op de Hendrikschool zal zijn, hoop ik, dat het Bestuur hem wel zal weten over te halen om hier te blijven, indien het in zijn macht is die bezwaren te doen verdwijnen.

Verder, Mijnheer de Voorzitter, zou ik de vergadering verlof willen vragen om het verslag van het verhandelde op den ouderenavond van verleden Donderdag met het hoofd van de Hendrikschool als bijlage aan de notulen van deze vergadering te voegen."

De *Voorzitter* zeide hiertegen geen bezwaar te hebben, mits een officieel verslag daartoe wordt overgelegd.

Verder doet de Voorzitter het lid Winkel opmerken, dat deze zich tot het verkrijgen van inlichtingen niet tot den heer Meerdink persoonlijk, doch tot den gemachtigde van het Bestuur moet wenden, die zeker bereid zal worden bevonden ze hem te verschaffen.

De heer *Winkel* zegt hierop, dat het ook zijne bedoeling is geweest den gemachtigde van het Bestuur de door hem gewenschte inlichtingen te verzoeken.

De heer *Statius Muller*, lid van den Raad, daarna het woord gevraagd en verkregen hebbende, houdt de volgende rede:

„Mijnheer de Voorzitter.

Slechts enkele korte opmerkingen wensch ik heden avond te maken over de volgende onderwerpen: de bezoldiging van de ambtenaren, het onderwijs aan de Hendrikschool, de stoomvaartverbinding en de landbouw.

Eerstens dan de bezoldigingsregeling van de ambtenaren: Op gevaar af van het verwijt van baatzuchtigheid te moeten hooren, sluit ik mij volgaarne aan bij de woorden van den heer *Winkel*, waar hij zoo krachtdadig een lans heeft gebroken om tot eene afdoende bezoldigingsregeling te geraken; want zooals de toestand nu is, is hij voor het meerendeel der ambtenaren onhoudbaar. De minbezoldigden komen in schulden, niettegenstaande zij zich veel moeten ontzeggen. Zij komen dan in verplichtingen tegenover particulieren, hetgeen zeer zeker niet in het belang van den dienst is. Niet alleen voor de lager bezoldigde ambtenaren zou ik meer traktement willen hebben, maar ook voor de hoogere, want ook zij gevoelen den druk der tijden.

Ik zou daarom willen voorstellen aan de hoogere ambtenaren, die periodieke traktementsverhoogingen genieten, dadelijk het maximum toe te kennen.

In een Nederlandsch blad heb ik gelezen, dat de tegenwoordige Minister van Financiën, Z. E. *Treub*, gezegd heeft, dat een ambtenaar dubbel of wel half mensch is, al naar gelang van zijn bezoldiging. Heeft hij een ruime bezoldiging dan kan hij, van financieele zorgen vrij, zich geheel wijden aan den dienst en daardoor 's Lands belangen bevorderen.

Wanneer hij daarentegen onvoldoende bezoldigd is en gebukt gaat onder financieele zorgen, worden zijne gedachten voortdurend gepreoccupeerd door de vraag: hoe kan ik voldoen aan mijne financieele verplichtingen, hetgeen zeer zeker nadeelig werkt op 's Lands dienst. Ik geloof niet te overdrijven wanneer ik zeg, dat verreweg het meerendeel van de Curaçaosche ambtenaren in het laatste geval verkeeren; en daarom zal een afdoende bezoldigingsregeling moeten gaan over den ganschen lijn van het korps.

Nu enkele woorden over het onderwijs: Ik wensch mij niet te mengen in den strijd, die door het Bestuur en den Raad gevoerd is omtrent den slechten toestand van het onderwijs aan de Hendrikschool, maar wensch hier alleen vast te leggen het feit dat die toestand, zooals bij ons op den Ouderenavond van verleden Donderdag door den heer *Welling*, hoofd van de Hendrikschool, — de persoon die in deze het meest bevoegd is tot oordeelen —, in tegenwoordigheid van autoriteiten is voor oogen gesteld, in–treurig is en onmiddellijke verbetering eischt.

Ten betooge hoe treurig het daarmede gesteld is heeft de heer *Welling* medegedeeld dat, wanneer vragen gesteld werden naar aanleiding van een gegeven les, er antwoorden volgden, die sloegen als een tang op een varken.

In December van verleden jaar was ik persoonlijk in de gelegenheid mij te overtuigen van den werkelijk treurigen toestand, waarin het onderwijs op die school verkeerde.

Ik woonde namelijk een leesles bij, in de *negende* klasse van de Hendrikschool, waarin leerlingen van 16 jaren en ouder zaten, waarvan ik U, Mijnheer de Voorzitter, den aanhef zal voorlezen:

,,Een St. Nicolaas Avond Aan Boord. Arme *Leeuwarden!* Met hoeveel ontzag heb ik meermalen tot Uwe hooge boorden opgezien, als gij ons verleden jaar op de Noordkust van Atjeh voorbijstoomde, hoe kwamen dan oude herinneringen van vervlogen dagen van genoegen weer bij mij op, toen ik binnen Uwe gastvrije wanden onze eerste reis naar de West–Indiën maakte.''

Op de vraag van den onderwijzer: ,,wat beteekent ,,*Leeuwarden*'' en waarom is dat woord cursief gedrukt?'', luidde het antwoord: ,,dat zijn de namen van de bewoners van Leeuwarden''.

Verder werd geantwoord op de vraag: ,,waarom Java het voornaamste is van de Nederlandsch–Indisch eilanden'': ,,omdat daar de meeste Europeanen wonen''.

Om een algemeen beeld van ontwikkeling te geven werden verder nog eenige vragen omtrent Suriname gesteld, waarop zeer onvoldoende antwoorden gegeven werden, o. a. ,,om nog een landbouwproduct van Suriname op te noemen'', werd geantwoord ,,hoedenindustrie''.

Uit het voorgaande mag vrijwel de conclusie worden getrokken, dat de kennis van de Nederlandsche taal op die school absoluut onvoldoende is.

De heer *Welling* heeft aangegeven in welke richting verbetering moet worden aangebracht, in hoofdzaak hierop neerkomend, dat de talen *Fransch* en *Duitsch* van het leerplan worden afgevoerd, de vrijvallende uren besteed worden voor de handelsvakken *Spaansch* en *Engelsch*, het onderwijs in de handelsrichting wordt gestuurd èn daarnaast een tweejarige handelscursus, waarop de vreemde talen *Fransch*, *Duitsch*, *Engelsch* en *Spaansch* naar keuze kunnen worden onderwezen.

Op enkele uitzonderingen na hebben de ouders, op die bijeenkomst aanwezig, zich *voor* het plan *Welling* verklaard. Ik zou daarom tot het Bestuur het verzoek willen richten om met spoed tot de invoering van dat plan over te gaan.

In de Memorie van Antwoord is o. m. gezegd, dat hoewel de aan de Hendrikschool verbonden onderwijzers met ijver werkzaam zijn, niet alle voldoende voor hun taak berekend zijn.

Waar het gaat om een zeer groot maatschappelijk belang, meen ik dat deze onderwijzers door betere moeten worden vervangen, zij het dan ook dat daarmede financieele offers gepaard moeten gaan. Men moet hier het oog houden op den stelregel, dat het belang van den enkeling wijken moet voor dat van het algemeen.

Als reden waarom geen geschikte onderwijskrachten uit Nederland kunnen worden betrokken, wordt opgegeven de onvoldoende bezoldiging.

Ik zou daarom het Bestuur in overweging willen geven om het daarheen te leiden, dat onderwijzers voor Curaçao gerequireerd worden uit Nederlandsch Oost–Indië, op een detacheeringstermijn van vijf jaren met behoud van de daar geldende bezoldigingsregeling. Deze regeling zal dan dit voordeel hebben, dat wanneer iemand, om welke reden dan ook niet voldoet, hij naar zijn standplaats terug kan worden gedirigeerd, terwijl, al verhoogt men de salarissen op Curaçao, men toch, bij eene benoeming van een onvoldoende kracht, voor een heel lange periode aan hem vastzit. Verder zou ik nog in overweging wenschen te geven een zoodanige regeling te treffen, dat er twee onderwijzers van gelijke bevoegdheid werkzaam zijn, opdat bij ontstentenis van den eenen, de andere kan invallen.

Ik kom nu tot de stoomvaartverbinding, Mijnheer de Voorzitter: De heer *Winkel* heeft gezegd, zoo mogelijk, een nog warmer voorstander van de stoomvaartverbinding te zijn, maar waarom, dat heeft hij niet vermeld. Ik zou meenen, dat die verbinding moet strekken om de economische belangen van de eilanden te dienen en niet tot gemak van de zeer enkele passagiers, die af en toe naar de Bovenwindsche eilanden vervoerd worden. De handelsomzet tusschen Curaçao aan de eene zijde, met de Bovenwindsche eilanden aan de andere zijde, heeft in het afgeloopen jaar bedragen f 34 000,— en omgekeerd ongeveerd f 5 000,—.

Op het oogenblik wordt de gemeenschap tusschen Curaçao en Bonaire onderhouden met 10 scheepjes en tusschen Curaçao en Aruba met 9 scheepjes.

In de maanden Januari, Februari en Maart van dit jaar bestonden er respectievelijk 16, 19 en 20 gelegenheden voor verzending van lading en correspondentie naar Bonaire; voor Aruba zijn deze cijfers respectievelijk 17, 17 en 22.

Wanneer het nu mocht gebeuren, dat een stoomschip alle vrachten tot zich trok, dan zouden de verdiensten, die nu gemaakt worden met deze scheepjes, verloren gaan, hetgeen natuurlijk tot nadeel zou zijn voor de eigenaren van die vaartuigen en ook voor het scheepsvolk, dat uit die vrachtvaart geene inkomsten meer zal trekken.

Deze scheepjes zijn hoofdzakelijk gebouwd voor de vaart tusschen de Benedenwindsche eilanden en kunnen niet dienen voor het verkeer tusschen Venezuela en die Benedenwindsche eilanden.

Bij eene stoomverbinding tusschen de Benedenwindsche eilanden van slechts éénmaal 's maands zullen de menschen op Aruba en Bonaire slechter aan toe zijn dan op het oogenblik.

De exploitatiekosten van een goed zeebouwend stoomschip zullen per jaar zeer zeker niet minder bedragen dan een f 50 000,—; daarbij komt nog de uitgaaf voor zeeassurantie en afschrijving wegens waardevermindering van het schip.

Zoo'n dure uitgaaf enkel voor het gemak van enkele passagiers acht ik niet verantwoord.

Ik zou daarom willen voorstellen, Mijnheer de Voorzitter, om twee schoeners voor Gouvernements rekening te laten aanbouwen, ongeveer van de grootte van den verongelukten Gouvernements Schoener „*Gouverneur van Heerdt*", hoofdzakelijk ingericht tot vervoer van passagiers, en ze te bestemmen: de eene om een wekelijkschen dienst te onderhouden tusschen Bonaire, Curaçao en Aruba en de andere voor een veertiendaagschen dienst tusschen de Bovenwindsche eilanden met St. Kitts en St. Thomas als eindstations.

Niet onwaarschijnlijk is het, dat na beëindiging van den tegenwoordigen oorlog de Duitsche lijn hare vaart op den ouden voet zal hervatten, waardoor St. Thomas om de veertien dagen direkt van uit Curaçao te bereiken zal zijn. De passagiers en goederen, die dan naar de Bovenwindsche eilanden vervoerd worden, kunnen dan aansluiting hebben met den schoener op St. Thomas.

Ter zake kundigen hebben mij ingelicht, dat de bouwkosten van zulk een schoener in den tegenwoordigen duren tijd plus minus f 25 000,— zullen bedragen, terwijl de uitgaven voor

gages, voeding van het scheepsvolk en onderhoud daarvan per jaar gemiddeld f 9 000,— zullen vorderen.

Deze regeling zal ongetwijfeld meer kosten dan de tegenwoordige, maar zal, naar mijn oordeel, beter dienen de belangen van de eilanden buiten Curaçao.

Ten slotte enkele woorden over den landbouw: De landbouwdienst, Mijnheer de Voorzitter, is ingesteld tot verbetering van de landbouwtoestanden op Curaçao, om daarmede te geraken tot economische verheffing van onze eilanden. Dit resultaat is sinds het bestaan van dezen dienst zeer zeker niet bereikt geworden.

De geachte gedelegeerde, de heer Landbouwkundige, zal zich waarschijnlijk de woorden kunnen herinneren, die ik tot den eersten Landbouwkundige, den heer Rijkens, heb gericht, toen hij voor het eerst eene zitting van de Landbouwmaatschappij bijwoonde, nl. dat ik voor hem hoopte, dat hij den Curaçaoschen landbouwer zooveel kennis van landbouwzaken zou kunnen bijbrengen, dat wanneer deze één gulden aan den grond toevertrouwt, hij minstens daarvoor f 1,10 terug ontvangt, want de kennis om één gulden in den grond te steken en daarvoor slechts f 0,90, of vaak veel minder, daarvoor in de plaats terug te krijgen, bezit hij in meer dan voldoende mate. Met alle deferentie voor de landbouwkennis van den heer Rijkens en zijne opvolgers, kan ik hier getuigen, dat die wensch niet in vervulling is gegaan.

Integendeel ik geloof, dat de financieele uitkomsten sinds nog meer verslimmerd zijn. De meeste plantage-eigenaren toch, die het alleen van de plantage hebben moeten, lijden in den tegenwoordigen tijd een kommervol bestaan.

Als bewijs dat met den landbouw toch resultaten zijn bereikt, wordt in de memorie van antwoord o. m. aangevoerd, dat door den invoer van de sorghumsoort ,,Feterita'' de bevolking van Aruba een tamelijk goeden oogst heeft verkregen.

Och, Mijnheer de Voorzitter, het is niet de eerste maal, dat gerapporteerd wordt, dat met een nieuwe sorghumsoort goede uitkomsten zijn verkregen. Ik herinner mij nog, dat in een jaarverslag van de Landbouwmaatschappij, van 1905 meen ik, gerapporteerd is, dat proefnemingen met verscheidene variëteiten sorghum vrij gunstige resultaten hebben opgeleverd. Maar, Mijnheer de Voorzitter, in het volgend verslagjaar kwam de ontnuchterende mededeeling, dat het afgeloopen plantjaar *voldongen* bewezen heeft, dat onze *gewone kleine mais* het beste is om hier verbouwd te worden.

Waar vrijwel in het algemeen geen resultaten zijn bereikt, acht ik het niet verantwoord verdere uitgaven voor dezen dienst te voteeren.''

Hierna verkrijgt de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, lid van den Raad, het woord en houdt de volgende rede:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Wij hebben alweer een vol oorlogsjaar achter den rug, en allen, die gehoopt hadden nog in den loop van dat jaar het blijde feest van het sluiten van den vrede te kunnen vieren, zagen hun hoop in rook opgaan. De oorlogsbrand is feller en vinniger nog opgelaaid, heeft steeds verder om zich heen gegrepen, en doet nog overal in Europa bloed en tranen stroomen. God spare Holland bij elken aangroei van gevaar.

En hier in het verre westen, wat heeft het jaar ons gebracht? Overvloedige regens en vooruitgang op menig gebied. De hoeveelheid gevallen regen bedroeg op de verschillende waarnemingsposten voor Curaçao van 723 tot 1246 m.M., voor Aruba 941 en voor Bonaire (Rincon) 851 m.M.

In een week tijds viel, me dunkt, evenveel water als anders in een geheel jaar.

En wat groeit hier alles snel na goede regenbuien. Waarlijk de droge eilanden behoeven af en toe eigenlijk maar een flinken regenbui om in weelderige landschappen herschapen te worden.

En zij, die zich niet alleen tevreden stelden met wat het werk in de stad hun opbracht of ook niet bang waren voor teleurstellingen, en geplant hebben, hebben een middelmatigen oogst gekregen. De maisoogst was niet zoo bevredigend als men na zooveel regens wel verwacht had, hij bleef beneden

het middelmatige, omdat op vele plaatsen sprinkhanen en vliegen heel veel vernield hebben.

Door de groote vochtigheid van den bodem waren er in den beginne ook weinig rankvruchten, op vele plaatsen bleef het water in de tuinen staan, waardoor de planten in hunne ontwikkeling belemmerd werden en stierven, doch later uitgezaaide vruchten hebben dan ook ietwat gegeven. Nog in de maand December zijn er op vele velden boonen en pompoenen uitgezaaid, die tamelijk gedragen hebben.

Op Aruba is er een groot gedeelte van den eersten oogst verloren gegaan, doch dank zij den regen, die daarna is blijven aanhouden, hebben de spruitjes nog overvloedig gedragen, zoodat de tweede oogst daar tamelijk goed is te noemen.

Op Bonaire was de oogst in alle opzichten zoo rijk als in jaren niet bekend is.

Ook de dividivi-oogst zal dit jaar, voor zoover het zich laat aanzien, overvloedig zijn, daar de ondervinding geleerd heeft, dat dividivi na een periode van groote vochtigheid zeer overvloedig draagt.

De aloëoogst belooft ook zeer ruim te worden.

Men kan aan het gezicht van velen onder het volk, die vroeger hier gebrek leden, zien, dat er nu onder hen zekere welvaart heerscht, en dat zij zich beter voeden, want er is ook volop werk bij de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, bij de Mijnmaatschappij, op de werven, op de schepen, op de kade, bij het Gouvernement, bij particulieren, op de plantages en last not least wordt aan zoovele handen, die anders niets te doen zouden hebben, werk verschaft door de hoedenindustrie. Van werkeloosheid dus op Curaçao geen sprake. Er is werk genoeg, er is zelfs gebrek aan werkkrachten, en er worden hoogere loonen betaald dan vroeger; maar — ja, alles heeft zijn maar, Mijnheer de Voorzitter — opdat men niet gaat denken, dat voor een ieder het zoo voor den wind gaat, moet ik hier eene uitzondering maken, en wel voor hen met een klein en vast inkomen, want voor dezen blijft het toch ontegenzeggelijk nog steeds een zeer harden tijd nu, wegens ongekende prijsstijging van nagenoeg alle artikelen, het leven hier zoo ontzettend duur is geworden.

Behalve voor de producten van het land zelf moet men voor alles, zoowel provisiën als droge goederen, bijna het dubbele betalen in vergelijking van normale tijden.

Ik heb verleden jaar den prijs opgegeven van enkele artikelen; om niet in herhaling te treden, wil ik maar alleen zeggen, dat die prijzen sinds dien tijd aanmerkelijk meer naar boven zijn gegaan.

En hier, Mijnheer de Voorzitter, meen ik ook uiting te moeten geven aan mijne bezorgdheid of misschien voor ons niet de moeilijkste tijden van den oorlog nog gaat aanbreken, nu ook Amerika, van waar wij onze provisiën krijgen, aan den oorlog is gaan meedoen. Ik heb evenwel met bijzonder genoegen en waardeering gezien de goede voorzorgsmaatregelen, die het Bestuur in overleg met den handel genomen heeft, opdat Curaçao voldoende voorzien blijve van de noodige levensmiddelen.

Vervolgen wij nu ons thema!

Onze scheepvaart heeft zich ook in dat jaar flink weten te houden met loonende vrachtprijzen.

Wel was het aantal stoomschepen, die onze haven aandeden, minder dan in de laatste jaren, doch daarover behoeven wij ons niet ongerust te maken, omdat die toevallige vermindering te wijten is aan den Europeeschen oorlog. Daarentegen was het aantal zeilschepen, die binnenvielen, aanmerkelijk meer dan vroeger. Het bedroeg 300 meer dan in 1915. Onder die aangekomen schepen heeft Aruba een groot aandeel gehad. Niet minder dan 425 schepen kwamen hier van daar aan, tegen 215 in het voorlaatste jaar.

Dit is weer een van de indirecte voordeelen voor onze eilanden, die de Petroleum Maatschappij oplevert.

Die schepen brengen zand en de door de Goud Maatschappij afgekeurde ertsen, die op het eiland in groote hoeveelheid te krijgen zijn, en die nu door de Petroleum Maatschappij gebruikt worden voor het maken van betonwerken. Die steenen zijn zeer hard en zeer geschikt voor het doel, waarvoor zij opgekocht worden.

Aruba had nog meer buitenkansjes. Toen werk daar brood-

noodig was, konden van dat eiland alleen ± 300 arbeiders hier op de Isla geregeld werk krijgen.

Zoo had Bonaire ook zijn niet gering voordeel met het leveren van gebakken steenen voor den aanleg van de gebouwen der petroleumraffinaderij.

Van den handel op Curaçao, die sedert eenige jaren in een tijdperk van crisis verkeert, en die bovendien nog heel veel stoornis ondervindt wegens den oorlog, zoodat er hier en daar zelfs geklaagd wordt, dat de inventaris begint op te raken en dat men hem met moeite kan aanvullen, kan men toch niet zeggen, dat hij achteruit is gegaan. Integendeel, ik ben van gevoelen, dat niet op alle gebied, maar in het algemeen genomen, de handel in den laatsten tijd gestadig toeneemt en dat verleden jaar betere zaken gedaan werden dan het jaar te voren; de bevolking was koopkrachtiger, daar was meer geld in omloop, en het vertier was ook grooter.

Aanzienlijke vooruitgang valt ook waar te nemen ten opzichte van den invoer. Niet minder dan een goede anderhalf millioen gulden werd meer ingevoerd dan in het voorafgaande jaar. De uitvoer is maar f 30 695,— hooger dan in 1915, doch als men weet dat 1915 zich gekenmerkt heeft als een jaar van veel uitvoer, dat zijn voorganger met circa f 269 000,— overtrof, dan is er reden tevreden te zijn met dien meerderen uitvoer in 1916, al is het verschil niet zoo groot. Hetzelfde is te zeggen ten aanzien van den doorvoer. Deze bedraagt maar 1300 ton meer dan in 1915, in welk jaar hij reeds ruim 11 000 ton meer beliep dan in 1914.

Van groote beteekenis voor het eiland is het ook, dat, zooals wij zien, het particulier initiatief en de energie er niet ontbreken. Zoo werd verleden jaar voorbereiding gemaakt voor het oprichten van een bank, die begin van dit jaar is tot stand gekomen met een kapitaal van zegge een millioen gulden. Ook zal Curaçao binnenkort een nieuwe maatschappij meer tellen tot het uittrekken en in hars bereiden van looistoffen uit dividivi-peulen, waarvoor er een kapitaal van f 300 000,— noodig was.

En als het waar is, wat men zegt, dan heeft een syndicaat plantages hier gekocht om tusschen de valleien groote waterreservoirs te maken. Ja, alles wijst er op, dat voor Curaçao in het algemeen en voor den handel in het bijzonder, na den oorlog betere tijden zullen aanbreken en dat de handel de crisis te boven zal komen.

De opbrengst onzer koloniale geldmiddelen in 1916 was, behalve voor uitvoerrecht van mijnproducten en enkele andere middelen, over het algemeen goed, zelfs was er in bijna alle middelen een stijgende beweging merkbaar, terwijl de oorzaken, welke sommige dier middelen, als bijv. de loodsgelden, thans minder deden vloeien, als slechts tijdelijk moeten beschouwd worden.

Bleef de opbrengst in 1915 een kleine f 42 000,— beneden de raming, in 1916 was de opbrengst f 60 000,— hooger dan in 1915 en overtrof de raming met f 23 000, —.

Dit zijn allemaal teekenen, Mijnheer de Voorzitter, die wijzen op vooruitgang en die ons hoopvol de toekomst doen inzien. Het verheugt ons daarom zeer, dat het Bestuur alles doet om de haven toegankelijk te maken voor de grootste schepen, en dat het werk, onder leiding van onzen tegenwoordigen Directeur der Openbare Werken, goed vordert en tegen einde van dit jaar kan worden beëindigd.

Het havenverkeer is van zeer groot belang voor onze bevolking, wijl bij al de grootbedrijven, bij de petroleumraffinaderij wel het meest, scheepvaart en kolenhandel ook in bloei zullen toenemen, waardoor niet alleen directe voordeelen worden verkregen voor de koloniale kas, maar waardoor ook de algemeene welvaart bevorderd, dus indirecte voordeelen geboren en het algemeen welzijn verhoogd worden.

Ik stap hiermede van mijn onderwerp af, om te komen tot een paar andere punten.

In de eerste plaats wensch ik de hoop uit te spreken, dat, wanneer de nog te verrichten werken aan de haven van Curaçao zullen zijn afgeloopen, het Bestuur zou willen besluiten tot de verbetering van de Paardenbaai op Aruba.

Van zeer groot belang is het voor handel en scheepvaart aldaar, als het Bestuur dit werk wil uitvoeren.

Wij weten allen, dat op de begrooting voor 1915 daarvoor

een memoriepost was uitgetrokken, doch dat, tengevolge van den oorlogstoestand die post weder van de begrooting is afgevoerd, en sedert is hij niet meer op de begrooting gebracht.

Ik hoop dan ook hartelijk, dat de overweging van het Bestuur, of na de verbreeding van den havenmond van Curaçao kan worden overgegaan tot de verbetering van de haven van Aruba, zal leiden tot het wederbrengen van dien post op de begrooting.

Thans nog een paar woorden over het onderwijs.

In het verslag van den Inspecteur van het onderwijs over 1916, dat ons op ons verzoek door den Gouverneur welwillend ter inzage is verstrekt, heb ik met genoegen gelezen, dat de resultaten van het bijzonder onderwijs in het stadsdistrict op Curaçao en op de andere eilanden *goed*, *gunstig* en *bevredigend* te noemen zijn.

Met voldoening heb ik van deze verklaringen kennis genomen, niet zoozeer om de min of meer egoïstische reden, dat ik hierdoor bevestigd word in de overtuiging in een zoo gewichtige zaak niet te hebben gedwaald, maar veeleer ter wille van de reputatie van het bijzonder onderwijs, van het onderwijzend personeel en vanwege het algemeen belang, dat bij het onderwijs betrokken is.

Thans staat vast, dat verreweg het grootste gedeelte der leerlingen van de bijzondere scholen op deze eilanden voldoend onderwijs genieten.

Hiermede wil ik intusschen niet geacht worden te zeggen, dat er niets aan het bijzonder onderwijs te verbeteren zou zijn of dat wij niet zouden moeten trachten dat onderwijs aan strengere eischen te doen beantwoorden.

Geen menschelijk werk is volmaakt, ook niet het bijzonder onderwijs in deze kolonie. Die illusie maak ik mij niet en heb ik mij ook nooit gemaakt. Integendeel moet het streven er altijd op gericht zijn het peil van het onderwijs te verhoogen, en hierbij heb ik meer bepaaldelijk op het oog de buitendistricten.

Men kan het niet dikwijls genoeg herhalen, dat het onderwijs in het stadsdistrict het voornaamste is. Stadskinderen hebben in den regel andere en hoogere aspiraties dan kinderen van de buitendistricten; zij moeten meer weten om zich een fatsoenlijk bestaan te kunnen verschaffen, zij leven in een meer ontwikkelde maatschappij, komen met allerlei menschen in aanraking en hebben zoodoende meer gelegenheid, wat zij op school geleerd hebben in praktijk te brengen en zich verder te bekwamen.

De stadsscholen vergen in de allereerste plaats de aandacht van de schoolbesturen, de beste leerkrachten moeten voor de stadsscholen bestemd worden. En zooals meer dan eens in het licht is gesteld, geeft het bijzonder onderwijs in het stadsdistrict reden tot tevredenheid, omdat de resultaten *goed*, *gunstig* en *bevredigend* zijn.

Dat de Missie met de weinige middelen, waarover zij beschikt, dit resultaat heeft bereikt, verdient een woord van waardeering van iedereen, aan welke zijde hij ook staat, en gaarne breng ik de Missie daarvoor hulde.

Zeer terecht wordt dan ook in het verslag van den Inspecteur op den voorgrond gesteld, dat over de uitkomsten van het onderwijs in de buitenscholen milder moet geoordeeld worden.

Indien men zich steeds op dit standpunt had geplaatst en zich er van was bewust gebleven, dat bij het beoordeelen van het onderwijs in de buitendistricten een geheel andere maatstaf behoort te worden aangelegd, dan was hoogstwaarschijnlijk menige ongegronde kritiek achterwege gebleven.

In de buitendistricten komen de kinderen, zooals in het verslag wordt opgemerkt, met zoo goed als geen ontwikkeling ter school, en de omgeving, waarin die kinderen verder blijven leven en opgroeien, is niet geschikt om hun voldoende algemeene ontwikkeling bij te brengen.

Buiten de school hooren zij niets anders dan de landstaal om zich heen, en ontbreekt iedere gelegenheid om het op school geleerde in toepassing te brengen. Zij moeten het alleen en uitsluitend hebben van de uren op school doorgebracht, want thuis doen zich de belemmerende invloeden meer gevoelen. Daarbij komt nog, dat — hetgeen het verslag ook vermeldt — de meeste kinderen te oud op school komen, wat

m. i. mede een gevolg is van de opvattingen in de omgeving, waarin de kinderen zich bevinden en van de groote afstanden, die zij te voet hebben af te leggen, welk een en ander wederom niet bevorderlijk is voor een trouw en geregeld schoolbezoek.

Ook vrees ik, dat sommige kinderen te kort op de school blijven of te vroeg de school verlaten, om hunne ouders te helpen, of voor zich zelf den kost te verdienen. Als men dit alles overweegt, zal het wel geen verwondering wekken, dat verschillende, die bij het verlaten der school nog aardig konden lezen en schrijven, op rijperen leeftijd gekomen, het geleerde en wat hun met zooveel moeite is bijgebracht, spoedig weer vergeten zijn.

Toch zijn de uitkomsten verkregen met leerlingen, die wat langer de school bezochten, heel goed zelfs. Ik heb al die scholen op Curaçao meermalen bezocht en nog onlangs ook die van Aruba. Ook heb ik al de schriften nagegaan, één voor één, en ik moet zeggen, het was mij een genoegen te zien hoe aardig die leerlingen konden lezen, schrijven en rekenen.

De Inspecteur teekent ook aan, dat er te weinig waarde aan aanschouwelijkheid gehecht wordt, en er vaak in de lagere klassen, waarin de kinderen te lang blijven zitten, veel bedorven wordt, waaraan later veel tijd en ijver moet worden besteed. Echter wordt ons in het verslag tevens medegedeeld, dat er ten slotte nog op de meeste scholen met eenige leerlingen, die wat langer de school bezochten, uitkomsten worden verkregen, waarover menigeen verwonderd staat.

Ik mag aannemen, dat nu door den Inspecteur op deze punten de aandacht is gevestigd, ook geleidelijk naar verbetering zal worden gestreefd en de middelen gevonden om tot gunstiger resultaten te geraken, en er binnen afzienbaren tijd met de *meeste* leerlingen uitkomsten worden verkregen, waarover een ieder verwonderd staat.

En ik ben in deze nog al hoopvol gestemd, aangezien ik in het verslag lees, dat er op de meeste scholen niet alleen vooruitgang met het schrijven waar te nemen is, maar ook op verzoek van den Inspecteur besloten is, geen rekenonderwijs in het eerste leerjaar te geven, waardoor meer tijd beschikbaar is om spraak, oog, oor en hand te oefenen. Ik mag dus vertrouwen, dat er gaandeweg ook in andere opzichten vooruitgang zal zijn te bespeuren. Overigens zie ik met genoegen, dat de meisjes bijna overal met goede uitkomsten onderwijs in de nuttige handwerken en in het hoedenvlechten ontvangen.

Ik wensch naar aanleiding van het Koloniaal Verslag over 1915, dat omtrent het onderwijs in de buitendistricten op Curaçao het gevoelen van den gewezen waarnemenden Inspecteur van het onderwijs niet weergeeft, het volgende te zeggen.

De Minister van Koloniën was aangaande de buitenscholen in het bezit van de gevoelens èn van den Gouverneur èn van den waarnemenden Inspecteur, maar Zijne Excellentie heeft dat van den Gouverneur in het Koloniaal Verslag laten opnemen, wat zeer verklaarbaar is.

Volgens de bestaande gewoonte en instructies brengen verschillende ambtenaren en colleges jaarlijks aan den Gouverneur een verslag van hunne handelingen en bevindingen uit. Nu kan het de bedoeling toch niet geweest zijn, het Bestuur aan de opvatting van een ambtenaar of college te binden. Ik zou graag willen weten waar dat staat.

Het Bestuur blijft vrij om een meening te hebben en te verkondigen, afwijkende van die van een zijner ambtenaren. Dat recht heeft het Bestuur, dat recht heeft ieder lid van den Kolonialen Raad, dat recht heeft iedereen.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor den inhoud der stukken, die van het Bestuur uitgaan, en daarmee is niet te rijmen de opvatting, dat het Bestuur alles, wat een ambtenaar in een verslag mededeelt, in de officieele stukken moet opnemen. Het Bestuur behoeft zijn standpunt niet prijs te geven omdat een ambtenaar anders over een of andere zaak denkt.

Ik vind het niet vreemd, dat het Bestuur laat blijken van een afwijkend gevoelen te zijn, veeleer zou ik het vreemd gevonden hebben in het Koloniaal Verslag de meening van den waarnemenden Inspecteur als die van het Bestuur weerge-

geven te zien. Vorig jaar n.l. heeft de Procureur-generaal tevens Voorzitter van de Schoolcommissie hier in den Kolonialen Raad zich in denzelfden geest uitgelaten als het Bestuur thans in het Koloniaal Verslag en ik weet, dat er tal van personen zijn, in alle opzichten in staat om een oordeel over den stand van het onderwijs te vellen, die het geheel met den inhoud van het verslag van den Gouverneur eens zijn.

Ik heb er mij daarom in het geheel niet over verwonderd, toen ik van deze verklaring in het Koloniaal Verslag kennis nam.

Hiermede zal ik eindigen. Ik zou over het onderwijs niet gesproken hebben, indien het niet aan de orde was gesteld. Nieuwe gezichtspunten zijn er intusschen bij deze gedachtenwisseling niet geopend, dat is bij zoo'n afgezaagd onderwerp ook niet goed mogelijk."

De heer *Lansberg* verkrijgt vervolgens het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

In de Afdeelingen werd verzet aangeteekend tegen het streven, dat tegenwoordig meer en meer schijnt te heerschen, om gewichtige zaken, zaken waarin het dikwijls om belangrijke uitgaven gaat, geheel buiten den Raad om, te behandelen en te beslissen. Ik behoef geen voorbeelden te noemen, ze zijn bekend.

Tegen die richting, die ten opzichte van Suriname in nog sterkere mate schijnt te worden gevolgd, heeft de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 8 Maart j.l. N° 21, in een artikel getiteld ,,Minister Pleyte en Suriname", reeds haar stem verheven. Wij lezen daarin: ,,Maar erger is, dat de Minister de oogen sluit voor het in de wet van 1865 opzettelijk neergelegd stelsel: regeering van de kolonie zooveel doenlijk in de kolonie zelf. Sinds jaar en dag wordt het Koninklijk vernietigingsrecht misbruikt, nu eens om in te grijpen in het overleg tusschen Gouverneur en Staten, dan weer om een voltooide verordening geamendeerd te krijgen (men denke zich zoo iets in Nederland tegenover de gemeente); het Departement legifereert voor de kolonie in vollen strijd met de bij het nieuwe artikel 48 Regeerings Reglement (van 1901) door de Regeering afgelegde belofte; het Departement beveelt telegraphisch niet-uitvoering van een reeds in werking getreden verordening; het Departement houdt aan zijne interpretatie van art. 61 Grondwet in den zin van 's Konings almacht vast, alsof de wetten van 1901 voor de West niet daarover hadden beslist en nu weer doet de Minister, alsof eene suppletoire begrooting, die geheel buiten de Koloniale autoriteiten omgaat, de meest van zelf sprekende zaak ter wereld is." Enz. enz.

Volkomen juist, Mijnheer de Voorzitter, er wordt in den laatsten tijd te veel gehandeld alsof eene suppletoire begrooting, geheel buiten den Raad om, de meest van zelf sprekende zaak ter wereld is.

Dat deze gedragslijn niet de meest geschikte is om eene goede samenwerking tusschen Bestuur en Raad te bevorderen, ligt wel voor de hand.

Bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting in de Tweede Kamer heeft de heer Knobel gewezen op de Engelsche koloniën; op de wijze waarop de Gouverneurs daar tegenover de wetgevende lichamen optreden.

Ik wil mijnerzijds ook wijzen op het geheele kolonisatiesysteem van de grootste koloniale mogendheid der wereld. Zelfbestuur, zoo veel mogelijk zelfbestuur, is de grondslag van het Engelsche systeem. En het resultaat? Hoe schitterend heeft niet dat systeem in den tegenwoordigen wereldoorlog den vuurproef doorstaan.

Ten slotte, Mijnheer de Voorzitter, een enkel woordje over het onderwijs.

Met voldoening heb ook ik in eene onlangs gehouden vergadering van ouders van schoolgaande kinderen den heer Welling, hoofd der Hendrikschool, aan het woord gehoord.

Met voldoening, zeg ik, niet omdat hij den toestand van het onderwijs zoo juist kon schetsen; neen, mijne voldoening gold alleen het lid van dezen Raad.

Woord voor woord werd daar in die vergadering, door den man die het 't beste kan weten, erkend en toegegeven wat

sinds jaar en dag hier in dezen Raad over het onderwijs aan die school gezegd wordt. En ik mag aannemen, dat niet alleen de heer Welling, maar ook de Inspecteur van het onderwijs, die de vergadering leidde, van die zienswijze was. Met geen enkel woord immers trad de Inspecteur tegen den heer Welling in het krijt.

De heer Welling heeft er zich niet toe bepaald de gebreken aan te toonen, hij heeft ook den weg tot verbetering gewezen.

Gebrekkige kennis van het Nederlandsch — de voertaal — en een overvoerd leerplan, daarin schuilt volgens den heer Welling de groote fout.

Moge hoe dan ook, nu de gebreken zijn aangetoond, verbetering van het onderwijs aan de Hendrikschool spoedig volgen.

Zijn er onderwijzers, die niet of niet meer geschikt zijn voor hun taak ..... het onderwijs, dat een hoofdbelang is, mag daaronder niet lijden.

Is de bezoldiging niet voldoende, kan men voor de tegenwoordige traktementen geen geschikte krachten uit Nederland krijgen, men verhooge de traktementen.

Met hetgeen door mijn collega, het lid Winkel, gezegd is omtrent de verbetering der traktementen van verschillende ambtenaren, vereenig ik mij van harte gaarne. Het wordt hoog tijd, dat de herziening der traktementen haar beslag krijgt. Verscheidene ambtenaren kunnen niet langer wachten; de tegenwoordige regeling is onbillijk."

De heer Mr. *Gorsira*, gemachtigde van den Gouverneur, hierna aan het woord komende, zegt het volgende :

„Mijnheer de Voorzitter.

Heb ik den heer Winkel goed begrepen, dan zou hij in de meening verkeeren, dat Z. E. de Minister van Koloniën ten onrechte zou hebben gezegd, dat de Raad niet over de reorganisatie der politie is gehoord, terwijl dit wel is geschied. Dit schijnt een misverstand, de bedoeling van Z. E. was, voor zoover het mij voor den geest staat, dat de ontwerp-verordening betreffende de reorganisatie der politie nog niet in den Raad is behandeld.

Reeds verleden jaar heb ik van deze plaats gezegd, dat zoo er iets is in het plan van den heer Winkel om de politie te splitsen, men het dan wel in Nederland tot zijn recht zal laten komen, doch het Koloniaal Bestuur is het er niet mee eens.

Hierover valt echter nader bij de behandeling van het reorganisatieontwerp van gedachten te wisselen.

De opvatting van den heer Winkel en, naar zijn zeggen, die van het publiek, dat een klager nooit gelijk krijgt tegen de politie, is een verkeerde. En ik geloof ook niet, dat die meening hier de heerschende is. Er is daartoe dan ook geen aanleiding. De keeren, dat er klachten over de manschappen der politie inkomen, worden ze nauwkeurig onderzocht en de politieman niet onder eede gehoord. Alleen op de terechtzitting geschiedt dit; op het rapport bij mij staat een politieagent gelijk met ieder ander mensch, behoudens het oordeel over de geloofwaardigheid van elk. Zonder te willen zeggen, dat onze politie in de verte op een modelpolitie gelijkt, wil ik toch met nadruk verklaren, dat er mee bereikt wordt, wat er mee te bereiken valt : er wordt voldoende gezorgd voor de rust en veiligheid der ingezetenen en voor de zekerheid hunner goederen; en over het algemeen is haar gedrag niet onbevredigend.

In zoover de heer Winkel zich schijnt te beroepen op hetgeen hij reeds vroeger heeft gezegd ten deze, wil ik van mijn kant ook verwijzen naar wat ik daartegen, naar ik meen niet zonder succes, heb aangevoerd.

Over de reorganisatie van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden valt nog nader van gedachten te wisselen bij de behandeling van het desbetreffend ontwerp, dat te zijner tijd aan den Raad ter goedkeuring zal worden aangeboden. Nu reeds er over te discussieeren zal wel eenigszins zijn op de zaak vooruitloopen.

De heer Winkel zegt zich niet te kunnen begrijpen, dat bedienden, die hier van de andere eilanden komen dienen, op kosten der politie naar hun eiland moeten worden teruggezonden. Doch dit is nog al duidelijk, Mijnheer de Voorzitter, want worden die bedienden uit haar dienst gezonden, zooals

meermalen gebeurt, dan staan zij hier zonder eenigen steun en broodeloos en kunnen niet naar hun eiland terugkeeren, hoe gaarne zij zulks deden, omdat zij de passage niet kunnen betalen. Het springt in het oog, dat het in zulke gevallen de plicht van het Gouvernement en de taak der politie is om zulke menschen naar hun geboorteplaats op zijn kosten te zenden, opdat zij hier niet armlastig worden of misschien tot erger vervallen."

De heer *van der Veen Zeppenfeldt*, gemachtigde van den Gouverneur, nu aan het woord, zegt het volgende:

„Mijnheer de Voorzitter.

Met genoegen en belangstelling heb ik hedenavond gehoord, dat men omtrent de toekomst van Curaçao goede verwachtingen blijft koesteren, en dat er in meer dan een opzicht reeds vooruitgang valt te constateeren.

De vooruitzichten zijn inderdaad gunstig.

Ondanks den druk der tijden kunnen wij hoopvol de toekomst tegemoet gaan, want lichtpunten ontbreken niet.

Het geachte lid *Winkel* heeft het reeds gezegd, doch ik wensch het nogmaals te doen uitkomen, dat, blijkens de Memorie van Antwoord het Bestuur aan Z. E. den Minister van Koloniën heeft gevraagd, om zoo mogelijk, de algemeene verhooging der bezoldigingen van de ambtenaren, welke verhooging inderdaad hard noodig is, nog dit jaar te laten ingaan. Het zal den Gouverneur aangenaam zijn, indien de verhoogingen dit jaar nog plaats vinden, want niemand is meer dan de Gouverneur overtuigd, dat het voor zeer vele ambtenaren bijna niet mogelijk is met hun tegenwoordige bezoldiging toe te komen.

Een officieele geregelde dienst tusschen de Bovenwindsche eilanden en Curaçao bestaat al 35 jaren, voor zoover er sprake kan zijn van een geregelden dienst per zeilschip.

Met die officieele gelegenheid worden de brievenmalen en gouvernements goederen verzonden.

Daarmede moeten de ambtenaren en hunne gezinnen reizen.

Met inbegrip van de gouvernements passagiers hebben per den paketschoener *Estelle* gedurende 1916, voor zoover ik heb kunnen nagaan, 82 passagiers van Curaçao naar de Bovenwindsche eilanden en 45 van daar naar Curaçao gereisd.

Gedurende dat jaar zijn de volgende colli handelsgoederen van daar naar Curaçao vervoerd, t. w.:

van Saba 181; Sint Eustatius 829; St. Martin 33; St. Thomas 2039; en van Curaçao naar Saba 1623; St. Eustatius 305; St. Martin 669; St. Thomas 231; St. Barths 1 collo.

Al is op het oogenblik het handels- en personenverkeer tusschen de Bovenwindsche eilanden en Curaçao nog niet veel, op het Bestuur en de Regeering rust de verplichting zich te beijveren voor de verbetering der middelen van gemeenschap. Het is een eisch des tijds, dat er tusschen de eilanden der kolonie een betere verbinding bestaat dan tot dusverre.

Een geregelde stoomverbinding is voor de eilanden van groote beteekenis en een middel om hen te helpen in hun ontwikkeling.

De financieele gevolgen van den voorgestelden maatregel voor de Koloniale kas worden geen oogenblik uit het oog verloren.

Gouverneur en Minister geven zich degelijk rekenschap van de uitgaven, welke daarvoor te doen zijn. Zij achten een geregelde stoomverbinding zeer gewenscht, doch zijn, met het oog op de buitengewone dure prijzen van stoomschepen, van oordeel, dat de dienst voorloopig per zeilvaartuig kan worden gedaan.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om den Raad mede te deelen, dat het S.S. *Monte d' Oro* zijn reizen gestaakt heeft, en dat de dienst St. Martin — St. Kitts weder per zeilvaartuig wordt onderhouden.

Het middagschot zal niet weder worden ingevoerd. Zoolang de Kolonie zich zelf niet kan bedruipen, kan men niet eischen, dat het Moederland de kosten daarvan gaat betalen, temeer waar de schoten in Nederlandsch-Indië en Suriname zijn afgeschaft.

Ten slotte meen ik te moeten opmerken, dat in den regel de Koloniale Raad gehoord wordt over maatregelen, die uitgaven met zich brengen. Voor wat betreft de gevallen, waarin van dezen regel is afgeweken, meen ik te moeten verwijzen naar de Memorie van Antwoord."

De heer *Meerdink*, gemachtigde van den Gouverneur, vervolgens het woord verkregen hebbende, zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Niet minder dan 4 leden hebben het woord gevoerd over het onderwijs. Ik wil trachten hen te antwoorden in de volgorde der punten, die zij bespraken.

Het geachte lid Winkel bracht in herinnering, hoe na de door hem aldus genoemde ,,onderwijs campagne" een inspecteur is benoemd om een onderzoek in te stellen en eenige maanden daarna een onderwijzer is uitgezonden om als hoofd der Hendrikschool op te treden. Uit beider rapporten en verslagen heeft hij den indruk gekregen, dat de toestand aan de Hendrikschool treurig is.

Ik kan op een deel van de eerste vraag door den heer Winkel tot mij gericht antwoorden, dat ik het met het oordeel van het hoofd der school geheel eens ben, al is dat misschien door mij eenigszins anders uitgedrukt. Het is U bekend, dat niet iedereen aan dezelfde woorden, vooral adjectieven, dezelfde beteekenis hecht, terwijl ook aan verschillende woorden een bijna gelijke beteekenis gehecht kan worden.

Het Raadslid Winkel meent, dat de Schoolcommissie nog niet ten volle overtuigd is van den toestand aan de Hendrikschool. Ik ben zoo vrij daarom aan te halen, wat het verslag der Schoolcommissie op Curaçao over 1916, dat ook aan Uwen Raad is overgelegd, omtrent de Hendrikschool zegt:

,,Zoowel uit het aantal zittenblijvers als uit het feit, dat ,,maar één leerling een getuigschrift wegens voldoend vol-,,brachte studie (het laagste, dat uitgereikt kan worden) kon ,,verwerven, blijkt dat de uitkomsten van het onderwijs op ,,de Hendrikschool nog niet gunstig te noemen zijn, al ,,meent de Schoolcommissie te kunnen constateeren, dat in ,,verschillende klassen vooruitgang te bespeuren is." Hieruit blijkt voldoende, dat de Schoolcommissie ook van den toestand doordrongen is, maar zij heeft gemeend ook op den vooruitgang te moeten wijzen.

Het zou ook wel diep treurig zijn als de heer Welling twee jaar lang gewerkt had, zonder eenige verbetering te kunnen boeken.

In verschillende richting is naar aansluiting, naar verbetering van de methode gestreefd en in eenige klassen wel degelijk wat bereikt. Of de verbeteringen van dien aard zijn, dat daardoor spoedig aan de wenschen van de ouders, die goed onderwijs voor hunne kinderen verlangen, voldaan kan worden, meen ik te moeten betwijfelen.

Daartoe zullen ingrijpende veranderingen noodig zijn.

De Raadsleden, die op 26 April de bijeenkomst van het personeel der Hendrikschool met de ouders der leerlingen van die school bijwoonden, hebben de plannen van het hoofd der school om aan de overlading van het leerplan een einde te maken, hooren uiteenzetten.

Het feit, dat de bijeenkomst door mij is geleid mag zeer zeker als bewijs gelden, dat het Bestuur instemt met de plannen van het hoofd der school en geen veranderingen wil invoeren zonder voeling met de ouders te houden.

Het geachte lid Lansberg, dat in verband daarmede opmerkte, dat ik in die bijeenkomst het hoofd der school in geen enkel opzicht tegensprak, mag ik er zeker wel even opwijzen, dat ik over den toestand aan de Hendrikschool denk als het hoofd.

Bovendien zou ik U uit het verslag van het vorige hoofd der Hendrikschool over het 2e halfjaar van 1914 kunnen voorlezen — en dat zou velen Uwer verwonderen — dat het afgetreden hoofd der Hendrikschool vele der fouten, sedert zijn vertrek op den voorgrond gebracht, reeds genoemd heeft.

Met veel genoegen vernam ik, dat de heer Winkel sedert het optreden van den heer Welling als hoofd der school, verbeteringen kan constateeren als: nauwkeuriger correctie, beter verhouding tusschen hoofd en personeel, geen wanorde in de klasse en bij de school. Nu mogen deze verbeteringen wel

niet regelrecht in verband staan met leerplan en leerkrachten, een feit is het, dat zij toch ten zeerste samenhangen met het verkrijgen van goede uitkomsten. Ik ben ervan overtuigd, dat het wegnemen dier slechte factoren meegewerkt heeft om een beter toestand te scheppen.

Toch zijn het zeer waarschijnlijk factoren, die in het niet zinken bij de fouten in de memorie van antwoord, op den ouderavond en door de geachte Raadsleden genoemd. Ik kan den Raad mededeelen, dat het Bestuur de noodige maatregelen zal nemen om het leerplan te verbeteren, maar moet in verband met den door eenige leden gebruikten term ,,zoo spoedig mogelijk'' opmerken, dat het Bestuur het zonder overijling wenscht te doen. Behalve de heer Winkel brachten ook de heeren H. Statius Muller en Lansberg de kwestie der leerkrachten ter sprake. Door den heer Winkel te antwoorden op zijn vraag: ,,acht de Inspecteur het mogelijk met de tegenwoordige leerkrachten een goed leerplan uit te voeren'', zal ik de beide andere heeren wel tevens voldoende ingelicht hebben omtrent het standpunt van het Bestuur in deze.

In tegenspraak met de bewering van den heer Winkel, dat van *de meeste* onderwijzers gezegd wordt, dat ze ongeschikt zijn voor de Hendrikschool, moet ik wijzen op de verklaring in mijn verslag over 1916, dat *een deel* van de leerkrachten ongeschikt is, waarna de gronden aangegeven worden, waarom zij dat zijn.

Uit deze verklaring blijkt duidelijk, dat ik een deel der onderwijzers niet geschikt acht om de Hendrikschool te maken tot een M. U. L. O. school in den juisten zin des woords, tot een inrichting waar de meeste leerlingen eindonderwijs ontvangen. Het Bestuur weet zeer goed, dat de Hendrikschool voor de ouders, die openbaar onderwijs voor hun kinderen verlangen, de eenige inrichting op Curaçao is, waarheen zij hun jongens kunnen zenden. Het is niet de eerste maal, dat ik verklaar, dat er betere leerkrachten moeten zijn.

In verschillende verslagen heb ik daarop gewezen, zoo in 1915 tijdens mijn studieopdracht bij de toelichting van mijn voorstellen omtrent eene nieuwe traktementsregeling der onderwijzers, als dezer dagen in het verslag over genoemde studieopdracht, dat als bijlage van het Koloniaal Verslag aan Z. E. den Minister is opgezonden.

Nu wordt er gevraagd, waarom komen er dus geen betere krachten en wordt door den heer Winkel ernstig in twijfel getrokken of de oorlog, zooals de Memorie van Antwoord in § 8 zegt, daaraan schuld is.

Ik meen te mogen beweren, dat de oorlog ons wel degelijk parten speelt.

In 1911 en later zijn verschillende Hollandsche onderwijzers met meer bevoegdheden dan eenige der thans werkzaam zijnde leerkrachten met verlof naar Nederland gegaan en niet teruggekeerd. Natuurlijk zijn vervangers gevraagd, deze kwamen niet al te spoedig, zoodat de hulp van Curaçaosche krachten moest worden ingeroepen. De uitgezonden krachten in vasten dienst hadden niet dezelfde bevoegdheden als de vertrokkene, waardoor de tegenwoordige toestand geschapen werd. In November 1916 was het zeker, dat een der onderwijzers voor langen tijd om gezondheidsredenen binnenlandsch verlof moest gegeven worden, terwijl een tweede ziekteverlof naar het buitenland aanvroeg.

Dit werd uitgesteld tot Maart 1917. Door den Gouverneur is in November uitzending van een onderwijzer of onderwijzeres met hoofdakte gevraagd, die bestemd zou zijn voor een der laagste of de laagste klasse, in verband met het toen reeds door het Bestuur goedgekeurde plan om zoo spoedig mogelijk voor den onderbouw van de Hendrikschool twee Hollandsche leerkrachten te hebben, zooals door het hoofd in den ouderavond is uiteengezet.

In den loop van Februari kwam een telegram van Z. E. den Minister van Koloniën, waarin gevraagd werd, of er een leerkracht 1e. klasse gezonden kon worden. Het is Uwen Raad bekend, dat een onderwijzer of onderwijzeres alleen in het bezit van de hoofdakte 2e klasse wordt, zoodat dus iemand met hoofdakte en meerdere bevoegdheden verwacht kan worden. Er is evenwel nog geen nader bericht ontvangen en iedereen zal toegeven, dat het moeilijk valt in deze

dagen ambtenaren te doen overkomen, daar er geen enkele verbinding met het Moederland is. Zeer zeker is de oorlog schuld, dat er nu niemand komt. In de behoefte aan goed personeel is eenigermate voorzien door de benoeming van Mevr. Troost voor de laagste klasse der Hendrikschool. Zij is een Nederlandsche leerkracht, die daar heel goed voldoet en met succes werkt in de richting, die volgens mij het onderwijs in die klasse moet nemen, waarin ik geheel accoord ga met het hoofd der school.

Een tweede vraag van de geachte leden Lansberg en Statius Muller dient in dit verband beantwoord te worden. Zij vragen, of het Bestuur de belangen van het algemeen het zwaarst zal laten wegen en zoo noodig de ongeschikte leerkrachten opofferen.

De heer Winkel wenschte geen slachtoffers te maken. Ook het Bestuur wenscht dit niet te doen en kan dit niet doen, want de meeste der onderwijzers zijn uitgezonden. Bovendien is het moeilijk te zeggen: deze of gene is totaal ongeschikt. Natuurlijk wil het Bestuur rekening houden met de belangen der school.

Door de leden, die over de geschiktheid der leerkrachten spraken, werd er op gewezen, dat het verkrijgen van betere, in de eerste plaats afhankelijk is van de traktementen.

Het zij mij vergund te refereeren aan de woorden van mijn medegemachtigde, den heer van der Veen Zeppenfeldt, omtrent de traktementsverhooging der ambtenaren, waarin ook de onderwijzers zijn opgenomen. De onderwijzers met hoofdakte en meerdere bevoegdheden, juist die welke voor de Hendrikschool noodig zijn, zullen door de nieuwe regeling hooger komen dan thans. In hoeverre dit voldoende zal zijn om krachten in Nederland te vinden, kan ik niet aangeven.

Wel weet ik uit de gesprekken, die ik tijdens mijn studieopdracht met vele onderwijzers in Nederland voerde, dat de lage traktementen hen weerhielden naar Suriname en Curaçao te solliciteeren. Het zijn zeer zeker de lage traktementen, die het Departement van Koloniën er toegebracht hebben, door detacheering van Nederlandsche onderwijzers in de behoefte te voorzien. Omtrent de detacheeringsplannen van Z. E. den Minister van Koloniën is niets naders mede te deelen. Daarmede hangt, zooals in de Memorie van Antwoord is gezegd, ten nauwste samen het verleenen van Studie-toelagen. Slaagt de detacheering, d. w. z. krijgen we voldoende leerkrachten voor langeren tijd, dan zullen er weinig of geen studiebeurzen verleend behoeven te worden, al kan niet worden ontkend, dat er groote voordeelen voor het onderwijs in de kolonie zijn verbonden aan het gedurende een paar jaar werken van in Curaçao opgeleide krachten aan Nederlandsche scholen.

De berekening van het geachte lid Winkel omtrent de uitgaven voor een gedetacheerden onderwijzer, die een jaar aan de Hendrikschool werkzaam was, is juist en laat zien, dat detacheering voor zoo korten tijd kostbaar is. Ik heb dit ook meermalen gezegd en ZHEG. de Gouverneur meent ook, dat leerkrachten voor minstens 5 jaar moeten worden gezonden.

Het slagen van de detacheering hangt voorts af van de plannen omtrent de pensioenen, waaromtrent de Gouverneur ook geen nadere mededeelingen kan doen bij gebrek aan eenig bericht daaromtrent.

Gaarne wil ik het plan: detacheering uit het korps Oost-Indische Onderwijzers den Gouverneur voorleggen, die daarover met Z. E. den Minister van Koloniën zal kunnen onderhandelen.

De heer Winkel heeft voorts gevraagd naar mijn oordeel over de buitenscholen. Ik meen, dat dit duidelijk in mijn verslag over 1916 staat, maar geloof niet beter te kunnen doen dan voor te lezen het verslag van de Schoolcommissie over 1916. Daar lezen we: „Omtrent de buitenscholen meende de meerderheid der Commissie te kunnen verklaren, dat de uitkomsten vrij gunstig waren, in aanmerking nemende de moeilijke omstandigheden, waaronder gewerkt wordt en de geringe ontwikkeling der leerlingen. De minderheid verklaarde, dat van de scholen door haar bezocht nog *evenals het vorige jaar* getuigd moest worden, dat de uitkomsten van het onderwijs der geheele school ongunstig zijn, al maken de vorderingen van enkele leerlingen wel een gunstigen indruk."

Mijnheer de Voorzitter. Indien ik verklaar tot die minderheid te behooren, zal de heer Winkel zeker een antwoord op zijn vraag ontvangen hebben.

Wel zal dan misschien gezegd worden: ,,Stemt dan dat overeen met wat in het verslag van den Inspecteur zelf staat?'' Daarop kan ik alleen antwoorden, dat mijn verslag uitvoeriger de fouten aangeeft, de methode bespreekt en tevens ook het goede constateert, dat er op die scholen valt op te merken. Het hangt er maar van af, wat men op den voorgrond stelt.

Ten slotte rest mij nog een opmerking over de door den heer Winkel aangehaalde passage over de Wilhelminaschool.

Hij ziet daarin iets verontrustends. Ik had liever van hem gehoord: iets verblijdends. Immers, zooals het geachte Raadslid in het begin van zijn rede heeft aangevoerd, hebben Raadsleden en buitenstaanders op de fouten aan de Hendrikschool gewezen, was het Schooltoezicht en het Bestuur daarvoor doof. Is dan nu de toestand niet omgekeerd? Het Schooltoezicht merkt het zelf op, kan gelukkig nog verklaren, dat de toestand bevredigend is, maar is zich bewust, dat het waakzaam moet zijn en zal dan ook zeker wel maatregelen voorstellen om te voorkomen, dat het niet den verkeerden kant uitgaat.

In de beantwoording van den vierden spreker over het onderwijs, den heer Van der Veen Zeppenfeldt, kan ik kort zijn. Het doet mij genoegen, dat dit geachte lid, dat uitsluitend over het bijzonder onderwijs gesproken heeft, zich niet wil plaatsen op het standpunt, dat niets meer aan dat onderwijs te verbeteren zou zijn en dat niet zou worden getracht het te vervolmaken.

Dit is de juiste weg om het beter te maken.

Mocht ik een of ander punt niet beantwoord hebben, zoo zou ik gaarne daarop door de geachte leden opmerkzaam gemaakt worden, om dat dan na de repliek te kunnen doen.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.''

De heer *van der Breggen*, gemachtigde van den Gouverneur, daarna aan het woord komende, zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Naar aanleiding van hetgeen het geachte Lid Winkel over de noodzakelijkheid van eene tweede Algemeene Begraafplaats opmerkte, licht ik toe, dat, wanneer eene Algemeene Begraafplaats in Otrabanda zal bestaan, door de goede verbinding, welke tusschen de twee stadsgedeelten aan deze en gene zijde van de haven bestaat, zonder bezwaren van deze zijde uit daarvan gebruik gemaakt zal kunnen worden.

In verband met hetgeen het geachte Lid Zeppenfeldt betreffende de wenschelijkheid van de verbetering van de haven van Aruba opmerkte, deel ik het volgende mede: De verbetering van de haven van Aruba is in studie. Wanneer de verwijding van den mond van de haven van Willemstad zal zijn voltooid, zou een van de baggerwerktuigen naar de Paardenbaai kunnen worden overgebracht om baggerwerk aldaar te verrichten.

In verband hiermede en met het oog op de abnormale tijdsomstandigheden is nader geen post in de begrootingen opgenomen.

Dank U, Mijnheer de Voorzitter.''

De heer Dr. *Waterman*, gemachtigde van den Gouverneur, vervolgens het woord verkregen hebbende, zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Het onderwerp Openbare Gezondheidsdienst is hedenavond niet ter sprake gekomen. Ik meen dus te mogen vermoeden, dat hetgeen op de vragen geantwoord is in de Memorie van Antwoord bevredigend was. Ik voel dan ook geen reden om daarover verder uit te weiden. Ik zou alleen even de vraag willen herhalen van den Gouverneur, waarom men de bordjes ,,ingang mannen'' en ,,ingang vrouwen'' aan onze Polikliniek wilde weg hebben.

De heer *Dussel*, gemachtigde van den Gouverneur, komt nu aan het woord en zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Naar aanleiding van hetgeen, den Landbouw betreffende,

door het geachte lid van den Raad, den Heer H. Statius Muller bij de Algemeene Beschouwingen is gesproken, zij het mij vergund het volgende op te merken.

Het tegenwoordig Bestuur heeft zich nimmer gouden bergen voorgesteld van de toekomst van onzen landbouw, in 't bijzonder wat aangaat onze Benedenwindsche Eilanden.

Het Bestuur weet te goed en heeft daarop herhaalde malen gewezen, dat wij hier dikwijls met groote moeilijkheden, in het bijzonder ongunstige weersgesteldheid hebben te kampen.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, het Bestuur heeft evenwel toch nimmer uit het oog verloren, dat niettegenstaande die groote moeilijkheden, Landbouw en Veeteelt ook voor deze Kolonie van belang genoeg zijn om regeeringszorg niet achterwege te mogen laten, zoowel in het belang van consumenten als van producenten.

Het streven van het Bestuur is door practische maatregelen de oogstkansen te verbeteren en het productievermogen van den bodem te verhoogen. Langs een bepaalde lijn wordt in de laatste jaren in die richting gewerkt, bijv. door het in zwang brengen van granen en voedergewassen, welke in ons klimaat bij goede kwaliteit meerdere oogstzekerheid geven.

Dat hiermede goede resultaten zijn bereikt, valt niet te ontkennen. Ik wil hier slechts wijzen op de door mij in cultuur gebrachte sorghums als Egyptian corn, White Kafir en Feterita, om van verschillende boonensoorten niet te spreken.

Van hoe groot belang deze vroeg rijpende sorghums zijn, blijkt wel uit het feit, dat de Feterita op Aruba eenige malen den oogst heeft gered en daarmede menigeen van den honger. Aan deze laatste omstandigheid heeft deze sorghum zelfs een nieuwen volksnaam te danken.

De White Kafir kreeg reeds vóór de Feterita op Bonaire zoowel als Curaçao een goeden naam.

Al deze variëteiten zijn door mij in cultuur gebracht na 1912, dus *lang na* het jaar, waarvan het door den Heer Muller aangehaalde jaarverslag van de Curaçaosche Maatschappij tot Bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij spreekt.

Ook ik, Mijnheer de Voorzitter, verwerp nog geenszins onze inheemsche sorghum, de Curaçaosche kleine mais, maar zij eischt veel meer regen dan de door mij gecultiveerde vroegrijpende soorten, zoo bijzonder geschikt voor streken met beperkten regenval.

Ik zeg steeds tot den Planter: ,,Zet niet alles op één kaart. Plant in ons klimaat mijne vroegrijpende soorten naast de Curaçaosche kleine mais.

Verwaarloos niet het een om het ander. Krijgt Ge in een gunstig jaar van de Curaçaosche kleine mais soms wat meer, van de vroegrijpende soorten kunt Ge meestal in hetzelfde seizoen een paar keeren snijden en Ge hebt veel meer oogstzekerheid. De stengels zijn veel malscher dan de stengels van onze inheemsche mais en vormen een voeder van veel meer waarde."

Verschillende ingevoerde landbouwwerktuigen, Mijnheer de Voorzitter, deden goeden dienst en de onlangs ingevoerde motorploeg zal wellicht, ook met het oog op de snellere doorvoering van het dryfarming stelsel, de kroon op het werk zetten.

Het zij mij vergund hier ook een onzer Planters mede te laten spreken en wel door middel van een verslag, weergevende de resultaten met dat werktuig op zijne plantage verkregen.

Het luidt aldus:

Plantage Groot St. Joris, April 1917.

Aan den Heer
G. B. Dussel,
Landbouwkundige,
Curaçao.

Geachte Heer,

Hierbij bied ik U een verslag aan omtrent de werkzaamheden van den door U aangeschaften Motorploeg, verricht op Groot St. Joris. In het najaar van 1916 (October) werden twee terreinen bewerkt, liggende in het midden van de plantage. Beide terreinen had ik voor het ploegen zooveel moge-

lijk laten zuiveren van boomtronken en struiken. Evenwel was de tijd te kort het terrein geheel te doen zuiveren en ondervond de ploeg nog wel eens last. Door het zelfoplichtingsysteem der ploegscharen echter braken nimmer voorname deelen van den ploeg. De bodem van beide terreinen bestaat uit vrij zware humus en kleigrond, hier en daar afgewisseld met plekken lichten zandgrond. Vooral op de zware gronden ging de ploeg er uitstekend door en zoo goed als overal werd uitnemend werk geleverd.

Het benzinegebruik bedroeg ongeveer 3 (drie) blik per H.A.

Hoe effener, schooner en grooter het terrein is, hoe goedkooper het ploegen zal uitkomen.

Onmiddellijk na het ploegen begon ik op den omgeploegden grond te planten en toen dit was afgeloopen, begon het op St. Joris te regenen. De maïs kwam bijzonder mooi op en het gewas groeide krachtig en egaal voort. Ongelijkheden in het te veld staande gewas, zooals op niet geploegd land regel is, kwamen niet voor.

U had mij verzekerd, dat ik het gewas niet behoefde te laten schoonmaken, wat bij de Curaçaosche plantwijze in den regel een paar keeren moet gebeuren, zeer duur uitkomt en voor mij bij de tegenwoordige schaarschte aan werklieden niet mogelijk zou zijn geweest. Uwe verzekering is uitgekomen.

De opbrengst per H. A. was gemiddeld 90 makotten van 40 pond. De opbrengst per H. A., gerekend naar f 1.25 per makot, was dus 90 × f 1.25 is f 112.50. Hierbij komt nog de waarde van de maïsstokken, welk moeilijk is te schatten.

De uitgaven per H. A. waren ongeveer als volgt: Planten f 4.—, oogsten f 9,—, gasoline, smeren en werkloon f 20,—. Totaal f 33,—.

Het resultaat van de door U bij mij genomen proef in zake grondbewerking met den Motorploeg is dus een beslist succes geweest en ik heb mij voorgenomen zoo mogelijk niet meer te planten zonder vooraf te hebben geploegd.

Achtend,

(Get.) F. A. Perret Gentil.

De resultaten van het werken met den motorploeg op het Gouvernements cultuur terrein op Groot Kwartier zijn ongeveer dezelfde.

Hier liet ik echter een gedeelte van het terrein opzettelijk niet ploegen, doch handelde er mede volgens de gewoonlijk hier gevolgde methode, één keer sjappen vóór het ploegen en een paar keer sjappen na het planten, dus tusschen het opgekomen gewas. En de uitkomst? Bij veel hooger uitgaven een aanmerkelijk geringer opbrengst, een ongelijkmatig gewas met veel rupsen en muskieten last.

Zooals U ziet, Mijnheer de Voorzitter, geef ik bij de vermelding van den uitslag dezer proeven ook de financieële resultaten op, daar deze noodig en belangrijk zijn voor de praktijk.

Reeds meer heb ik er op gewezen, hoe ik door het kweeken van goede zaden, etc. op de Gouvernements cultuur terreinen velen, zoowel groote als kleine planters kosteloos of tegen geringe vergoeding aan diverse zaden van sorghums, soedangras en stekken van bacoves, etc. heb kunnen helpen. Het is mij gelukt, door het kweeken van plantzaden op voornoemde terreinen, den post: aankoop van plantzaden in het buitenland, groot f 1 000,—, voor afvoering van de begrooting voor te kunnen dragen, terwijl er in 1916 op dezen post niets behoefde te worden uitgegeven.

Wat aangaat de pogingen van Bestuurswege tot verbetering van ons klein vee, het is thans wel algemeen bekend, dat daarmede zeer goede resultaten zijn verkregen.

Zulks blijkt wel uit het feit, dat zoowel dit jaar als het afgeloopen jaar de aan het fokstation op Cas-Chiquito geteelde jonge rasbokken en geiten ten zeerste gezocht werden.

Ik kan hierbij nog mededeelen, Mijnheer de Voorzitter, dat thans ook een gedeelte van het Gouvernementsterrein op Groot Kwartier als fokstation wordt ingericht om nog sneller de rasverbetering te bevorderen.

Alle rasbokken stel ik bovendien aan het fokstation beschikbaar tot het dekken van dieren van particuliere fokkers.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter."

De zitting wordt voor eenige minuten geschorst.

Na verloop van vijftien minuten wordt de zitting hervat.

De heer *Winkel* verzoekt het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Ik kan mij volkomen vereenigen met het voorstel van mijn geacht medelid Zeppenfeldt om de Paardenbaai op Aruba uit te diepen, zoodra hier de havenwerken gereed zijn.

Ik heb geen oogenblik gezegd, dat klagers geen gelijk krijgen bij den Procureur-generaal, maar wel, dat de betrokken personen veelal huiverig zijn klachten te doen, omdat zij gelooven, dat de politie bij den Procureur-generaal gelijk zal krijgen en niet zij. Dit is de algemeene opvatting hier.

Dat de Procureur-generaal met de politie bereikt wat er te bereiken is, is voor mij een raadsel, of de Procureur-generaal stelt zich met zeer weinig tevreden. Als men nagaat, dat op de voornaamste straten, zooals bijv. op de Handelskade, de gemeenste woorden worden gebezigd, op publieke plaatsen tot laat in den nacht met de harmonica wordt gedanst, op de publieke straat wordt gedobbeld en wel op plaatsen, waar altijd een politieagent dient te wezen, dat er zooveel gestolen wordt, enz., dan moet men toegeven, dat er maar weinig bereikt is.

Mijnheer de Voorzitter. Ik wil nog eens vragen, met welk recht de politie zekerheidstelling eischt van de bedienden, die hier van de andere eilanden der kolonie komen; het is immers geheel in strijd met de wet, want zij zijn geen vreemdelingen en moeten dus volkomen vrij zijn.

Mijnheer de Voorzitter. Het wil mij zeer vreemd voorkomen, dat juist voor zoo iets als het middagschot, gewacht moet worden, totdat de kolonie zich zelf bedruipen kan, want voor vele andere zaken, die van minder nut zijn, wordt er wel behoorlijk geld uitgetrokken op de begrooting en wel bedragen van veel grootere beteekenis.

Ik heb met groot genoegen van den gemachtigde van den Gouverneur, den Inspecteur van het onderwijs, vernomen, dat hij tot de minderheid der schoolcommissie behoort, die de uitkomsten van het onderwijs in de buitenscholen ongunstig vindt. Nu zou ik ook gaarne door hem wenschen te worden ingelicht omtrent de positie van de schoolcommissie bij eene wijziging van de onderwijsverordening.

Verder doet het antwoord van den gemachtigde van den Gouverneur mij vragen, waarom of er getalmd moet worden met het verbeteren van het onderwijs, een zaak van zulk een groot belang; ik druk het vertrouwen uit, dat de verbetering met den meesten spoed ter hand genomen zal worden. Ik heb niet gezegd, dat de meeste onderwijzers ongeschikt zijn. Uit het rapport van den Inspecteur van het onderwijs blijkt anders, dat er wel ongeschikte krachten zijn op school en van daar mijn vraag, welke maatregelen ten opzichte dier krachten genomen zullen worden. Door die ongeschiktheid toch mag het onderwijs niet lijden. Het is natuurlijk niet gewenscht en men zou het ongaarne zien, dat er slachtoffers onder het onderwijzend personeel gemaakt worden, maar als het niet anders kan, moeten die slachtoffers maar gemaakt worden, anders worden de kinderen en de ouders de slachtoffers en dat is toch minder wenschelijk.

Ik wil aannemen, dat de tijdsomstandigheden het uitkomen van goede Hollandsche leerkrachten bemoeilijken, maar blijf er toch bij, dat de salarisregeling onvoldoende is, hetgeen blijkt uit het feit, dat die krachten ook vóór den oorlog niet genegen waren uit te komen.

Ik heb juist als mijn oordeel te kennen gegeven, dat het systeem van detacheering van onderwijzers niet voldoet en dat de kosten feitelijk meer bedragen dan bij het uitzenden van vaste onderwijzers met goede traktementen.

Het doet mij genoegen, dat ik mij eerder verblijden dan verontrusten moet over de Wilhelminaschool; mijn verontrusting was echter gebaseerd op het rapport van den Inspecteur van het onderwijs. De Raad heeft altijd beweerd, dat de Wilhelminaschool goed is.

Ik blijf er bij, dat een tweede begraafplaats noodig is, waar de stad in twee deelen verdeeld is en doet nogmaals het verzoek, dat die zal komen.''

De heer *Lansberg*, hierna repliceerend, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Ook ik wensch geen slachtoffers te maken, doch meen, dat mochten er onderwijzers zijn, die voor hunne betrekking minder geschikt zijn en niet voor pensionneering in de termen vallen, dezen dan in een anderen werkkring kunnen worden overgeplaatst, zooals dit vroeger geschied is met den gewezen schoolopziener.

Uit het niet ter sprake brengen hedenavond van den Openbaren Gezondheidsdienst mag de gevolgtrekking niet worden gemaakt, dat de Raad daarmede geheel accoord gaat. Bij het doen van concrete voorstellen daaromtrent zal de Raad zijn aanmerkingen maken. Alhoewel ik niet behoor tot de leden, die de aanwijzingen op de bordjes ,,ingang mannen'' en ,,ingang vrouwen'' minder gewenscht achten, wil ik toch den gemachtigde van den Gouverneur, den heer Dr. Waterman, mededeelen, dat de bezwaren van de leden daartegen op de zedelijkheid gegrond waren. De polikliniek bevindt zich immers vlak bij het eindstation van den tram, waar iedereen in- en uitstapt, in de kom der gemeente, waar een gedeelte van den netten stand woont. Iedereen, die zich daarin begeeft, heeft voor het publiek het stigma van te lijden aan geslachtsziekte, terwijl de kinderen, die er voorbij gaan, dikwijls vragen welke soort van inrichting deze is.''

De heer *van der Veen Zeppenfeldt*, lid van den Raad, brengt zijn dank aan den heer Winkel voor den verleenden steun en aan den gemachtigde van den Gouverneur, den Directeur van Openbare Werken, voor diens toezegging in zake de Paardenbaai op Aruba.

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer Mr. *Gorsira*, vraagt hierna het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Als argument, dat de politie niet deugt wordt aangevoerd, dat onzedelijke uitdrukkingen worden gehoord op o. a. de Handelskade en wel eens met een mondharmonika in de binnenstraten wordt gedanst. Het gebeurt wel eens, Mijnheer de Voorzitter, doch dan steeds als de politie er niet is; deze kan toch nooit overal tegelijk tegenwoordig zijn. Dit kan nooit en nergens het geval zijn, zelfs niet met een modelpolitie. Doch met den Heer Winkel valt nu eenmaal niet over de politie te redeneeren. Had hij het voor het zeggen, dan zou dat korps er leelijk voorstaan, want het kan bij hem geen goed doen; Oost–Indisch doof aan dat oor is hij een van die dooven, van wie er geen ergeren zijn, nl. die niet hooren willen. Verder debat over deze zaak komt mij dan ook heusch vruchteloos voor.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, vraagt nu het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Ik kan aannemen, dat b.v. de werklieden, zooals de heer Winkel het zeide, het middagschot missen, maar me dunkt, dat men langzamerhand aan den nieuwen toestand zal wennen.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *Meerdink*, zegt hierop het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Het doet mij genoegen, dat de heer Winkel er mij aan herinnerd heeft, dat ik in gebreke ben gebleven te antwoorden op zijn vraag omtrent de positie van de Schoolcommissie bij een eventueele wijziging der onderwijsverordening. Ik kan het geachte lid mededeelen, dat ik ongeveer 6 weken geleden met het ontwerp klaar gekomen ben. Het is reeds ingediend evenals een aantal besluiten ter uitvoering, om den geest van eenige artikelen nader toe te lichten. Het zal dus niet lang meer duren, of dit ontwerp zal Uwen Raad bereiken, waarom het mij niet noodig voorkomt, daarop heden avond verder in te gaan.

Dan vraagt de heer Winkel: ,,Welke maatregelen zal het Bestuur nemen?''

Mijnheer de Voorzitter. Als het eene Raadslid zegt, dat in het belang van het algemeen zoo noodig de ongeschikte

krachten opgeofferd moeten worden en het andere meent, dat het Bestuur voor hen ambten moet scheppen, m. a. w. in het ambtenaarskorps moet opnemen ten koste van de bevordering dier andere ambtenaren, zal het hoogst moeilijk zijn thans aan te geven, wat er gedaan zal worden. Ik kan me ook voorstellen, dat de overige ambtenaren dat plaatsen van ongeschikte onderwijzers in hun rangen niet zoo bijzonder aangenaam zullen vinden.

Ik heb ook uit de eerste rede van den heer Winkel begrepen, dat hij het detacheeren voor korten tijd te duur vindt en hij daarom liever vast personeel met hooger traktement heeft. Hij vergete niet, dat bij vast personeel krachten, die ongeschikt zijn, voor goed aan de kolonie verbonden zijn, wat met gedetacheerden niet het geval is. Dat is een groot voordeel van detacheeren, hetzij van Nederlandsche, hetzij van van Oostindische krachten.

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer Dr. *Waterman*, nogmaals het woord verkrijgende, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Een dank aan den Heer Lansberg voor hetgeen hij tot mij heeft gesproken. Voor de meening van den Raad over den Openbaren Gezondheidsdienst zou ik gaarne willen wachten tot de behandeling der desbetreffende ontwerpen.

Intusschen zijn toch reeds een paar verordeningen aan den Raad aangeboden als de koepokverordening en de Quarantaine-verordening; dat zijn toch 2 belangrijke dingen.

En nu de Polikliniek, Mijnheer de Voorzitter ! De keuze van plaats was niet gemakkelijk; het gebouw moest bepaald in het centrum van de stad liggen.

Het is jammer, dat sommige menschen dat niet prettig vinden, maar daar is nu niets aan te doen. Men kon de inrichting toch niet buiten b.v. op Mundo Nobo plaatsen !

De bordjes voor mannen en vrouwen-afscheiding zijn uit den aard der zaak ook noodzakelijk.

Vooral in zoo'n inrichting, waar we reeds meermalen moeite hebben gehad de orde te bewaren en glazen tusschenramen hebben moeten plaatsen. In Holland heeft men toch ook afscheidingsbordjes als deze en dan staat de ziekte er nog op vermeld, hetgeen hier niet is. Neen, Mijnheer de Voorzitter, ik kan de argumenten van den Heer Lansberg niet deelen. Als een enfant terrible vraagt, wat of dat voor een gebouw is, dan kan men naar waarheid zeggen, dat het een ziekenhuis is, een heel voldoend antwoord naar mijne meening.

Of het wezen van het gebouw nu shocking is ! Mijnheer de Voorzitter, ik kan dat niet vinden. De inrichting heeft wel haar reden van bestaan. Als U nagaat, dat ik in 4 maanden tijd 200 reacties van Wassermann (d. i. de siphilisreactie) heb gedaan in het laboratorium, dan zult U wel inzien, dat er krachtig gewerkt moet worden. Ik wil toegeven, dat het feit onpleizierig kan stemmen en dat de ligging van de Polikliniek niet prettig gevonden kan worden, maar de inrichting werkt op de beste wijze en geeft geen aanstoot.

Dank U !''

De heer *Winkel*, wederom aan het woord gekomen, zegt het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

De ondeugdelijkheid van de politie blijkt wel uit het feit, dat als er een post ergens staat en er komen wanordelijkheden voor op een plaats in die buurt, zij zich niet geroepen acht zich daarmede te bemoeien of zich daarmede ook niet bemoeit, zooals vaak gebeurd is met de manschappen, die bijvoorbeeld bij de Scharlobrug staan.

Het gezegde van den gemachtigde van den Gouverneur, den Inspecteur van het Onderwijs, dat hij bij het opstellen van het rapport van de schoolcommissie over wat betreft de buitenscholen tot de minderheid behoort, is voor mij een duidelijk bewijs, dat hij geheel eens is met het rapport van den heer Welling van verleden jaar.

Mijnheer de Voorzitter. Het wil mij voorkomen, dat de gemachtigde van den Gouverneur, de Procureur-generaal, hier den leden van dezen Raad de les wil lezen en daar is noch deze Raad noch ik van gediend. Wij komen hier om onze meening met alle eerlijkheid en oprechtheid te verkon-

digen en de gemachtigde om ons inlichtingen te verschaffen en daar moet hij zich aan houden. Het optreden van den gemachtigde in dezen Raad mag wel anders wezen, wanneer het Bestuur op eene goede samenwerking wil rekenen in het belang van de openbare zaak.''

De *Voorzitter* zegt tot den heer Winkel, dat hij in hetgeen de gemachtigde van den Gouverneur, de Procureur-generaal, gesproken heeft niet heeft kunnen zien een les lezen aan de leden van den Raad. De heer Winkel en de gemachtigde zijn het oneens met elkaar over de politie en schijnen het niet eens te kunnen worden. Ieder hunner staat op zijn standpunt.

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer Mr. *Gorsira*, vraagt nogmaals het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Ik sluit mij gaarne aan bij de woorden zooeven door U gesproken; het lag niet in mijn bedoeling iemand de les te lezen en uit mijn woorden kan men het dan ook niet halen. Waarvoor zou ik een volwassen mensch als de Heer Winkel de les gaan lezen ? Daar ben ik hier niet voor, doch wel om de belangen, die mij zijn toevertrouwd even eerlijk en onbevangen te verdedigen, als de Heer Winkel zegt te zijn bij zijn aanval. De Heer Winkel zit den ganschen dag in zijn winkel en bemoeit zich met zijn zaken, *ik* houd mij den ganschen dag bezig met de politie en zal dus wel weten wat er mee bereikt wordt. Het argument van den politieagent, die bij de brug van Scharlo 's nachts staat en de relletjes in de binnenstraten niet tegengaat, is ook niet gelukkig gekozen, evenals de twee vorigen; want die man moet waken voor de veiligheid der pakhuizen, zorgen, dat daar niet wordt ingebroken; dus heeft hij order om zijn post niet dan wanneer de nood aan den man is, te verlaten. Om de relletjes in de binnenstraten tegen te gaan zijn de rondes, die natuurlijk dikwijls niet in de onmiddellijke nabijheid zijn.

Komt men met dergelijke argumenten aan om te bewijzen, dat de politie niet deugt, dan heb ik reden om van parti pris te spreken.

De Heer Winkel zegt, het moest er bijkomen, dat de politie tegenwoordig is, als onzedelijke uitdrukkingen worden gebezigd. Doch wat wil de Heer Winkel dan, dat zij niet tegenwoordig zijnde, toch de ongeregeldheden tegengaat, of dat zij toch overal tegenwoordig moet zijn ?''

De heer *Winkel* verzoekt andermaal het woord.

De Voorzitter heeft daartegen bezwaar.

Niemand meer het woord verlangende, verklaart de Voorzitter de algemeene beraadslaging gesloten; waarna besloten wordt over te gaan tot de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1918.

De onderartikelen 1 tot en met 10 (onderartikel 3 zooals gewijzigd bij nota van wijzigingen) worden elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming, aangenomen.

Bij onderartikel 11 stelt de heer *Statius Muller*, lid van den Raad, voor om dit onderartikel van de begrooting af te voeren.

Nadat dit amendement is ondersteund door de heeren Evertsz en Forbes, wordt het aldus door den voorsteller toegelicht:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Ik stel voor om den post ,,*Kosten van aanschaffing van een stoomschip voor het onderhouden van de gemeenschap tusschen de eilanden der kolonie onderling . . . . Memorie*'' af te voeren. Als toelichting verzoek ik te mogen verwijzen naar hetgeen ik bij de algemeene beschouwingen heb aangevoerd, en ook naar het antwoord door Z. E. den Minister van Koloniën, bij de behandeling van de Curaçaosche begrooting van 1917 in de Tweede Kamer, den heer *Knobel* gegeven, op zijn interruptie, ,.Maar de gelegenheid zou in deze den dief niet maken. De omstandigheid, dat er gelegenheid is geeft niet de passagiers aan. De

omstandigheid, dat een enkelen keer in de maand een passagier van Curaçao zou moeten gaan naar St. Martin, St. Eustatius of Saba, behoeft voor de kolonie geen reden te zijn om aan dergelijk vaartuig tonnen gouds te besteden.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, antwoordt hierop het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

De memoriepost voor aanschaffing van een stoomschip is door Z. E. den Minister van Koloniën op de begrooting voor 1917 gebracht en als volgt toegelicht: ,,het is onuitvoerbaar gebleken om in de tegenwoordige omstandigheden een vaartuig in te huren voor het onderhouden van een geregelden dienst tusschen de eilanden der Kolonie. De ondergeteekende is dus te rade geworden gelden aan te vragen voor den bouw of wel den aankoop van een schip ten behoeve van de Kolonie, waartoe reeds geruimen tijd overleg gaande is. Alvorens eenige verbintenis aan te gaan acht hij het wenschelijk daartoe een beslissing van den begrootingswetgever uit te lokken. Ook al omdat nog geen bepaald bedrag kan worden vermeld, en evenmin zekerheid bestaat, wanneer zoodanig stoomschip zal kunnen worden aangekocht of gebouwd en afgeleverd, heeft de ondergeteekende gemeend te kunnen volstaan met een memoriepost.''

Blijkens door den Gouverneur ontvangen bericht is de begrooting voor 1917, zooals zij door den Minister is ingediend, door de Tweede Kamer der Staten Generaal aangenomen.

In dezen stand van zaken meen ik te moeten ontraden bedoelden memoriepost van de begrooting af te voeren.''

De heer *Statius Muller*, lid van den Raad, repliceerend, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Slechts een korte opmerking naar aanleiding van het antwoord van den geachten gedelegeerde, den heer Administrateur van financiën; als reden waarom deze post op de begrooting is gebracht verwijst de geachte afgevaardigde naar de toelichting van Z. E. op den post van de begrooting voor dit jaar gegeven.

Deze post is door de Regeering op de begrooting gebracht buiten den Raad om. Ware de Raad in de gelegenheid gesteld zijn oordeel daarover uit te spreken, dan zou ik mij, evenals nu, daartegen hebben verzet.

Ook komt het mij voor, dat er een tegenstrijdigheid bestaat tusschen de toelichting bij art. 10 op de ontwerp-begrooting van 1918 en de toelichting van Z. E. den Minister van Koloniën.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, dupliceerend, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Daar er geen zekerheid bestond, wanneer het stoomschip zou kunnen worden aangekocht of gebouwd en afgeleverd, werd voor 1917 daarvoor een memoriepost uitgetrokken. De redenen, die gegolden hebben om een memoriepost op de begrooting voor 1917 uit te trekken, bestaan nog. De post voor 1918 is als volgt toegelicht: ,,Aangezien er alsnog geen zekerheid bestaat wanneer het stoomschip zal kunnen worden aangeschaft, en de kosten daarvoor alsnog niet kunnen worden bepaald is de voor 1917 uitgetrokken memoriepost voor 1918 gehandhaafd.''

Niemand meer het woord verlangende, wordt bij loting beslist, dat de stemming bij Nº 8 der presentielijst zal aanvangen.

Het amendement wordt nu in stemming gebracht, waarbij de stemmen staken.

Vóór stemmen de heeren Lansberg, Forbes, Statius Muller, Senior, de Ondervoorzitter en de Voorzitter.

Tegen de heeren Winkel, van der Veen Zeppenfeldt, Maduro, Sutherland, de Casseres en Penso.

Hierna worden de onderartikelen 12 tot en met 34, elk afzonderlijk, zonder discussie noch hoofdelijke stemming, aangenomen.

Bij onderartikel 35 vraagt de heer *Forbes* het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Met genoegen heb ik in de Memorie van Toelichting gelezen, dat de Gouverneur verwacht, dat de verplaatsing der pachters van domeingronden dit jaar haar beslag zal krijgen. De bijvoeging ,,althans voor het grootste gedeelte'' had ik er echter liever niet bijgelezen.

Ik vrees, Mijnheer de Voorzitter, met de opgedane ervaringen voor oogen, dat dat grootste gedeelte wel niet zoo groot zal wezen en dat men weer een gunstig jaar, waarin er maisstokken in overvloed zijn te krijgen, zal laten voorbijgaan, zonder de verplaatsing krachtig door te drijven.

Met den meesten aandrang wil ik daarom aandringen op spoedige afwikkeling van deze zaak; de planters, die het toch reeds zoo hard te verantwoorden hebben, lijden op ergerlijke wijze onder den tegenwoordigen toestand.

In de Memorie van Toelichting las ik ook, dat er 26 verplaatsingen hebben plaats gehad van bewoners van domeingronden en z. g. donatiegronden, die daarvoor in aanmerking kwamen.

Ik zou het op prijs stellen te vernemen, wat bedoeld wordt met het ,,daarvoor in aanmerking komen''. Naar mijn bescheiden meening komen voor de verplaatsing allereerst in aanmerking de pachters, die hunne gronden hebben vlak bij de plantages, die weiderecht hebben op de weide. Het zijn van deze lieden, dat de planters den meesten overlast hebben.

Dat niet overdreven wordt ten aanzien van den overlast en de schade, die de planters van deze lieden ondervinden, blijkt uit de mededeeling, dat de eigenaar van de plantage Sint Patrick in het afgeloopen jaar, behalve de geiten, waarvan verondersteld zou kunnen worden, dat zij nog in het bosch kunnen rondloopen of er gestorven zijn, ongeveer 85 geiten heeft vermist, die naar alle waarschijnlijkheid gestolen zijn geworden; 20% van de geheele kudde.

Ook ik zelf en mijne buren missen herhaaldelijk geiten, die gewoon zijn elken dag naar den stal te komen en die eensklaps spoorloos verdwijnen.

Van dividivi en hout wil ik niet eens spreken, dat is eenvoudig niet na te gaan, maar dat er gestolen wordt is een feit.

Ook op een punt zou ik de aandacht van het Bestuur willen vestigen, n.l. om goed te doen toezien, dat pachters die hunne gronden verlaten, deze niet overdoen of onderverhuren aan anderen. Ik kan geen bepaalde gevallen opnoemen, maar heb vernomen, dat dit wel eens geschiedt.

Trouwens, Mijnheer de Voorzitter, ik behoef geen uitgewerkt betoog te houden, dat er op het complex Dokterstuin veel gestolen wordt. De Gouverneur zelf zegt daaromtrent: ,,De boschwachters zijn bepaald noodig, wil men voorkomen, dat langzamerhand al het hout, dat er op de Gouvernementsgronden staat, wordt weggehakt.''

Ook op Dokterstuin, zegt de Gouverneur, zijn zij nog beslist noodig. De Districtmeester deelde den Gouverneur nog onlangs mede, dat hij zeer veel moeite heeft om te zorgen, dat het hout, dat er op Dokterstuin en Pannekoek is, niet clandestien wordt weggehakt en gestolen, vooral nu de houtskolen zoo duur zijn.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, zegt naar aanleiding hiervan het volgende:

,,Mijnheer de Voorzitter.

In zake de verplaatsing van de pachters heb ik alleen dit te zeggen, dat de Districtmeester de opdracht heeft te zorgen, dat zoo mogelijk alle voor verplaatsing in aanmerking komende pachters dit jaar overgaan, nu er genoeg materiaal aanwezig is voor dakbedekking. Er wordt met die zaak zoo veel spoed gemaakt als maar eenigszins mogelijk is. Het standpunt van het Bestuur in deze zaak is voor den Raad meermalen breedvoerig uiteengezet. Ik meen daarom te mogen verwijzen naar de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling naar aanleiding van het ontwerp tot aanvulling van het ontwerp-verordening, waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1915. In 's Raads zitting van 6 Augustus 1914

heb ik de eer gehad alles met betrekking tot deze zaak punt voor punt aan den Raad mede te deelen. Het Bestuur blijft bij de meening, destijds medegedeeld."

De heer *Forbes*, repliceerend, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Met voldoening verneem ik wederom van den geachten gedelegeerde, dat bij het Bestuur het vaste voornemen bestaat de verplaatsing der pachters van domeingronden dit jaar haar beslag te doen krijgen. Op mijn vraag wat bedoeld wordt met de uitdrukking ,,daarvoor in aanmerking komen", heb ik tot mijn spijt geen antwoord gekregen; ik stel er prijs op alsnog daaromtrent te worden ingelicht.

Zooals ik reeds in mijn betoog heb gezegd, komen naar mijne meening al de pachters daarvoor in aanmerking en in de allereerste plaats zij, die hunne gronden hebben vlak bij de plantages."

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, dupliceerend, zegt dat de heer Forbes alles wat hij verlangt te weten, in de stukken, zooeven door den gemachtigde in zijn antwoord genoemd, kan lezen.

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer Mr. *Gorsira*, verzoekt het woord en zegt het volgende naar aanleiding van het door den heer Forbes bij onderartikel 35 gesprokene:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Met betrekking tot het veelvuldig voorkomen van diefstal van geiten in het 4de en 5de district, wil ik het volgende in het midden brengen: ik heb met den betrokken districtmeester hierover gesproken, en hij deelde mij mede, dat hij daarvan niet weet, want men heeft geen klacht daaromtrent bij hem ingediend. Wel heeft hij gehoord, dat enkele menschen vee vermisten, dat niet teruggekomen is van de ,,moondi", doch waar deze vrij dicht en uitgestrekt is, viel z. i. niet zoo direct tot diefstal te concludeeren. Met betrekking tot de diefstallen op St. Patrick wil ik mededeelen, dat er een quaestie is geweest tusschen den eigenaar hiervan en dien van Wacao, die over en weer beweerden, klein vee op den tuin van den ander kwijt te raken. De Heeren beheerders dezer plantages zijn echter voor den Advocaat-generaal verschenen en na een tijdje met elkaar gepraat te hebben, zijn zij van elkaar gescheiden of er niets bestond van een verlies van klein vee."

Niemand meer het woord verlangende wordt onderartikel 35 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij onderartikel 36 vraagt de heer *Forbes* wederom het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Aanvankelijk was ik, zooals U en de andere leden van den Raad bekend is, voornemens dit artikel te amendeeren, namelijk om af te voeren het crediet voor twee boschwachters op Curaçao.

Niet dat ik door de Memorie van Antwoord overtuigd ben geworden, dat die boschwachters noodig zijn, maar eenvoudig omdat, waar de Raad het politietoezicht onvoldoende acht, ik het inconsequent zou achten beambten, die, hoe dan ook, met eenig toezicht belast zijn, af te schaffen.

Dat echter die boschwachters zoo noodig zijn, kan ik niet toegeven. Als ik wel ingelicht ben doen zij hoofdzakelijk dienst op het complex gronden Dokterstuin-Pannekoek, welk complex verkaveld is en binnenkort in huur uitgegeven moet zijn, als het ernst is met de verplaatsing der pachters.

Waarom dan toch zijn de boschwachters voor dat complex zoo hoog noodig, terwijl de andere gronden geen toezicht schijnen te vereischen? Bovendien is er politiewacht op Dokterstuin; politie dus vlak bij. Gevoelt het Bestuur niet, dat zijn redeneering niet opgaat?

Zooals reeds gezegd, zal ik geen amendement indienen, omdat ik weet, dat er in de buitendistricten gestolen wordt, en veel ook, en dat het politietoezicht geheel onvoldoende is."

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, beantwoordt den heer Forbes als volgt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

De boschwachters worden aangesteld om toezicht te houden op Gouvernementsgronden. Zij zijn tevens belast met de opsporing van misdaden, wanbedrijven en overtredingen. Zij zijn een hulp voor de politie en kunnen dus zeer nuttig werkzaam zijn.

De uitgaven komen mij daarom wel gemotiveerd voor, zoolang als er gronden zijn, waarop toezicht moet worden gehouden en gewaakt dient te worden tegen misdrijven. Met dagteekening 4 April 1917 schreef de Districtmeester aan den Gouverneur het volgende: ,,Ik heb de eer UHoogedelgestrenge beleefd mede te deelen, dat de boschwachters in deze districten beslist noodig zijn, wil men de vernieling der uitgestrekte bosschen op Dokterstuin en Pannekoek tegengaan. Zelfs acht ik het aanstellen van een of meer nieuwe boschwachters noodig, vooral in dezen tijd, dat houtskool zoo in prijs gestegen is, hetgeen de op bovenbedoelde gronden wonende personen aanmoedigt om clandestien daarop hout te hakken, om kolen te branden. Men kan zich niet voorstellen hoeveel moeite de Districtmeester heeft om zulks tegen te gaan.''

Niemand meer het woord verlangende wordt het onderartikel 36 zonder hoofdelijke stemming en worden de onderartikelen 37 tot en met 95 (onderartikel 63, 82 en 95 zooals gewijzigd bij nota van wijzigingen), elk afzonderlijk, eveneens zonder hoofdelijke stemming noch discussie, aangenomen.

Bij onderartikel 96 vraagt de heer *Forbes* nogmaals het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Een enkel woord over de wegen in de buitendistricten.

De wegen zijn — dat behoeft heusch niet ontkend te worden — slecht, op sommige plaatsen zeer slecht.

Jaren lang is voor de herstelling daarvan het materiaal gebruikt, dat men ter plaatse langs den weg kon krijgen. Klei, gewone teelaarde dikwijls. Het spreekt van zelf dat, bij zulk een systeem van herstelling, de wegen steeds slechter en slechter werden. Waar men zich wat meer kosten heeft getroost om beter materiaal te krijgen, zijn de wegen veel beter en kosten dan ook minder aan onderhoud.

Ik wil hier speciaal de aandacht vestigen op den weg langs de plantages Daniel en Hermanus. Op verschillende plaatsen is die weg, die toch de hoofdweg is, zoo van de plantages Port Marie, Rif, Jankok en Hermanus, als van het geheele vijfde district, bij regens haast onbegaanbaar. Diepe kuilen, gaten en geulen zijn er door de regens ingeslagen. En de herstelling vordert langzaam. Wij zijn reeds bijna midden in het droge seizoen en nog is er maar een zeer klein gedeelte daarvan hersteld.

Gaarne wil ik hier constateeren, dat, waar nu aan den weg gewerkt wordt, er het beste materiaal wordt gebruikt. Ik hoop, dat de Directeur van Openbare Werken ook wat meer aandacht zal schenken aan den waterafvoer. Dat moet niet zoo maar over den weg, maar langs den weg over door z. g. ,,labado's'' of overlaten.

Ook zou ik willen vragen of het niet mogelijk is bij reparatiën van den weg, zooveel mogelijk de toppen der heuveltjes, waarover de weg loopt, wat uit te graven.

Dringend vereischt ook nog eene deugdelijke herstelling de z. g. lange weg, bij de plantage Piscadera, die op vele plaatsen in een deplorabelen toestand verkeert en bij regens onbruikbaar dreigt te worden. Verder wil ik nog wijzen op een kuil midden in den zeer beganen weg, dicht bij Caas Chiquito. Met een uitgaaf van een gulden is dat gat gestopt en toch laat men het bestaan. Wat voor indruk, zoo vraag ik mij af, moeten de talrijke vreemdelingen, die autoritjes maken, van onze toestanden op het gebied van wegenzorg wel krijgen?

Als het werk den Directeur te veel is — wat ik mij best kan voorstellen — dan moet men er weer toe besluiten, zooals vroeger, een afzonderlijken Inspecteur over de wegen aan te stellen. Vroeger waren de wegen toch beter, en vroeger, zoo zeggen altijd de ouden van dagen, — maar dat neem ik niet voor mijn rekening — regende het toch veel meer.

Nu ik toch over de wegen bezig ben, een enkel woord over de straat langs het erf Wacao, waarover in het Voorloopig Verslag gesproken werd.

De Gouverneur zegt, dat de eigenaar van dat erf te veel vraagt voor een strookje gronds, om den weg daar recht te maken.

Maar, waarom dan niet onteigend? Het gaat hier toch om een algemeen belang en om een paar Meter grond.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Breggen*, antwoordt hierop:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Op hetgeen het geachte Lid Forbes over den toestand van de buitenwegen zeide, zou ik het volgende willen antwoorden.

Voor het onderhoud van de wegen in de buitendistricten is de laatste jaren uitgetrokken geweest een bedrag van f 4 000,—, zijnde 400 000 cent. De wegen in de buitendistricten hebben een gezamenlijke lengte van ongeveer 200 Kilometer of wel 200 000 meter. Per strekkende meter is dus per jaar voor het onderhoud daarvan beschikbaar 2 cent. Bij een wegbreedte van gemiddeld 5 meter is dit dus minder dan een halve cent per vierkante meter.

Het spreekt dan wel van zelf, dat men bij de beoordeeling van den toestand dier wegen geen hooge eischen mag stellen.

Door de zware regens in het afgeloopen jaar gevallen zijn de buitenwegen in een slechten toestand komen te verkeeren. Dadelijk is met het herstellen een aanvang gemaakt en daarmede wordt geregeld voortgegaan.

Binnen enkele weken zullen de daarvoor uitgetrokken gelden verbruikt zijn. Het vorige jaar waren door de zware regens de gelden niet toereikend en moest de post worden overschreden. Eventueel zal dit ook dit jaar kunnen geschieden.

De weg ,,Kleine Berg''–,,Daniel'' wordt verbeterd.

Het gruis, dat voor de verbetering van de buitenwegen gebezigd wordt, is van de beste ter plaatse verkrijgbare kwaliteit. Er mag soms een weinig klei doorheen zitten; dat het materiaal voor verbetering gebezigd geheel of grootendeels uit klei zou bestaan, kan ik niet toegeven.

De verhooging van den loonstandaard van f 0.50 tot f 0.75 per werkdag is voor het overgroote deel de reden van het voorstel tot verhooging van den post. Hiervan zullen dus niet al te groote verwachtingen mogen worden gekoesterd.

Waar het onderhoud der wegen gedurende de eerste jaren dat ik hier was bij den ouddistrictmeester Beaujon en den districtmeester Thielen, die als beter met plaatselijke toestanden op de hoogte moeten worden beschouwd, in goede handen was toevertrouwd, meen ik, dat het te verontschuldigen is, dat ik mij meer met andere verbeteringswerken heb beziggehouden.

Trouwens zoolang ik hier ben hebben de tijdsomstandigheden niet gedoogd bijzondere gelden voor buitengewoon onderhoud uit te trekken, zelfs niet voor de wegen in het stadsdistrict met veel grooter verkeer daarover.

Om dezelfde reden is de verflauwing van de bocht in de Breedestraat aan de Overzijde nog niet nader aan de orde gekomen.

Het gat in den weg bij Cas Chiquito is waarschijnlijk aan het oog ontsnapt en zal worden opgevuld.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.''

De heer *Forbes*, repliceerend, zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

Met verbazing verneem ik van den geachten gedelegeerde, dat van het bedrag uitgetrokken voor onderhoud en herstelling van de wegen in de buitendistricten nu reeds bijna alles is uitgegeven, terwijl er tot nu toe betrekkelijk weinig werk is verricht. Naar ik vermeen is deze post voor overschrijding vatbaar; ik geef den gedelegeerde in overweging met het Bestuur in overleg te treden ter verkrijging van de daarvoor benoodigde gelden, teneinde die herstellingen vóór 't invallen van het regenseizoen te kunnen doen; ik vrees, dat wij anders bij niet tijdig herstellen van de wegen hetzelfde zullen ondervinden als in het afgeloopen jaar, n. l. dat de verbinding tusschen stads–

en buitendistricten op een gegeven oogenblik geheel gestremd zal zijn.

De hoofdweg, leidende naar de plantages Hermanus, Jankok, Rif en Port Marie, verkeert op dit oogenblik in een zeer slechten toestand, op sommige punten is hij zelfs onbegaanbaar. Ik vestig daarom nogmaals de aandacht van den Directeur van Openbare Werken daarop en hoop, dat er spoedig tot herstelling van dien weg zal worden overgegaan.

Voorts zou ik nog in overweging willen geven om de heuveltoppen in de nabijheid der wegen, waar er gewerkt wordt, te laten uitgraven. De alsdan verkregen aarde zou voor de herstelling der wegen kunnen worden gebruikt.''

De gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Breggen*, dupliceerend, zegt dat het bedrag van f 4 000,-- voor het onderhoud van de wegen in de buitendistricten uitgetrokken, al niet toereikend is voor het gewone onderhoud dier wegen, laat staan om daaruit bovendien de kosten te kwijten om hellingen in bestaande wegen te verflauwen, zooals vroeger bij de ,,Groote Berg'' en de ,,Kleine Berg'' is geschied.

De *Voorzitter*, zich tot dezen gemachtigde wendende, vraagt waarom deze post niet meer verhoogd werd, nu zoowel Bestuur als Raad het er over eens zijn, dat hij te laag was.

Deze gemachtigde antwoordt, dat de tijdsomstandigheden het niet toelaten meerdere gelden aan te vragen: de verhooging van f 2 000,— is grootendeels een gevolg van de verhooging van den loonstandaard en kon niet langer worden uitgesteld.

De heer *Forbes* merkt hierna op, dat hij niet de uitgraving van de hellingen bij de ,,Groote Berg'' op het oog heeft, doch dat het, om den weg Kleine Berg-Daniel te verbeteren, voordeeliger zou zijn om het gruis te laten halen van de heuveltoppen op den weg Hermanus-Jankok.

De gemachtigde van den Gouverneur zegt voor dit bijzonder geval gaarne een onderzoek toe.

Vervolgens wordt onderartikel 96 zonder hoofdelijke stemming, en worden onderartikelen 97 tot en met 108 (onderartikel 108 zooals gewijzigd bij nota van wijzigingen), elk afzonderlijk, zonder discussie of hoofdelijke stemming, aangenomen.

Bij onderartikel 109 vraagt de gemachtigde van den Gouverneur, de heer *van der Veen Zeppenfeldt*, het woord en zegt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

In verband met het overlijden van Peter Ann Darsey, weduwe van Richard Simmons, stel ik voor haar pensioen ad f 200,— 's jaars van de begrooting af te voeren.

Tengevolge hiervan wordt onderartikel 109 verlaagd met f 200,— en gebracht op f 71 118,—.

Het totaal der IXde afdeeling wordt gebracht op f 183 117,— en dat der afdeelingen op f 1 145 635,—.

In het ,,Algemeen Overzicht'' wordt het totaal van Kolonie gelezen f 308 417,—, en dat van afdeeling IX f 183 117,—, terwijl het eindcijfer van de geheele begrooting gelezen wordt f 1 145 635,—.

Het eindcijfer van het ontwerp wordt gelezen: Een millioen honderd vijf en veertig duizend zes honderd vijf en dertig gulden.

Tengevolge van de voorgestelde verlaging wordt de raming van de bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen verlaagd met f 200,— en gebracht op f 242 236,—.''

Vervolgens worden onderartikel 109 (zooals gewijzigd door den gemachtigde van den Gouverneur, den heer van der Veen Zeppenfeldt) onderartikelen 110 tot en met 114 (onderartikel 111 zooals gewijzigd bij nota van wijzigingen), elk afzonderlijk, zoomede artikel 1, zooals gewijzigd, 2, 3 en 4, voorts het intitulé en de considerans, elk afzonderlijk, zonder discussie of hoofdelijke stemming, aangenomen.

De *Voorzitter* zegt, dat de heer Winkel het misschien vreemd zal gevonden hebben, dat hij, Voorzitter, hem het woord heeft geweigerd, maar aangezien de heer Winkel en de gemachtigde van den Gouverneur, de heer Mr. Gorsira, ieder driemaal het woord hadden gevoerd, was er geen aanleiding meer om den heer Winkel nog eens het woord te verleenen.

Verder deelt de Voorzitter mede, dat de ontwerp-verordening in zijn geheel nog niet in stemming kan worden gebracht. Het amendement-Muller op onderartikel 11, waarover bij stemming de stemmen staakten, moet, volgens art. 83 van het Regeeringsreglement, in een volgende vergadering opnieuw in stemming worden gebracht. Hij stelt voor dat te doen in eene vergadering, te houden op den volgenden dag om 3 uur des namiddags, waarin dan tevens het ontwerp in zijn geheel in stemming zal worden gebracht.

Conform wordt besloten.

Niemand meer het woord verlangende verklaart de Voorzitter de vergadering gesloten.

Bij deze notulen behoort eene bijlage:

Verslag van den Ouderavond op 26 April 1917.

Koloniale Raad.
ZITTINGJAAR 1916—1917.

BIJLAGE VAN DE NOTULEN N° 14.

VERSLAG

van den Ouderavond op 26 April 1917.

Op 26 April 1917 's avonds te 8 uur, werd in het Gymnastieklokaal der Hendrikschool een vergadering gehouden van de Ouders en Voogden van leerlingen der Hendrikschool en de onderwijzers dier inrichting, waarbij ook de autoriteiten waren uitgenoodigd.

Aanwezig waren: de H. E. G. Heer Gouverneur der Kolonie, eenige leden van den Kolonialen Raad, de geheele Schoolcommissie, bijna alle ouders en voogden van leerlingen der Hendrikschool, benevens het geheele personeel dier school.

Voorzitter der vergadering was de heer Inspecteur van het Onderwijs, die de vergadering opende met een woord van welkom aan de aanwezigen. Vervolgens deelde hij het doel van dezen Ouderavond mede. Door het Hoofd der Hendrikschool was reeds vroeger in verslagen de aandacht gevestigd op den toestand der Hendrikschool, doch bepaalde voorstellen om veranderingen daarin aan te brengen waren nog niet gedaan.

,,Ook ik zelf'', zoo zei de Voorzitter, ,,heb met de autoriteiten en met verschillende Ouders over deze zaak van gedachten gewisseld. Eer bepaalde stappen gedaan zullen worden, komt het mij wenschelijk voor, dat in deze vergadering met de Ouders deze aangelegenheden besproken worden. Daarom geef ik het woord aan het hoofd der Hendrikschool, die een en ander nader zal toelichten.''

De Heer Welling, het woord verkregen hebbende, sprak ongeveer als volgt:

,,Mijne Heeren.

Ik zal, Mijnheer de Voorzitter, zeggen, hoe de toestand der Hendrikschool is, hoe hij volgens mijn meening in de toekomst zal moeten worden en daarna gaarne het oordeel der Ouders vernemen.

Toen ik vóór 2 jaar hier aankwam en eens een kijkje nam in de school, was mijn eerste indruk die van bevreemding. Bevreemding over de taal, die de leerlingen spraken, of liever, die ze niet spraken. Mij bleek, dat geen enkele leerling zich zóó in 't Hollandsch kon uitdrukken, dat hij kon zeggen, wat hij zeggen wilde. Zelfs kinderen van Hollandsche Ouders waren meerendeels daartoe niet in staat.

Ik onderzocht toen eens, of het in een andere taal misschien beter ging en probeerde het met het Engelsch, doch ook dit ging even slecht. Daar ik geen woord Spaansch sprak, toen ik in de kolonie kwam, kon ik natuurlijk niet onderzoeken, of 't in die taal wellicht beter ging. Ik wendde me daarom tot bevoegden, die me mededeelden, dat de leerlingen ook van die taal ongeveer niets afwisten. En na twee jaar aan deze inrichting gewerkt te hebben, ben ik tot de conclusie gekomen, dat mijn eerste indruk zeer juist is geweest.

Opzettelijk heb ik het onderwijs in verschillende vakken over de geheele school op me genomen en constateer dagelijks, dat de kennis van het Nederlandsch treurig is. De leerlingen begrijpen ons niet, ze verstaan ons eenvoudig niet. En als men een uur hard gewerkt heeft en denkt: ,,Zie zoo, dat heb ik nu eens goed gedaan,'' dan blijkt bij onderzoek, dat de resultaten der les meestal zeer gering zijn.

Ieder kan gemakkelijk inzien, dat zich dat wreekt bij alle vakken. Daarin, dat is in de kennis van 't Nederlandsch, moet dus allereerst verbetering gebracht worden. En dat kan. Men staat ervan verbaasd, hoe kinderen na een klein aantal jaren een taal machtig kunnen worden.

Voor daaromtrent eenig voorstel te doen, wil ik eerst eens

met U nagaan, welk onderwijs op de Hendrikschool gegeven wordt.

We kunnen dit verdeelen in 2 deelen:

1º Elementair onderwijs, dat 6 of 7 jaar duurt en

2º Voortgezet onderwijs, d. i. het onderwijs met een bepaald doel, nl. de kinderen klaar te maken voor het leven.

Daarvoor moeten we nagaan, wat de leerlingen na het verlaten der school zullen doen.

We hebben 2 categorieën van Curaçaosche kinderen. De eerste categorie zijn die, welke hier blijven, of in de omliggende landen een broodwinning zullen zoeken. De tweede categorie zijn de Curaçaosche of Hollandsche kinderen, die later naar Holland gaan om daar hun opvoeding te voltooien. M. i. moeten we ons richten naar de 1º categorie, omdat die het grootste deel uitmaakt, terwijl we dan verder dienen te zien, wat we voor die 2de categorie kunnen doen. Nu wordt voor die laatste categorie niets gedaan.

Laat ons dan nagaan, wat een Curaçaosche jongen zooal kan worden.

1º Hij kan op een kantoor of in een pakhuis gaan.

2º Hij kan geplaatst worden op een Gouvernementsbureau of bij de Draadlooze.

3º Hij gaat naar Venezuela, Colombia of een der andere republieken in de buurt òf wel naar N. Amerika.

4º Hij kan geplaatst worden bij een der groote Maatschappijen, waarbij ik hier in 't bijzonder het oog heb op de Curaçaosche Petroleum Maatschappij.

Wat zal nu van hem in de toekomst geëischt worden? Eerstens: ,,algemeene ontwikkeling'' en daarnaast ,,grondige kennis van het Nederlandsch, het Spaansch en het Engelsch.''

,,Duitsch en Fransch'' zullen slechts zeer zelden gevraagd worden. Ik heb daarnaar geïnformeerd bij verschillende aanzienlijke kooplieden, die me mededeelden, dat de correspondentie met Duitschland en Frankrijk uitsluitend in 't Spaansch geschiedt. Slechts van één koopman vernam ik, dat bij hem weleens Fransch voorkomt. We zullen dus, willen we goede resultaten bereiken, Duitsch en Fransch moeten schrappen.

Het is gemakkelijk op papier een mooi programma neer te schrijven, maar U weet, het papier is geduldig.

Wat hebben we aan zoo'n mooi programma, als we het toch niet ten uitvoer kunnen brengen?

We moeten ons afvragen: ,,Wat kunnen we bereiken? Wat is voor onze jongens van practisch belang?''

M. i. is dan het antwoord: ,,Laat het Voortgezet onderwijs gaan in de Handelsrichting, dus de handelsvakken overheerschen en daarnaast algemeene ontwikkeling.'' Ik denk daarbij aan Engelsche, Spaansche, Nederlandsche handelscorrespondentie, Boekhouden, Handelsrekenen, Handelsaardrijkskunde enz. Uitdrukkelijk wil ik hier doen uitkomen, dat we daarbij de algemeene ontwikkeling niet uit het oog willen verliezen, doch de handelsrichting zij de weg, dien we hier volgen met ons voortgezet onderwijs.

En nu komen we aan het elementair onderwijs.

Hierbij komen we voor groote moeilijkheden te staan. Immers, de nieuwe leerling, die voor het eerst op school komt, kent geen Hollandsch en wat nog erger is, kent geen enkele behoorlijke taal. Kon hij Engelsch of Spaansch spreken, dan zouden de moeilijkheden niet zoo groot zijn, want dan zou hij een goede taal kennen en die brengt vanzelf taalgevoel aan. Doch het Papiamentsch is geen taal; het legt ons groote moeilijkheden in den weg. Een jongen, die reeds 4 of 5 jaar op school gaat, spreekt nog van ,,zes griffel'', om de eenvoudige reden, dat hij taalgevoel mist. Zoo heeft hij ook geen gevoel voor tijden. Daarom zou ik U willen vragen: ,,Tracht met Uw kinderen Hollandsch te spreken, dan bewijst ge den onderwijzers een grooten dienst.''

Het aanleeren van de Nederlandsche taal kost hier dus zeer veel tijd. Ik schat, dat we daardoor bij een Hollandsche school wel een jaar ten achter komen.

We moeten dus trachten het kind zoo spoedig mogelijk Nederlandsch te leeren en dat kan. In 4 à 5 jaar kan het kind de taal machtig worden. Maar daarvoor is tijd noodig. Nu wordt op het oogenblik in de 4de klasse 5 uur aan het Engelsch besteed. Ik zou zeggen: ,,Laten we dat Engelsch nog

wat uitstellen en daarmede in de 5de of 6de klasse beginnen. In de 4de klas krijgen we dan 5 uur vrij, die dan voor 't Nederlandsch beschikbaar zijn. Wat we dan nu aan Engelsch verliezen, halen we later met gemak in.

In de eerste jaren zullen de leerlingen dan oogenschijnlijk wat achter zijn, omdat ze geen vreemde taal leeren, maar dat komt later dubbel en dwars terecht, omdat ze dan een taal tot grondslag hebben, het Nederlandsch, een grondslag, dien ze thans totaal missen.

Een sterk voorbeeld zal ik U geven, hoe het niet-kennen van 't Nederlandsch storend werkt.

Ik heb bij den aanvang van den cursus zelf het rekenonderwijs op me genomen in de 6de klasse. Er was me nl. gezegd. ,,de kinderen van Curaçao kunnen niet leeren rekenen.'' Dat wilde ik zelf onderzoeken. En na 4 maanden van ernstig onderzoek constateer ik, dat de kinderen wel degelijk kunnen leeren rekenen, maar dat de fout zit in 't niet-begrijpen der voertaal. Zoodra een vraagstukje maar even beredeneerd is, kunnen ze het niet maken, omdat ze de taal niet verstaan.

Nu staan we nog voor de vraag: ,,Wanneer moet het elementair onderwijs eindigen en wanneer moeten we aanvangen met de 2de richting, d. i. die van het Voortgezet onderwijs?'' In Holland begint men na 6 of 7 jaar met de tweede richting. In den Haag bv. beginnen met uitzondering van 2 alle Mulo-scholen daarmede na 7 jaar. De praktijk heeft geleerd, dat dit het beste is, dus zouden we dat hier ook kunnen doen. Dat neemt niet weg, dat men toch in de 7de klasse al eenige richting aan het onderwijs kan geven, bv. bij het Rekenonderwijs. In plaats van sommen van klokken met 3 wijzers, die toch niet bestaan enz., kan men dan eenvoudige vraagstukjes geven over Handelsrekenen.

Gaat men met mijn plan mede, nl. 7 jaar elementair onderwijs en daarna Voortgezet onderwijs, dan is evenwel een tiende klas noodzakelijk.

Dat hebben in Holland de Muloscholen allemaal.

Ik stel me dus voor: We beginnen pas in de vijfde klasse met een vreemde taal. Fransch en Duitsch verdwijnen. Dan krijgen we in de 6de klas 5 uur vrij. Daar hebben ze 5 uur Fransch per week, terwijl in de 7de klas 1/5 van den tijd vrij komt, daar er nu 4 uur aan Fransch en 4 aan Duitsch besteed worden.

Schaffen we andere vakken af, dan winnen we daardoor maar weinig tijd. Bovendien kunnen geen andere vakken gemist worden; die zijn noodig voor de algemeene ontwikkeling.

Nu zullen er wel Ouders en Voogden zijn, die bezwaar maken tegen het verdwijnen van Fransch en Duitsch, doch ik stel me voor, dat ook die vakken onderwezen zullen worden, nl. op den Handelscursus. Zooals de Heeren zeker wel weten, bestaat er een Handelscursus, waarop Boekhouden, Handelsrekenen, Engelsche, Spaansche en Nederlandsche Handelscorrespondentie onderwezen worden. M. i. moet die cursus uitgebreid worden. Daar kunnen dan ook Fransch en Duitsch onderwezen worden. De jongelui, die dien cursus wenschen te bezoeken, behoeven niet alle vakken te volgen; ze kunnen kiezen. Voor Fransch en Duitsch onderwijs zal dus bij mijn plan wel degelijk gelegenheid bestaan, doch eerst dan, als de leerlingen de Hendrikschool verlaten hebben.

Rest ons nog de 2º categorie kinderen, dat zijn die, welke naar Holland gaan. Wordt daar nu niets voor gedaan? Zeer zeker. Een jongen zal gewoonlijk naar Holland gaan op 12 à 13 jarigen leeftijd, niet later. Hij zal dan in de 6de of 7de klasse zitten. Als nu de betrokken vader het hoofd der school aan 't eind van het 4de leerjaar meedeelt, dat het in zijn voornemen ligt, zijn zoon naar Holland te zenden, dan kan die jongen vrijgesteld worden van de vreemde taal, hetzij Spaansch, hetzij Engelsch en daarvoor krijgt hij Fransch onderwijs in de plaats. Voor de overige vakken is hij klaar; alleen zal hij in Aardrijkskunde en Geschiedenis wat bijgewerkt moeten worden. Zoo'n regeling is best te treffen, omdat, doordat er vakonderwijzers voor Spaansch en Gymnastiek zijn, altijd één of twee onderwijzers beschikbaar zijn. Na 2 of 3 jaar zal de jongen klaar zijn voor H. B. S. of Gymnasium. Hiermede meen ik, Mijnheer de Voorzitter, mijn plannen voldoende toegelicht te hebben.''

De Voorzitter brengt den Heer Welling dank voor zijn rede, die zeker door alle aanwezigen met aandacht en belangstelling is gevolgd. Hij begrijpt, dat er wel Ouders zullen zijn, die eerst eens met elkaar wenschen te confereeren, alvorens tot het debat over te gaan, waarom hij voorstelt, eenige minuten te pauzeeren.

Na de pauze meldden zich verschillende heeren aan voor 't debat.

Allereerst *de heer D. de Marchena.*

,,Mijnheer de Voorzitter.

Volgens den Heer Welling is de oorzaak van de slechte resultaten van het onderwijs aan de Hendrikschool te zoeken in het overladen leerplan. Ik kan me daarmede geheel vereenigen. Maar het ligt m. i. ook aan den verkeerden grondslag, die gelegd wordt. De heer Welling zegt, dat de fout ligt in het niet-kennen van de Nederlandsche taal. Welnu, zou ik zeggen, plaats dan in de aanvangsklassen der school personeel, dat absoluut geen Papiamentsch verstaat. Dan zijn de leerlingen verplicht Hollandsch te spreken. Op het programma van de Hendrikschool zie ik, dat in de lagere klassen per week 10½ uur aan Teekenen en 9 uur aan Zingen wordt besteed. Kan die tijd niet nuttiger gebruikt worden, zoo vraag ik? Geef daarvoor Nederlandsch in de plaats. Als daartoe overgegaan wordt, dan behoeven Fransch en Duitsch niet geschrapt te worden.

Laat men die vakken vervallen, dan zullen vele Ouders daarmede geen genoegen nemen en wellicht hun kinderen naar de bijzondere scholen zenden.

Wat de 10de klas betreft, daarvoor zijn toch geen krachten beschikbaar, dus laten we die maar weglaten."

De Heer Amelunxen neemt het woord, zooals hij zegt ,,in dubbele kwaliteit", als onderwijzer en als ouder. ,,We moeten, Mijnheer de Voorzitter, ons leerplan richten naar de onderwijskrachten, die men heeft en niet naar die, welke men misschien krijgt. Er is gesproken over schrappen van Fransch en Duitsch. Maar zijn er geen andere vakken, die beter vervallen kunnen? Ik heb hier het oog op Meetkunde en Algebra, m. i. onnutte vakken. Men heeft mij verzekerd, dat voor het aanleeren van Boekhouden kennis van algebra noodzakelijk is, maar, Mijnheer de Voorzitter, ik zou die verzekering nog weleens driemaal willen hooren. En wat Meetkunde betreft, wat hebben de jongens daaraan in het practische leven? Ze leeren nu alle onmogelijke sommetjes oplossen over driehoeken en cirkels met in- en omgeschreven driehoeken, maar ik herhaal, wat hebben ze eraan? Laat dus liever die vakken schieten.

Ik ben, zooals U weet, in 't bezit van zoo iets, wat men zou kunnen noemen een akte Engelsch L. O., maar ik verzeker U, Mijnheer de Voorzitter, dat ik, toen ik les moest geven in die taal in de hoogere klassen der school, menig benauwd oogenblik heb doorgebracht.

Ik voelde, dat mijn kennis daarvoor te kort schoot.

We hebben groote behoefte aan iemand met akte M. O."

Dr. Hubenet verklaart, dat de heer Amelunxen hem het gras voor de voeten heeft weggemaaid. ,,Ik heb, Mijnheer de Voorzitter, op mijn reis naar Venezuela samengereisd met den heer v. d. Heyde, die dezelfde klacht uitte als de heer Amelunxen. Ook hij zeide, dat hij meermalen ondervond, hoe zijn kennis voor 't onderwijs in het Engelsch te gering was voor de hoogere klassen.

Ook zijn, naar mijn meening, de schooltijden niet goed geregeld. Op 't warmste deel van den dag zijn onderwijzers en leerlingen aan den arbeid; dat gaat niet, Mijnheer de Voorzitter, vooral niet in den warmen tijd. Gaarne zou ik van den heer Welling zijn opinie vernemen omtrent de vacantietijden. Zijn die niet veel te kort? En is de leerperiode tusschen sommige vacanties niet veel te lang?"

De heer C. G. de Haseth Cz. is 't eens met den Heer Welling, dat er verandering moet komen, ,,doch, wat 't afvoeren van beide talen, Fransch en Duitsch betreft, Mijnheer de Voorzitter, ben ik het geheel niet met hem eens. De heer Welling wil de school leiden in de Handelsrichting. Maar is

dat wel juist gezien, als men nagaat, welk percentage in den handel gaat? M. i. moet de school zorgen voor algemeene ontwikkeling. Doch wat ook de richting zij, Fransch en Duitsch moeten blijven. Hoevaak komt het niet voor, dat men hier Duitsche en Fransche catalogi ontvangt? Hoe kan men die bestudeeren, als men die talen niet kent? En wat daarbij komt, de Curaçaosche jongeling vooral aan de kust zeer gezien is. Men heeft hem vooral gaarne om zijn talenkennis, iets wat hij vóór heeft op den Venezolaan. Kent hij geen Fransch en Duitsch, dan verliest hij dit voorrecht, want ook de Venezolaan leert Engelsch."

De heer E. Lansberg: „Gaarne zou ik, Mijnheer de Voorzitter, eenige opheldering ontvangen omtrent het feit, dat op de Wilhelminaschool die moeilijkheden met het Nederlandsch niet bestaan, en wel op de Hendrikschool. Op de Wilhelminaschool behoeft men geen talen te schrappen. Wat dáár kan, moet hier ook kunnen."

Alsnu is het woord aan *den Heer Welling* ter beantwoording van de verschillende debaters.

„Mijnheer de Voorzitter.

Ik ben 't in 't geheel eens met den Heer de Marchena, waar hij zegt, dat in de lagere klassen leerkrachten moeten staan, die het Papiamentsch volstrekt niet kennen. Dan zijn de kinderen gedwongen Hollandsch te spreken. De leerlingen weten dan, dat de onderwijzer(es) geen Papiamentsch verstaat; hij wil zich verstaanbaar maken en zal dat trachten te doen in de taal, die de onderwijzer spreekt, d. i. het Hollandsch. Er bestaat dan een dráng om Hollandsch te spreken. Zijn de kinderen eenmaal over de eerste moeilijkheden heen, dan vinden ze het prettig.

Wat de tijd voor andere vakken betreft, zou de Heer de Marchena in de lagere klassen Teekenen en Zingen willen laten vervallen en daarvoor Nederlandsch in de plaats geven. Dat zou gaan, als het kinderhoofd een ijzeren pot was, waar men de kennis maar had in te gieten. Maar dat is niet zoo. Men kan aan kleine kinderen geen 5 uur achter elkaar les geven, dus we kunnen die vakken niet missen. Aan Teekenen en Zingen wordt in 5 klassen te zamen 10½ uur besteed, en dat is zeker niet te veel.

De heer de Marchena is bang, dat, als mijn voorstel aangenomen wordt, de kinderen zullen overloopen naar de bijzondere school. Hij heeft hierbij zeker op 't oog het St. Thomascollege; dat toch is de eenige school, waar ze heen kunnen gaan. Doch in dat geval zouden ze dáár in sterkere mate vinden, wat ze hier ontvluchten. Dáár zijn ze ons vooruit, hebben ze Duitsch en Fransch reeds lang geschrapt en wordt veel meer gedaan aan Boekhouden, Engelsch en Spaansch.

Fransch en Duitsch worden wel onderwezen, doch ná den schooltijd. Ook ik wil die talen laten geven, en wel op den Handelscursus.

De Heer de Haseth wil algemeene ontwikkeling, en dat is heel mooi, maar de school moet toch ook een bepaald doel hebben. Wat hebben we aan algemeene ontwikkeling, als de leerling practisch ongeschikt is. Hoe vaak ziet men niet, dat een handige jongen het verder in de wereld stuurt dan één met een groote dosis algemeene ontwikkeling. Neen, we moeten m. i. beide naast elkaar hebben: algemeene ontwikkeling en voorbereiding voor het leven. Wat het lezen van catalogi betreft, de heer de Haseth zou zich deerlijk vergissen, als hij dacht, dat een jongen, die nú de Hendrikschool verlaat, een Fransche of Duitsche catalogus zou kunnen ontcijferen. We moeten dus een keuze doen, en in dat geval: Engelsch, Spaansch en Hollandsch.

De Heer Amelunxen wil driemaal de verzekering hebben, dat voor Boekhouden kennis der algebra noodzakelijk is. Welnu, ik wil hem gaarne 3 maal die verzekering geven. Dagelijks verkeer ik met iemand in 't bezit van Boekhouden M. O., en die zou dat zeker kunnen bevestigen. En wat Meetkunde aangaat, mijnheer Amelunxen, dat hebben de jongens weer noodig voor hun algemeene ontwikkeling, die we vooral niet uit 't oog mogen verliezen. Elk ontwikkeld mensch dient iets van de Wiskunde te weten.

De heer Amelunxen meent, dat we een leerplan moeten sa-

menstellen naar de leerkrachten, die er zijn, en niet naar die, welke we noodig hebben. Daarmede stem ik volstrekt niet in. Dezen avond deel ik mede, hoe de toestand is en hoe ze moet worden. Als ik van avond de autoriteiten kan overtuigen, dat mijn meening juist is, dan zullen die wel inzien, dat nieuwe krachten noodig zijn en dan zullen ze daar ook wel voor zorgen, daar twijfel ik niet aan.

Wat het Engelsch betreft, er wordt hier veel van een onderwijzer gevergd. In Holland is het doel van dit onderwijs ,,het leeren lezen der taal''en meer wordt ook niet bereikt. Iemand, die eindexamen H. B. S. heeft, dat weet ik uit ondervinding, kan de taal niet schrijven. Als hij op zijn eindexamen een opstel maakt met een 60tal fouten, dan wordt dit nog voor voldoende gerekend.

Doch hij kan de taal lezen en dat heeft hij noodig voor zijn verdere ontwikkeling of voor zijn studie, als zijn studiemateriaal in een andere taal geschreven is.

Maar op Curaçao heeft het Engelsch onderwijs een hooger doel. De leerling moet de taal kunnen ,,spreken en schrijven''. De eischen zijn dus veel hooger en daarom wordt de behoefte gevoeld aan een onderwijzer met middelbare bevoegdheid. Iemand met akte Engelsch L. O. zal als regel de taal niet zóó machtig zijn, dat hij het hier verlangde onderwijs goed kan geven.

Iemand met akte M. O. A. is dus broodnoodig.

In Suriname heeft men voor alle drie talen onderwijzers met middelbare bevoegdheid.

Dr. Hubenet heeft gesproken over de regeling van de schooltijden. Het doet me bijzonder veel genoegen, dat een medicus daar de aandacht op vestigt. Men heeft bij de regeling der schooltijden absoluut geen rekening gehouden met het feit, dat we ,,in de tropen'' zijn. In de namiddag-uren komt, vooral in de lagere klassen, niet veel van het onderwijs terecht. Als men dan eens een rustige les heeft, b.v. lezen, komt het wel voor, dat de kinderen in slaap vallen en dat is heusch geen wonder.

Ook de regeling der vacanties is m. i. geheel verkeerd. De vacanties zijn veel tekort. Vooral de werkperiode van de Kerst- tot de Mei-vacantie duurt te lang. ,,Vier en een halve maand'' zijn onderwijzers en leerlingen achtereen aan den arbeid en ik begin bij beide partijen verslapping te bemerken. Ik zeg dit niet tot verwijt, integendeel, het is zeer natuurlijk.

In Holland is de langste werktijd van September tot de Kerstvacantie. Dat is de koude tijd. We leven daar in een gematigd klimaat en men is het er daar vrij algemeen over eens, dat die werkperiode veel te lang duurt. Op verschillende plaatsen heeft men dan ook een z. g. ,,herfstvacantie'' van een week ingesteld, om dien tijd wat te onderbreken. Ik hoop, dat ik de autoriteiten heb kunnen overtuigen, dat de regeling der schooltijden en der vacanties absoluut verkeerd is en dat daarin dringend verandering moet worden gebracht.

De heer Lansberg vraagt, hoe het toch komt, dat de leerlingen der Wilhelminaschool zich zooveel beter in 't Hollandsch kunnen uitdrukken dan die der Hendrikschool. Daarop kan ik antwoorden, dat de schuld in hoofdzaak ligt aan den heer Kesler, die vrij het Papiamentsch spreken op school toeliet. Verschillende onderwijzers hebben dat bevestigd.

In de lagere klassen gaat het met 't Hollandsch spreken al vrij aardig, doch in de hoogere is 't eenvoudig treurig.

Dikwijls ga ik in 't vrije kwartier bij een groep jongens staan. Dan zijn ze gedwongen Hollandsch te spreken. Maar ze doen 't niet. Ze staan eenvoudig den geheelen speeltijd met den mond dicht.

Op de Wilhelminaschool bestaat een streng verbod voor papiamentsch-spreken reeds geruimen tijd. Daarmede wil ik niet beweren, dat er geen papiamentsch gesproken wordt, doch als één van 't onderwijzend personeel in de nabijheid is, zal 't wel gelaten worden. De dwang om Hollandsch te spreken bestaat daar reeds lang, dus gebeurt 't ook beter.''

Na deze repliek vragen wederom verschillende heeren het woord.

De heer D. de Marchena: ,,Ook ik vind, dat de kinderen afleiding noodig hebben, maar alleen in de 2 laagste klassen. De heer Welling zegt, dat er voor de vakken ,,Teekenen, Zingen en Schrijven'' in 5 klassen samen 19½ uur uitgetrokken zijn. Ik meen aan de hand van het leerplan, dat ik hier heb, dat er in één klasse reeds zooveel tijd voor die vakken is uitgetrokken.

Wat de leerkrachten betreft, Mijnheer de Voorzitter, als nu dat leerplan van den heer Welling wordt aangenomen, hebben we die dan? Te oordeelen naar den tegenwoordigen toestand behoeven we, geloof ik, niet spoedig van betere leerkrachten te spreken.''

De heer Amelunxen: ,,Mijnheer de Voorzitter. De Heer Welling heeft me wel 3 maal verzekerd, dat kennis der algebra noodig is voor 't aanleeren van Boekhouden, doch ik neem die verzekering zoo maar niet aan. Ik wil die ook niet vernemen van den onderwijzer in dat vak, want het is een Ouderavond. Ik zou gaarne die verzekering hooren van één van de hier aanwezige Ouders. Laat die zeggen, of ze bij hun boekhouding algebra noodig hebben. Dan eerst zal ik overtuigd zijn.

De meetkunde is een ,,rudiment'' van den tijd, toen de Hendrikschool de pretentie had van een H. B. S. te willen zijn. Welnu, dat is ze niet. Laten we dat onnutte rudiment dus afsnijden. Als we daar dan iets voor in de plaats willen stellen, laten we dan Vormleer nemen, daar hebben de jongens wat aan.''

De Heer E. Lansberg: ,,Leer de kinderen beter Hollandsch in de aanvangsklassen, dan kunnen we de talen houden.''

Dr. Hubenet: ,,Hoe zal 't nu gaan met Hollandsche kinderen, die naar Nederland gaan en b.v. Duitsch noodig hebben?''

De heer Querido: ,,Ik zou me volkomen met het systeem van den heer Welling kunnen vereenigen, maar, zoo vraag ik me af, Mijnheer de Voorzitter, moeten we geen rekening houden met de werkelijkheid? De Heer v. d. Heyde, die hier een jaar gedetacheerd is geweest, raadt in een schoolblad iedereen af naar Curaçao te gaan. Aan de hand van dit feit zou ik U willen vragen: ,,Hoe moeten we dan leerkrachten krijgen? Als nu zelfs iemand, die hier bekend is, het afraadt, dan komt zeker niemand.''

Is 't soms noodig, dat de salarisregeling wordt herzien?''

De heer Welling beantwoordt de verschillende sprekers als volgt:

,,Mijnheer de Voorzitter.

De heer de Marchena wil reeds bij de 3de klasse teekenen en zingen schrappen. Maar dat kan niet. De leerlingen hebben afwisseling beslist noodig en dat wordt bevestigd door alle paedagogen. Als we die verpoozing weglieten, zouden de resultaten veel minder zijn. Zelfs groote jongens hebben het noodig.

Uitgebreide onderzoekingen hebben uitgemaakt, dat de vermoeidheid elk uur stijgt. Men heeft ook periodieke proefnemingen gedaan, en de resultaten zijn geweest, dat lange vacanties noodzakelijk geacht werden. Na korte vacanties herstellen de zenuwen niet voldoende. M. i. moeten de kinderen van de 1e. en 2e. klasse om 12 uur naar huis. De resultaten zouden daardoor zeker niet minder zijn.

De heer Lansberg maakt een vergelijking tusschen de Wilhelminaschool en de Hendrikschool. Doch die vergelijking gaat niet op. Thans beoogt de meisjesschool geen ander doel dan algemeene ontwikkeling, omdat de meisjes van hier geen werkkring zoeken. Handelsvakken b.v. worden niet onderwezen. De tijd zal, hoop ik, niet ver af meer zijn, dat ook daarin verandering komt.

De Hendrikschool heeft naast de algemeene ontwikkeling ook het oog te houden op de toekomst van de leerlingen.

De heer Querido wil rekening houden met de werkelijkheid. Maar als ik nu den heer Querido meedeel, dat mijn leerplan eenvoudiger is dan dat van nu, en dat voor dat eenvoudiger leerplan betere krachten noodig zijn, dan blijkt hieruit reeds duidelijk, dat we het nu met de tegenwoordige leerkrachten

niet klaarspelen. Wil men geen betere krachten nemen, dan moet men op Curaçao geen Mulo-school willen hebben. Maak dan van de Hendrikschool een gewone volksschool, die op 12-jarigen leeftijd door de leerlingen verlaten wordt.

Ik heb reeds gezegd, hoe thans de behoefte gevoeld wordt aan een akte Engelsch M. O. In den Haag wordt men niet aan een Mulo-school benoemd, als men de 3 taalakten niet bezit.

We moeten superieure krachten hier hebben. Vergeten we toch niet, dat, als iemand eenmaal benoemd is, en hij blijkt niet geschikt te zijn, men voor een groot aantal jaren aan hem vastzit. In Oost-Indië is dat geheel anders; daar kan men zoo iemand telkens overplaatsen, zoodat dan het nadeel voor een bepaalde school niet zoo groot is.

Dr. Hubenet zij medegedeeld, dat gewoonlijk een jongen op 12 jarigen leeftijd naar Holland gezonden wordt om toelatingsexamen H. B. S. of Gymnasium te doen. Dan heeft hij geen Duitsch noodig.

De heer Querido heeft ook nog de kwestie van de salarissen aangeroerd. Wil men betere krachten hebben, dan zal men moeten betalen. Doch deze kwestie ligt buiten mijn terrein. Als de autoriteiten overtuigd zijn van de noodzakelijkheid van goede onderwijzers, zullen ze ook daarvoor wel zorgen.

De heer Amelunxen wil Vormleer in plaats van Meetkunde. Welnu, Vormleer is eigenlijk verkapte Meetkunde. Dat is dus een zaak, die nader geregeld zou kunnen worden. Wat de noodzakelijkheid van algebra betreft, schijnt men den heer Amelunxen niet te kunnen overtuigen. Ik heb hier het programma van de handelsdagschool te Zaandam, die, wat hare bestemming betreft, geheel overeenkomt met die van de Hendrikschool, zooals ik me die heb voorgesteld. Daar wordt in elke klasse 2 uur per week aan algebra besteed.''

Hierna maakt *de heer M. Capriles* de opmerking, dat het onmogelijk is voor de lagere klassen bij voortduring leerkrachten beschikbaar te hebben, die geen Papiamentsch kennen. De meeste vreemdelingen toch, die hier één jaar zijn, spreken die taal vloeiend.

De heer Welling antwoordt hierop 't volgende: ,,Ik ben reeds 2 jaar hier en ken geen woord Papiamentsch. En ik meen, dat onder de onderwijzers, die in de laatste jaren zijn gekomen, de meeste die taal niet kennen, zoodat dit bezwaar vrijwel denkbeeldig is.''

Daarna neemt de *Voorzitter* het woord:

,,Deze vergadering heeft een bepaald doel. We willen nl. de meening van de Ouders kennen, alvorens een bepaald voorstel bij de autoriteiten wordt ingediend. Nu zouden we een stemming kunnen houden, maar menigeen zal over 't gehoorde nog weleens willen nadenken. Bovendien zijn er nog Ouders, die de gedachtenwisseling niet bijgewoond hebben, zoodat hun oordeel niet gehoord wordt. Een stemming hedenavond heeft m. i. geen resultaat. We zouden nog eens bij elkaar kunnen komen en dan kunnen stemmen.

Een andere oplossing zou zijn, dat de heer Welling zijn conclusies opstelde en die dan aan de Ouders zond. De Ouders zouden dit dan later kunnen terugzenden met bijvoeging van hun meening.''

De heer Welling: ,,Ik heb bezwaar tegen het laatste voorstel. Menschen, die de gedachtenwisseling niet bijgewoond hebben, zouden dan kunnen oordeelen.

Dit is onbillijk. Ieder is in de gelegenheid gesteld deze vergadering bij te wonen. De afwezigen hebben dus geen recht van medespreken. Door een oordeel van afwezigen acht ik mij niet gebonden.''

Dr. Hubenet wil nu laten stemmen, dan heeft men eenig houvast.

De heer de Haseth wil binnen korten tijd weer een vergadering, waarin dan kan gestemd worden.

Dr. Ferguson wil nu laten stemmen. Bij een volgende vergadering zullen velen, die nu aanwezig zijn, niet komen. Hij

is 't geheel eens met den heer Welling. 5 vreemde talen is veel te veel voor de kinderen. Hij kan zich in 't geheel niet vereenigen met het voorstel van den heer de Marchena, om zingen en schrijven af te schaffen. Z. i. is dat ook Nederlandsch.

De heer de Marchena wil nu stemmen, want iedereen is uitgenoodigd voor deze vergadering.

De Voorzitter wil ook nu laten stemmen over 't voorstel van den Heer Welling, Fransch en Duitsch af te schaffen. Later kunnen nog vele voorstellen gedaan worden.

Bij stemming blijkt, dat slechts 5 der aanwezige Ouders tegen het voorstel van den Heer Welling zijn, zoodat het met groote meerderheid wordt aangenomen.

De heer Gaërste verklaart nu nog, dat hij het geheel eens is met den heer Welling. Voor het Engelsch moet een betere leerkracht komen. De kinderen klagen telkens thuis: ,,De eene meneer zegt, je moet het woord *zus* uitspreken en de andere *zoo*.'' Eén systeem moet gevolgd worden. Óf men leert 't Engelsch, óf 't Amerikaansch aan.

De heer Ecker verklaart nog, dat hij gaarne één der beide talen, nl. Fransch, behouden zag.

De Voorzitter meent, dat hij namens de Vergadering den heer Welling dank moet betuigen voor zijn mooie voordracht. Hij dankt den heer Gouverneur, de verschillende autoriteiten en de verdere aanwezigen voor hun opkomst en spreekt den wensch uit, dat meerdere dergelijke avonden zullen plaats vinden. De heer Welling heeft nog heel wat punten met de Ouders te bespreken.

Hiermede sluit de Voorzitter de vergadering.

De Voorzitter,

H. MEERDINK.

Inspecteur van het Onderwijs.